

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

**Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες
και η αντιμετώπιση του φαινομένου στον τραπεζικό κλάδο**

Καραδήμας Θεόδωρος

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως
μέρους των απαιτήσεων για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στην Οικονομική και
Επιχειρησιακή Στρατηγική

Πειραιάς, Ιούλιος 2013

UNIVERSITY OF PIRAEUS
DEPARTMENT OF ECONOMICS

MASTER PROGRAM IN
ECONOMIC AND BUSINESS STRATEGY

**Legalization of income from criminal activities and the
confrontation of phenomenon in the banking branch**

Karadimas Theodoros

Master Thesis submitted to the Department of Economics of the University of Piraeus in partial fulfillment of
the requirements for the degree of Master of Arts in Economic and Business Strategy

Piraeus, Greece, July 2013

Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε την περίοδο Αυγούστου του 2012 και Ιουνίου του 2013 και θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους συνέβαλαν στην πραγματοποίησή της. Ιδιαίτερα θα ήθελα να ευχαριστήσω την καθηγήτρια μου και υπεύθυνη της παρούσας εργασίας κύρια

Ψυλλάκη Μαρία, για τη βοήθεια και την καθοδήγηση της.

Επίσης, ευχαριστώ θερμά για τη πρώην συνάδελφο μου Θεοδώρα, από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, για την καταλυτική συνδρομή της στη διανομή των ερωτηματολογίων.

Ακόμη, δε θα ήταν φρόνιμο να παραλείψω να ευχαριστήσω το προσωπικό της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Πειραιώς, για τη συμβολή τους στην εύρεση της απαιτούμενης βιβλιογραφίας.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου για το ενδιαφέρον τους και τη συμπαράστασή τους σε όλα τα επίπεδα.

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και η αντιμετώπιση του φαινομένου στον τραπεζικό κλάδο

Σημαντικοί όροι: ξέπλυμα χρήματος, όγκος ξεπλύματος χρήματος, οικονομικό έγκλημα, διωκτικές αρχές, τράπεζες, αυξημένη δέουσα επιμέλεια.

Περίληψη

Η σημερινή κοινωνία η οποία διακατέχεται από την απελευθέρωση των παγκόσμιων αγορών, την αδιάλειπτη μεταφορά κεφαλαίων και εργαζομένων, καθώς και τη ραγδαία διάχυση των τεχνολογικών επιτευγμάτων, βοήθησαν καταλυτικά στην πραγματοποίηση αλλαγών που έως τώρα φάνταζαν αδιανόητες. Ο λόγος γίνεται, για τη γενικότερη μεταστροφή της κοινωνίας, της οικονομίας και της γενικότερης θα λέγαμε ζωής και δράσης των ανθρώπων. Αυτό γιατί, με το άνοιγμα των αγορών κατέστη δυνατόν να επιτευχθεί και το άνοιγμα των κοινωνιών με την παράλληλη μεταστροφή του πολιτισμού μας από τα στενά τοπικά όρια, σε παγκόσμια. Αυτό το γενικότερο κλίμα μεταστροφής, βοηθήθηκε από τα κράτη, τα οποία παρείχαν σημαντική βοήθεια προς τις λεγόμενες πολυεθνικές εταιρείες, οι οποίες περιελάμβαναν οικονομικές, τεχνολογικές και φυσικά νομικές διευκολύνσεις.

Επιπρόσθετα, καλό είναι να επισημανθεί το γεγονός ότι, το γενικότερο άνοιγμα των αγορών και ευκολότερη οικονομική διείσδυση από μία χώρα σε μία άλλη, ευνόησε την ανάπτυξη και ταυτόχρονη επέκταση εγκληματικών ενεργειών όπως η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες, φαινόμενο που πολλές φορές αναφέρεται και ως ξέπλυμα χρήματος. Σε αυτή τη νοσηρή κατάσταση, συνέβαλλαν καταλυτικά και παράγοντες όπως η διάχυση των νέων τεχνολογιών και φυσικά οι διακρατικές συμφωνίες οι οποίες προέβλεπαν ελευθερία κινήσεων για την οικονομική δράση σε παγκόσμιο επίπεδο πλέον. Με λίγα λόγια, μαζί με τους επιχειρηματίες οι οποίοι ασκούν νόμιμη επιχειρηματική δράση, ευνοούνται στο να επεκτείνουν τη δράση τους και επιχειρηματίες που ασκούν παράνομες οικονομικές δραστηριότητες.

Το οργανωμένο έγκλημα, εκτός από τη διάβρωση που επιφέρει σε μία κοινωνία και στα μέλη της, αποτελεί σοβαρή απειλή για την εύρυθμη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος, τόσο σε παγκόσμιο, όσο και σε διεθνές επίπεδο. Για τον περιορισμό και τη σταδιακή εξάλειψη του φαινομένου, από την πλευρά τους τα κράτη, σε εθνικό και σε παγκόσμιο επίπεδο, έχουν προβεί στη θέσπιση νόμων, ικανών να αποτελέσουν τροχοπέδη σε αυτές τις δραστηριότητες. Από την πλευρά τους τώρα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα,

επιχειρούν να αναχαιτίσουν το ξέπλυμα χρήματος, με την εφαρμογή σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων, τη συνεχή εκπαίδευση των υπαλλήλων τους σε ζητήματα οικονομικού εγκλήματος, την εφαρμογή των κανόνων δικαίου του εθνικού αλλά και του παγκόσμιου δικαίου και τέλος με τη συνεχή συνεργασία με άλλα χρηματοοικονομικά ιδρύματα αναφορικά με ζητήματα μετάδοσης γνώσεων στην καλύτερη καταπολέμηση περιπτώσεων οικονομικού εγκλήματος.

Στη παρούσα ερευνητική προσπάθεια, επιχειρείται η διερεύνηση της έκτασης του φαινομένου σε εθνικό επίπεδο αλλά και σε διεθνές. Ακόμη, σημαντική βαρύτητα έχει δοθεί, στην ανάλυση των χρησιμοποιούμενων μεθόδων από την πλευρά της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία αποτελεί τον ισχυρότερο τραπεζικό οργανισμό στη χώρα μας. Με γνώμονα όλα τα παραπάνω, επιχειρείται να μελετηθεί ενδελεχώς η παραοικονομία, τα αίτια της και φυσικά να δοθούν σαφείς τρόποι καταπολέμησης της.

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Legalization of income from criminal activities and the confrontation of phenomenon in the banking branch

Keywords: money laundering, volume of money laundering, economic crime, persecutory authorities, banks, increased necessary assiduity.

Abstract

The current society which is possessed by the release of world markets, the ceaseless transport of capital and workers, as well as the rapid diffusion of technological realisations, they helped catalytic in the realisation of changes that until now struck unthinkable. The reason becomes, for the more general change of society, the economy and most general would say life and action of persons. This because, with the opening of markets it was rendered possible is achieved also the opening of societies with the parallel change of our culture from the closely local limits, in worldwide. This more general climate of change, was helped by the states, which provided important help to the said multinational companies, that included economic, technological and naturally legal facilitations.

Besides, good it is are pointed out the fact that, the more general opening of markets and easier economic infiltration by a country in a other, it encouraged the growth and simultaneous extension of criminal energies as the legalisation of income from illegal economic activities, phenomenon that is many times over reported also as rinsing of money. In this morbid situation, contributed catalytic and factors as the diffusion of new technologies and naturally the inter-country agreements that forecasted freedom of movements for the economic action in world level henceforth. With few reasons, with the businessmen which practise legal enterprising action, they are encouraged in extend their action and businessmen that practise illegal economic activities.

The organised crime, apart from the erosion that it involves in a society and in her members, constitutes a serious threat for the order operation of financier system, so much in world, what in international level. For the restriction and the progressive obliteration of phenomenon, for their part the states, in national and in world level, have proceeded in the establishment of laws, capable they constitute brake in these activities. For their part now the financier institutions, attempt they check the rinsing of money, with the application of modern informative systems, the continuous education of their employees in questions of economic crime, the application of rules of right the national but also world right and finally

with the continuous collaboration with other financing institutions in regard to questions of transmission of knowledge in the better fighting of cases of economic crime.

In the present inquiring effort, is attempted the investigation of extent of phenomenon in national level but also in international. Still, important gravity has been given, in the analysis of used methods from the side of National Bank of Greece, which constitutes the more powerful banking organism in our country. Taking into consideration all more, it is attempted are studied thoroughly the third economy, her reasons and naturally are given her explicit ways of fighting.

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Περιεχόμενα

Σελίδα

Περίληψη	i
Abstract.....	iii
Κατάλογος Πινάκων	ix
Κατάλογος Διαγραμμάτων	xiii
Εισαγωγή και σκοπός της εργασίας	1
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγικές έννοιες αναφορικά με το ξέπλυμα χρήματος	
1.1. Εισαγωγή	3
1.2. Ορισμός της έννοιας	4
1.3. Ιστορική αναδρομή	7
1.4. Το οικονομικό έγκλημα στις μέρες μας.....	8
1.5. Οι φάσεις του ξεπλύματος χρήματος και η αναγκαιότητα ενσωμάτωσης τους σε μοντέλα	9
1.5.1. Τα μοντέλα των κύκλων	10
1.5.2. Το τελεολογικό μοντέλο	11
1.5.3. Τα μοντέλα των φάσεων	12
1.6. Το Αμερικανικό μοντέλο των τριών φάσεων	13
1.6.1. Η φάση τοποθέτησης (placement stage).....	14
1.6.2. Η φάση διαστρωμάτωσης ή συσσώρευσης (layering stage).....	14
1.6.3. Η φάση της ολοκλήρωσης (integration stage)	15
1.7. Περιπτώσεις ξεπλύματος χρήματος διαμέσου των τραπεζών	16
1.7.1. Η περίπτωση της Bank of Credit and Commerce International-BCCI.....	17
1.7.2. Η περίπτωση της Salinas-Citibank	18
1.7.3. Το σκάνδαλο Κοσκωτά.....	20
1.8. Ανακεφαλαίωση.....	20

Κεφάλαιο 2: Το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση φαινομένων ξεπλύματος χρήματος

2.1. Εισαγωγή	21
2.2. Το Διεθνές Ρυθμιστικό Πλαίσιο	21
2.2.1. Η Διακήρυξη Αρχών της Επιτροπής της Βασιλείας	22
2.2.2. Financial Action Task Force (FATF)	23
2.2.3. Οι Διεθνείς Συμβάσεις	25
2.3. Το Κοινοτικό Ρυθμιστικό Πλαίσιο	27
2.4. Το Ελληνικό Ρυθμιστικό Πλαίσιο	30
2.5. Ανακεφαλαίωση.....	34

Κεφάλαιο 3: Τεχνικές ξεπλύματος χρήματος και τα μέτρα πρόληψης των Ελληνικών τραπεζών

Μέρος Α: Τεχνικές ξεπλύματος χρήματος

3.1. Εισαγωγή	35
3.2. Άμεση διοχέτευση των εσόδων	35
3.2.1. Η μέθοδος του μυρμηγκιού (smurfing).....	35
3.2.2. Η μέθοδος της φυσικής μεταφοράς χρημάτων	36
3.3. Η έμμεση διοχέτευση των εσόδων.....	36
3.4. Οι ενδιάμεσοι λογαριασμοί πληρωμών	38
3.5. Οι συναλλαγές μέσω διαδικτύου	38
3.6. Ο χρηματοπιστωτικός κλάδος.....	40
3.7. Οικονομικές μονάδες (εταιρείες βιτρίνα)	42
3.8. Υπεράκτιες εταιρείες	43
3.9. Ανακεφαλαίωση.....	44

Μέρος Β: Τα μέτρα πρόληψης των Ελληνικών τραπεζών

3.10. Εισαγωγή	45
3.11. Επιτροπή Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων	45
3.12. Πράξη του Διοικητικού της Τράπεζας της Ελλάδος 2577/9.3.2006	47
3.13. Η Επιτροπή Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων 281/5/17.03.2009	48
3.14. Προσέγγιση του φαινομένου με βάση τον κίνδυνο (Risk Based Approach).....	49
3.14.1. Πολιτική αποδοχής του πελάτη	49
3.14.2. Ταυτοποίηση του πελάτη και δημιουργία του συναλλακτικού του προφίλ	52
3.14.3. Αυξημένη δέουσα επιμέλεια	52
3.14.4. Συνεχής παρακολούθηση των συναλλαγών - λογαριασμών.....	55

3.14.5. Διαχείριση του κινδύνου ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας	56
3.15. Λόγοι αδυναμία εφαρμογής των μέτρων δέουσας επιμέλειας.....	57
3.15.1. Ανεπαρκής εκπαίδευση του προσωπικού	58
3.15.2. Άρνηση πελάτη	58
3.15.3. Αδυναμία πιστοποίησης στοιχείων πελάτη	59
3.15.4. Δυσκολία κατηγοριοποίησης πελάτη.....	59
3.15.5. Παράγοντας Διοίκηση	60
3.16. Ανακεφαλαίωση.....	60

Κεφάλαιο 4: Έρευνες σχετικές με το ξέπλυμα χρήματος τεκμηριωμένες με δευτερογενή στοιχεία

4.1. Εισαγωγή	61
4.2. Έρευνες σχετικές με το ξέπλυμα χρήματος	62
4.3. Ανακεφαλαίωση.....	110

Κεφάλαιο 5: Εμπειρική μελέτη

5.1. Εισαγωγή	111
5.2. Φιλοσοφία της εμπειρικής μελέτης.....	112
5.3. Τεχνική έρευνας.....	113
5.3.1. Είδη σχεδιασμού έρευνας	113
5.3.2. Μέθοδοι έρευνας.....	113
5.4. Σχεδιασμός και δημιουργία ερωτηματολογίου	114
5.4.1. Μέθοδος δειγματοληψίας	115
5.4.1.1. Επιλογή δειγματοληπτικής μονάδας	115
5.4.1.2. Επιλογή δειγματοληπτικής μεθόδου	116
5.4.1.3. Καθορισμός μεγέθους του δείγματος	116
5.4.2. Περιορισμοί έρευνας.....	117
5.4.3. Διανομή του ερωτηματολογίου.....	117
5.5. Υποθέσεις της έρευνας	118
5.6. Επιβεβαίωση ή απόρριψη των ερευνητικών υποθέσεων με τη μέθοδο T-Test	121
5.7. Αποτελέσματα έρευνας.....	128
5.8. Έλεγχος της αξιοπιστίας στοιχείων και συμφωνία εκτιμητών	189
5.8.1. Αξιοπιστία Άλφα.....	189
5.8.2. Αξιοπιστία Διχοτόμησης.....	192

5.8.3. Αξιοπιστία μεταξύ εκτιμητών με το συντελεστή Κάπα.....	196
5.9. Συντελεστές συσχέτισης Pearson και Spearman	198
5.9.1. Συντελεστής συσχέτισης Pearson	199
5.9.2. Συντελεστής συσχέτισης Spearman.....	207
5.10. Ανακεφαλαίωση.....	215
Συμπεράσματα της έρευνας	218
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	224
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	234

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Κατάλογος Πινάκων

Σελίδα

3.1 Χώρες μέλη της FATF.....	50
4.1 Στατιστικά στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2003 έως το 2007 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ.....	65
4.2 Στατιστικά στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2008 έως το 2012 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ.....	67
4.3 Στατιστικά στοιχεία χωρών μη μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2003 έως το 2007 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ.....	69
4.4 Στατιστικά στοιχεία χωρών μη μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2008 έως το 2012 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ.....	70
4.5 Στατιστικά στοιχεία ανεπτυγμένων οικονομικά χωρών μελών του OECD σε σχέση με το μέσο όρο του OECD από το 2003 έως το 2007 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ.....	71
4.6 Στατιστικά στοιχεία ανεπτυγμένων οικονομικά χωρών μελών του OECD σε σχέση με το μέσο όρο του OECD από το 2008 έως το 2012 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ.....	72
4.7 Στατιστικά στοιχεία των μέσων όρων των παραπάνω χωρών από το 2003 έως το 2007 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ.....	73
4.8 Στατιστικά στοιχεία των μέσων όρων των παραπάνω χωρών από το 2008 έως το 2012 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ.....	74
4.9 Εκτιμήσεις του μεγέθους του ξεπλύματος χρήματος σε παγκόσμιο επίπεδο.....	79
4.10 Η ιεράρχηση των κρατών με βάση την προσέλκυση ξεπλύματος χρήματος.....	88
4.11 Οι πρώτες 20 χώρες προέλευσης ξεπλύματος χρήματος στον κόσμο.....	91
4.12 Οι πρώτες 20 ροές ξεπλύματος χρήματος στον κόσμο.....	93
4.13 Οι πρώτες 20 χώρες προορισμού ξεπλύματος χρήματος στον κόσμο.....	94
4.14 Η κατάταξη των κρατών σύμφωνα με τον δείκτη προσέλκυσης του Unger.....	97
4.15 Αποστάσεις μεταξύ γεωγραφικών περιοχών.....	99
4.16 Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών που υποβλήθηκαν στην FIU ανά υπόχρεο πρόσωπο τα έτη 2001 έως 2003.....	102
4.17 Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών που υποβλήθηκαν στην FIU ανά υπόχρεο πρόσωπο τα έτη 2004 έως 2006.....	103
4.18 Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών που υποβλήθηκαν στην FIU ανά υπόχρεο πρόσωπο τα έτη 2007 έως 2009.....	103
4.19 Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών που υποβλήθηκαν στην FIU ανά υπόχρεο πρόσωπο του έτους 2010.....	104
4.20 Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών που υποβλήθηκαν στην FIU ανά υπόχρεο πρόσωπο του έτους 2011.....	104
4.21 Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών που υποβλήθηκαν στην FIU ανά υπόχρεο πρόσωπο του έτους 2012.....	105
4.22 Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών για τα έτη 2001 έως 2003.....	106

4.23 Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών για τα έτη 2004 έως 2006.....	107
4.24 Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών για τα έτη 2007 έως 2009.....	107
4.25 Κατάσχεση κεφαλαίων ή ακίνητης περιουσίας ανά μήνα και ανά νόμισμα για το έτος 2009.....	108
4.26 Ερωτήματα από και προς ομόλογες αρχές του εξωτερικού από 2007 έως 2009.....	109
5.1 Αποτελέσματα συσχετισμένου ελέγχου t-test.....	121
5.2 Αποτελέσματα συσχετισμένου ελέγχου t-test.....	123
5.3 Αποτελέσματα συσχετισμένου ελέγχου t-test.....	124
5.4 Αποτελέσματα συσχετισμένου ελέγχου t-test.....	126
5.5 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 1	131
5.6 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 1	133
5.7 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 2	134
5.8 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 2	135
5.9 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 3	136
5.10 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 3	137
5.11 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 4	138
5.12 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 4	139
5.13 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 5	140
5.14 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 5	141
5.15 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 6	142
5.16 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 6	143
5.17 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 7	144
5.18 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 7	145
5.19 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 8	146
5.20 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 8	147
5.21 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 9	148
5.22 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 9	149
5.23 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 10	150
5.24 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 10	151
5.25 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 11	152
5.26 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 11	153
5.27 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 12	154
5.28 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 12	155
5.29 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 13	156
5.30 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 13	157

5.31 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 14	158
5.32 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 14	159
5.33 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 15	160
5.34 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 15	161
5.35 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 16	162
5.36 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 16	163
5.37 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 17	164
5.38 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 17	165
5.39 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 18	166
5.40 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 18	167
5.41 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 19	168
5.42 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 19	169
5.43 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 20	170
5.44 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 20	171
5.45 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 21	172
5.46 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 21	173
5.47 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 22	174
5.48 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 22	175
5.49 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 23	176
5.50 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 23	177
5.51 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 24	178
5.52 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 24	179
5.53 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 25	180
5.54 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 25	181
5.55 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 26	182
5.56 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 26	183
5.57 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 27	184
5.58 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 27	184
5.59 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 28	186
5.60 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 28	186
5.61 Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 29	188
5.62 Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 29	188
5.63 Τα αποτελέσματα της επεξεργασίας Άλφα	190
5.64 Τα αποτελέσματα της ανάλυσης αξιοπιστίας Άλφα	190
5.65 Τα αποτελέσματα της ανάλυσης αξιοπιστίας Άλφα για κάθε ερώτηση	191

5.66 Τα αποτελέσματα της επεξεργασίας της Διχοτόμησης.....	193
5.67 Τα αποτελέσματα της αξιοπιστίας Διχοτόμησης.....	194
5.68 Τα αποτελέσματα της ανάλυσης αξιοπιστίας Διχοτόμησης για κάθε ερώτηση	194
5.69 Τα αποτελέσματα της επεξεργασίας του συντελεστή Κάπα.....	197
5.70 Τα αποτελέσματα του συντελεστή Κάπα	197
5.71 Η συσχέτιση Pearson μεταξύ των Ερωτήσεων 1 & 26.....	200
5.72 Η συσχέτιση Pearson μεταξύ των Ερωτήσεων 1 & 28.....	201
5.73 Η συσχέτιση Pearson μεταξύ των Ερωτήσεων 17 & 26.....	202
5.74 Η συσχέτιση Pearson μεταξύ των Ερωτήσεων 17 & 28.....	203
5.75 Η συσχέτιση Pearson μεταξύ των Ερωτήσεων 18 & 26.....	204
5.76 Η συσχέτιση Pearson μεταξύ των Ερωτήσεων 18 & 28.....	205
5.77 Η συσχέτιση Pearson μεταξύ των Ερωτήσεων 21 & 26.....	206
5.78 Η συσχέτιση Pearson μεταξύ των Ερωτήσεων 21 & 28.....	207
5.79 Η συσχέτιση Spearman μεταξύ των Ερωτήσεων 1 & 26	208
5.80 Η συσχέτιση Spearman μεταξύ των Ερωτήσεων 1 & 28	209
5.81 Η συσχέτιση Spearman μεταξύ των Ερωτήσεων 17 & 26	210
5.82 Η συσχέτιση Spearman μεταξύ των Ερωτήσεων 17 & 28	211
5.83 Η συσχέτιση Spearman μεταξύ των Ερωτήσεων 18 & 26	212
5.84 Η συσχέτιση Spearman μεταξύ των Ερωτήσεων 18 & 28	213
5.85 Η συσχέτιση Spearman μεταξύ των Ερωτήσεων 21 & 26	214
5.86 Η συσχέτιση Spearman μεταξύ των Ερωτήσεων 21 & 28	215

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Σελίδες

4.1 Στατιστικά στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2003 έως το 2004 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ.....	66
4.2 Στατιστικά στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2005 έως το 2006 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ.....	66
4.3 Στατιστικά στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2007 έως το 2008 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ.....	68
4.4 Στατιστικά στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2009 έως το 2010 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ.....	68
4.5 Στατιστικά στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2011 έως το 2012 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ.....	69
4.6 Στατιστικά στοιχεία χωρών μη μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2003 έως το 2007 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ.....	70
4.7 Στατιστικά στοιχεία χωρών μη μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2008 έως το 2012 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ.....	71
4.8 Στατιστικά στοιχεία ανεπτυγμένων οικονομικά χωρών μελών του OECD σε σχέση με το μέσο όρο του OECD από το 2003 έως το 2007 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ.....	72
4.9 Στατιστικά στοιχεία ανεπτυγμένων οικονομικά χωρών μελών του OECD σε σχέση με το μέσο όρο του OECD από το 2008 έως το 2012 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ.....	73
4.10 Στατιστικά στοιχεία των μέσων όρων των παραπάνω χωρών από το 2003 έως το 2007 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ.....	74
4.11 Στατιστικά στοιχεία των μέσων όρων των παραπάνω χωρών από το 2008 έως το 2012 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ.....	75
4.12 Στατιστικά στοιχεία των μέσων όρων των παραπάνω χωρών από το 2008 έως το 2012 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ.....	75
4.13 Οι πρώτες 20 χώρες προέλευσης ξεπλύματος χρήματος στον κόσμο.....	92
4.14 Οι πρώτες 20 ροές ξεπλύματος χρήματος στον κόσμο.....	94
5.1 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 1.....	129
5.2 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 2.....	134
5.3 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 3.....	136
5.4 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 4.....	138
5.5 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 5.....	140
5.6 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 6.....	142
5.7 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 7.....	144
5.8 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 8.....	146
5.9 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 9.....	148
5.10 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 10.....	150

5.11 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 11	152
5.12 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 12	154
5.13 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 13	156
5.14 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 14	158
5.15 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 15	160
5.16 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 16	162
5.17 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 17	164
5.18 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 18	166
5.19 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 19	168
5.20 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 20	170
5.21 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 21	172
5.22 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 22	174
5.23 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 23	176
5.24 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 24	178
5.25 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 25	180
5.26 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 26	182
5.27 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 27	183
5.28 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 28	185
5.29 Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 29	187

Εισαγωγή και σκοπός της έρευνας

Η νομιμοποίηση εσόδων τα οποία προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες, αποτελεί σύνηθες φαινόμενο στη σημερινή κοινωνία. Σκοπός των ατόμων τα οποία εμπλέκονται σε τέτοιου είδους οικονομικές δραστηριότητες, είναι η συγκάλυψη των ενεργειών τους από τις διοικητικές αρχές και φυσικά η συνέχιση της δράσης τους. Το μεγαλύτερο κομμάτι από τα παράνομα χρήματα, κατευθύνεται διαμέσου πολλαπλών συναλλαγών σε επενδυτικούς σκοπούς, κυρίως σε αγορές περιουσιακών στοιχείων, σε επενδύσεις μετοχών εταιρειών, σε καταθέσεις τραπεζικών λογαριασμών κρατών τα οποία υποθάλπουν εγκληματικές δραστηριότητες. Όλα αυτά πραγματοποιούνται, έχοντας ως απώτερο στόχο, τον καθαρισμό του «βρώμικου χρήματος» και την επανεπένδυση του είτε σε παράνομες δραστηριότητες, είτε ακόμη και σε νόμιμες δραστηριότητες στην υγιή οικονομία (Castells, 1997).

Επιπρόσθετα, καλό είναι να εμβαθύνουμε την ανάλυση μας σε ένα στοιχείο το οποίο αναφέρθηκε παραπάνω. Το στοιχείο αυτό είναι, ότι οι παράνομες δραστηριότητες δεν περιλαμβάνουν μόνο χρήματα, αλλά περιλαμβάνουν και συναλλαγές όπως αγορές ακινήτων, έργων τέχνης, ειδών πολυτελείας και πολλών άλλων, ούτως ώστε να μην παραμείνουν αχρησιμοποίητα τα παράνομα χρήματα.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, μπορούμε να αντιληφθούμε ότι το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων προερχόμενων από εγκληματικές δραστηριότητες, από την οπτική του ερευνητή, διαχωρίζεται σε δύο τομείς. Ο πρώτος αφορά το εκάστοτε νομικό σύστημα μίας χώρας και τα μέτρα δράσης που λαμβάνει και ο άλλος παράγοντας αφορά το χρηματοπιστωτικό σύστημα με τους συνακόλουθους εποπτικούς μηχανισμούς που διαθέτει. Σε αυτή την ερευνητική προσπάθεια, θα επικεντρωθούμε στο κομμάτι που αφορά το ρόλο του τραπεζικού τομέα και τις ενέργειες εποπτείας που πραγματοποιούνται σε εθνικό επίπεδο, αλλά και σε παγκόσμιο. Ο λόγος που επιλέχθηκε μία τέτοια ανάλυση, είναι διότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στη σημερινή κοινωνία αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της, καθώς η δράση τους είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την απρόσκοπτη συνέχεια της γενικότερης ευημερίας και προόδου που επιθυμεί να απολαμβάνει μία σύγχρονη κοινωνία (Masciandaro, 1999).

Αναλυτικότερα, η παρούσα εργασία στο πρώτο κεφάλαιο επιχειρεί μία εισαγωγή στις βασικές έννοιες του φαινομένου του ξεπλύματος χρήματος, αναλύοντας τις κυριότερες απόψεις που επικρατούν γι αυτό. Στο δεύτερο κεφάλαιο, γίνεται ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στην Ελλάδα, αλλά και σε διεθνές επίπεδο, με έμφαση στο ρόλο των διεθνών

οργανισμών στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Στο τρίτο κεφάλαιο, αναλύονται ποιες είναι οι χρησιμοποιούμενες τεχνικές ξέπλυματος χρήματος, καθώς και ποιες ενέργειες πραγματοποιούνται στον τραπεζικό κλάδο ώστε να καταπολεμηθεί το νοσηρό αυτό φαινόμενο. Στο τέταρτο κεφάλαιο, πραγματοποιείται εκτενής αναφορά σε βιβλιογραφικές αναφορές, καθώς και σε παλαιότερες έρευνες που σχετίζονται με το ξέπλυμα χρήματος. Στο πέμπτο κεφάλαιο, αναλύονται με οικονομετρικά μοντέλα τα στατιστικά στοιχεία της έρευνας. Τα στοιχεία αυτά, έχουν συλλεχθεί διαμέσου ερωτηματολογίων, τα οποία διανεμήθηκαν στους υπαλλήλους των κεντρικών γραφείων της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, με στόχο να μελετηθεί σε βάθος το υπό εξέταση φαινόμενο. Τέλος, αναλύονται τα συμπεράσματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε, από την οποία προέκυψαν ενδιαφέροντα στοιχεία, αποτυπώνοντας την άποψη των ατόμων του δείγματος της έρευνας. Πολύ περιληπτικά μπορούμε να αναφέρουμε, ότι οι ερωτώμενοι, έχουν επίγνωση του πόσο σημαντικό είναι να παταχθεί το ξέπλυμα χρήματος. Θεωρούν ελλιπή την εκπαίδευση τους, καθώς και σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση του φαινομένου διαδραματίζουν για αυτούς οι διωκτικές αρχές και όχι οι ίδιοι ως εργαζόμενοι. Ακόμη, παραδέχονται τις δικές τους αδυναμίες εφαρμογής των κανόνων της δέουσας επιμέλειας, ιδιαίτερα σε πελάτες με υψηλές καταθέσεις.

Κεφάλαιο 1

Ξέπλυμα χρήματος

1.1. Εισαγωγή

Πολύ συχνά γίνεται λόγος για περιπτώσεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες, γνωστές ως ξέπλυμα χρήματος. Αναλυτικότερα, σε μία προσπάθεια να κατανοήσουμε τους μηχανισμούς που διέπουν τέτοιου είδους ενέργειες, επιχειρούμε μία ενδελεχή μελέτη των διαδικασιών από τις οποίες απορρέει η οικονομική δραστηριότητα που ονομάζεται ξέπλυμα χρήματος και η συνακόλουθη συγκάλυψη του. Ακόμη, καλό είναι να γίνει σαφές, το γεγονός ότι, τα άτομα τα οποία κερδίζουν χρήματα από τέτοιου είδους οικονομικές διαδικασίες, έχουν ως μοναδικό σκοπό την ολοένα και μεγαλύτερη αύξηση του πλούτου τους, προσπαθώντας πάντα να δρουν με διακριτικότητα, ώστε να μην εγείρουν υποψίες από την πλευρά των δικτικών αρχών σχετικά με τις παράνομες δραστηριότητες τους.

Επιπρόσθετα, καλό είναι να αναφερθεί, ότι η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, αποτελεί τροχοπέδη στην απρόσκοπτη οικονομική σταθερότητα και ευημερία. Αυτό συμβαίνει γιατί, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου η παγκόσμια οικονομική σταθερότητα έχει διαταραχθεί από τη δράση ομάδων ή ατόμων, τα οποία εμπλέκονται σε τρομοκρατικές επιθέσεις, η χρηματοδότηση των οποίων προήλθε από χρηματικά κεφάλαια προερχόμενα από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες. Ακόμη, ένα πολύ σημαντικό στοιχείο είναι, το γεγονός ότι, τα κέρδη τα οποία προέρχονται από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες εισέρχονται με παντοίους τρόπους στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και μπορούν στη συνέχεια να ξαναχρησιμοποιηθούν σε χρηματοδότηση τρομοκρατικών οργανώσεων, στην επένδυση νόμιμων δραστηριοτήτων και τέλος μπορούν να χρηματοδοτήσουν οποιαδήποτε παράνομη δραστηριότητα, οξύνοντας ακόμη περισσότερο την ήδη νοσηρή οικονομική πραγματικότητα (Masciandaro, 1999).

Το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες δεν είναι καινούργιο. Αυτό το αναφέρουμε γιατί, υπάρχει πολλές δεκαετίες και εξελίσσεται ταυτόχρονα με την εξέλιξη των σύγχρονων κοινωνιών, αποτυπώνοντας την προσπάθεια συγκεκριμένων ατόμων να συγκαλύψουν τις παράνομες οικονομικές δραστηριότητες τους και να τις εμφανίσουν ως νόμιμες. Ο βασικότερος τρόπος που χρησιμοποιείται για τον «καθαρισμό» του χρήματος είναι η προσπάθεια διοχέτευσης του, διαμέσου μίας πλειάδας

συναλλαγών και επενδυτικών δραστηριοτήτων, ώστε να σβηστεί η οποιαδήποτε υπόνοια για την πραγματική προέλευση των χρημάτων αυτών.

Παράλληλα, με τις παράνομες οικονομικές δραστηριότητες που συνοδεύουν το χρήμα ως γενικότερο μέσο συναλλαγών, μπορούμε να έχουμε και παράνομες δραστηριότητες οι οποίες προσπαθούν να νομιμοποιήσουν τα κέρδη τους, όπως είναι τίτλοι ακινήτων, αυτοκίνητα, πλοία, κοσμήματα, αεροπλάνα, έργα τέχνης και πολλά άλλα. Γίνεται αντιληπτό από τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, ότι το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων προερχόμενων από εγκληματικές δραστηριότητες, αποτελεί δυσλειτουργία ελέγχου και εποπτείας του χρηματοπιστωτικού συστήματος και συνακόλουθα εμφανίζει την αδυναμία που διακατέχει την πολιτεία να καταπολεμήσει με τα νόμιμα μέσα που διαθέτει το νοσηρό αυτό φαινόμενο (Chaikin, 2009). Τέτοιου είδους ζητήματα θα επιχειρήσουμε να αναλύσουμε παρακάτω, με όσο καλύτερο και παραστατικότερο τρόπο, με παράλληλη αναφορά σε περιπτώσεις ξέπλυματος χρήματος, οι οποίες εξιχνιάστηκαν από τις δικαστικές αρχές. Με τον τρόπο αυτό, ο αναγνώστης της παρούσας ερευνητικής πρότασης θα κατανοήσει σε βάθος τους μηχανισμούς που διέπουν τις παράνομες χρηματικές ροές.

1.2. Ορισμός της έννοιας

Αναφορικά με το ξέπλυμα χρήματος, έχουν διατυπωθεί αρκετοί ορισμοί. Σε αυτό το σημείο κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν οι σημαντικότεροι από αυτούς, ούτως ώστε να επεξηγηθεί με περισσότερο παραστατικό τρόπο η υπό εξέταση έννοια. Ξεκινώντας την ανάλυση μας μπορούμε να αναφέρουμε τον ορισμό που δόθηκε από την «Προεδρική Επιτροπή για το Οργανωμένο έγκλημα των Η.Π.Α.» (President's Commission on Organised Crime - 1986) αναφέρει ότι: «Ως νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες περιγράφεται η διαδικασία μέσω της οποίας αποκρύπτεται η ύπαρξη, η παράνομη πηγή ή η παράνομη χρήση εσόδων, τα οποία στη συνέχεια μεταμφιέζονται με τέτοιο τρόπο ώστε η προέλευσή τους να εμφανίζεται νόμιμη».

Ακόμη καλό είναι να επισημανθεί, ότι στη διεθνή βιβλιογραφία η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, είναι γνωστή με τον αγγλικό όρο «money laundering». Στη χώρα μας, αναφορά για το ξέπλυμα χρήματος γίνεται για πρώτη φορά διαμέσου του νόμου 2145/1993 σχετικά με τη ρύθμιση θεμάτων εκτελέσεως ποινών, επιταχύνσεως και εκσυγχρονισμού των διαδικασιών απονομής της δικαιοσύνης και άλλων θεμάτων, και μέσω της τροποποίησης αυτού μέσω του άρθρου 2 του Ν2331/95 καταλήγουμε

ότι «νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες» με την έννοια της διάπραξης σοβαρών ποινικών αδικημάτων, είναι το σύνολο των πράξεων ή των παραλείψεων με τις οποίες αποκρύπτεται η πραγματική προέλευση και ο δικαιούχος των παράνομα αποκτημένων περιουσιακών στοιχείων, με τρόπο ώστε, να εμφανίζονται ότι προέρχονται από νόμιμη οικονομική δραστηριότητα, να διατηρεί τον έλεγχο επ' αυτών.

Προχωρώντας ένα βήμα παραπέρα, η Οδηγία 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 10ης Ιουνίου 1991, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (Επίσημη Εφημερίδα L 166 της 28.6.1991) ουσιαστικά συμπεριλαμβάνει και τις πράξεις που συντελούν στο εν λόγω αδίκημα που είναι οι εξής:

- Η μετατροπή ή η μεταβίβαση περιουσίας, εν γνώσει του ότι προέρχεται από παράνομη δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε παράνομη δραστηριότητα, με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της προέλευσής της, ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε ενέχεται στη δραστηριότητα αυτή, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του.
- Η απόκρυψη ή η συγκάλυψη της αλήθειας όσον αφορά τη φύση, προέλευση, διάθεση ή διακίνηση περιουσίας ή τον τόπο στον οποίο αυτή ευρίσκεται, ή την κυριότητα επί περιουσίας ή εκ σχετικών μ' αυτή δικαιωμάτων, εν γνώσει του ότι προέρχεται από παράνομη δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε παράνομη δραστηριότητα.
- Η απόκτηση, η κατοχή ή η χρήση περιουσίας εν γνώσει, κατά τον χρόνο της κτήσης, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από παράνομη δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε παράνομη δραστηριότητα.
- Η συμμετοχή σε μια από τις πράξεις που αναφέρουν τα προηγούμενα τρία σημεία, η σύσταση οργανώσεως για τη διάπραξή της, η απόπειρα διάπραξης, η υποβοήθηση, η υποκίνηση, η παροχή συμβουλών σε τρίτο πρόσωπο για τη διάπραξή της ή η διευκόλυνση της τέλεσης της πράξης.

Η γνώση, η πρόθεση ή ο σκοπός που απαιτούνται ως στοιχεία των πράξεων που αναφέρονται στο παρόν εδάφιο μπορεί να συνάγονται από τις πραγματικές περιστάσεις. Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες υπάρχει ακόμη και αν οι δραστηριότητες από τις οποίες προέρχονται τα προς νομιμοποίηση περιουσιακά στοιχεία, διαπράττονται στο έδαφος άλλου κράτους μέλους ή τρίτης χώρας.

Με τον όρο «εγκληματική δραστηριότητα» εννοούμε τις αξιόποινες, εγκληματικές πράξεις που σύμφωνα με το Νόμο 2331/95, είναι οι εξής:

- Διακίνηση, παραλαβή, κατοχή, παρασκευή, νοθεία, καλλιέργεια, διάδοση χρήσης, διάθεση χώρου για χρήση, πλαστογραφία ή νόθευση συνταγής για διακίνηση, διάθεση από γιατρό ή φαρμακοποιό, ναρκωτικών.
- Εισαγωγή, κατοχή, κατασκευή, μετασκευή, συναρμολόγηση, εμπορία, παράδοση, μεταφορά, παραλαβή, απόκρυψη ή αποδοχή με σκοπό τη διάθεση σε τρίτους όπλων, εκρηκτικών και γενικά πολεμικού υλικού.
- Ληστεία.
- Εκβιασμός.
- Αρπαγή (απαγωγή) έγκλημα κατά της προσωπικής ελευθερίας, αποβλέποντας στα λύτρα που καταβάλλονται στους απαγωγείς για την απελευθέρωση των θυμάτων.
- Κλοπή.
- Υπεξαίρεση.
- Απάτη.
- Παράνομη εμπορία αρχαιοτήτων (αρχαιοκαπηλία).
- Κλοπή φορτίου πλοίου αν το αντικείμενο της είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας.
- Διαμεσολάβηση έναντι ανταλλάγματος σε αφαίρεση ιστών, οργάνων. Απόκτηση τους με σκοπό τη μεταπώληση ιστών ή οργάνων.
- Οικονομικά αδικήματα κατά του Δημοσίου ή νομικών προσώπων του ευρύτερου δημοσίου τομέα.
- Διακεκριμένη λαθρεμπορία.
- Παραβιάσεις της νομοθεσίας για τις ακτινοβολίες.
- Μαστροπεία κατ' επάγγελμα ή από κερδοσκοπία.
- Παραβιάσεις της νομοθεσίας για τα τυχερά παιχνίδια.
- Δωροδοκία για νόμιμες πράξεις.
- Δωροδοκία για παράνομες πράξεις.
- Δωροδοκία δικαστή.
- Τοκογλυφία, αν αυτή ασκείται κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια.
- Λαθρομετανάστευση.
- Λαθρεμπορία πυρηνικών υλικών και λοιπών ραδιενεργών ουσιών.
- Δωροδοκία αλλοδαπού δημοσίου υπαλλήλου.

- Απάτη εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
- Σύσταση και συμμορία (συμφωνία ή ένωση με άλλο πρόσωπο για τη διάπραξη κακούργημάτων ή πλημμελημάτων).

1.3. Ιστορική αναδρομή

Η προσπάθεια της συγκάλυψης και συνακόλουθης νομιμοποίησης εσόδων τα οποία έχουν προέλθει από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες, είναι ένα στοιχείο που συνδέεται άρρηκτα με το σύγχρονο πολιτισμό μας. Η εμφάνιση του φαινομένου είναι περισσότερο παλιά από όσο πιστεύουμε (Fischer, 2002). Αρκετοί θεωρούν ότι, αποτελεί φαινόμενο το οποίο δημιουργήθηκε στις ΗΠΑ την εποχή της ποτοαπαγόρευσης. Το βασικότερο στοιχείο της περιόδου εκείνης ήταν ότι κατασκευάστηκαν πολλοί μηχανισμοί δημιουργίας και ξεπλύματος χρήματος από τους ανθρώπους του οργανωμένου εγκλήματος όπως ήταν ο διαβόητος Αλ Καπόνε, ο οποίος τελικά καταδικάστηκε σε φυλάκιση για φοροδιαφυγή το 1931 (Van Duyn, *et. al.*, 2003, Unger, *et. al.*, 2006).

Ύστερα από την καταδίκη του Αλ Καπόνε, οι εγκληματίες της εποχής, όπως ο Meyer Lansky, μετέφερε σε ασφαλέστερους προορισμούς τις παράνομες επιχειρηματικές δραστηριότητες του. Συγκεκριμένα μετέφερε κεφάλαια από την εταιρεία του "Carpet Joints" της Florida σε λογαριασμούς στο εξωτερικό. Ένα ακόμη πολύ σημαντικό γεγονός της περιόδου εκείνης, ήταν το 1934 το Swiss Banking Act, όπου για πρώτη φορά λαμβάνονταν μέριμνά περιορισμού του φαινομένου από την Ελβετία σε συνεργασία με τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, θεσμοθετώντας το τραπεζικό απόρρητο. Παρά τις προσπάθειες της εποχής, ο Meyer Lansky, αγόρασε μία τράπεζα εκμεταλλευόμενος το τραπεζικό απόρρητο, συνεχίζοντας τη δράση του στη μεταφορά κεφαλαίων διαμέσου ενός πολύπλοκου συστήματος εικονικών εταιρειών, χαρτοφυλακίων και τραπεζικών λογαριασμών (Unger, *et. al.*, 2006).

Μετά τη λήξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, δημιουργήθηκε δυσπιστία αναφορικά με τη λήψη μέτρων, αφού το ξέπλυμα χρήματος δεν έθιγε άμεσα την ακεραιότητα κάποιου ατόμου, σύμφωνα πάντα με το δίκαιο της εποχής εκείνης. Συνεπώς, συμπεράναν, ότι μέτρα όπως η κατάσχεση εμπορευμάτων και χρημάτων, σε άτομα που εμπλέκονται με παράνομες οικονομικές δραστηριότητες θα απέτρεπε την εξάπλωση του φαινομένου. Από την άλλη πλευρά, οι εγκληματίες προσπαθούσαν συστηματικά να διοχετεύσουν τα παράνομα χρήματα τους ώστε να μην τους κατασχεθούν από τις διωκτικές αρχές. Συνεπώς, επιχείρησαν

να «καθαρίσουν» τα βρώμικα και παράνομα χρήματα τους και να τα διαχύσουν στη νόμιμη οικονομία. Αυτό για να συμβεί, έπρεπε να χρήματα αυτά να διοχετευθούν διαμέσου εικονικών πολλές φορές εταιρειών σε τραπεζικούς λογαριασμούς, τραπεζικών ιδρυμάτων όπου έδρα τους ήταν χώρες, οι οποίες συχνά αναφέρονται ως οικονομικοί παράδεισοι, ώστε να επανεπενταχθούν τα χρήματα αυτά στην υγιή οικονομία και να συγκαλυφθούν με αυτό τον τρόπο οι παράνομες δραστηριότητες. Αυτές οι ενέργειες αποτελούν και σήμερα βασική τακτική των ανθρώπων που διαπράττουν οικονομικά εγκλήματα και φυσικά επιθυμούν την απόκρυψη της δράσης τους.

1.4. Το οικονομικό έγκλημα στις μέρες μας

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες, αποτελεί σημαντικό κίνδυνο για την εύρυθμη λειτουργία των σημερινών κοινωνιών. Στην έξαρση της νοσηρής αυτής κατάστασης, συμβάλλουν παράγοντες όπως, η εξάπλωση της τεχνολογίας η οποία διευκολύνει την επικοινωνία μεταξύ απομακρυσμένων περιοχών και της επιτέλεσης εργασιών ακόμη και από τον προσωπικό μας ηλεκτρονικό υπολογιστή. Ακόμη, οι συνθήκες μεταξύ των χωρών, οι οποίες επιτρέπουν την ελεύθερη διακίνηση ανθρώπων, κεφαλαίων και τεχνογνωσίας. Για να γίνει καλύτερα αντιληπτή η έκταση του φαινομένου, καλό είναι να αναφέρουμε πως σε ετήσια βάση τα παράνομα αποκτηθέντα κέρδη, κυμαίνονται από 500 δισεκατομμύρια και ενός τρισεκατομμυρίου δολαρίων (Blomberg, *et. al.*, 2004) .

Ακόμη, από την διεξοδική μελέτη του φαινομένου, παρατηρείται ότι οι άνθρωποι που δραστηριοποιούνται σε παράνομες οικονομικές δραστηριότητες, δεν επιθυμούν να αναστείλουν τις δραστηριότητες τους και συνεχώς εφευρίσκουν νέους τρόπους συγκάλυψης της δράσης τους, καθώς και νομιμοποίησης των παράνομων χρημάτων τους. Για να επιτευχθεί αυτό, χρησιμοποιούν υπαλλήλους με υψηλό μορφωτικό επίπεδο και υψηλές δεξιότητες, αξιοποιώντας με τον καλύτερο τρόπο τις δυνατότητες των σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων και την οικονομικής επιστήμης γενικότερα (Unger, *et. al.*, 2006).

Επιπρόσθετα, σε όλα τα παραπάνω, έρχεται να προστεθεί και η ολοένα αυξανόμενη τάση που υπάρχει για μεγαλύτερο άνοιγμα των αγορών και της συνακόλουθης άρσης των περιορισμών στην επιχειρηματική δράση των ανθρώπων. Συνεπώς, οι επιτήδειοι εκλαμβάνουν αυτή την ευκολία πρόσβασης σε οποιοδήποτε σημείο του κόσμου, σε συνδυασμό με την αυτοματοποίηση διαμέσου ηλεκτρονικών υπολογιστών των τραπεζικών

εργασιών, ως ευκαιρία ανάπτυξης των δραστηριοτήτων τους σε ένα εκτενές παγκόσμιο δίκτυο (Chaikin, 2009).

1.5. Οι φάσεις του ξεπλύματος χρήματος και η αναγκαιότητα ενσωμάτωσης τους σε μοντέλα

Προσπαθώντας να επιτευχθεί η πρόληψη αλλά και η καταστολή του νοσηρού αυτού φαινομένου, για την ομαλή οικονομική ανάπτυξη των κοινωνιών, είμαστε αναγκασμένοι να εντάξουμε σε μοντέλα τις διάφορες φάσεις που το χαρακτηρίζουν. Η ενδελεχής μελέτη πολλών ετών έχει αποδείξει ότι η προσπάθεια νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες παρουσιάζει την τάση να επαναλαμβάνει συνεχώς, τακτικές που έχει ήδη χρησιμοποιήσει και στο παρελθόν. Αυτή η διαπίστωση, μας οδήγησε στο συμπέρασμα, ότι θα μπορούσαμε να τυποποιήσουμε τις μεθόδους δράσης των ατόμων που ξεπλένουν βρώμικο χρήμα σε συγκεκριμένα μοντέλα (Yuksel, 1991).

Ο λόγος που πραγματοποιούνται αυτές οι προσπάθειες είναι η συστηματική καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και φυσικά η πρόληψη παρόμοιων ενεργειών, καθώς η πρόληψη αποτελεί την καλύτερη λύση σε τέτοιου είδους προβλήματα. Αναλυτικότερα, η σε βάθος μελέτη και κατανόηση του φαινομένου, μας καθιστά ικανούς να αντιληφθούμε καλύτερα τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία του, ώστε να αποκτήσουμε άμυνες ως κοινωνία, αποτρέποντας την ανάπτυξη εγκληματικών συμπεριφορών (Yuksel, 1991).

Όλα τα παραπάνω, αποκτούν ιδιαίτερη σημασία, αν αντιληφθεί κανείς την οικονομία με μία περισσότερο παγκόσμια αντίληψη και όχι τοπικιστική. Αυτό αναφέρεται γιατί, μετά την κατάρρευση των κομμουνιστικών κρατών τα οποία αποτελούσαν μέλη του συμφώνου της Βαρσοβίας, η σημασία της οικονομίας και της αγοράς γενικότερα, ως ρυθμιστικός παράγοντας των σύγχρονων οικονομιών, εντατικοποιήθηκε. Για να γίνει καλύτερα αντιληπτό πόσο σημαντικό είναι η οικονομική δύναμη που ενδεχομένως να διαθέτει μία χώρα στις μέρες μας θα μπορούσαμε να αναφέρουμε το εξής παράδειγμα. Στο παρελθόν, η ισχύς ενός κράτους αξιολογούνταν από την στρατιωτική δύναμη την οποία διέθετε. Στη σημερινή εποχή, η οποία χαρακτηρίζεται από την παγκοσμιοποίηση των κοινωνιών αλλά και των οικονομιών, αυτό που καθιστά ένα κράτος υπολογίσιμη δύναμη είναι η εύρωστη οικονομία του. Αυτό συμβαίνει γιατί, εάν ένα κράτος διαθέτει ισχυρή οικονομία, μπορεί να προσελκύσει επενδυτές και κεφάλαια, από όλον τον κόσμο ισχυροποιώντας ακόμη

περισσότερο τη δύναμη του, συρρικνώνοντας με αυτό τον τρόπο ανταγωνιστικά κράτη (Erasmus and Daniel, 2009).

Αναλυτικότερα, αν υποθέσουμε ότι ένα κράτος διαθέτει ισχυρούς θεσμούς οι οποίοι του επιτρέπουν να προσφέρει ασφάλεια στους επιχειρηματίες, καθώς και το φορολογικό σύστημα είναι δίκαιο και ικανό να αποδώσει έσοδα, είναι αναμενόμενο να αποτελέσει πόλο έλξης των επενδυτών. Όμως, όπως αναφέρθηκε και πρωτίτερα, για να ευοδωθούν τέτοιες προσπάθειες χρειάζεται να γίνει συστηματική καταπολέμηση φαινομένων όπως το ξέπλυμα χρήματος. Αυτό συμβαίνει γιατί, δεν είναι δυνατόν ένα κράτος να θεωρείται κατάλληλο για την δημιουργία επενδύσεων, από τη στιγμή που μαστίζεται από φαινόμενα οικονομικής εγκληματικότητας. Παρακάτω, γίνεται μία συστηματική προσπάθεια να αποτυπωθούν με παραστατικό τρόπο η ακολουθούμενη διαδικασία νομιμοποίησης εσόδων τα οποία προέρχονται από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες, ώστε να γίνει καλύτερα κατανοητό το νοσηρό αυτό φαινόμενο (Unger, *et. al.* 2006). Επίσης, καλό είναι να μην αμεληθεί να αναφερθεί το γεγονός ότι, τα μοντέλα των κύκλων, το τελεολογικό και των φάσεων, που θα αναλυθούν παρακάτω, αποτελούν την Ευρωπαϊκή άποψη σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος. Τέλος, στην παρούσα ερευνητική πρόταση, θα εργασθούμε με βάση την Ευρωπαϊκή άποψη, που θα αποτελέσει οδηγό στην ανάλυση μας για το υπό εξέταση φαινόμενο.

1.5.1. Τα μοντέλα των κύκλων

Σύμφωνα με τα όσα αναφέρθηκαν, τα χρήματα τα οποία προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, αποτελούν θα μπορούσαμε να πούμε κάποιου είδους κυκλοφοριακού συστήματος, στο οποίο τα χρήματα αυτά εισέρχονται στη νόμιμη οικονομία, όπου επενδύονται και διαστρωματώνονται/συσσωρεύονται (*placement/ layering*). Εν συνεχεία, τα χρήματα αυτά, που μέχρι τώρα υπήρχαν ως «νόμιμα» κεφάλαια στην οικονομία, ξαναχρησιμοποιούνται ξανά στην παράνομη οικονομία, με σκοπό να χρηματοδοτήσουν παράνομες δραστηριότητες. Αυτή η επαναχρησιμοποίηση των κεφαλαίων αυτών, μπορεί να γίνει, είτε άμεσα, δηλαδή απευθείας σε χρηματοδότηση εγκληματικών ενεργειών, είτε έμμεσα διαμέσου της οδού των νόμιμων επενδύσεων (Blomberg, *et. al.* 2004).

1.5.2. Το τελεολογικό μοντέλο

Το συγκεκριμένο μοντέλο δημιουργήθηκε και εξελίχθηκε από τον Ελβετό καθηγητή Dr. Jürg-Beat Ackermann σε συνεργασία με τον αμερικανό Καθηγητή Dr. James Preston. Ο βασικός σκοπός του μοντέλου αυτού είναι η διερεύνηση των σκοπών που διέπουν την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (Erasmus and Daniel, 2009). Σύμφωνα με την άποψη τους, για να επιτευχθούν οι σκοποί των ατόμων που εμπλέκονται σε οικονομικά εγκλήματα, χρησιμοποιούν ορισμένους τρόπους δράσης. Αναλυτικότερα, αφού τα άτομα αυτά έχουν επιλέξει την μέθοδο που θα ακολουθήσουν, το επόμενο βήμα είναι η επιμελής κάλυψη των δραστηριοτήτων τους, με τη συνδρομή ατόμων που έχουν τη δύναμη να το πραγματοποιήσουν αυτό. Τέτοιοι άνθρωποι μπορεί να είναι δημόσιοι υπάλληλοι σε θέσεις του δημοσίου τομέα όπως εφορίες και υπουργεία και φυσικά δικαστικοί και δικηγόροι, οι οποίοι αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της επιχειρούμενης συγκάλυψης (Blomberg, *et. al.*, 2004).

Το τελεολογικό μοντέλο περιλαμβάνει τρία επίπεδα, τα οποία είναι τα παρακάτω:

A) Οι σκοποί της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες:

- Ολοκλήρωση, δηλαδή η συστηματική απόκρυψη και μετατροπή των παράνομων χρημάτων σε νόμιμα.
- Η επένδυση των χρημάτων αυτών στη νόμιμη οικονομία.
- Η αποφυγή πληρωμής φορολογίας για τα χρήματα αυτά.
- Η χρησιμοποίηση των χρημάτων αυτών με σκοπό να χρηματοδοτηθούν παράνομες δραστηριότητες.

B) Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούν:

- Επέκταση των παράνομων οικονομικών δραστηριοτήτων όχι μόνο στα στενά εθνικά όρια μίας χώρας, αλλά και σε χώρες του εξωτερικού.
- Δημιουργία επιχειρηματικών μονάδων, με σκοπό την καλύτερη κάλυψη των δραστηριοτήτων τους.
- Χρησιμοποίηση αξιολογίων, λογαριασμών με τους οποίους μεταφέρουν χρήματα σε όλο τον κόσμο.
- Η χρηματοδότηση παράνομων οικονομικών δραστηριοτήτων και εγκληματικών ενεργειών, γιγαντώνοντας ακόμη περισσότερο την ήδη νοσηρή κατάσταση που υπάρχει.

Γ) Παράγοντες που ενισχύουν τη διάδοση του φαινομένου:

- Οι δραστηριότητες αυτές πλέον έχουν διεθνή χαρακτήρα και προσανατολισμό, καθώς δε περιορίζονται σε εθνικά όρια. Σε αυτό συμβάλει καταλυτικά και η αδυναμία συγκρότησης κοινής πολιτικής από πλευράς των εθνικών κρατών, ώστε να καταπολεμηθεί το οικονομικό έγκλημα.
- Η ύπαρξη του απορρήτου των συναλλαγών, βοηθά να μεταφέρονται χρήματα σε όλο τον κόσμο, των οποίων η προέλευση δεν είναι νόμιμη.
- Η προστασία που απολαμβάνουν οι εγκληματίες από δικαστικούς και δικηγόρους, είτε σε τοπικό, είτε σε παγκόσμιο επίπεδο.
- Η εφαρμογή της σύγχρονης τεχνολογίας στον τραπεζικό τομέα, παρέχει τη δυνατότητα να πραγματοποιούν συναλλαγές τραπεζικού χαρακτήρα από όλο τον κόσμο, ακόμη και από τον προσωπικό τους ηλεκτρονικό υπολογιστή, διαμέσου του E-Banking, μέθοδος που γνωρίζει τεράστια απήχηση στις μέρες μας.

1.5.3. Τα μοντέλα των φάσεων

Ο κυριότερος σκοπός της νομιμοποίησης εσόδων προερχόμενων από παράνομες δραστηριότητες είναι η δράση με τρόπο τέτοιο που να διασφαλίζει τη μυστικότητα των παράνομων ενεργειών, καθώς και η μετατροπή των χρημάτων αυτών από παράνομα σε «νόμιμα». Παρόλα αυτά, η συστηματική απόκρυψη των εγκληματικών δραστηριοτήτων κάποιων ατόμων, δεν αποτελεί πανάκεια. Αυτό γιατί, τα χρήματα που αποκτήθηκαν με αυτόν τον τρόπο, αν δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους δράστες, είναι άχρηστα. Για να είναι χρήσιμά τα χρήματα αυτά, είναι αναγκαίο να ενταχθούν και κατ' επέκταση να επενδυθούν στην νόμιμη οικονομία (Blomberg, *et. al.*, 2004).

Ο δημιουργός των μοντέλων των φάσεων είναι ο Ελβετός Paolo Bernasconi, ο οποίος με το έργο του λειτούργησε καταλυτικά ώστε να εισαχθούν ασφαλιστικές δικλείδες στο Ελβετικό νομικό σύστημα, οι οποίες προστάτευαν την οικονομία από τον κίνδυνο του ξεπλύματος χρήματος και του οικονομικού εγκλήματος γενικότερα. Με βάση το εν λόγω μοντέλο, το ξέπλυμα χρήματος διακρίνεται σε πρώτου και δεύτερου βαθμού. Επιπρόσθετα, υπεισέρχεται και σε τομείς όπως το γεγονός ότι, υπάρχουν χώρες εμπορίου όπως τις χαρακτηρίζει, στις οποίες δημιουργείται το βρώμικο χρήμα, καθώς και χώρες στις οποίες πραγματοποιείται το ξέπλυμα του χρήματος. Στις χώρες, που ξεπλένεται το χρήμα, εδρεύουν

χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα οποία αναλαμβάνουν να νομιμοποιήσουν τα χρήματα αυτά και πολύ συχνά αυτές οι χώρες είναι γνωστές ως φορολογικοί παράδεισοι (Buchanan, 2004).

Όπως αναφέραμε υπάρχουν δύο φάσεις σύμφωνα με το μοντέλο αυτό.

Η πρώτη φάση περιλαμβάνει τα εξής:

- Νομιμοποίηση περιουσιακών στοιχείων όπως σπίτια, επιχειρήσεις, σκάφοι αναψυχής, ελικόπτερα, αυτοκίνητα κ.α., τα οποία προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες.
- Χρήματα τα οποία η προέλευση τους τα καθιστά παράνομα.
- Βραχυπρόθεσμες συναλλαγές, οι οποίες αποτελούν κάλυμμα εγκληματικών συναλλαγών.
- Τέλος, περιλαμβάνεται μία συστηματική προσπάθεια να παρεμποδιστεί κάθε δυνατότητα αποκάλυψης των παράνομων αυτών δραστηριοτήτων.

Η δεύτερη φάση περιλαμβάνει τα εξής:

- Νομιμοποίηση περιουσιακών στοιχείων, όπως και στην πρώτη φάση, με τη διαφορά ότι σε αυτή την περίπτωση τα χρήματα προέρχονται εξολοκλήρου από εγκληματικές δραστηριότητες και μόνο.
- Την δημιουργία επιχειρηματικών μονάδων, των οποίων η διάρκεια ζωής τους είναι ενός ή δύο ετών.
- Τέλος, και στη δεύτερη φάση, παρατηρούμε ότι η ολοκλήρωση των παράνομων εργασιών είναι και πάλι η συστηματική κάλυψη των δραστηριοτήτων αυτών από τις διωκτικές αρχές.

1.6. Το Αμερικανικό μοντέλο των τριών φάσεων

Σε μία αντίστοιχη προσπάθεια να συστηματοποιήσουν τις χρησιμοποιούμενες μεθόδους των ατόμων τα οποία προβαίνουν σε ξέπλυμα χρήματος, οι αμερικανικές αρχές, συνέλεξαν στοιχεία τα οποία προέρχονταν από τα αρχεία των τελωνιακών υπηρεσιών τους και δημιούργησαν το ονομαζόμενο μοντέλο των τριών φάσεων (Unger, *et. al.*, 2006). Καλό είναι να αναφερθεί ότι το εν λόγω μοντέλο είναι αποδεκτό και από τους μελετητές του φαινομένου στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο.

Σύμφωνα με την αμερικανική προσέγγιση, η προσπάθεια της νομιμοποίησης των εσόδων τα οποία προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, χωρίζεται σε τρεις φάσεις, οι οποίες είναι οι εξής:

1.6.1. Η φάση τοποθέτησης (placement stage)

Στη φάση αυτή, παρατηρούμε ότι επιχειρείται μία συστηματική διοχέτευση και συνακόλουθη ανάμιξη του βρώμικου χρήματος, με κεφάλαια τα οποία είναι νόμιμα και διακινούνται στην οικονομία. Πολλές φορές η διοχέτευση αυτή, πραγματοποιείται με την κατάθεση των χρημάτων σε τράπεζες και γενικότερα σε χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, καθώς και μεταφορά των χρημάτων από μία χώρα σε μία άλλη, με σκοπό να τοποθετηθούν σε τραπεζικούς λογαριασμούς (Unger, et. al., 2006). Συχνές μέθοδοι αποτελούν, η αγορά πολύ ακριβών έργων τέχνης, κατοικιών πολυτελείας, καθώς και η επένδυση χρημάτων σε εταιρείες. Καλό είναι να αναφερθεί ότι η φάση της τοποθέτησης διαθέτει ως βασικό χαρακτηριστικό της την αυξημένη επικινδυνότητα, καθώς είναι σημαντικός ο κίνδυνος να αποκαλυφθούν εύκολα οι παράνομες δραστηριότητες (Yuksel, 1991).

Ακόμη, καλό είναι να τονιστεί, ότι μετά το πέρας της εν λόγω φάσης, τα αποκτηθέντα παράνομα έσοδα, δεν έχουν χρηματική μορφή όπως πριν, αφού έχουν διοχετευθεί σε διαφόρων μορφών επενδύσεις. Πολύ συνηθισμένη μέθοδος είναι το παράνομα αποκτηθέν ρευστό χρήμα να εισέρχεται σε τραπεζικούς οργανισμούς διαμέσου λογαριασμών καταθέσεων. Φυσικά, οι λογαριασμοί καταθέσεων χρησιμοποιούνται ως ένα μέτρο προφύλαξης από τους εντεταλμένους κρατικούς φορείς που διώκουν παράνομες δραστηριότητες, αλλά και ως προφύλαξη από υπεξαίρεση ακόμη και από τα άτομα που αποτελούν κομμάτι του παράνομου κυκλώματος. Σύμφωνα με την άποψη του Andelman το στάδιο αυτό θεωρείται ως το κρισιμότερο και περισσότερο επικίνδυνο να αποκαλυφθούν οι παράνομες δραστηριότητες (Agarwal and Agarwal, 2006). Τέλος, με το πέρας της εν λόγω φάσης, τα παράνομα αποκτηθέντα έσοδα, έχουν μετατραπεί από χρήματα σε φυσική μορφή, σε λογιστικό χρήμα διαμέσου λογαριασμών καταθέσεων.

1.6.2. Η φάση διαστρωμάτωσης ή συσσώρευσης (layering stage)

Στη φάση της διαστρωμάτωσης ή συσσώρευσης όπως αλλιώς ονομάζεται, πραγματοποιείται ο διαχωρισμός των παράνομων χρημάτων από τα στοιχεία εκείνα τα οποία τα καθιστούν «βρώμικα» και παράνομα. Για να πραγματοποιηθεί η διαστρωμάτωση,

χρειάζεται την ύπαρξη ενός πολύπλοκου δικτύου οικονομικών συναλλαγών, όπως για παράδειγμα, μεταφορά χρημάτων σε οικονομικές μονάδες οι οποίες εδρεύουν σε χώρες που υποθάλπουν παράνομες οικονομικές δραστηριότητες (Yuksel, 1991). Ακόμη, τα παράνομα χρήματα, υπεισέρχονται ξανά στη νόμιμη οικονομία, διαμέσου των εταιρειών αυτών, πλέον απαλλαγμένα από κάθε στοιχείο το οποίο να υποδηλώνει την εγκληματική προέλευση τους (Araujo, 2008).

Ακόμη, καλό είναι να μην αμεληθεί να επισημανθεί, το γεγονός ότι τα παράνομα αποκτηθέντα χρήματα, δε μεταφέρονται στις εν λόγω εταιρείες με φυσική μεταφορά τους, αλλά με τη χρήση τραπεζικών πληροφοριακών συστημάτων, δηλαδή με τη μορφή λογιστικού χρήματος ή με τη μορφή πολύτιμων μετάλλων και λίθων. Όλες οι παραπάνω ενέργειες, σκοπό έχουν να διατηρήσουν τη μυστικότητα των συναλλαγών και να αποκρύψουν την πραγματική προέλευση των χρημάτων αυτών (Unger, *et. al.*, 2006). Συνοψίζοντας, καταλυτικό ρόλο στη δράση τέτοιων κυκλωμάτων διαδραματίζουν οι διεθνείς συνθήκες μεταξύ των κρατών σχετικά με το ελεύθερο εμπόριο, καθώς και η ύπαρξη οικονομικών παραδείσων όπως πολύ συχνά ονομάζονται, οι χώρες που υποθάλπουν τέτοιες οικονομικές δραστηριότητες, όπου διαμέσου των λεγόμενων υπεράκτιων εταιρειών (offshore) διακινούν και συνακόλουθα «καθαρίζουν» τα παράνομα χρήματα.

1.6.3. Η φάση της ολοκλήρωσης (integration stage)

Η φάση της ολοκλήρωσης, αναφέρεται στην εισχώρηση των παράνομων αποκτηθέντων κερδών στην υγιή οικονομία, αφού έχουν πλέον εξαλειφθεί τα σημάδια της παράνομης προέλευσης τους. Ο τρόπος εμφάνισης τους πλέον, είναι ως νόμιμα επιχειρηματικά κεφάλαια (Araujo, 2008). Ακόμη, καλό είναι να επισημανθεί, ότι η φάση της ολοκλήρωσης πετυχαίνει το σκοπό της μόνο όταν τα παράνομα χρήματα, είτε επανενταχθούν στην υγιή οικονομία, είτε επενδυθούν ξανά στη χρηματοδότηση παράνομων δράσεων, οπότε επιστρέφουν ξανά εκεί από όπου ξεκίνησαν (Yuksel, 1991).

Για να γίνει καλύτερα αντιληπτό αυτό καλό είναι να αναφέρουμε το γεγονός, ότι θα μπορούσαν αυτά τα χρήματα να παραμείνουν στην αφάνεια ώστε να μην κινήσουν το ενδιαφέρον των διωκτικών αρχών (Unger, *et. al.*, 2006). Όμως, τα χρήματα αυτά δε θα αποτελούσαν κανένα ουσιαστικό όφελος για τα άτομα που τα κατέχουν αν δεν τα χρησιμοποιούν, λαμβάνοντας φυσικά τις απαιτούμενες προφυλάξεις. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η απόκρυψη της παράνομης πηγής τους και επιπρόσθετα είναι διαθέσιμα προς επανεπένδυση.

1.7. Περιπτώσεις ξεπλύματος χρήματος διαμέσου των τραπεζών

Πολύ συχνά, περιπτώσεις νομιμοποίησης εσόδων προερχόμενα από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες, έχουν αποκαλυφθεί από τις διοικητικές αρχές, με συνέπεια να έρθουν στη δημοσιότητα τα ονόματα των ατόμων τα οποία εμπλέκονται στα εν λόγω κυκλώματα. Σαν συνέπεια όλων αυτών, είναι η πρόκληση σοβαρών κλυδωνισμών στα θεμέλια της κοινωνίας, καθώς δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου άτομα τα οποία θεωρούνταν νομοταγείς πολίτες, αποτελώντας παράδειγμα προς μίμηση, να εμπλέκονται σε κυκλώματα ξεπλύματος χρήματος.

Σε αυτό το σημείο, θα μπορούσαμε να ξεκινήσουμε την ανάλυση μας, με την τράπεζα Bank of New York της Αμερικής, η οποία είναι από τις παλαιότερες τράπεζες στη χώρα. Στην περίπτωση αυτή, από τα στοιχεία που ήρθαν στη δημοσιότητα, από το 1996 μέχρι το 1999, η τράπεζα διαμέσου των δραστηριοτήτων της ξέπλυνε περίπου 15 δις δολάρια τα οποία προέρχονταν από τη Ρωσία. Παρά το γεγονός ότι τα παράνομα χρήματα που διαχειρίστηκε η τράπεζα, με τρόπο που καταδείκνυε σημαντική χαλαρότητα στο εφαρμοζόμενο σύστημα εσωτερικού ελέγχου της, τελικά από τις δικαστικές αρχές δεν επιβλήθηκαν ποινικές διώξεις στους υπευθύνους (Buchanan, 2004).

Παρόμοια υπόθεση πλημμελούς εσωτερικού ελέγχου, είναι και η περίπτωση της Merrill Lynch, στην οποία ένας πρώην εξωτερικός συνεργάτης της, καταχράστηκε το ποσό των 43 εκατομμυρίων δολαρίων, με τη χρήση ενός καναδικού υπεράκτιου συμβολαίου. Η υπόθεση αυτή, αποτελεί ακόμη και σήμερα, μία από τις μεγαλύτερες τέτοιου είδους περιπτώσεις, όπου υφίσταται κλοπή από υπάλληλο εταιρείας και ταυτόχρονη προσπάθεια νομιμοποίησης των χρημάτων αυτών.

Ακόμη, δε θα ήταν καλό να μην αναφερθεί το γεγονός ότι σε ετήσια βάση, στις τράπεζες των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, υπεισέρχονται με παντοίους τρόπους χρήματα προερχόμενα από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες που ανέρχονται σε περισσότερα από 500 δις δολάρια. Όπως είναι αντιληπτό, ότι από την οπτική των αμερικανικών τραπεζών, οι οποίες αποτελούν χρηματοπιστωτικά ιδρύματα με σχεδόν αποκλειστικό σκοπό τη μεγιστοποίηση των κερδών τους και συνακόλουθα της ρευστότητας του, τα παράνομα αυτά χρήματα αποτελούν σημαντική πηγή εσόδων, αδιαφορώντας πολλές φορές για την παράνομη προέλευση τους. Σημαντικό στοιχείο σε όλα τα παραπάνω, είναι το γεγονός ότι ο τραπεζικός κλάδος αντιμετωπίζει ασφυκτικές πιέσεις εξαιτίας της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, με συνέπεια την ολοένα και μεγαλύτερη μείωση των τραπεζικών καταθέσεων. Συνεπώς, αυτή η αδυναμία των τραπεζών να προσελκύσουν χρήματα από

καταθέσεις πολιτών, διορθώνεται θα λέγαμε από την εισροή παράνομων χρημάτων. Ακόμη, παρά τις διαβεβαιώσεις των αρμοδίων αρχών ότι λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα για τον περιορισμό του φαινομένου του ξεπλύματος χρήματος, η πραγματικότητα είναι τελείως διαφορετική (Petras, 2001). Συγκεκριμένα, οι τράπεζες των Ηνωμένων Πολιτειών, διαθέτουν εξειδικευμένες τεχνικές ξεπλύματος χρήματος και μεταφοράς κεφαλαίων, με ταυτόχρονη τοποθέτηση των χρημάτων αυτών σε εταιρείες ή σε αμερικανικά ομόλογα.

Στην συνέχεια της ανάλυσης μας, θα επικεντρωθούμε στη διεξοδική μελέτη περιπτώσεων κατά τις οποίες αποκαλύφθηκαν οι δραστηριότητες τραπεζικών ιδρυμάτων, που αποσκοπούσαν στη νομιμοποίηση εσόδων τα οποία προέρχονταν από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες. Τέλος, θα επιχειρηθεί και ανάλυση της περίπτωσης του σκανδάλου Κοσκωτά, το οποίο συγκλόνισε κατά το παρελθόν τη χώρα μας, επιδιώκοντας με αυτόν τον τρόπο να μελετηθούν και αντίστοιχες περιπτώσεις ξεπλύματος χρήματος στην Ελλάδα.

1.7.1. Η περίπτωση της Bank of Credit and Commerce International-BCCI

Η Bank of Credit and Commerce International-BCCI (Διεθνής Τράπεζα Πιστώσεων και Εμπορίου) ιδιοκτησίας του Πακιστανού τραπεζίτη Aga Hassan Abedi. Ιδρύθηκε το 1972 στο Λουξεμβούργο και μέχρι το 1985 δραστηριοποιούνταν σε 70 χώρες με το σύνολο του ενεργητικού της να φθάνει τα 20 δις δολάρια. Σημαντικοί επενδυτές της τράπεζας υπήρξαν, στα πρώτα κυρίως βήματα της, ο Εμίρης του Αμπού Ντάμπι και η Bank of America η οποία είχε τοποθετήσει περισσότερα από 2,5 δις δολάρια συμμετέχοντας παράλληλα και στο κεφάλαιο της εταιρείας.

Η τράπεζα BCCI, εξαιτίας των παγκόσμιων δραστηριοτήτων της, παρείχε τη δυνατότητα σε πελάτες ιδιαίτερα πλούσιους κατά προτεραιότητα, να απολαμβάνουν τραπεζικές υπηρεσίες σε προσωπικό επίπεδο. Οι πελάτες αυτοί μπορεί να προέρχονταν από όλα τα σημεία του πλανήτη, δηλαδή τόσο από τον λεγόμενο ανεπτυγμένο κόσμο, όσο και από τον αναπτυσσόμενο. Η συνεργασία με την τράπεζα BCCI, παρείχε στους εκάστοτε πελάτες της προνόμια όπως φορολογική απαλλαγή, εχεμύθεια των συναλλαγών, απόκρυψη των στοιχείων των πελατών σχετικά με την ταυτότητα τους, το ύψος και τη φύση των συναλλαγών (Τραγάκης, 1996).

Τα προβλήματα για τη BCCI ξεκίνησαν από τις τελωνιακές αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, όπου ύστερα από σχετική έρευνα αποκαλύφθηκε ότι ο μεγαλύτερος

καταθέτης της τράπεζας ήταν ο στρατηγός και παράλληλα πρωθυπουργός του Παναμά Manuel Noriega, ο οποίος δικάστηκε το, Μάρτιο του 1988 στο Μαϊάμι για συμμετοχή σε κυκλώματα ξεπλύματος χρήματος, με βάση τη νομοθεσία των Ηνωμένων Πολιτειών. Ακόμη, η σχετική έρευνα, κατέδειξε ότι ο πρώην υπουργός άμυνας των Ηνωμένων Πολιτειών και μετέπειτα δικηγόρος στην Ουάσινγκτον, βοήθησε καταλυτικά στην εξαγορά τριών τραπεζών από τη BCCI, καθώς και ότι τόσο οι μυστικές υπηρεσίες της Αμερικής, όσο και πολλών ακόμη κρατών, ήταν πελάτες της BCCI.

Επιπρόσθετα, θα ήταν καλό να αναφερθεί ότι ύστερα από τους ελέγχους των διωκτικών αρχών της Αμερικής, όπου και αποκαλύφθηκε η δράση της τράπεζας, αποδείχθηκε ότι το εφαρμοζόμενο σύστημα σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων που προέρχονταν από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες, ήταν από τα πλέον εξελιγμένα και πολύπλοκα στην ιστορία του φαινομένου.

1.7.2. Η περίπτωση της Salinas-Citibank

Στην περίπτωση αυτή, στις αρχές της δεκαετίας του 90 μεταφέρθηκαν σημαντικά χρηματικά ποσά σε χώρες εκτός του Μεξικό, διαμέσου της τράπεζας Citibank σε συνεργαζόμενα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα με την εν λόγω τράπεζα, στην Ελβετία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Το κύκλωμα αυτό, οργανώθηκε από τον Raul Salinas de Gotari, ο οποίος είναι αδελφός του πρώην προέδρου του Μεξικό Carlos Salinas de Gotari.

Βάση των ερευνών του GAO¹, ο Salinas κατάφερε να διοχετεύσει περίπου 90-100 εκατομμύρια δολάρια από το 1992 μέχρι το 1994, με τη βοήθεια που του παρείχε η τράπεζα Citibank του Μεξικό και της Νέας Υόρκης. Η διοχέτευση των παράνομων χρηματικών κεφαλαίων πραγματοποιούνταν ως εξής, από το Μεξικό τοποθετούνταν στη Νέα Υόρκη, στη συνέχεια καταθέτονταν σε τραπεζικούς λογαριασμούς στο Λονδίνο και τέλος στην Ελβετία. Εν συνεχεία, η δράση του κυκλώματος δεν περιορίστηκε μόνο στις παραπάνω ενέργειες, αλλά προχώρησε και στη δημιουργία μίας υπεράκτιας οικονομικής μονάδας με την επωνυμία Trocca. Ο σκοπός ίδρυσης της εταιρείας ήταν, φαινομενικά πάντα, η διαχείριση χρημάτων πελατών για επενδυτικούς σκοπούς πάντα συμπεριλαμβανομένου και του Salinas. Όλες αυτές οι επενδυτικές υπηρεσίες παρέχονταν διαμέσου της εταιρείας Cititrust η οποία έχει ως έδρα της τα νησιά Κέιμαν.

¹ Το Government Accountability Office (GAO) αποτελεί ανεξάρτητο τμήμα του Αμερικανικού Κογκρέσου, με σκοπό τη διασφάλιση της υπευθυνότητας και τη βελτίωση της λειτουργικότητας της εκάστοτε κυβέρνησης. Βλέπε για περισσότερα στοιχεία www.gao.gov

Επιπρόσθετα ο Salinas, δε περιορίστηκε στα παραπάνω προστατευτικά μέτρα, αλλά όλα τα στοιχεία που καταδείκνυαν τη δράση και τις συνεργασίες που διατηρούσε, διατηρήθηκαν στα νησιά Κέιμαν, απολαμβάνοντας τη προστασία από την τοπική νομοθεσία σχετικά με το απόρρητο που διέπει τις δραστηριότητες των εκεί οικονομικών μονάδων. Ακόμη, ο Salinas, δημιούργησε τρεις εταιρείες με παράλληλη δράση με την πρώτη, επιδιώκοντας την ολοένα και μεγαλύτερη απόκρυψη και διασφάλιση των δραστηριοτήτων του. Επίσης, η τράπεζα Citibank, ουδέποτε ζήτησε την απόδοση στοιχείων από τον Salinas τα οποία να σχετίζονταν με τη δράση του, με άμεση συνέπεια να μην είναι εφικτό να αποκαλυφθεί η πραγματική του δράση σε όλο της το μέγεθος. Σε όλα αυτά έρχεται να προστεθεί το γεγονός ότι η Citibank του επέτρεπε να χρησιμοποιεί διαφορετικό όνομα από το πραγματικό του, όταν πραγματοποιούσε συναλλαγές με αυτήν. Συνεπώς, δεν κατέστη ποτέ εφικτό να συνδυαστεί ο Salinas με τη δράση της εταιρείας Troeca.

Η εγκληματική δράση του Salinas, έλαβε τέλος ύστερα από τη σύλληψη του τον Μάρτιο του 1995 στο Μεξικό, όχι για τα οικονομικά εγκλήματα που είχε διαπράξει αλλά με τη κατηγορία της συνέργειας στη δολοφονία ενός αξιωματούχου της τότε κυβέρνησης του Μεξικό. Ακόμη, το Νοέμβριο του ίδιου χρόνου, συνελήφθη η γυναίκα του στην Ελβετία, με συνέπεια να υποχρεωθεί τελικά η τράπεζα Citibank να συνεργασθεί με τις διωκτικές αρχές προσκομίζοντας στοιχεία για τις δραστηριότητες του Salinas.

Το αποτέλεσμα της σοβαρής αυτής υπόθεσης ήταν, τελικά να μην μπορέσει να αποδειχθεί με σαφή επιχειρήματα η εμπλοκή και συνακόλουθα η ενοχή του Salinas στο κύκλωμα της μεταφοράς των παράνομων χρημάτων (Petras, 2001). Ακόμη, δεν ήταν εφικτό από τις αρμόδιες διωκτικές αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών, όπως του Υπουργείου Δικαιοσύνης και του GAO, να αποφανθούν αν τελικά η τράπεζα Citibank, παραβίασε τη νομοθεσία. Αυτή η περίπτωση που μόλις μελετήσαμε, καταδεικνύει με τον καλύτερο τρόπο, το γεγονός ότι τα κυκλώματα τα οποία ασχολούνται με τη μεταφορά και το ξέπλυμα παράνομων χρημάτων, έχουν παγκόσμιο πεδίο δράσης και εφαρμόζουν μηχανισμούς τέτοιους ώστε να μην είναι δυνατή η αποκάλυψη των ενεργειών τους από τις εκάστοτε διωκτικές αρχές.

1.7.3. Το σκάνδαλο Κοσκωτά

Το σκάνδαλο Κοσκωτά, συγκλόνισε τη χώρα μας στα τέλη της δεκαετίας του 80. Αλλά πριν μελετήσουμε τα όσα συνέβησαν, καλό είναι να μην αμελήσουμε να αναφέρουμε ότι το κεντρικό πρόσωπο στην εν λόγω υπόθεση ο Γεώργιος Κοσκωτάς, ήταν τότε ένας νέος και πολύ φιλόδοξος τραπεζίτης ιδιοκτήτης της τράπεζας Κρήτης, ο οποίος ήταν ταπεινής καταγωγής χωρίς καμία επιφάνεια. Με τη δυναμικότητα και το οξύ πνεύμα που τον διέκρινε, κατάφερε πολύ γρήγορα να επιβληθεί στον ευρύτερο τραπεζικό και επιχειρηματικό κλάδο. Όλα αυτά έλαβαν τέλος ύστερα από ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν στην τράπεζα Κρήτης, όπου και διαπιστώθηκε ότι ο ιδιοκτήτης της είχε υπεξαιρέσει ποσά που ανέρχονταν σε δισεκατομμύρια δραχμές (Τραγάκης, 1996).

Οι ενέργειες των διοικητικών αρχών οδήγησαν τον Γεώργιο Κοσκωτά στο να εγκαταλείψει την Ελλάδα και να διαφύγει στην Αμερική, επιδιώκοντας να αποφύγει τη σύλληψη του. Στην πολύκροτη υπόθεση, ο τύπος της εποχής έκανε λόγο για ισχυρούς συνεργάτες του Κοσκωτά, όπως μέλη της τότε ηγεσίας της χώρας καθώς και του τότε Πρωθυπουργού Ανδρέα Παπανδρέου, ότι αποτελούσαν συνεργούς του λαμβάνοντας μεγάλα χρηματικά ποσά σε αντάλλαγμα για τη βοήθεια που του παρείχαν στην εγκληματική του δράση. Σε αυτή τη δίνη των γεγονότων η έρευνα των αρχών έφερνε στο φως της δημοσιότητας ολοένα και περισσότερα στοιχεία που καταδείκνυαν άτομα εξουσίας ως συνεργούς του Κοσκωτά. Τελικά, το μεγαλύτερο μέρος της ευθύνης αποδόθηκε στον τότε Πρωθυπουργό της Ελλάδος, παρά τις απεγνωσμένες προσπάθειες των στελεχών του κόμματος του να παρουσιάσουν την υπόθεση ως σκευωρία κατά του κόμματος και του αρχηγού του.

1.8. Ανακεφαλαίωση

Στο παρόν κεφάλαιο, επιχειρήθηκε μία συστηματική προσπάθεια να εισαχθεί ο αναγνώστης στις βασικές έννοιες που διέπουν το ζέπλυμα χρήματος. Ακόμη, αναφέρθηκαν λεπτομερώς, οι ορισμοί και μία σύντομη ιστορική αναδρομή του φαινομένου, με συνακόλουθη ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης στις μέρες μας. Επιπρόσθετα, η ανάλυση μας εμπλουτίστηκε, με αναλύσεις των θεωριών οι οποίες έχουν αναπτυχθεί στην Ευρώπη και τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Οι θεωρίες αυτές αποτελούν πολύ σημαντικά εργαλεία για τους μελετητές του εν λόγω φαινομένου, καθώς έχουν προέλθει από ενδελεχή μελέτη αυτή, αποτυπώνοντας εμπειριστατωμένα κάθε πτυχή που το διέπει.

Κεφάλαιο 2

Το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση φαινομένων ξεπλύματος χρήματος

2.1. Εισαγωγή

Σε αυτό το σημείο της παρούσας ερευνητικής προσπάθειας, κρίνεται αναγκαίο, να μελετηθούν οι ενέργειες στις οποίες προβαίνουν οι Διεθνείς Οργανισμοί, η Ευρωπαϊκή Ένωση και τέλος η Ελλάδα, στην προσπάθεια τους να καταπολεμήσουν φαινόμενα ξεπλύματος χρήματος. Αυτό γίνεται καλύτερα αντιληπτό, σχετικά με τη σημασία που έχει, αν αναλογιστεί κανείς, ότι το φαινόμενο, παρουσιάζει συνεχώς αυξητικές τάσεις δεδομένης της παρατεταμένης οικονομικής δυσπραγίας σε πολλές χώρες. Επιπρόσθετα, είναι σύνηθες, να χρησιμοποιούνται τα τραπεζικά ιδρύματα για μία πλειάδα τραπεζικών διαδικασιών, όπως η κατάθεση βρώμικων χρημάτων σε τραπεζικούς λογαριασμούς ή ακόμη και η μεταφορά τους σε λογαριασμούς άλλων ατόμων που σχετίζονται με εγκληματικές δραστηριότητες (Σάκκουλας, 2000).

Συνέπεια των παραπάνω, είναι να τίθεται σε σοβαρή αμφισβήτηση το τραπεζικό σύστημα, αναφορικά με την αξιοπιστία του και τη δυνατότητα του να καταστέλλει τέτοια φαινόμενα. Για αυτό το λόγο παρατηρείται τα τελευταία χρόνια, μία συστηματική προσπάθεια συνεργασίας, τόσο μεταξύ των τραπεζών, όσο και μεταξύ των κρατών σε διεθνές επίπεδο, για την καταστολή του φαινομένου (Καϊάφα-Γκμπάντι, 2007). Στο παρόν κεφάλαιο, επιχειρείται, μία συστηματική προσπάθεια, διερεύνησης των μεθόδων και αποφάσεων που έχουν ληφθεί, σε επίπεδο κρατών. Ακόμη, σημαντική μνεία θα γίνει στις αποφάσεις Διεθνών Οργανισμών, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τέλος της Ελληνικής Πολιτείας.

2.2. Το Διεθνές Ρυθμιστικό Πλαίσιο

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων προερχόμενα από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες είναι φαινόμενο το οποίο χρίζει ιδιαίτερης προσοχής, λόγω των αυξητικών τάσεων που έχει. Συνεπώς, έγινε αντιληπτό από τα κράτη, ότι είναι αναγκαία η θέσπιση ενός παγκόσμιου θεσμικού πλαισίου πάνω στο οποίο θα κινούνται οι επιμέρους στρατηγικές αποφάσεις των κρατών, στην προσπάθεια τους να καταπολεμήσουν το ξέπλυμα χρήματος (Χλούπη, 2005).

Σημαντικό μοχλό πίεσης προς μία κατεύθυνση διακρατικής συνεργασίας, ώστε να πραγματοποιούνται συντονισμένες ενέργειες, αποτέλεσαν χώρες όπως είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, όπου το φαινόμενο είχε λάβει τραγικά μεγάλες διαστάσεις (Καϊάφα-Γκμπάντι, 2008). Συνοψίζοντας, μπορούμε να αναφέρουμε, ότι πλέον μελετάμε διακρατικές συμφωνίες, αλλά και ενέργειες σε επίπεδο εθνικό, και φυσικά τα αποτελέσματα αυτών των ενεργειών. Ακόμη, στην παρακάτω, ανάλυση ακολουθεί μελέτη των αποφάσεων που ελήφθησαν σε επίπεδο Παγκόσμιων Οργανισμών (Παπαχαράλαμπος, 2007).

2.2.1. Η Διακήρυξη Αρχών της Επιτροπής της Βασιλείας

Με τον όρο Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (Basel Committee on Banking Supervision) αναφερόμαστε σε ένα διεθνή οργανισμό, ο οποίος στοχεύει στη δημιουργία κανόνων οι οποίοι θα βοηθούν καταλυτικά το τραπεζικό σύστημα, σε παγκόσμιο πάντα επίπεδο. Σύμφωνα με τα παραπάνω, η Επιτροπή της Βασιλείας, αποφάνθηκε με σχετική εγκύκλιο της η οποία είχε τον διακριτικό τίτλο «Διακήρυξη Αρχών σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του τραπεζικού συστήματος για το ξέπλυμα χρήματος» τον Δεκέμβριο τον 1988, αποσκοπώντας να θέσει συγκεκριμένα όρια τα οποία θα καθόριζαν την ορθή δραστηριότητα των τραπεζικών ιδρυμάτων (Ανδρουλάκη, 1991).

Όταν αναφερόμαστε σε ορθή δραστηριότητα, εννοούμε τις εταιρικές συμπεριφορές οι οποίες θεωρούνται ως ορθές προκειμένου να μην καθίσταται εφικτό να μετατρέπονται οι τράπεζες υποχείρια των ατόμων του εγκληματικού χώρου. Με αυτόν τον τρόπο, η Επιτροπή της Βασιλείας, προσπάθησε να θέσει όρια στη δράση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και στους τρόπους καταπολέμησης φαινομένων ξεπλύματος χρήματος, που έως τότε χρησιμοποιούνταν (Κάτσιου, 1998).

Επιπρόσθετα, καλό είναι να μην αμελήσουμε να επισημάνουμε, ότι η εν λόγω διακήρυξη, δεν αποτελούσε έναν δεσμευτικό κανόνα για τις τράπεζες των εκάστοτε χωρών, αλλά δρούσε συμβουλευτικά (Λίβο, 2007)². Σύμφωνα με τις προτάσεις της διακήρυξης έχουμε τα εξής:

- Η κάθε τράπεζα, όφειλε να εφαρμόζει στο μέγιστο βαθμό την τακτική που ονομάζεται «Γνώριζε το πελάτη σου». Αναλυτικότερα, κρίνεται ως αναγκαίο, από την πλευρά των τραπεζικών θεμάτων, να διερευνάται όσο περισσότερο είναι εφικτό,

² Χ. Γκόρτσος, «Το διεθνές και κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και η ενσωμάτωση του στην ελληνική έννομη τάξη, Δελτίο ΕΕΤ, Τεύχος 43, Δ τρίμηνο 2005.

αν τα στοιχεία του πελάτη είναι αληθή. Ακόμη, θεωρείται ορθό για την τράπεζα, να διακόπτει κάθε συναλλαγή με πελάτη ο οποίος έδωσε ψευδή στοιχεία ή ακόμη αν αρνείται να δώσει τα ζητούμενα στοιχεία.

- Ακόμη πολύ σημαντικό με τη Διακήρυξη αυτή, είναι το γεγονός ότι θα πρέπει η τράπεζα στην περίπτωση που έχει υπόνοιες ή ακόμη καλύτερα σαφείς ενδείξεις, ότι ο πελάτης της παρουσιάζει ύποπτη συναλλακτική συμπεριφορά που μπορεί να ενέχεται και με νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες, να διακόπτει τη συνεργασία μαζί του.
- Επιπρόσθετα, παροτρύνει τη συμμόρφωση των τραπεζών με την κείμενη νομοθεσία, καθώς και τη στενή συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών με τις Κρατικές Διοικητικές Αρχές.
- Επίσης, ενθαρρύνονται οι τράπεζες, να χρησιμοποιούν τους Κανόνες της Επιτροπής της Βασιλείας ως οδηγό, καθώς και να δημιουργούν επιπρόσθετους εσωτερικούς κανόνες καταπολέμησης φαινομένων ξεπλύματος χρήματος.

2.2.2. Financial Action Task Force (FATF)

Σε αυτό το σημείο της έρευνας, κρίνεται απαραίτητο να γίνει ιδιαίτερη μνεία στον πολύ σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η Financial Action Task Force (FATF). Ο σκοπός της είναι να δημιουργεί σε παγκόσμιο επίπεδο το θεσμικό πλαίσιο πάνω στο οποίο θα πορεύονται οι δράσεις σχετικά με την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος. Η μετάφραση του όρου σημαίνει «Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης» και ιδρύθηκε με σχετική απόφαση των επτά ισχυρότερων οικονομικά χωρών του πλανήτη, καθώς και με τη ταυτόχρονη συνδρομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Τριανταφύλλου, 2007).

Αναλυτικότερα, ο εν λόγω οργανισμός, αποτελείται από μία επιτροπή, με μέλη από όλο τον κόσμο, ακόμη μπορεί τα μέλη της να είναι μέλη εθνικών κοινοβουλίων. Επιπρόσθετα, οι αποφάσεις που λαμβάνει αφορούν τόσο τα κράτη ως μονάδες, όσο και την οικονομία ως σύνολο σε μία παγκόσμια οπτική αυτής. Οι βασικοί στόχοι που έχουν τεθεί από την FATF, είναι η συλλογή και διεξοδική διερεύνηση στοιχείων σε ετήσια κυρίως βάση, αναφορικά με την κατάσταση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες. Με αυτό τον τρόπο, συμβάλλει στη συνεργασία μεταξύ των κρατών, καθώς και τον καθορισμό αποτελεσματικών μέσων δράσης ώστε να καταπολεμηθεί το ξέπλυμα χρήματος δραστικά (Albanese, 2007).

Όλα τα παραπάνω τα πετυχαίνει, με ορθή στρατηγική ανάλυση των στατιστικών δεδομένων τα οποία οι συνεργαζόμενες χώρες της παρέχουν. Επίσης, καλό είναι να επισημανθεί ιδιαίτερα το κομμάτι της διεθνούς συνεργασίας των Κρατών με την FATF. Αυτό το αναφέρουμε γιατί, με βάση το βαθμό συνεργασίας των Κρατών και της παράλληλης συμμόρφωσης με τις επιταγές της, καταρτίζεται σε ετήσια βάση, κατάλογος με χώρες υψηλού κινδύνου ή πολύ μικρής συμμόρφωσης, με τις οδηγίες της FATF (Mitsilegas and Gilmore, 2007).

Για να πραγματοποιηθούν τα όσα ελέχθησαν παραπάνω, η FATF, έχει εκδώσει αναλυτικό κατάλογο με συνολικά σαράντα Συστάσεις, αποτελώντας τον κανόνα σε όλες τις προσπάθειες πρόληψης και ταυτόχρονης καταστολής φαινομένων νομιμοποίησης εσόδων προερχόμενα από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες³. Ακόμη, οι συστάσεις αυτές, έχουν αναθεωρηθεί δύο φορές μέχρι και σήμερα, η πρώτη φορά ήταν το 1996 και η δεύτερη το 2003 ώστε να εναρμονιστούν με τα σημερινά δεδομένα. Ακόμη, δε θα πρέπει να αμελήσουμε να επισημάνουμε, ότι οι Συστάσεις που εκδίδει η FATF, αποτελούν κανόνες οι οποίοι δεν είναι δεσμευτικοί ως προς την εφαρμογή τους από τα Κράτη και τους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς. Αντιθέτως, αποτελούν κείμενα συμβουλευτικού χαρακτήρα, που βασικό σκοπό τους έχουν δώσουν κατευθυντήριες γραμμές αναφορικά με την δράση κατά του ξεπλύματος χρήματος (Δημήτριάνα, 2007).

Επιπρόσθετα, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν συνοπτικά οι βασικότερες από τις σαράντα συστάσεις της FATF, που αναφέραμε πρωτύτερα (Παύλου, 2008), οι οποίες είναι οι εξής:

- Η πρώτη Σύσταση προβλέπει, την ταχεία λήψη μέτρων προκειμένου να επικυρωθούν και ταυτόχρονα να εφαρμοστούν οι όροι της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών, της Σύμβασης της Βιέννης.
- Η τρίτη Σύσταση προβλέπει, την διακρατική συνεργασία σε ζητήματα που αφορούν τη νομιμοποίηση εσόδων που προέρχονται από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες.
- Η τέταρτη Σύσταση προβλέπει, την ποινικοποίηση του αδικήματος της παράνομης νομιμοποίησης εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες. Ακόμη, με τη Σύσταση αυτή, η FATF, προχωρά ένα βήμα παραπέρα από τις σχετικές αποφάσεις της Συνθήκης της Βιέννης, η οποία περιοριζόνταν σε μέτρα δράσης κατά των ναρκωτικών και των παράνομων χρημάτων που απορρέουν από αυτά,

³ www.fatf-gafi.org

αναγνωρίζοντας το ξέπλυμα χρήματος ως σοβαρότατο αδίκημα, το οποίο θα πρέπει να τιμωρείται αυστηρότατα.

- Η έβδομη Σύσταση προβλέπει, την άμεση κατάσχεση των χρηματικών κεφαλαίων και συνακόλουθα οποιουδήποτε περιουσιακού στοιχείου αποκτήθηκε από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες.

Όλα τα παραπάνω, αποτελούν μικρό κομμάτι μόνο από τα όσα προτείνονται από την FATF, σχετικά με τα μέσα δράσης που καλό είναι να χρησιμοποιούν οι διωκτικές αρχές, καθώς και οι εμπλεκόμενοι οργανισμοί όπως είναι οι τράπεζες (Δημήτραινα, 2007).

2.2.3. Οι Διεθνείς Συμβάσεις

Σε αυτό το σημείο κρίνεται απαραίτητο να πραγματοποιηθεί ενδελεχής μελέτη ενός παράγοντα ο οποίος διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στις προσπάθειες καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος. Αυτός ο παράγων είναι οι Διεθνείς Συμβάσεις, μεταξύ των κρατών, οικοδομώντας ένα δεσμευτικό πλαίσιο με βάση το οποίο κινούνται οι ενέργειες τους σχετικά με τις πολιτικές καταπολέμησης του φαινομένου. Επιπρόσθετα, καλό είναι να αναφερθεί, ότι σε αντίθεση με τις Συστάσεις της FATF οι οποίες είναι προαιρετικές στην εφαρμογή τους, οι Διεθνείς Συμβάσεις είναι δεσμευτικές ως προς την εφαρμογή τους από τις χώρες που τις υπογράφουν (Κάτσιου, 1998).

- **Η Σύμβαση της Βιέννης (1988)**

Η Σύμβαση της Βιέννης που υπογράφηκε το Δεκέμβριο του 1988, από 67 κράτη και ήταν υπό την αιγίδα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών⁴ και στόχευε στην καταστολή φαινομένων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες, την πάταξη της εξάπλωσης διακίνησης ναρκωτικών ουσιών. Ακόμη, πολύ σημαντικό στοιχείο της υπό εξέταση Συνθήκης, είναι ότι καθορίζονται σαφείς μέθοδοι συνεργασίας μεταξύ των κρατών, για καλύτερη καταστολή των παράνομων δραστηριοτήτων. Επιπρόσθετα, ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο είναι η δυνατότητα άρσης του τραπεζικού απορρήτου και η ποινικοποίηση του ξεπλύματος χρήματος (Παύλου, 2007).

Η Συνθήκη της Βιέννης, όπως αναφέραμε και παραπάνω, έχει δεσμευτικό χαρακτήρα για τις χώρες που την επικύρωσαν. Μέχρι σήμερα την έχουν επικυρώσει 170 κράτη, καθώς και η Ελληνική Δημοκρατία. Επίσης, δε θα πρέπει να αμεληθεί, ότι για την Ελληνική

⁴ United Nations “Convention Against Illicit Traffic in Narcotics Drugs and Psychotropic Substances”, Vienna, 20.XII.1988.

πραγματικότητα, αποτέλεσε μεγάλη πρωτοτυπία, καθώς μέχρι τότε δεν είχε εφαρμοστεί σε νομικό επίπεδο, κάποιος νόμος που να αποτελεί οδηγό στις ενέργειες και δράσεις της Πολιτείας για τέτοια φαινόμενα. Τέλος, καθόρισε με σαφή τρόπο τι εννοούμε ως παράνομες οικονομικές δραστηριότητες και έθεσε σαφείς μεθόδους δράσης και τιμωρίας τέτοιων πράξεων (Παύλου, 2007).

- **Η Σύμβαση του Στρασβούργου (1990)**

Με τη Σύμβαση του Στρασβούργου⁵ που υπεγράφη στις 8/11/1990 από συνολικά 12 χώρες, αποτελεί συνέχεια της Συνθήκης της Βιέννης. Με τη Συνθήκη αυτή, καθορίζονται σαφείς ποινές για όσους ξεπλένουν βρώμικα χρήματα. Τέτοιες ποινές είναι η ποινική δίωξη των εμπλεκόμενων ατόμων και η συνακόλουθη κατάσχεση των παράνομα αποκτηθέντων περιουσιακών στοιχείων. Η εν λόγω Συνθήκη, κυρώθηκε από τη χώρα μας με το Νόμο 2655/1998. Σημαντικό στοιχείο, αποτελεί η υποχρέωση των κρατών, να προβούν σε τροποποιήσεις και κατ'επέκταση εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας τους, ώστε να εναρμονίζονται με τις επιταγές της Συνθήκης του Στρασβούργου. Ακόμη, καλό είναι να αναφέρουμε το εξής σημαντικό στοιχείο, ότι η Πολιτεία, υποχρεούται να προβεί στην άμεση κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων των ατόμων, που καταδικάζονται για ξέπλυμα χρήματος, καθώς και να μην επιτρέπουν την πρόσβαση σε τραπεζικούς λογαριασμούς ατόμων τα οποία είναι ύποπτα για εμπλοκή τους σε ξέπλυμα χρημάτων (Σάκκουλας, 2005).

- **Η Διεθνής Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών (1999)⁶**

Η Διεθνής Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1999, με την οποία επιχειρείται η συνεργασία μεταξύ των 132 κρατών τα οποία την επικύρωσαν, αναφορικά με την καταπολέμηση φαινομένων ξέπλυματος χρήματος. Ακόμη, η Συνθήκη αυτή έχει επικυρωθεί και από την Ελληνική Πολιτεία και έχει τεθεί σε ισχύ παγκοσμίως, από τις 10/4/2002. Ακόμη, πολύ σημαντικό στοιχείο είναι στη Συνθήκη αυτή, ο σαφής καθορισμός ποινών για περιπτώσεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες (Σάκκουλας, 2005).

⁵ Council of Europe, European Treaty Series 141 "Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime, Strasbourg, 1990.

⁶ United Nations, "International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism", New York, 9.XII.1999. Η Σύμβαση είναι διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://conventions.coe.int>

- **Η Σύμβαση του Παλέρμο (2000)**

Η Σύμβαση του Παλέρμο που υπεγράφη το 2000, παρέχοντας σημαντική βοήθεια στις προσπάθειες καταπολέμησης του ξέπλυματος χρήματος. Συγκεκριμένα, η Σύμβαση αυτή, πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Ακόμη, μεταξύ των κρατών που την επικύρωσαν είναι και η Ελλάδα. Οι αποφάσεις της εν λόγω Σύμβασης, ήταν σχετικές με τις μεθόδους που καλό είναι να χρησιμοποιούνται από τα κράτη, ώστε να καταπολεμήσουν αποτελεσματικά φαινόμενα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες. Τέλος, με τη Συνθήκη αυτή, καθορίστηκε ρητά ως εγκληματική πράξη το ξέπλυμα χρήματος (McClean, 2007).

2.3. Το Κοινοτικό Ρυθμιστικό Πλαίσιο

Σε αυτό το σημείο, επιχειρείται μία προσπάθεια μελέτης των κυριότερων αποφάσεων των οποίων έχει θεσπίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, για τα κράτη μέλη της με σκοπό την καταπολέμηση φαινομένων οικονομικών εγκλημάτων (Καϊάφα-Γκμπάντι, 2007).

- **Η Οδηγία 91/308/ΕΟΚ**

Με την υπό εξέταση Οδηγία, η οποία θεσπίστηκε στις 10/6/1991, σκοπό της είχε τη θέσπιση κανόνων οι οποίοι θα αποτελέσουν φραγμό στη μετατροπή των χρηματοπιστωτικών οργανισμών σε υποχείρια των ατόμων του εγκληματικού χώρου. Αναλυτικότερα, επέβαλλε στα κράτη μέλη, να καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια παρεμπόδισης προσπαθειών νομιμοποίησης παράνομων χρημάτων με την ηθελημένη ή αθέλητη συνδρομή των τραπεζικών ιδρυμάτων (Naylor, 2003). Για να πραγματοποιηθούν οι όροι της εν λόγω Οδηγίας, θεσπίστηκαν από την Πολιτεία κανόνες που έθεταν συγκεκριμένες μεθόδους δράσης των τραπεζών, όπως ταυτοποίηση των στοιχείων των πελατών τους, η καταγραφή απαραίτητων στοιχείων και η αρχειοθέτηση τους ώστε να δημιουργηθεί συναλλακτικό προφίλ για κάθε πελάτη. Τέλος, απαιτείται από τις τράπεζες η συνεργασία με τις διοικητικές αρχές της χώρας σε περιπτώσεις όπου υπάρχει ακόμη και υποψία για εμπλοκή κάποιου ατόμου σε ξέπλυμα χρήματος.

- **Η Οδηγία 97/2001/ΕΚ**

Με την Οδηγία 97/2001/ΕΚ, με την οποία αντικαταστάθηκε η Οδηγία 91/308/ΕΟΚ, έθετε σαφείς μεθόδους δράσης όχι μόνο στα χρηματοοικονομικά ιδρύματα, αλλά και σε

Οργανισμούς και κατ επέκταση σε επιχειρήσεις. Αυτό πραγματοποιήθηκε για τον εξής λόγο, ότι διαπιστώθηκε, ότι όχι μόνο τα τραπεζικά ιδρύματα μπορούν να συνδράμουν στην νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες, αλλά κίνδυνο αποτελούν και οι διάφορες οικονομικές μονάδες (Beare, 2003). Για να πραγματοποιηθεί αυτό, θεσμοθετήθηκαν σαφείς τρόποι δράσης των εταιρειών, όπως είναι η καταγραφή των πραγματικών ταμειακών ροών που πραγματοποιεί η εκάστοτε εταιρεία σε κάθε λογιστική χρήση.

- **Η Απόφαση – Πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης 500/2001/ΔΕΥ**

Με την Απόφαση αυτή, οι χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, έλαβαν μέτρα όπου κατοχύρωσαν τη μέθοδο της δήμευσης περιουσιακών στοιχείων ατόμων τα οποία έχουν καταδικαστεί για αδικήματα τα οποία σχετίζονται με προσπάθεια νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες. Αυτή η Απόφαση λήφθηκε από τις χώρες της Κοινότητας, καθώς εμφανίστηκαν φαινόμενα δισταγμού και δυσπιστίας ως προς την εφαρμογή τακτικών δήμευσης περιουσιακών στοιχείων σε περιπτώσεις που υπάρχουν αξιόποινες πράξεις (Csonka, 2007, Cullen and Gilmore, 2008).

- **Η Απόφαση – Πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης της 13/6/2002**

Η Απόφαση που λήφθηκε από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα στις 13/6/2002, σκοπό της είχε, τη λήψη μέτρων σχετικά με την πάταξη του φαινομένου της τρομοκρατίας. Ακόμη, καλό είναι να επισημανθεί η εξάπλωση της τρομοκρατίας αποτελεί όχι μόνο κίνδυνο για την ομαλή ανάπτυξη των κοινωνιών, αλλά ταυτόχρονα διαβρώνει τα θεμέλια της ίδιας της ύπαρξης των κρατών και της εμπιστοσύνης που έχουν οι πολίτες προς την πολιτεία. Για αυτόν τον λόγο, θεσπίστηκαν συγκεκριμένοι κανόνες, οριοθετήθηκαν ποιες πράξεις θεωρούνται αξιόποινες και αποδόθηκε η δύναμη σε αρμόδιους φορείς ώστε να πατάζουν τέτοια φαινόμενα (Μουζάκι, 2009).

- **Η Οδηγία 2005/60/EK**⁷

Σύμφωνα με την παρούσα οδηγία που θεσπίστηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στις 26/10/2005, πραγματοποιήθηκε συστηματική προσπάθεια ώστε να μην αποτελέσει μεσάζοντα το χρηματοπιστωτικό σύστημα σε προσπάθειες νομιμοποίησης εσόδων προερχόμενα από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες (Morselli, 2009). Ακόμη, η Οδηγία αυτή, δημιουργήθηκε και για έναν ακόμη λόγο, για να ενσωματώσει τις αναθεωρημένες σαράντα Συστάσεις της FATF, καταργώντας την παλαιότερη Οδηγία 91/308/ΕΟΚ. Η εν λόγω Οδηγία, άρχισε να ισχύει από τις 15/12/2005, καθώς και τα κράτη μέλη ανέλαβαν την υποχρέωση να εναρμονίσουν τη νομοθεσία τους με την νέα αυτή Οδηγία (Τσιρίδη, 2008) μέχρι τις 15/12/2007. Τέλος, η Ελλάδα, εναρμόνισε την Οδηγία στο Δίκαιο της με το Νόμο 3691/2008.

- **Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθμό 1781/2006**

Ο Κανονισμός με αριθμό 1781/2006, τέθηκε σε ισχύ από την 1/1/2007, με στόχο να συμπεριλάβει στην Ευρωπαϊκή νομοθεσία την Ειδική Σύσταση της FATF υπ αριθμό 7. Ο συγκεκριμένος Κανονισμός, καθορίζει τα στοιχεία τα οποία είναι υποχρεωμένος πλέον ο τραπεζικός οργανισμός να ζητά και να λαμβάνει από κάθε πελάτη. Τέτοια στοιχεία είναι: το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση και ο αριθμός λογαριασμού του ατόμου το οποίο επιθυμεί να μεταφέρει χρήματα σε οποιοδήποτε σημείο του Πλανήτη. Αυτό έχει μεγάλη σημασία, καθώς διασφαλίζει την ασφάλεια και παράλληλα την ομοιογένεια των συναλλαγών σε όλες τις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χωρίς καμία εξαίρεση. Συνοψίζοντας, ο Κανονισμός με αριθμό 1781/2006, θέτει σαφή όρια δράσης στα κράτη μέλη, χωρίς να επιτρέπει τη δυνατότητα εξαιρέσεων και εφαρμογής διαφορετικών πολιτικών κατά τη κρίση των μελών της Ένωσης (Council Framework Decision, 2001).

- **Η Οδηγία 2006/70/EK**

Η Οδηγία της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που θεσπίστηκε την 1/8/2006, στόχο της είχε τη λήψη μέτρων, σχετικά με περιπτώσεις όπου κάποια άτομα χαρακτηρίζονται ως πολιτικά εκτιθέμενα πρόσωπα και κατ'επέκταση το πως ορίζονται αυτά τα άτομα. Ακόμη, ασχολήθηκε με τους τρόπους εφαρμογής των κανόνων της δέουσας επιμέλειας η οποία

⁷ Χρήστος Γκόρτσος «Το Διεθνές και κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και η ενσωμάτωση του στην ελληνική έννομη τάξη» Δελτίο Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, Τεύχος 43, Δ τρίμηνο 2005.

αφορά τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα των χωρών μελών. Τέλος, διερευνά ποιες περιπτώσεις, πρέπει να αποτελούν εξαίρεση από τις παραπάνω κατηγορίες που αναφέραμε (Τζαννετή, 2007).

2.4. Το Ελληνικό Ρυθμιστικό Πλαίσιο

Στην Ελλάδα, η αρμόδια εποπτική αρχή για την πρόληψη και την καταστολή φαινομένων ξεπλύματος χρήματος, είναι η Τράπεζα της Ελλάδος. Με τη δικαιοδοσία που διαθέτει από την Ελληνική Πολιτεία, προβαίνει σε ενέργειες οι οποίες αποσκοπούν στην ενσωμάτωση, των κανονισμών της FATF και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και τον συντονισμό των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων προς μία συντονισμένη δράση. Ακόμη, εκτός από την Τράπεζα της Ελλάδος, η Ελληνική Πολιτεία, πορεύεται με βάση τις 40 Συστάσεις της FATF για φαινόμενα νομιμοποίησης εσόδων προερχόμενα από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες, καθώς και των 9 Συστάσεων της FATF για την καταπολέμηση φαινομένων χρηματοδότησης τρομοκρατικών ενεργειών (Garay-Salamanca, *et.al.*, 2010).

Αναλυτικότερα, η Κεντρική Τράπεζα, βασική της αρμοδιότητα είναι ο έλεγχος των εμπορικών τραπεζών με βάση την κείμενη νομοθεσία και τις Διεθνείς Συμβάσεις. Επιπρόσθετα, αξιολογεί τα αποτελέσματα των εφαρμοζόμενων μεθόδων, σχετικά με τη καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων, προερχόμενα από εγκληματικές δραστηριότητες (Bunt, *et. al.*, 2003). Ακόμη, βασική αρμοδιότητα της Εκδοτικής Τράπεζας, είναι η διαρκής ενημέρωση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων σχετικά με τις νεότερες αποφάσεις των Διεθνών Οργανισμών, των αρμόδιων Κρατικών φορέων, καθώς και με Εγκυκλίους τις οποίες η ίδια εκδίδει.

Επιπρόσθετα, δε θα πρέπει να αμεληθεί να επισημανθεί, ότι η Εκδοτική Τράπεζα, δεν έχει αρμοδιότητες τις οποίες έχει η Δικαστική Εξουσία, ούτε μπορεί να αποτελεί ανακριτικό όργανο σε περιπτώσεις που εντοπίζει ύποπτες συναλλαγές που ενδεχομένως να περιλαμβάνουν και ξέπλυμα χρήματος. Συνεπώς, τη δίωξη φαινομένων ξεπλύματος χρήματος ασκεί η Επιτροπή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, καθώς και οι διωκτικές και δικαστικές αρχές της χώρας (Συμεωνίδου-Καστανίδου, 2007).

Η βάση στην οποία στηρίζεται το ισχύον θεσμικό πλαίσιο είναι ο Νόμος 3691/05.08.2008), με τον οποίο κατέστη δυνατόν να εκσυγχρονιστούν οι υπάρχοντες μηχανισμοί καταπολέμησης που χρησιμοποιούσε η Ελληνική Πολιτεία έως σήμερα. Επίσης, με τον συγκεκριμένο Νόμο, γίνεται μία προσπάθεια σύνδεσης της Ελληνικής Νομοθεσίας με

το Κοινοτικό Δίκαιο. Αυτό γιατί, ο εν λόγω Νόμος, ενσωματώνει τις διατάξεις της Οδηγίας 2005/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθώς και της Οδηγίας 2006/70/EK της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αποτελεί εφαρμογή του μέτρου της Οδηγίας 2005/60/EK (Διονυσοπούλου, 2007).

Ακόμη με το Νόμο 3691/2008, ο οποίος είναι ο τρίτος κατά σειρά νόμος που θέσπισε η Ελλάδα, με σκοπό την προστασία της χώρας από προσπάθειες ξεπλύματος χρήματος και συνακόλουθης χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, μετά τους Νόμους 2331/1995 καθώς και 3424/2005, που είχαν ψηφιστεί παλαιότερα, με στόχο να εναρμονιστεί η Ελληνική Νομοθεσία με τις Κοινοτικές Οδηγίες 91/308/ΕΟΚ και 2001/97/EK αντιστοίχως (Σάκκουλα, 1993).

Πέρα από τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, καλό είναι να αναφερθεί ότι βασικός σκοπός του Νόμου 3691/05.08.2008, είναι η πρόληψη κυρίως οποιασδήποτε προσπάθειας που θα έχει σκοπό να χρησιμοποιήσει τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της χώρας ώστε να ξεπλύνει χρήματα. Ακόμη, ο εν λόγω Νόμος, αντικαθιστά τους προηγούμενους και ενσωματώνει την Κοινοτική Οδηγία 2005/60/EK, θεσπίζοντας αυστηρότερες ποινές για τους παραβάτες και οριοθετεί καλύτερα ποιες πράξεις θεωρούνται αξιόποινες (Βασιλακόπουλος, 2007).

Σε αυτό το σημείο καλό είναι να επισημανθεί, ότι οι Οδηγίες που εκπονούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, την FATF και γενικότερα από τους Διεθνείς Οργανισμούς, κυρώνονται από την Ελληνική Πολιτεία, διαμέσου νόμων. Σκοπός των νόμων αυτών είναι, η εναρμόνιση της Ελληνικής νομοθεσίας με τις τρέχουσες επιταγές των Διεθνών Οργανισμών, αποσκοπώντας σε συντονισμένη δράση, σε διεθνές και παράλληλα διακρατικό επίπεδο (Συμεωνίδου-Καστανίδου, 2007). Ακόμη, στην παρακάτω ανάλυση, αποτυπώνονται οι εν ενεργεία νόμοι και οι διατάξεις που έχουν θεσπιστεί από την Πολιτεία και συνεχίζουν να ισχύουν και σήμερα.

- **Ο Νόμος 1990/1991**

Ο Νόμος αυτός, δημιουργήθηκε ύστερα από την Σύμβαση της Βιέννης του 1988. Συνεπώς η Ελληνική Πολιτεία, με το Νόμο αυτό, επικύρωσε τη Συνθήκη της Βιέννης, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 27/4/1992. Ακόμη, οι διάφορες διατάξεις του Νόμου ήταν σύμφυτες με το πνεύμα της Συνθήκης, που προέβλεπε συντονισμένη δράση κατά του

εμπορίου ναρκωτικών ουσιών και των παράνομων εσόδων που απορρέουν από την εμπορία τους⁸.

- **Ο Νόμος 2655/1998**

Με το Νόμο 2655/1998, η Ελληνική Πολιτεία, επικύρωσε επίσημα τη Σύμβαση του Στρασβούργου που υπογράφηκε το 1990⁹.

- **Ο Νόμος 2331/1995**

Ο Νόμος 2331/1995, ο οποίος τροποποιήθηκε σε μεγάλο βαθμό με τους Νόμους 3424/2005 και 3691/2008. Βασικός του στόχος είναι η συντονισμένη δράση για την πάταξη φαινομένων νομιμοποίησης εσόδων προερχόμενα από εγκληματικές δραστηριότητες. Συνακόλουθα, προβλέπει και δράσεις για την καταστολή της δράσης της τρομοκρατίας, η οποία παρουσίαζε ολοένα και μεγαλύτερους ρυθμούς εξάπλωσης (Παύλου, 2007).

- **Ο Νόμος 3034/2002**

Με το Νόμο 3034/2002, κυρώθηκε η Διεθνής Σύμβαση του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, που συντάχθηκε το 1999 και προέβλεπε συντονισμό των προσπαθειών των χωρών (Δημήτραϊνα, 2007) αναφορικά με την καταπολέμηση του φαινομένου της τρομοκρατίας¹⁰.

- **Η Απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών Θεμάτων 281/5/17.3.2009**

Με την Απόφαση της η Επιτροπής Τραπεζικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος, στοχεύει στην καλύτερη και ομαλότερη εναρμόνιση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων της χώρας με τον Νόμο 3691/2008. Με αυτόν τον τρόπο, επιχειρήθηκε ο συντονισμός των μεθόδων και δράσεων όλων των εποπτευόμενων από την Εκδοτική Τράπεζα ιδρυμάτων (Βασιλακόπουλος, 2007)

⁸ Φ.Ε.Κ. Α' 193/16-12-1991

⁹ Φ.Ε.Κ. Α' 264/01-12-1998

¹⁰ Φ.Ε.Κ. Α' 168/19-7-2002

- **Η Απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών Θεμάτων 285/6/9.7.2009**

Με την Απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος, γίνεται μία προσπάθεια να αποτυπωθούν με σαφή τρόπο ποιες συναλλαγές κρίνονται ως ασυνήθιστες ή ύποπτες (Βασιλακόπουλος, 2007). Όλα αυτά, είναι σχεδιασμένα με βάση τις διατάξεις του Νόμου 3691/2008 και αναφέρονται στις Παραγράφους 13 και 14.

- **Η Απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς 1/506/8.4.2009**

Με την Απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (Paracharalambous, 2010), αποσκοπεί στο να εξειδικεύσει τις διατάξεις του Νόμου 3691/2008, σε υποπεριπτώσεις οι οποίες είναι οι έξι:

- α) Τις Ανώνυμες Εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών.
- β) Τις Ανώνυμες Εταιρείες επενδυτικής διαμεσολάβησης.
- γ) Τις Ανώνυμες Εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων.
- δ) Τις Ανώνυμες Εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου.
- ε) Τις Ανώνυμες Εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων σε ακίνητη περιουσία.
- στ) Τις Ανώνυμες Εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών.
- ζ) Τα διευθυντικά στελέχη, τους υπαλλήλους και γενικά όλα τα φυσικά πρόσωπα που παρέχουν επενδυτικές υπηρεσίες για λογαριασμό των υπό (α) έως (στ) Εταιρειών, οι οποίες εποπτεύονται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

- **Η Απόφαση 154/5Α/31.8.2009 του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α.)**

Η Απόφαση 154/5Α/31.8.2009 του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (Paracharalambous, 2010), επιχειρεί να εξειδικεύσει τις διατάξεις του Νόμου 3691/2008, ξεχωριστά για τις έξι περιπτώσεις:

- α) Τις ελληνικές ασφαλιστικές εταιρείες και τα εν Ελλάδι υποκαταστήματα αλλοδαπών ασφαλιστικών εταιρειών, των κοινοτικών συμπεριλαμβανομένων.

β) Τους ανεξάρτητους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές εφόσον δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα.

γ) Τα διευθυντικά στελέχη, τους υπαλλήλους, τους συνδεδεμένους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές και εν γένει κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που παρέχει Υπηρεσίες για Ανώνυμες εταιρείες, οι οποίες εποπτεύονται από την Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης.

2.5. Ανακεφαλαίωση

Στο κεφάλαιο αυτό, επιχειρήθηκε μια συντονισμένη προσπάθεια μελέτης του νομικού πλαισίου το οποίο εφαρμόζεται σε επίπεδο διεθνές αλλά και εθνικό. Ο λόγος που επιχειρήθηκε μία τέτοια προσέγγιση του φαινομένου, δεν είναι τυχαίος. Αυτό γιατί, με αυτό τον τρόπο καθίσταται δυνατή η σύγκριση των εφαρμοζόμενων δράσεων αντιμετώπισης που λαμβάνει η χώρα μας, σε σχέση με το διεθνές περιβάλλον. Ακόμη, από την παραπάνω ανάλυση, προέκυψε το συμπέρασμα ότι, παρότι έχουν πραγματοποιηθεί σε διεθνές επίπεδο, σημαντικές προσπάθειες σχετικά με την αποτροπή φαινομένων ξεπλήματος χρήματος, το νοσηρό αυτό φαινόμενο συνεχίζει να υφίσταται (Ναμία, 2007). Οι τρόποι που χρησιμοποιούνται τα άτομα του εγκληματικού χώρου, συνεχώς εξελίσσονται, εναρμονιζόμενα με τις εκάστοτε κοινωνικές συνθήκες. Όλα αυτά αποτελούν ζητήματα προς αξιολόγηση και ανάληψη κατάλληλης δράσης με σκοπό την ουσιαστική εξάλειψη τέτοιων φαινομένων.

Κεφάλαιο 3

Τεχνικές ξεπλύματος χρήματος και μέτρα πρόληψης των Ελληνικών τραπεζών

Μέρος Α: Τεχνικές ξεπλύματος χρήματος

3.1. Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο επιχειρείται η αποτύπωση των σημαντικότερων τεχνικών που χρησιμοποιούν τα άτομα που εμπλέκονται σε παράνομες οικονομικές δραστηριότητες. Ο λόγος για τον οποίο γίνεται λεπτομερής καταγραφή αυτών σε αυτό το σημείο της έρευνας, είναι γιατί κατά την άποψη μας, οι μέθοδοι και οι τεχνικές που συνεχώς εφευρίσκονται με σκοπό το ξέπλυμα χρήματος είναι σημαντικό να αναλυθούν ώστε να προταθούν τρόποι αντιμετώπισης του φαινομένου. Αναλυτικότερα, η διάκριση των χρησιμοποιούμενων τεχνικών έγινε ανάλογα με τον τρόπο που διοχετεύονται τα παράνομα χρήματα σε άμεσο και έμμεσο τρόπο. Ακόμη, ανάλογα με το αν τα χρήματα διοχετεύονται διαμέσου χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, εικονικών εταιρειών, αξιόγραφων όπως μετοχών και ομολόγων και τέλος δεν αμελήθηκε ο παράγοντας της χρήσης του διαδικτύου (Agarwal & Agarwal, 2004). Συνοψίζοντας, σκοπός αυτού του διαχωρισμού, είναι η ταξινόμηση ομοειδών στοιχείων, για την καλύτερη ανάλυση τους.

3.2. Άμεση διοχέτευση των εσόδων

3.2.1. Η μέθοδος του μυρμηγκιού (smurfing)

Η επονομαζόμενη μέθοδος του μυρμηγκιού (smurfing) θα τολμούσαμε να επισημάνουμε ότι αποτελεί για τα σχετιζόμενα με οικονομικά αδικήματα άτομα συνήθης τακτική. Η βασική δομή στην οποία βασίζεται είναι απλή. Πιο συγκεκριμένα, τα παράνομα αποκτηθέντα χρήματα, κατανέμονται διαμέσου μίας πλειάδας συναλλαγών, με πολύ μικρό όγκο χρημάτων ώστε να μην κινούν τις υποψίες των διωκτικών αρχών. Για παράδειγμα, τα χρηματικά ποσά μπορεί να είναι λιγότερα των 10.000 \$ όριο το οποίο θέτουν οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής (Baker, 2005).

Επιπρόσθετα, για να επιτελεστούν αυτές οι ενέργειες, απαιτείται η συνέργεια ανθρώπων οι οποίοι είναι υπεράνω υποψίας και θα διαδραματίσουν ρόλο μεσολαβητή. Οι μεσολαβητές, πραγματοποιούν τις καταθέσεις στα εκάστοτε τραπεζικά ιδρύματα σε συγκεκριμένους λογαριασμούς, για λογαριασμό τρίτων ατόμων. Ακόμη, είναι σύνηθες

φαινόμενο, οι μεσολαβητές, να επιδιώκουν την έκδοση τραπεζογραμματίων με σκοπό την εκ νέου μεταβίβαση τους σε άλλους μεσολαβητές, καταλήγοντας σε κάποιες περιπτώσεις τα τραπεζογραμμάτια να επενδύονται σε άλλες τράπεζες ακόμη και του εξωτερικού. Συνοψίζοντας, καλό είναι να επισημανθεί, ότι το πλήθος των μεσολαβητών μπορεί να ανέρχεται ακόμη και σε αρκετές εκατοντάδες άτομα.

3.2.2. Η μέθοδος της φυσικής μεταφοράς χρημάτων

Η μέθοδος της φυσικής μεταφοράς χρημάτων, αποτελεί την παλαιότερη και φυσικά απλούστερη, από άποψη πολυπλοκότητας χρησιμοποιούμενη μέθοδο. Αυτή η διαδικασία επιτυγχάνεται με απλή τοποθέτηση των παράνομων χρημάτων σε συσκευασίες που υποτίθεται ότι περιέχουν εμπορεύματα, με την αποστολή χρημάτων διαμέσου ταχυδρομείου, ακόμη και σε ταξιδιωτικές βαλίτσες όπου έχουν τοποθετηθεί χρήματα. Ο προορισμός των χρημάτων αυτών, είναι χώρες οι οποίες είναι συχνά γνωστές ως φορολογικοί παράδεισοι, οι οποίες υποθάλπουν συστηματικά παράνομες δραστηριότητες, εφαρμόζοντας μηδενικούς ελέγχους αναφορικά με τη προέλευση των χρημάτων, σε αντίθεση με τους πολύ αυστηρούς κανονισμούς που διέπουν το τραπεζικό απόρρητο (Argentieri, *et. al.*, 2006). Τέτοιες χώρες είναι για παράδειγμα το Λουξεμβούργο, τα νησιά Κέιμαν και Φίτζι.

Επιπρόσθετα, καλό είναι να επισημανθεί, ότι και στη μέθοδο του μυρμηγκιού και στη φυσική μεταφορά χρημάτων, δεν απαιτείται η συνέργεια κάποιου υπαλλήλου από τραπεζικό ίδρυμα. Με λίγα λόγια, μπορεί να επιτευχθεί η μεταφορά των χρημάτων και χωρίς άλλη συνέργεια εξωτερικού παράγοντα. Αυτό το γεγονός, δίνει θα λέγαμε κάποιο πλεονέκτημα στους εγκληματίες, ώστε να εμπλέκουν όσο το δυνατόν λιγότερα άτομα στις παράνομες δραστηριότητες τους, εξασφαλίζοντας έτσι μεγαλύτερη μυστικότητα στις ενέργειες τους.

3.3. Η έμμεση διοχέτευση των εσόδων

Σε όλα τα παραπάνω αναλύσαμε τεχνικές μεταφοράς παράνομων χρημάτων οι οποίες χαρακτηρίζονται ως άμεσες. Σε αυτό το σημείο κρίνεται σκόπιμο να αναλυθούν επιπρόσθετοι τρόποι οι οποίοι αποσκοπούν στην έμμεση διοχέτευση των παράνομων χρημάτων. Στο κομμάτι που μελετά η παρούσα εργασία, δηλαδή των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, με σημαντικότερο στοιχείο τα τραπεζικά ιδρύματα, απαιτείται η γνώση των στοιχείων του καταθέτη ή ακόμη και της εταιρείας, αν αναφερόμαστε σε νομικό πρόσωπο. Αυτή η τακτική αποσκοπεί, στο να αποτελέσει τροχοπέδη σε άτομα προερχόμενα από το

χώρο του εγκλήματος, να καταθέτουν τα χρήματα τους σε τραπεζικούς λογαριασμούς (Blair, 1999).

Παρόλα αυτά, όπως έχουμε αναφέρει στην ανάλυση μας προωύτερα, οι εγκληματίες έχουν επιδείξει αξιοθαύμαστη προσαρμοστικότητα σε κάθε προσπάθεια των διωκτικών αρχών που στρέφεται εναντίον τους. Αναλυτικότερα, επιχειρώντας τα παράνομα κυκλώματα να εισχωρήσουν σε τραπεζικά ιδρύματα, επιδιώκουν τον προσεταιρισμό υπαλλήλων με χρηματικά ανταλλάγματα. Ακόμη, σε αρκετές περιόδους, τα τραπεζικά ιδρύματα αντιμετωπίζουν σοβαρές οικονομικές πιέσεις με κυριότερη την έλλειψη ρευστότητας. Για να καλύψουν τέτοιου είδους αδυναμίες, αποδέχονται ακόμη και καταθέσεις χρημάτων, προερχόμενες από εγκληματικές δραστηριότητες (Buscaglia, 2008).

Τέτοιου είδους καταθέσεις, αυξάνονται όπως είναι αναμενόμενο σε περιόδους γενικότερων οικονομικών κρίσεων που αντιμετωπίζει μία οικονομία. Για να πραγματοποιηθούν αυτές οι καταθέσεις, χρησιμοποιούνται άτομα τα όποια είναι γνωστά με τον όρο «αχυράνθρωποι» οι οποίοι καταθέτουν τα παράνομα χρήματα, σε μία πλειάδα προσωπικών λογαριασμών τους οποίους διαθέτουν, ακόμη και σε πολλές τράπεζες. Στη συνέχεια, με τα χρήματα αυτά στους προσωπικούς τους λογαριασμούς, προβαίνουν σε έκδοση επιταγών ή ακόμη και σε απευθείας μεταφορά χρημάτων διαμέσου το διαδικτύου (E-Banking) στους λογαριασμούς των δικαιούχων (Buscaglia Van, 2003).

Στους έμμεσους τρόπους διοχέτευσης, παράνομων χρημάτων, δε θα πρέπει να αμεληθούν να αναφερθούν και ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζουν τα υπεράκτια χρηματοοικονομικά κέντρα ή φορολογικοί παράδεισοι όπως αλλιώς ονομάζονται. Ο λόγος που αυτές οι χώρες έχουν αποκτήσει το προσωνύμιο φορολογικοί παράδεισοι, είναι γιατί οι ελεγκτικοί μηχανισμοί που εφαρμόζονται αναφορικά με τη προέλευση των χρημάτων που εισρέουν στις τράπεζες τους είναι μηδαμινοί. Ακόμη, οι φορολογία είναι σχεδόν μηδενική αναφορικά με τις επενδύσεις και τις καταθέσεις που θα εισρεύσουν στην επικράτεια τους. Επίσης, ο διοικητικός μηχανισμός που διαθέτουν οι χώρες αυτές είναι προσανατολισμένος σε μία πολιτική ανοχής και συνακόλουθης συγκάλυψης παράνομων δραστηριοτήτων όπως το ξέπλυμα χρήματος (Camera, 2001).

Επιπρόσθετα, σε αυτό το σημείο καλό είναι να επισημανθεί, ότι δρουν καταλυτικά στην γιγάντωση του φαινομένου παράγοντες όπως είναι η εξάπλωση της τεχνολογίας και του διαδικτύου, οι συνθήκες που διέπουν τις σχέσεις μεταξύ κρατών και προβλέπουν απελευθέρωση της διακίνηση εμπορευμάτων και κεφαλαίων και τέλος η εξάπλωση των εταιρειών – βιτρίνα, οι οποίες εξαπλώνονται συνεχώς ιδιαίτερα σε χώρες με χαλαρό νομικό σύστημα. Ακόμη, ενδεικτικά μπορούμε να αναφέρουμε ότι τέτοιες χώρες είναι για

παράδειγμα το Λουξεμβούργο, το Μονακό, η Μάλτα, το Λιχτενστάιν, η Ανδόρα, ο Παναμάς, τα νησιά Κέιμαν και Κούκ (Chaikin, 2009).

3.4. Οι ενδιάμεσοι λογαριασμοί πληρωμών

Με τον όρο ενδιάμεσοι λογαριασμοί πληρωμών ονομάζουμε λογαριασμούς με πολύ αυξημένες δυνατότητες κατάθεσης χρημάτων, οι οποίοι δημιουργούνται από τραπεζικά ιδρύματα από όλον τον κόσμο (master account holders) σε τράπεζες των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, εκ μέρους πελατών τους οι ονομαζόμενοι υποδικαιούχοι (sub-account holders). Με αυτόν τον τρόπο, μπορεί κάποια τράπεζα έναντι αμοιβής να μεσολαβήσει σε διάφορες τράπεζες των Ηνωμένων Πολιτειών, ώστε οι πελάτες της να προβούν σε μία πλειάδα τραπεζικών εργασιών (Campbell, 2000).

Επιπρόσθετα, είναι ορθό να αναφέρουμε ότι ένα ακόμη πλεονέκτημα των ενδιάμεσων λογαριασμών πληρωμών, είναι η δυνατότητα που παρέχουν στους υποδικαιούχους να εκδίδουν επιταγές, να πραγματοποιούν καταθέσεις και αναλήψεις χρημάτων. Όπως είναι αντιληπτό, καθίσταται πολύ δύσκολο για τα τραπεζικά ιδρύματα να ελέγξουν όλες αυτές τις συναλλαγές και να έχουν σαφή γνώση για τους ανθρώπους που τις πραγματοποιούν. Ακόμη, σε αυτή τη μέθοδο είναι εφικτό, μία τράπεζα να δημιουργήσει ένα ενδιάμεσο λογαριασμό, ύστερα από επιθυμία κάποιας άλλης τράπεζας. Συνεπώς, η τραπεζική τακτική «Γνώρισε τον πελάτη σου» δεν έχει ουσιαστική εφαρμογή σε τέτοια τραπεζικά προϊόντα (Chong and Lopez-de-Silanes, 2006).

Παρόλα αυτά, έχουν επιχειρηθεί συστηματικές προσπάθειες ελέγχου και περιορισμού φαινομένων εξυπηρέτησης εγκληματικών ενεργειών διαμέσου των ενδιάμεσων λογαριασμών πληρωμών. Η πρώτη προσπάθεια έγινε, ύστερα από την υπόθεση της τράπεζας Popular Bank, η οποία υποχρεώθηκε από τις αρμόδιες δικαστικές αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, να ελέγχει τα στοιχεία των ατόμων που χρησιμοποιούν τους εν λόγω λογαριασμούς, δημιουργώντας ένα συναλλακτικό προφίλ για αυτά τα άτομα, εφαρμόζοντάς όλους τους προβλεπόμενους κανόνες εποπτείας και ελέγχου (Compin, (2008).

3.5. Οι συναλλαγές μέσω διαδικτύου

Σε αυτό το σημείο κρίνεται σκόπιμο, να αναφερθεί ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζει το διαδίκτυο σε μία πλειάδα δραστηριοτήτων βοηθώντας καταλυτικά στην έγκαιρη διεκπεραίωση τους (Cuéllar, 2003). Από την εξάπλωση του διαδικτύου, ήταν αναμενόμενο να ωφεληθούν οι τραπεζικοί οργανισμοί και κατ'επέκταση οι λειτουργίες που

επιτελούν. Αναλυτικότερα, όταν αναφερόμαστε σε οικονομικές εργασίες με τη χρήση του διαδικτύου, αναφερόμαστε σε αγοραπωλησίες προϊόντων και υπηρεσιών. Ακόμη, όσον αφορά τον τραπεζικό κλάδο, μπορούμε να πραγματοποιήσουμε μεταφορά χρημάτων και κατάθεση αυτών σε οπουδήποτε σημείο του πλανήτη. Ακόμη, μπορούν τα χρήματα αυτά να είναι διαθέσιμα οποιαδήποτε στιγμή και σε οποιοδήποτε μέρος. Αναλυτικότερα, παρέχεται η πρόσβαση σε ένα ευρύ παγκόσμιο πεδίο δραστηριοτήτων, με τα τραπεζικά ιδρύματα να διαδραματίζουν ρόλο διαμεσολαβητικό σε αυτές τις χρηματικές ροές (Dorn and Levi, 2008).

Όμως, γίνεται ευθύς αντιληπτό, ότι η ανωνυμία, η ευκολία και φυσικά η ταχύτητα την οποία παρέχει το διαδίκτυο, μπορεί να δράσει καταλυτικά στο να μεταβούμε σε μία εποχή όπου τα χρήματα δε θα έχουν όπως παλαιότερα υλική μορφή, αλλά ηλεκτρονική μορφή ή καλύτερα λογιστική μορφή, αφού αποτελούν μία λογιστική εγγραφή. Παρόλα αυτά, δε θα ήταν καλό να αμελούμε το γεγονός, ότι όλα αυτά τα φαινομενικά θετικά που μας προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογική πρόοδος, αποτελούν εργαλεία στα χέρια των ατόμων του εγκληματικού χώρου. Αυτό μπορούμε να το κατανοήσουμε καλύτερα, αν σκεφτούμε ότι με τη χρήση του διαδικτύου και του Internet Banking, θα είναι εφικτό να μεταφέρονται με ιδιαίτερη ευκολία βρώμικα χρήματα σε τραπεζικά ιδρύματα χωρών ανεκτικών σε φαινόμενα διαφθοράς (Gao, *et. al.*, 2007).

Όλα αυτά καλό είναι να τα διερευνήσουμε όχι μόνο από την οικονομική υπόσταση, αλλά και από την ηθική υπόσταση του ζητήματος. Αυτό το αναφέρουμε για το λόγο ότι αποτελεί η αυξανόμενη εγκληματική δραστηριότητα, παράγοντα αποσταθεροποίησης για μία κοινωνία. Αυτό γιατί, αν οι εγκληματικές συμπεριφορές αρχίσουν να αποτελούν κανόνα της ζωής και δράσης των πολιτών, τότε θα αντικαταστήσουν σταδιακά θεσμούς που έως τότε αποτελούσαν τους στυλοβάτες της εν λόγω κοινωνίας. Δηλαδή, θα έχουμε φαινόμενα ηθικής κατάπτωσης, αύξηση περιπτώσεων εγκληματικής συμπεριφοράς, καθώς και άμεση αμφισβήτηση του ίδιου του θεσμού της Δημοκρατίας (Gao and Xu, 2009).

Επιπρόσθετα, η ολοένα και μεγαλύτερη διάδοση του διαδικτύου και των εταιρειών ηλεκτρονικής διαμεσολάβησης μεταφοράς χρημάτων σε τραπεζικούς λογαριασμούς σε όλον τον κόσμο, έχουν αλλάξει συνακόλουθα και τον παραδοσιακό ρόλο των τραπεζών. Αυτό γιατί, μέχρι τώρα τα τραπεζικά ιδρύματα διαχειρίζονταν με μονοπωλιακό τρόπο θα λέγαμε, τη διαμεσολάβηση στη μεταφορά χρημάτων. Ακόμη, οι εταιρίες μεταφοράς χρημάτων με ηλεκτρονικό τρόπο, αποτελούν πόλο έλξης για οποιονδήποτε επιθυμεί να μεταφέρει γρήγορα και χωρίς ιδιαίτερες διατυπώσεις χρήματα, είτε είναι παράνομα, είτε είναι νόμιμα (Geiger and Wuensch, 2007). Συνεπώς, η επέκταση του διαδικτύου και συνακόλουθα των εταιρειών μεταφοράς χρημάτων, ενέχουν τον κίνδυνο να αποτελούν οι τράπεζες μη προσφιλή μέθοδο,

καθώς και να δυσχεράνει το έργο των κρατικών υπηρεσιών δίωξης οικονομικών εγκλημάτων, με νοσηρές για την κοινωνία και την οικονομία συνέπειες.

3.6. Ο χρηματοπιστωτικός κλάδος

Ο χρηματοπιστωτικός κλάδος, έχει πολλές φορές χρησιμοποιηθεί από ανθρώπους του εγκληματικού χώρου, που στοχεύουν να καθαρίσουν τα παράνομα χρήματα που διαθέτουν από τα στοιχεία που τα καθιστούν «βρώμικα». Για να επιτευχθούν οι στόχοι τους, τα άτομα αυτά, επενδύουν τα χρήματα τους σε χρηματιστηριακά προϊόντα, ακόμη και διαμέσου εταιρειών (νομικά πρόσωπα). Τα χρηματιστηριακά προϊόντα που χρησιμοποιούνται για επενδύσεις είναι τα: αμοιβαία κεφάλαια, οι μετοχές εταιρειών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών, τα repos, τα ομόλογα και η αγορά παραγώγων (Gnutzmann, *et. el.*, 2008).

Οι συναλλαγές που αναφέραμε προτύτερα, πραγματοποιούνται με τη συνδρομή χρηματιστηριακών εταιρειών και εταιρειών διαβίβασης εντολών. Σε περιπτώσεις όμως όπου ο πελάτης των εταιρειών αυτών είναι κάτοικος εξωτερικού ή ακόμη αν η εταιρεία που απευθύνεται σε κάποια χρηματιστηριακή εταιρεία είναι off shore, τότε καθίσταται πολλές φορές αδύνατη η εφαρμογή συστηματικών ελέγχων του συναλλακτικού προφίλ του πελάτη.

Πολύ συχνά, οι πελάτες των χρηματιστηριακών εταιρειών, προβαίνουν σε επενδύσεις μικρών ποσών, για πολύ μικρό χρονικό διάστημα, αδιαφορώντας σε αρκετές περιπτώσεις για τα αναμενόμενα κέρδη. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι σκοπός των επενδύσεων αυτών είναι όχι το κέρδος, αλλά ο καθαρισμός των παράνομων χρημάτων από τα παράνομα στοιχεία του. Κάνοντας αυτά, οι εμπλεκόμενοι σε τέτοιου είδους εγκληματικές δραστηριότητες, καθίσταται ικανοί να επενδύσουν ξανά τα χρήματα, ακόμη και σε επιχειρηματικές δραστηριότητες στη νόμιμη οικονομία (Graham, 2003).

Σε αυτό το σημείο κρίνεται σκόπιμο να αναλυθούν σε μεγαλύτερο βάθος οι πλέον σύγχρονες χρησιμοποιούμενες μέθοδοι των ατόμων που επιχειρούν να νομιμοποιήσουν έσοδα τα οποία απέκτησαν διαμέσου εγκληματικών ενεργειών. Αυτά τα στοιχεία προέρχονται από μελέτη την οποία δημοσίευσε η FATF (2010) με την οποία επιχείρησε να αναλύσει και να παρουσιάσει, τις χρησιμοποιούμενες μεθόδους αναφορικά με το ξέπλυμα χρήματος. Οι μέθοδοι αυτές είναι οι παρακάτω:

- **Ανώνυμα ομόλογα**

Τα ανώνυμα ομόλογα, τα οποία σε αρκετές χώρες γνωρίζουν ιδιαίτερη άνθηση, προσφέρουν τη δυνατότητα αγοράς τους ή ακόμη και μεταβίβασης τους, χωρίς να απαιτούνται προσωπικά στοιχεία τα οποία είναι υποχρεωμένος να αναφέρει ο κάτοχος τους. Σε αυτές τις αγοραπωλησίες, δρουν καταλυτικά και παράγοντες όπως είναι το διαδίκτυο και η δυνατότητα υλοποίησης τραπεζικών συναλλαγών ακόμη και από προσωπικό υπολογιστή (Internet Banking). Αναλυτικότερα, τα ανώνυμα ομόλογα, αποτελούν σημαντικό εργαλείο το οποίο διαθέτουν στην κατοχή τους οι άνθρωποι του εγκλήματος, ώστε με τη χρησιμοποίηση του να ξεπλένουν χρήματα, αλλά και να αποκρύπτουν τις παράνομες δραστηριότητες τους. Οι κάτοχοι των ομολόγων αυτών, επιπρόσθετα έχουν τη δυνατότητα είτε να ρευστοποιήσουν τα ομόλογα αυτά, είτε να τα καταθέσουν σε τραπεζικό λογαριασμό ώστε να μπορούν να προβούν στην αγορά άλλων τραπεζικών προϊόντων (Masciandaro and Barone, 2008).

- **Συνταξιοδοτικά προγράμματα**

Με τη χρήση των συνταξιοδοτικών προγραμμάτων, παρέχεται η δυνατότητα σε επενδυτές να επενδύσουν τα χρήματα τους σε χρηματοοικονομικά προϊόντα όπως είναι τα αμοιβαία κεφάλαια. Οι συμφωνίες που διέπουν τέτοια προϊόντα, είναι ιδιαίτερα εύκολο να αναιρεθούν και να διακοπεί η ισχύ τους, χωρίς χρηματική επιβάρυνση για τη διακοπή του συμβολαίου με παράλληλη επιστροφή των επενδυμένων χρημάτων στον επενδυτή. Για να γίνουν καλύτερα αντιληπτά τα όσα αναφέρονται, θα ήταν καλό να επισημάνουμε, ότι τα συμβόλαια αυτά μπορεί να έχουν ισχύ ακόμη και λίγες ημέρες, συνήθως δέκα. Ακόμη, υπάρχει η δυνατότητα έκδοσης επιταγής από την εταιρεία που ασφαρίζει το εν λόγω προϊόν, την οποία μπορεί ο κάτοχος της να καταθέσει σε τραπεζικό ίδρυμα. Τέλος, αν το τραπεζικό ίδρυμα που θα κατατεθεί η επιταγή εδρεύει σε χώρα με χαλαρό τραπεζικό εποπτικό έλεγχο, καθίσταται αδύνατο να εντοπιστεί η παράνομη πηγή της επιταγής (McDowell, 2001).

- **Penny stocks**

Με τον όρο Penny stocks ονομάζουμε μία κατηγορία μετοχών, η οποία έχει ως βασικό χαρακτηριστικό της, ότι η τιμή με την οποία διαπραγματεύεται στις χρηματιστηριακές αγορές είναι πολύ μικρή. Ακόμη, είναι συχνό φαινόμενο, τέτοιου είδους μετοχές να εκδίδονται από εικονικές εταιρείες οι οποίες εμπλέκονται σε εγκληματικές δραστηριότητες.

Επιπρόσθετα οι μετοχές Penny stocks, μπορούν να αγοραστούν στο χρηματιστήριο αξιών από ανθρώπους που υποτίθεται ότι επιθυμούν να επενδύσουν σε μία επιχείρηση η οποία επιδιώκει να εισέλθει άμεσα στο χρηματιστήριο. Στη συνέχεια, οι επενδυτές αυτοί πουλούν σε άλλους επενδυτές το μερίδιό τους, εμφανίζοντας τα βρώμικα χρήματα τους ως νόμιμα κέρδη (Menon and Kuman, 2005).

- **Options**

Τα συμβόλαια δικαιώματος προαίρεσης (Options), αποτελούν ένα χρηματιστηριακό προϊόν, με το οποίο επιχειρείται μία απευθείας συμφωνία μεταξύ του αγοραστή και του πωλητή. Αναλυτικότερα, ο πωλητής πουλά δικαιώματα αγοράς σε καθορισμένη τιμή, για κάθε μετοχή και για συγκεκριμένο χρόνο. Επίσης, αν ένας καινούργιος επενδυτής θελήσει να εισέλθει στη συμφωνία, υπάρχει το ενδεχόμενο να εισέλθει με δυσμενέστερους όρους σε σχέση με αυτούς που ήδη υπάρχουν στην αγορά με δική του επιθυμία (Nair, 2007). Το αρνητικό στοιχείο σε τέτοιες περιπτώσεις είναι ότι πολύ συχνά, οι λεγόμενοι «δυσμενείς όροι» που επιβάλλονται σε κάποιους επενδυτές, δεν είναι τίποτε άλλο από εικονικές συμφωνίες, που αποσκοπούν στην προώθηση παράνομων συναλλαγών.

3.7. Οικονομικές μονάδες (εταιρείες βιτρίνα)

Στο συγκεκριμένο σημείο κρίνεται σημαντικό κατά την άποψη μας, να επισημανθεί ο ρόλος των λεγόμενων εταιρειών βιτρίνα, στο ξέπλυμα χρήματος (Nawaz, *et. al.*, 2002). Αναλυτικότερα, πρόκειται για οικονομικές μονάδες, οι οποίες θεωρούνται από την νομοθεσία ως νομικά πρόσωπα, που προβαίνουν σε νόμιμες επιχειρηματικές πράξεις, διαμέσου των διοικητικών τους στελεχών. Δέλεαρ για τα άτομα του εγκληματικού χώρου, αποτελούν εταιρείες βιτρίνα, οι οποίες εξαιτίας της φύσης της επιχειρηματικής δραστηριότητας που ασκούν, διαθέτουν μεγάλη ρευστότητα και σταθερά λειτουργικά έξοδα. Τέτοιες επιχειρήσεις είναι τα εστιατόρια, χρυσοχοεία, κέντρα διασκέδασης και ταξιδιωτικά γραφεία. Συνεπώς, οι εν λόγω οικονομικές μονάδες, αποτελούν προσφιλή τακτική στην προσπάθεια του οργανωμένου εγκλήματος να απαλλάξει από τα παράνομα ίχνη τα χρήματα που κερδίζει (Organisation for Economic Co-operation and Development, 2002).

3.8. Υπεράκτιες εταιρείες

Με τον όρο υπεράκτιες εταιρείες ή ακόμη καλύτερα υπεράκτιες δραστηριότητες, αναφερόμαστε κυρίως στη γεωγραφική τοποθεσία στην οποία εδρεύει η οικονομική μονάδα (Hampton and Christensen, 2002). Αν και πολλές φορές, η αντίληψη που απορρέει στο άκουσμα του ονόματος τους είναι ότι επιτελούν παράνομες οικονομικές δραστηριότητες. Στις μέρες μας υπάρχουν οι ακόλουθοι τύποι υπεράκτιων εταιρειών (Holder, 2003).

- Οι υπεράκτιες εταιρείες οι οποίες απολαμβάνουν μικρή, έως ανύπαρκτη φορολογία σε όλες τις δραστηριότητες τους (Hülse, 2008). Οι οικονομικές μονάδες αυτές, συνήθως εδρεύουν σε χώρες οι οποίες συχνά αναφέρονται και ως οικονομικοί παράδεισοι. Τέτοιες χώρες είναι οι Σεϋχέλλες, τα νησιά Φίτζι, τα νησιά Κέιμαν, οι Παρθένοι νήσοι κ.α.
- Οι οικονομικές μονάδες οι οποίες δρουν σε χώρες οι οποίες τους προσφέρουν προνόμια τα οποία συνδυάζουν τα οφέλη που απολαμβάνουν τόσο οι υπεράκτιες εταιρείες, όσο και οι ημεδαπές εταιρείες των χωρών αυτών. Αν και παρουσιάζεται ως περίπτωση αρκετά πολύπλοκη, αποτελεί προσφιλή μέθοδο για πολλούς επενδυτές. Για παράδειγμα, δύνεται η δυνατότητα, μία επιχείρηση ή ένας επιχειρηματίας, να δρα επιχειρηματικά ως υπεράκτια οικονομική μονάδα στα νησιά Φίτζι χωρίς να καταβάλει φορολογία, εξαιτίας του ότι η εν λόγω χώρα αποτελεί φορολογικό παράδεισο και να έχει μόνιμη κατοικία ή έδρα της εταιρείας στις Σεϋχέλλες, όπου πάλι απαλλάσσεται από φόρους εξαιτίας της ύπαρξης σύμβασης αποφυγής διπλής φορολογίας (International Monetary Fund, 2005).
- Οι επιχειρήσεις περιορισμένης ευθύνης και οι συνεργασίες περιορισμένης ευθύνης. Τέτοιοι είδους επιχειρηματικές δομές, αφορούν περιπτώσεις επενδύσεων σε υπεράκτιες επενδύσεις. Αυτό γιατί διαθέτουν χαρακτηριστικά όπως είναι η περιορισμένη ευθύνη των συμμετεχόντων και η συνακόλουθη συνεργασία αυτών με σημαντικά φορολογικά οφέλη. Ακόμη, τα κέρδη που θα αποκτηθούν από την επιχειρηματική δράση των ατόμων αυτών, διανέμονται στα μέλη της οικονομικής μονάδος και συνακόλουθα φορολογούνται για αυτά. Τα σημαντικά πλεονεκτήματα αυτής της επιχειρηματικής δομής, απολαμβάνουν τα άτομα τα οποία είναι μόνιμοι κάτοικοι των χωρών που θεωρούνται φορολογικοί παράδεισοι. Αυτό γιατί μπορούν να απολαμβάνουν τις φοροαπαλλαγές των χωρών αυτών, χωρίς να είναι υπόχρεοι φόρου σε οποιαδήποτε άλλη χώρα του κόσμου και αν διαμένουν, αφού έστω και

τυπικά είναι μόνιμοι κάτοικοι χώρας που ανήκει στην κατηγορία των οικονομικών παραδείσων (International Monetary Fund, 2007).

- Οι εταιρείες που δρουν σε αρκετές ταυτόχρονα χώρες, απολαμβάνοντας σε κάθε μία από αυτές ειδικά φορολογικά προνόμια. Ο λόγος που ακολουθείται η εν λόγω τακτική από τις χώρες υποδοχής αλλοδαπών επιχειρήσεων, είναι η ενίσχυση της τοπικής οικονομίας. Από την άλλη πλευρά, οι εκάστοτε οικονομικές μονάδες, με αυτόν τον τρόπο αποκτούν τη δυνατότητα να καρπώνονται σημαντικά οφέλη τα οποία μπορεί να ποικίλουν από χώρα σε χώρα (International Monetary Fund, 2010).

Σε αυτό το σημείο κρίνεται σκόπιμο κατά την άποψη μας, να επισημανθεί ότι εκτός από τις χώρες οι οποίες χαρακτηρίζονται ως φορολογικοί παράδεισοι, οι περισσότερες χώρες παρέχουν προνόμια σε επενδυτικές προσπάθειες που θα γίνουν στην επικράτεια τους. Φυσικά, όπως είναι αντιληπτό, δεν αρκεί μόνο η ύπαρξη χαμηλής φορολογίας στην προσέλκυση επενδύσεων από χώρες του εξωτερικού. Αυτό το αναφέρουμε γιατί οι επιχειρήσεις επιθυμούν από τις κρατικές αρχές, χαλαρό έως ανύπαρκτο έλεγχο αναφορικά με τη δράση τους. Συνεπώς, οι χώρες που χαρακτηρίζονται ως φορολογικοί παράδεισοι δεν ασκούν κανένα έλεγχο στις επιχειρήσεις που δρουν στην επικράτεια τους (Johnston and Carrington, 2006). Κλείνοντας, καλό είναι να αναφερθεί ότι οι εν λόγω χώρες παρέχουν ακόμη μεγαλύτερες διευκολύνσεις σε επενδυτές οι οποίοι προέρχονται από χώρες με υψηλή φορολογία όπως είναι το Ηνωμένο Βασίλειο, η Πορτογαλία, η Σιγκαπούρη, η Ελλάδα, το Βέλγιο, η Αυστρία, η Ισπανία, η Ελβετία, το Λουξεμβούργο και η Ολλανδία.

3.9. Ανακεφαλαίωση

Συνοψίζοντας τα όσα έχουν λεχθεί στην εν λόγω υποενότητα, μπορούμε να αναφέρουμε πως γίνεται αντιληπτό με πολύ παραστατικό τρόπο οι μέθοδοι που χρησιμοποιούν τα άτομα που επιθυμούν να ξεπλύνουν χρήματα. Ακόμη, καλό είναι να επισημανθεί, ότι τα όσα πρωτύτερα αναφέρθηκαν δεν αποτελούν ορισμό για τις μεθόδους που χρησιμοποιούν οι εγκληματίες (Kingdon, 2004). Αποτελεί όμως λεπτομερή αποτύπωση της υπάρχουσας κατάστασης, αναγνωρίζοντας παράλληλα, ότι όσο οι διωκτικές αρχές αναζητούν μεθόδους καταπολέμησης των παράνομων δραστηριοτήτων, τόσο οι επιτήδειοι θα εφευρίσκουν νέους τρόπους δράσης και απόκρυψης των ενεργειών τους.

Μέρος Β: Τα μέτρα πρόληψης των Ελληνικών τραπεζών

3.10. Εισαγωγή

Σε αυτό το σημείο, επιχειρείται να διερευνηθούν σε βάθος τα μέτρα πρόληψης αλλά και καταπολέμησης φαινομένων ξεπλύματος χρήματος από τις Ελληνικές τράπεζες, σε συνδυασμό με την κείμενη νομοθεσία, αλλά και τις επιταγές της Κεντρικής Τράπεζας της Ελλάδος. Σε αυτό το γενικά ευοίωνο κλίμα που διαφαίνεται, έρχονται να προστεθούν θετικά στοιχεία, όπως ο Νόμος 3691/2008 και οι αποφάσεις που έχει θεσπίσει η Επιτροπή Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων. Αυτά τα αναφέρουμε για το λόγο ότι αποτελούν το πλαίσιο με το οποίο καθορίζονται οι αρμοδιότητες και τα μέσα δράσης των τραπεζικών ιδρυμάτων, στην προσπάθεια τους να καταπολεμήσουν το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες (Αίναου, 2001). Συνεπώς, στην παρακάτω ανάλυση, πραγματοποιείται σημαντική προσπάθεια ανάλυσης όλων των μεθόδων και φυσικά το κατά πόσο έχουν επιτύχει τους αρχικούς τους σκοπούς.

3.11. Επιτροπή Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων

Η Επιτροπή Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων, σύμφωνα με απόφαση και παράλληλη εξουσιοδότηση της από την Τράπεζα της Ελλάδος, ασκεί τον εποπτικό ρόλο στα τραπεζικά ιδρύματα της χώρας. Η απόφαση με την οποία κατοχυρώνεται ο ρόλος της, η Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος 336/29.2.1984, με την οποία παραχωρείται το δικαίωμα εξ ονόματος της Τράπεζας της Ελλάδος, να διενεργείται ο απαιτούμενος εποπτικός έλεγχος (Angell, *et. al.*, 2005). Ακόμη, δε θα πρέπει να μην αναφερθεί, ότι και η ίδια η Τράπεζα της Ελλάδος, δε λειτουργεί αυθαίρετα, αλλά όλες οι δράσεις της διέπονται από το άρθρο 55^A του καταστατικού της, καθώς και του άρθρου 25 του Νόμου 3601/2007. Με αυτόν τον τρόπο καθορίζονται οι αρμοδιότητες της, που καλό είναι να έχει στην διάθεση της, καθώς και τα μέσα με τα οποία θα επιτύχει το σκοπούς της.

Οι αρμοδιότητες που έχει η Τράπεζα της Ελλάδος (FATF-GAFI, 2010)¹¹ είναι οι παρακάτω:

- Σύμφωνα με το καταστατικό που διέπει τη λειτουργία της Τράπεζας της Ελλάδος και της κείμενης νομοθεσίας της Ελληνικής Δημοκρατίας, Νόμος 3601/2007, της παρέχεται το δικαίωμα να παρεμβαίνει στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε τομείς όπως η ίδρυση ενός

¹¹ Με τον όρο GAFI, αναφερόμαστε στην FATF, αλλά στη Γαλλική διάλεκτο.

νέου τραπεζικού ιδρύματος, τον τρόπο που αυτό λειτουργεί, καθώς και αν οι ενέργειες του είναι σύμφωνες με τους κανόνες που έχουν τεθεί από την Τράπεζα της Ελλάδος. Σε περίπτωση που διαπιστωθούν αποκλίσεις, τότε παρέχεται το δικαίωμα στην Κεντρική Τράπεζα, να προβεί στην εφαρμογή μέτρων που να αποσκοπούν στη συμμόρφωση του εν λόγω χρηματοοικονομικού ιδρύματος. Πιο συγκεκριμένα, μπορεί να επιβάλλει κυρώσεις ή ακόμη και χρηματικά πρόστιμα, είτε στο τραπεζικό ίδρυμα, είτε σε φυσικά πρόσωπα, τα οποία κρίνεται ότι ενέχονται σε αξιόποινες πράξεις.

- Μία ακόμη πολύ σημαντική δυνατότητα την οποία διαθέτει η Τράπεζα της Ελλάδος είναι η δυνατότητα στοχευόμενου προσανατολισμού της οικονομίας προς μία κατεύθυνση που επιθυμεί εκείνη. Αυτό επιτυγχάνεται με τον έλεγχο των διαθέσιμων που είναι υποχρεωμένες οι εμπορικές τράπεζες ως απόθεμα να κατακρατούν. Αυτή η δυνατότητα θεσμοθετείται από την παράγραφο 1 του άρθρου 2 του Νόμου 1611/1950. Ο έλεγχος των ρευστών διαθεσίμων των εμπορικών τραπεζών, αποσκοπεί στο να διοχετεύονται τα χρήματα αυτά με τη μορφή δανείων σε επενδυτικούς σκοπούς, με τον όρο ότι ο αποδέκτης των χρημάτων αυτών θα πληροί τις απαιτούμενες κάθε φορά απαιτήσεις. Επιπρόσθετα, με το Νόμο 336/29.2.1984 ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, διαθέτει τη δυνατότητα να αποφασίζει για θέματα τα οποία υπόκεινται και στη δικαιοδοσία της Επιτροπής Τραπεζικών Θεμάτων. Ακόμη, καλό είναι να αναφερθεί ότι η προαναφερθείσα επιτροπή αποτελείται από τους εξής:
 - Πρόεδρος της Επιτροπής: ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος.
 - Μέλη της Επιτροπής: οι δύο εν ενεργεία Υποδιευθυντές.
 - Συμμετέχουν ακόμη όλοι οι Διευθυντές των παρακάτω διευθύνσεων.
 - ❖ Εποπτείας του Πιστωτικού συστήματος.
 - ❖ Εργασιών του Δημοσίου.
 - ❖ Νομικών Υπηρεσιών.
 - ❖ Χρηματοοικονομικών δραστηριοτήτων.
 - ❖ Χρηματοοικονομικής σταθερότητας.

3.12. Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος 2577/9.3.2006

Με την Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος 2577/9.3.2006 πραγματοποιείται για πρώτη φορά μία συστηματική προσπάθεια καθορισμού ενός πλαισίου το οποίο θα διέπει τη λειτουργία και τους ελεγκτικούς μηχανισμούς αναφορικά με τα τραπεζικά ιδρύματα της χώρας. Ακόμη, με το πλαίσιο αυτό καθορίζονται με σαφήνεια οι αρμοδιότητες και τα μέσα δράσης των διευθυντικών στελεχών των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Επιπρόσθετα, διασαφηνίζονται ζητήματα όπως το τι θεωρείται παράνομη οικονομική δραστηριότητα και τι θεωρείται νόμιμη, ποιες δραστηριότητες κρίνονται ως ύποπτες και χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής, καθώς και ποια στοιχεία κρίνεται σκόπιμο να διερευνώνται αναφορικά με την οικονομική δραστηριότητα τους ώστε να δημιουργείται το λεγόμενο προφίλ του εκάστοτε πελάτη (FATF-GAFI, 2010).

Ακόμη καλό είναι να μην αμελήσουμε να αναφερθούμε και στην απόφαση 231/4/13.10.2006 που έλαβε η Επιτροπή Τραπεζικών Θεμάτων καθώς και η Επιτροπή κεφαλαιαγοράς με την απόφαση της 23/404/22.11.06, όπου με αυτές τις δύο ενέργειες τους, επαναδιατυπώνονται τα μέσα δράσης ενάντια σε κάθε προσπάθεια νομιμοποίησης εσόδων προερχόμενα από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες. Όλα αυτά τα θεσμοθετημένα μέτρα από τις Ελληνικές Αρχές, είναι σύμφωνα με τις επιταγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πιο συγκεκριμένα, διατυπώνονται ευδιάκριτα στην 3^η Κοινοτική Οδηγία 2005/60/EK και την 4^η Κοινοτική Οδηγία 2006/70/EK. Όπου καθορίζονται σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο πλέον, τα μέτρα δράσης τα οποία θα τηρούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα των κρατών μελών της ένωσης. Ακόμη, οι οδηγίες αυτές, ιδιαίτερα η 4^η Κοινοτική Οδηγία, η οποία ενσωματώνει την 3^η Κοινοτική Οδηγία, περιλαμβάνουν θα λέγαμε όλες τις σύγχρονες τάσεις που εκφράζουν της Ευρωπαϊκή Κοινότητα, σχετικά με τη καταπολέμηση φαινομένων ξέπλυματος χρήματος (FATF-GAFI, 2010).

Επιπρόσθετα, οριοθετούνται ποια είναι τα μέτρα καταπολέμησης αναφορικά με το ξέπλυμα χρήματος, τα μέτρα αυτά ονομάστηκαν μέτρα δέουσας επιμέλειας. Ακόμη με αυτά τα μέτρα, ελέγχεται η γενικότερη εικόνα του πελάτη, πιστοποιείται η ταυτότητα του, ελέγχεται η οικονομική και συναλλακτική του συμπεριφορά, αν έχει υποπέσει σε κάποιο χρονικό σημείο της ζωής τους σε οικονομικό παράπτωμα και ποιο το συνακόλουθο μέγεθος του παραπτώματος αυτού. Ακόμη, αξιολογώντας όλα τα παραπάνω στοιχεία, το εκάστοτε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, κατατάσσει τον πελάτη του σε κατηγορίες με βάση τον επαπειλούμενο κίνδυνο. Τέλος, από την 3^η και 4^η Κοινοτική Οδηγία, παρέχεται το δικαίωμα,

σε περιπτώσεις όπου κρίνεται υψηλός ο κίνδυνος κάποιου πελάτη, να μη συνεργασθούν με αυτών, ακόμη και να διακόψουν της περαιτέρω συνεργασία μαζί του (FATF-GAFI, 2010).

3.13. Η Επιτροπή Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων 281/5/17.03.2009

Η Επιτροπή Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων με σχετική απόφασης της 281/5/17.03.2009 που εφαρμόζεται από τις 09.04.2009, διαφοροποιεί τα δεδομένα που έως τώρα καθόριζαν την εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος της χώρας. Με την εν λόγω απόφαση, επισημαίνει και κατηγοριοποιεί σε ξεχωριστούς τομείς δραστηριότητας των τραπεζικών ιδρυμάτων, ζητήματα που σχετίζονται με νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες και την συνακόλουθη χρηματοδότηση τρομοκρατικών ενεργειών με τα χρήματα αυτά (FATF-GAFI, 2010).

Ακόμη, καλό είναι να επισημανθεί, ότι με αυτή την ενέργεια, καταργείται προηγούμενη απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών Θεμάτων 231/4/13.10.2006 από την απόφαση 281/5/17.03.2009. Επιπρόσθετα, σημαντικοί τομείς της απόφασης είναι τα εξής, τα οποία αναλύονται εκτενώς παρακάτω (FATF-GAFI, 2010):

- Το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες, κατηγοριοποιείται με βάση των κίνδυνο.
- Ο ενδεδειγμένος έλεγχος της ταυτότητας του πελάτη και ο έλεγχος της ορθότητας των στοιχείων που παρέχει ο πελάτης στην τράπεζα.
- Η εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας.
- Η ανίχνευση και η συνακόλουθη αντιμετώπιση περιπτώσεων που κρίνονται ως ύποπτες.
- Η εφαρμογή των παραπάνω μέτρων χωρίς καμία εξαίρεση.
- Ο ενδεδειγμένος έλεγχος του τραπεζικού ιδρύματος, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις συναλλαγών με τη χρήση μετρητών, για το αν η προέλευση των χρημάτων αυτών είναι νόμιμη.

3.14. Προσέγγιση του φαινομένου με βάση τον κίνδυνο (Risk Based Approach)

Σε αυτό το σημείο κρίνεται σκόπιμο κατά την άποψη μας, να μελετηθεί το φαινόμενο του ξεπλύματος χρήματος με βάση τον κίνδυνο της εκάστοτε περίπτωσης. Όταν αναφερόμαστε σε περιπτώσεις όπου τις αξιολογούμε με βάση την επικινδυνότητα τους, αναφερόμαστε στα μέσα δράσης που λαμβάνει το κάθε τραπεζικό ίδρυμα, ώστε να αποτραπούν προσπάθειες συναλλαγής της τράπεζας με άτομα του εγκληματικού χώρου (FATF-GAFI, 2007). Ακόμη, με αυτά τα μέτρα, το κάθε χρηματοοικονομικό ίδρυμα, όχι μόνο αποτρέπει τα σχέδια των επιτήδειων, αλλά είναι και νομότυπο απέναντι στους ελέγχους που ενεργεί η Τράπεζα της Ελλάδος. Αυτό το αναφέρουμε, για το γεγονός ότι, αν στους ελέγχους της Τράπεζας της Ελλάδος, διαγνωστεί ότι έχει διαπραχθεί συναλλαγή της τράπεζας με παράνομα προερχόμενα χρήματα, τότε ελλοχεύει ο παράγοντας να δυσφημιστεί το εν λόγω ίδρυμα καθώς και να επιβληθούν σημαντικές κυρώσεις, οι οποίες μπορεί να ποικίλουν ανάλογα με την έκταση του παραπτώματος. Συνεπώς, η προσέγγιση με γνώμονα τον κίνδυνο (FATF-GAFI, 2007), επαφίεται σε πέντε παράγοντες, οι οποίοι είναι οι εξής:

- Πολιτική αποδοχής του πελάτη (Customer Acceptance Policy).
- Ταυτοποίηση του πελάτη και δημιουργία του συναλλακτικού του προφίλ.
- Αυξημένη δέουσα επιμέλεια.
- Συνεχής παρακολούθηση των λογαριασμών και των συναλλαγών.
- Διαχείριση του κινδύνου ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

3.14.1. Πολιτική αποδοχής του πελάτη

Όπως αναφέραμε και παραπάνω, οι πελάτες των τραπεζικών ιδρυμάτων μπαίνουν σε κατηγορίες ανάλογα με τον επαπειλούμενο κίνδυνο να εμπλέκονται σε δραστηριότητες που να αφορούν εμπλοκή σε παράνομες οικονομικές δραστηριότητες. Οι κυριότεροι τομείς ελέγχου των πελατών είναι η συναλλακτική συμπεριφορά του πελάτη διαχρονικά, η επαγγελματική του δράση, καθώς και τυχόν εμπλοκή του σε παράνομες οικονομικές δραστηριότητες. Οι κανονισμοί που διέπουν, το τι αποτελεί και τι όχι, παράνομη οικονομική δραστηριότητα, διαμορφώνονται σε κάθε χρονική στιγμή από τα μέσα δράσης των ατόμων του εγκληματικού χώρου (FATF-GAFI, 2004).

Επιπρόσθετα, στη θεσμοθέτηση κανόνων συμβάλλουν η Ευρωπαϊκή Ένωση, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.), το OFAC (Office of Foreign Assets Control των

Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, καθώς και οι Ελληνικές δικωκτικές αρχές. Ακόμη, σημαντικές πηγές πληροφοριών για την Τράπεζα της Ελλάδος, είναι τα πληροφοριακά συστήματα που χρησιμοποιεί η εφορία, όπως είναι το πρόγραμμά Τειρεσίας. Ακόμη, είναι απαραίτητο η Τράπεζα της Ελλάδος, να συλλέγει απαραίτητα στοιχεία πελατών και να προχωρά στην ταξινόμηση τους ανάλογα με το βαθμό επικινδυνότητας τους (FATF-GAFI, 2002).

Πολύ σημαντικός παράγοντας ταξινόμησης των πελατών είναι η χώρα την οποία δηλώνουν ως μόνιμη κατοικία τους. Αυτό το επισημαίνουμε, για το λόγο ότι οι χώρες ταξινομούνται και αυτές με βάση την αυστηρότητα ή συνακόλουθα την ανοχή που δείχνουν σχετικά με φαινόμενα νομιμοποίησης εσόδων προερχόμενα από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες. Επίσης, υπάρχουν χώρες, οι οποίες είτε είναι μέλη της FATF (2010), είτε συνεργάζονται με αυτήν. Όμως, υπάρχουν και κράτη, τα οποία, δεν δείχνουν καμία διάθεση συνεργασίας με τη FATF. Με την τακτική αυτή, τα κράτη αυτά, υποθάλπουν παράνομες και εγκληματικές δραστηριότητες στην επικράτεια τους (FATF-GAFI, 2007). Στον παρακάτω πίνακα, αποτυπώνονται με παραστατικό τρόπο οι χώρες μέλη της FATF.

Πίνακας 3.1
Χώρες μέλη της FATF

1	Αργεντινή	17	Ιταλία
2	Αυστραλία	18	Καναδάς
3	Αυστρία	19	Κίνα
4	Βέλγιο	20	Λουξεμβούργο
5	Βραζιλία	21	Μέξικο
6	Γαλλία	22	Νέα Ζηλανδία
7	Γερμανία	23	Νορβηγία
8	Δανία	24	Νότιος Αφρική
9	Ελβετία	25	Ολλανδία
10	Ελλάδα	26	Πορτογαλία
11	Η.Π.Α.	27	Ρώσικη Ομοσπονδία
12	Ηνωμένο Βασίλειο	28	Σιγκαπούρη
13	Ιαπωνία	29	Σουηδία
14	Ιρλανδία	30	Τουρκία
15	Ισλανδία	31	Φινλανδία
16	Ισπανία	32	Χονγκ- Κόνγκ

Όπως αναφέρθηκε και πρωτίτερα, υπάρχουν κράτη τα οποία δεν συνεργάζονται με τη FATF. Αυτό το οποίο ίσως να προκαλεί σύγχυση στον αναγνώστη της παρούσας εργασίας, είναι ότι ύστερα από την απόφαση που έλαβε η ολομέλεια της FATF, στο Βανκούβερ του Καναδά στις 13/10/2006, με την οποία αποφάνθηκε ότι δεν υφίσταται πλέον καμία χώρα η οποία να μην συνεργάζεται μαζί της. Παρόλα αυτά, στην ίδια απόφαση επισημαίνεται, ότι αυτό δεν μειώνει τον κίνδυνο ο οποίος ελλοχεύει από κράτη τα οποία έχουν διαχρονικά επιδείξει τάσεις υπόθαλψης της τρομοκρατίας (FATF-GAFI, 2007).

Ως τέτοιες χώρες, μπορούν να χαρακτηρισθούν το Ιράν, το Ουζμπεκιστάν και το Τουρκμενιστάν. Τέτοιες χώρες, έχουν λάβει τον χαρακτηρισμό από την FATF, ως μη συνεργάσιμες ή ως χώρες οι οποίες εφαρμόζουν ανεπαρκώς τις οδηγίες της. Συνεπώς, τα τραπεζικά ιδρύματα των χωρών, οφείλουν να είναι ιδιαίτερα προσεκτικά στη συνεργασία τους με πελάτες οι οποίοι προέρχονται ή έχουν επιχειρηματικές δραστηριότητες σε χώρες οι οποίες χαρακτηρίζονται ως μη συνεργάσιμες.

Σημαντικές πηγές πληροφόρησης για τα τραπεζικά ιδρύματα είναι οι εξής Οργανισμοί και οι οδηγίες αυτών:

- Οι οδηγίες της FATF (Financial Action Task Force).
- Η Επιτροπή Moneyval του Συμβουλίου της Ευρώπης.
- Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.
- Η Παγκόσμια Τράπεζα.
- Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ).
- OFAC (Office of Financial Assets Control).
- Η Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Το Wolfsberg Group.

Συνεπώς, όλα τα παραπάνω, αποτελούν σημαντικό σύμμαχο και φυσικά σημαντική πηγή πληροφοριών, για τα τραπεζικά ιδρύματα, στην προσπάθεια τους να καταπολεμήσουν προσπάθειες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες και συνακόλουθη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

3.14.2. Ταυτοποίηση του πελάτη και δημιουργία του συναλλακτικού του προφίλ

Όταν αναφερόμαστε σε ταυτοποίηση του πελάτη και δημιουργία του συναλλακτικού του προφίλ, αναφερόμαστε σε μία σειρά αναγκαίων μέτρων τα οποία καλό είναι να λάβει η τράπεζα, προκειμένου να έχει πλήρη εικόνα για την αξιοπιστία ή μη του πελάτη της. Σε αυτό το σημείο θα ήταν ορθό να αναφέρουμε ποια στοιχεία θεωρούνται απαραίτητα για τη δημιουργία του προφίλ του πελάτη. Πρωτίστως, είναι απαραίτητα στοιχεία όπως το ονοματεπώνυμο, διεύθυνση μόνιμης κατοικίας, τηλέφωνο, ημερομηνία γέννησης, ο τόπος γέννησης, αριθμός δελτίου ταυτότητας (ΑΔΤ), εκούσα αρχή της ταυτότητας και η ημερομηνία έκδοσης αυτής, ο αριθμός φορολογικού μητρώου (ΑΦΜ), η εφορία στην οποία ανήκει (ΔΟΥ), πρόσφατος λογαριασμός Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας και δείγμα εγγράφως της υπογραφής του πελάτη. Ακόμη, είναι πρόπον να ζητείτε από τον πελάτη να προσκομίζει πρόσφατο εκκαθαριστικό σημείωμα, καθώς και έντυπο πρόσφατης μισθοδοσίας και βεβαίωσης εργοδότη. Όλα τα παραπάνω πρωτότυπα ή επικυρωμένα από κρατικούς φορείς στοιχεία, φωτοτυπούνται από τον αρμόδιο υπάλληλο και διατηρούνται σε αρχείο της τράπεζας (Gao and Ye, 2007).

Επιπρόσθετα, ένα πολύ σημαντικό στοιχείο είναι η εφαρμογή των ίδιων κανόνων δέουσας επιμέλειας είτε αναφερόμαστε σε γηγενείς πελάτες, είτε σε αλλοδαπούς, καθώς απαιτείται ο έλεγχος και των στοιχείων ατόμων οι οποίοι εμφανίζονται ως συνδικαιούχοι σε τραπεζικούς λογαριασμούς. Επίσης, όταν ο πελάτης είναι νομικό πρόσωπο, τα ζητούμενα στοιχεία ποικίλουν ανάλογα με τη φύση της οικονομικής μονάδας. Τέτοια στοιχεία μπορεί να είναι, η επωνυμία, η μόνιμη έδρα της, τα μέλη του Διοικητικού της Συμβουλίου, ο σκοπός λειτουργίας της, η χρονολογία έναρξης των δραστηριοτήτων της κ.α. Επιπρόσθετα, ζητούνται στοιχεία από τους ιδιοκτήτες της επιχείρησης, όπως τα στοιχεία που αναφέραμε για τα φυσικά πρόσωπα στην ανάλυση μας που προηγήθηκε, πάντοτε σε πρωτότυπα έγγραφα ή επικυρωμένα (Ho Look, 2007).

3.14.3. Αυξημένη δέουσα επιμέλεια

Σε αρκετά σημεία της παρούσας έρευνας, έχει αναφερθεί ο όρος της αυξημένης δέουσας επιμέλειας, όπου αναφέρεται σε περιπτώσεις πελατών οι οποίοι χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής, δεδομένου ότι κρίνονται ως πολύ πιθανόν να εμπλέκονται σε παράνομες οικονομικές δραστηριότητες. Όμως, είναι εύλογο να γεννάται το ερώτημα στον αναγνώστη

της παρούσας ερευνητικής προσπάθειας, ότι ποιες είναι οι περιπτώσεις αυτές όπου κρίνονται ως υψηλού κινδύνου, απαιτώντας ιδιαίτερη προσοχή. Συνεπώς, σύμφωνα με το Νόμο 3691/2008 μπορούν να χαρακτηρισθούν ως υψηλού κινδύνου οι παρακάτω περιπτώσεις (Φ.Ε.Κ. Α' 166/05-08-2008):

- **Οι εταιρείες που διαθέτουν Ανώνυμες μετοχές**

Σε αυτές τις περιπτώσεις, είναι ορθό να ελέγχεται και συνακόλουθα να διασταυρώνεται για την ορθότητα του, η ταυτότητα των πραγματικών ιδιοκτητών των μετοχών, καθώς και όσων τυχόν διαθέτουν εξουσιοδότηση να διαχειρίζονται τις μετοχές αυτές. Επιπρόσθετα, δε θα πρέπει να αμελείται η διενέργεια ελέγχων για το συναλλακτικό προφίλ των ατόμων που διαχειρίζονται τις μετοχές αυτές. Ακόμη, είναι πολύ σημαντικό να δεσμευθεί η εταιρεία ότι σε περίπτωση όπου θα μεταβληθεί το ιδιοκτησιακό καθεστώς των μετοχών, ο νέος κάτοχος τους θα είναι και αυτός με τη σειρά του δεσμευμένος στην τράπεζα (Φ.Ε.Κ. Α' 166/05-08-2008).

- **Οι λογαριασμοί των υπεράκτιων εταιρειών (off shore)**

Όταν αναφερόμαστε σε υπεράκτιες εταιρείες, εννοούμε εταιρείες οι οποίες έχουν ως μόνιμη έδρα τους χώρες οι οποίες χαρακτηρίζονται ως φορολογικοί παράδεισοι, παρόλα αυτά σημαντικό κομμάτι των δραστηριοτήτων τους εδρεύει στην Ελληνική επικράτεια ή ακόμη μπορεί να διαθέτουν στην Ελλάδα θυγατρικές τους επιχειρήσεις (Φ.Ε.Κ. Α' 166/05-08-2008). Συνεπώς, είναι απαραίτητη η διερεύνηση της εταιρείας ώστε να διαπιστωθεί η νομιμότητα της, καθώς και η νομιμότητα των ατόμων τα οποία αποτελούν τα διοικητικά στελέχη της, ώστε να είναι σε θέση το τραπεζικό ίδρυμα να εφαρμόσει τους κανόνες δέουσας επιμέλειας.

- **Τα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα**

Όταν αναφερόμαστε σε πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα, αναφερόμαστε σε φυσικά πρόσωπα τα οποία κατέχουν δημόσια αξιώματα. Συνεπώς, είναι απαραίτητο, να πραγματοποιηθεί ενδελεχής έλεγχος στο ευρύτερο φιλικό, οικογενειακό και συγγενικό

περιβάλλον, ώστε να διαπιστωθούν αν υπάρχουν ύποπτες και παράνομες συναλλαγές και δραστηριότητες (Φ.Ε.Κ. Α' 166/05-08-2008).

- **Οι λογαριασμοί ατόμων, που είναι μόνιμοι κάτοικοι άλλων κρατών, ιδιαίτερα χωρών οι οποίες χαρακτηρίζονται ως φορολογικοί παράδεισοι**

Σε περιπτώσεις όπου οι πελάτες είναι κάτοικοι άλλων κρατών, θα πρέπει να γίνεται συστηματικός έλεγχος του προφίλ τους και γενικότερα των στοιχείων ταυτοποίησης που προσκομίζουν στα εκάστοτε τραπεζικά ιδρύματα (Φ.Ε.Κ. Α' 166/05-08-2008). Αυτά τα στοιχεία καλό είναι να διασταυρώνονται με τα στοιχεία που έχουν στη διάθεση τους διεθνείς οργανισμοί όπως είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών.

- **Οι λογαριασμοί πελατών οι οποίοι συναλλάσσονται με τις τράπεζες πάντοτε με τη χρήση της υπηρεσίας Private Banking**

Ένας πολύ διαδεδομένος τρόπος συναλλαγής με τα τραπεζικά ιδρύματα είναι η υπηρεσία Private Banking. Για να παρασχεθεί η δυνατότητα σε έναν πελάτη χρήσης της εν λόγω υπηρεσίας, απαιτείται ειδική έγκριση από την τράπεζα. Ακόμη, κρίνεται σκόπιμο, στον έλεγχο που θα διενεργηθεί προκειμένου να παρασχεθεί η ζητούμενη άδεια, να ελεγχθούν τα στοιχεία του πελάτη καθώς και η προέλευση των χρημάτων και των γενικότερων εσόδων που λαμβάνει. Αποφεύγοντας έτσι, την εισροή παράνομων χρημάτων στο τραπεζικό ίδρυμα (Φ.Ε.Κ. Α' 166/05-08-2008).

- **Οι συναλλαγές με χώρες που δεν εφαρμόζουν μεθόδους δέουσας επιμέλειας στα χρηματοπιστωτικά τους ιδρύματα**

Όπως αναφέραμε, είναι σύνηθες το φαινόμενο, κρατών που δεν τηρούν τις αρχές της FATF περί δέουσας επιμέλειας στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της επικράτειας τους. Συνεπώς, είναι αναγκαίο να είναι γνωστό στις τράπεζες της Ελλάδος, ποιες είναι οι χώρες αυτές, καθώς και σε ποιο βαθμό η κάθε μία δεν τηρεί τις αρχές της δέουσας επιμέλειας. Συνεπώς, καθίσταται δυνατή η ορθή αξιολόγηση της αξιοπιστίας των χωρών αυτών (Φ.Ε.Κ. Α' 166/05-08-2008).

- **Τα σήματα εμπιστευτικής διαχείρισης (Trust)**

Σε τέτοιου είδους περιπτώσεις, είναι ορθό το τραπεζικό ίδρυμα να ελέγχει ενδελεχώς τον πραγματικό ιδιοκτήτη της εν λόγω οικονομικής οντότητας, καθώς και οποιοδήποτε άλλο στοιχείο μπορεί να προσδώσει σημαντικές πληροφορίες για την πραγματική δραστηριότητα μίας τέτοιας επιχείρησης (Φ.Ε.Κ. Α' 166/05-08-2008).

- **Οι λογαριασμοί που διατηρούν ενώσεις προσώπων που χαρακτηρίζονται ως μη κερδοσκοπικές**

Η περίπτωση όπου ενώσεις προσώπων ή καλύτερα σύλλογοι, οι οποίοι εμφανίζονται ως οργανώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής. Αυτό γιατί, κάτω από το μανδύα της εθελοντικής προσφοράς, μπορεί να ελλοχεύουν παράνομες οικονομικές δραστηριότητες. Συνεπώς, είναι πρόπον να μελετώνται οι συναλλαγές τέτοιων ενώσεων, καθώς και η γενικότερη οικονομική συμπεριφορά, τουλάχιστον των διοικητικών μελών τους (Φ.Ε.Κ. Α' 166/05-08-2008).

- **Η δημιουργία οποιασδήποτε επιχειρηματικής δραστηριότητας, στην οποία δεν υπάρχει η φυσική παρουσία του πελάτη**

Αυτές οι περιπτώσεις, όπου δεν είναι προφανής ο πραγματικός ιδιοκτήτης της οικονομικής μονάδος, θα λέγαμε πως αποτελεί περίπτωση όπου χρήζει ιδιαίτερης σημασίας όσον αφορά τους απαιτούμενους ελέγχους που πρέπει να διενεργηθούν. Όλα αυτά αποσκοπούν, ώστε να εξακριβωθεί η νομιμότητα και η αξιοπιστία, τόσο του πραγματικού ιδιοκτήτη της οικονομικής μονάδος, όσο και του ατόμου που τον εκπροσωπεί (Φ.Ε.Κ. Α' 166/05-08-2008).

3.14.4. Συνεχής παρακολούθηση των συναλλαγών - λογαριασμών

Ένας πού σημαντικός παράγοντας περιορισμού νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες είναι η αδιάλειπτη και ορθή παρακολούθηση της οικονομικής δραστηριότητας του πελάτη της τράπεζας. Κάνοντας αυτό, η τράπεζα θα μπορέσει να εντοπίσει και κατ'επέκταση να εμποδίσει οποιαδήποτε παράνομη συναλλαγή η οποία θα προκύψει με το μανδύα της νόμιμης συναλλαγής (Williams, 2009).

Επιπρόσθετα, αναφερόμενοι σε περιπτώσεις συναλλαγών πελατών οι οποίες θεωρούνται ως ύποπτες, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τις εξής περιπτώσεις (Walker and Unger, 2009):

- Όταν ο πελάτης αρνείται να παρέχει στην τράπεζα έστω και τα βασικά στοιχεία του, όπως είναι ο Αριθμός του Φορολογικού του Μητρώου.
- Όταν ο πελάτης παρέχει τα ζητούμενα στοιχεία, αλλά αυτά είναι ψευδή.
- Όταν η μόνιμη κατοικία του ή η έδρα της επιχείρησής του, είναι σε δυσανάλογη γεωγραφική απόσταση, από τη γεωγραφική περιοχή που βρίσκεται το εν λόγω τραπεζικό υποκατάστημα.
- Όταν οι συναλλαγές στις οποίες προβαίνει, είναι σε πλήρη αναντιστοιχία, με το εισόδημα που δηλώνει στη φορολογική του δήλωση.
- Όταν υπάρχει κατηγορία εις βάρος του, για εμπλοκή σε παράνομες οικονομικές δραστηριότητες σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή της ζωής του.
- Όταν υπάρχει πρόσφατη διακοπή της συνεργασίας του με άλλο τραπεζικό ίδρυμα, χωρίς να αποσαφηνίζεται ο λόγος που οδηγήθηκε σε αυτή την απόφαση.
- Όταν συνηθίζει να πληρώνει μόνο με μετρητά, αποφεύγοντας συστηματικά να χρησιμοποιεί επιταγές.

Όλα τα παραπάνω είναι ιδιαίτερα σημαντικά, καθώς τα φαινόμενα διαφθοράς στις μέρες μας ολοένα και αυξάνονται, σε συνδυασμό με την παρατεταμένη οικονομική δυσπραγία οδηγώντας περισσότερους πολίτες στην παρανομία. Ακόμη, καλό είναι να διερευνάται αν ο εκάστοτε πελάτης, έχει πραγματοποιήσει συναλλαγές προς χώρες οι οποίες δεν είναι ενταγμένες στην FATF ή δεν συνεργάζονται με αυτήν και δεν εφαρμόζουν τις τακτικές της δέουσας επιμέλειας.

3.14.5. Διαχείριση του κινδύνου ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Ένας πολύ σημαντικός κίνδυνος που απορρέει από τη νομιμοποίηση χρημάτων που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες, είναι τα χρήματα αυτά να χρησιμοποιηθούν για την χρηματοδότηση τρομοκρατικών οργανώσεων. Για να προληφθούν τέτοιου είδους ενέργειες, οι τραπεζικοί οργανισμοί, μέσω του τμήματος Συμμόρφωσης όπως ονομάζεται, συντάσσουν ειδικό έντυπο αναφοράς ύποπτων συναλλαγών, σε περίπτωση που κριθεί

αναγκαίο. Το έντυπο αυτό, συντάσσεται πρωτίστως από τον υπάλληλο, ο οποίος θα διαχειρισθεί πρώτος την ύποπτη περίπτωση και στη συνέχεια διαβιβάζει το αίτημα στο τμήμα Συμμόρφωσης. Στη συνέχεια, το τμήμα Συμμόρφωσης, συλλέγει όλα τα απαραίτητα στοιχεία αναφορικά με τον πελάτη, για το συναλλακτικό του προφίλ, ερευνώντας σε βάθος τη δραστηριότητα του, αφού φυσικά με άδεια από τις κρατικές αρχές αρθεί το τραπεζικό απόρρητο (Pellegrina and Masciandaro, 2008).

Πολύ θετικό παράγοντα στην καταπολέμηση παράνομων οικονομικών δραστηριοτήτων, αποτελεί για την Τράπεζα της Ελλάδος, η απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών Θεμάτων, η οποία είναι σύμφωνη με την κείμενη νομοθεσία Νόμος 3691/2008, καθώς της παρέχεται το δικαίωμα να θέτει πολύ αυστηρά κριτήρια στις εμπορικές τράπεζες, για τον τρόπο λειτουργίας τους. Με αυτούς τους αυστηρούς κανόνες, η Κεντρική Τράπεζα, βάζει σαφή όρια τα οποία δεν μπορούν να παραβούν οι εμπορικές τράπεζες, αποτελώντας τροχοπέδη στις επιθυμίες των επιτήδειων να διοχετεύσουν τα παράνομα χρήματα τους (Φ.Ε.Κ. Α' 166/05-08-2008).

Πιο συγκεκριμένα, η Εκδοτική Τράπεζα, επιβάλλει στα τραπεζικά ιδρύματα της χώρας, να διαθέτουν λεπτομερείς κανόνες οι οποίοι θα διέπουν τη τακτική που θα ακολουθήσουν ώστε να καταπολεμήσουν φαινόμενα ξεπλύματος χρήματός. Επιπρόσθετα, αυτοί οι κανόνες που είναι υποχρεωμένοι να θέσει η εκάστοτε τράπεζα, δεν σημαίνει ότι αναιρούν τις επιταγές της πολιτείας, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των διεθνών οργανισμών οι οποίοι είναι αρμόδιοι για την καταστολή τέτοιων φαινομένων. Συνεπώς, οι εγκεκριμένοι κανόνες της τράπεζας, εκτός ότι αποτελούν επίσημη πολιτική της, αφού έχουν εγκριθεί από τον Πρόεδρο της και κατ'επέκταση από το Διοικητικό της Συμβούλιο, θέτουν συγκεκριμένα μέσα δράσης και ευθύνης των στελεχών στην εφαρμογή τους (Φ.Ε.Κ. Α' 166/05-08-2008).

3.15. Λόγοι αδυναμία εφαρμογής των μέτρων δέουσας επιμέλειας

Σε αυτό το σημείο κρίνεται σκόπιμο κατά την άποψη μας, να αναλυθούν οι λόγοι για τους οποίους παρατηρείται σε αρκετές περιπτώσεις αδυναμία στην εφαρμογή των μέτρων της δέουσας επιμέλειας. Ακόμη, καλό είναι να αναφερθεί ότι οι τράπεζες με σκοπό να προστατευθούν οι συναλλαγές και να συμβαδίζουν με την κείμενη νομοθεσία, έχουν θεσπίσει κανονισμούς λειτουργίας, με γνώμονα τη δέουσα επιμέλεια. Παρόλα αυτά, σε αρκετές περιπτώσεις, οι εγκύκλιοι των τραπεζικών ιδρυμάτων παραμένουν κενό γράμμα του νόμου. Οι λόγοι που οδηγούν σε αυτές τις δυσχέρειες είναι πολύ διαφορετικοί μεταξύ του

(Ping, 2004). Τέλος με τη βοήθεια της σχετικής βιβλιογραφίας, γίνεται προσπάθεια να αποτυπωθούν οι λόγοι αυτοί.

3.15.1. Ανεπαρκής εκπαίδευση του προσωπικού

Στη σύγχρονη οικονομία ο τραπεζικός κλάδος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο. Για να επιτευχθεί η σωστή λειτουργία του απαιτείται η ορθή γνώση, πολλές φορές πολύπλοκων συστημάτων. Υπεύθυνος για τη σωστή εκμάθηση και παράλληλη εξοικείωση των υπαλλήλων, με αυτές τις διαδικασίες είναι συνήθως το τμήμα Ανθρωπίνου Δυναμικού και Εκπαίδευσης του εκάστοτε τραπεζικού οργανισμού. Ακόμη, ο παράγοντας της εκπαίδευσης αποκτά ιδιαίτερη σημασία σε κατηγορίες υπαλλήλων όπως είναι οι ταμίες, οι οποίοι είναι αναγκασμένοι να διεκπεραιώνουν ταχύτατα μία πλειάδα εργασιών καθημερινά (Schneider Friedrich, 2008).

Παρόλα αυτά, είναι σύνηθες φαινόμενο, τα αρμόδια στελέχη των τραπεζικών υποκαταστημάτων, να παραμελούν τον παράγοντα της συνεχούς εκπαίδευσης των υφισταμένων τους. Αυτό αποτελεί πολύ αρνητικό στοιχείο, καθώς το εκάστοτε τραπεζικό υποκατάστημα, αποτελεί φραγμό σε οποιοδήποτε προσπάθειες των εγκληματιών να νομιμοποιήσουν τα παράνομα χρήματα τους. Με λίγα λόγια, για τα διευθυντικά στελέχη, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου βασική μέριμνα τους είναι η επιτέλεση των καθημερινών εργασιών, αδιαφορώντας για την ποιότητα της εργασίας που επιτελούν. Όταν λέμε ποιότητα στην εργασία, αναφερόμαστε για παράδειγμα στην ενδελεχή αξιολόγηση των καθημερινών διαδικασιών, ώστε να εντοπίζονται άμεσα περιπτώσεις παράνομων συναλλαγών (Schneider, 2007).

3.15.2. Άρνηση πελάτη

Ένα πολύ συχνό φαινόμενο είναι οι πελάτες των τραπεζικών ιδρυμάτων να προβάλουν αντιρρήσεις σε περιπτώσεις όπου υπάλληλοι των τραπεζών, ζητούν περισσότερα στοιχεία αναφορικά με την προέλευση χρηματικών ποσών που είναι διατεθειμένος να καταθέσει ο πελάτης. Αναλυτικότερα, συχνά οι πελάτες να προβαίνουν σε προφορικές μόνο διαβεβαιώσεις αναφορικά με την προέλευση των χρηματικών ποσών που θέλουν να καταθέσουν. Επιπρόσθετα, σε αρκετές περιπτώσεις, αρκετοί πελάτες προκειμένου να δικαιολογηθούν για τη νομιμότητα των χρημάτων τους, προσκομίζουν παραστατικά

ανάληψης χρημάτων τραπεζικών ιδρυμάτων, κυρίως του εξωτερικού (Schneider and Windischbauer, 2008). Συνοψίζοντας, γίνεται αντιληπτό, ότι η άρνηση των πελατών να συνεργασθούν με τους υπαλλήλους των τραπεζικών ιδρυμάτων, αποτελεί τροχοπέδη στον εντοπισμό παράνομα αποκτηθέντων χρημάτων.

3.15.3. Αδυναμία πιστοποίησης στοιχείων πελάτη

Σε αυτό το σημείο γίνεται προσπάθεια να αποτυπωθούν αδυναμίες οι οποίες αφορούν λειτουργικά ζητήματα των τραπεζικών ιδρυμάτων. Αναλυτικότερα, είναι σύνηθες το φαινόμενο να μην πραγματοποιείται πιστοποίηση των στοιχείων των πελατών της τράπεζας. Αυτό συμβαίνει συχνότερα σε περιπτώσεις όπου τα χρηματικά ποσά των λογαριασμών των εν λόγω πελατών είναι πολύ μικρά, με συνέπεια να αμελείται ο επανέλεγχος των στοιχείων. Σε όλα τα παραπάνω, έρχεται να προστεθεί και η μη προσέλευση των πελατών στα υποκαταστήματα της τράπεζας, ώστε να ελεγχτούν τα στοιχεία τους εκ νέου (Tsingou, 2007).

3.15.4. Δυσκολία κατηγοριοποίησης πελάτη

Τα τραπεζικά ιδρύματα όπως αναφέραμε παραπάνω, λειτουργούν με βάση κάποιες αρχές. Σημαντικότερη αυτών, είναι η αρχή «Γνώριζε τον πελάτη σου». Με λίγα λόγια, είναι αναγκαίο από τη πλευρά της τράπεζας να πιστοποιούνται τα στοιχεία του πελάτη, όπως είναι για παράδειγμα ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ). Όλα αυτά αποσκοπούν στο να δημιουργήσει η τράπεζα ένα πλήρες συναλλακτικό προφίλ με τον εκάστοτε συναλλασσόμενο, κρατώντας απαραίτητα στοιχεία για τις δραστηριότητες και γενικότερες συναλλαγές που πραγματοποιεί (The Egmont Group, 2008).

Παρόλα αυτά, υπεισέρχεται και σε αυτή την περίπτωση η αρνητική στάση που κρατούν οι πελάτες αναφορικά με την παροχή από μέρους τους στοιχείων προς την τράπεζα. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις, όπου τα διαθέσιμα στοιχεία που υπάρχουν για συναλλασσόμενους περιορίζονται σε πολύ τυπικά στοιχεία, αποτελώντας τροχοπέδη σε κάθε προσπάθεια ταξινόμησης και μελέτης των απαιτούμενων στοιχείων (The Egmont Group, 2009).

3.15.5. Παράγοντας Διοίκηση

Πολλές φορές δημιουργούνται προβλήματα και δυσχέρειες στην εφαρμογή των μέτρων της δέουσας επιμέλειας, εξαιτίας των συγκρουόμενων στόχων που θέτει η ανώτερη διοίκηση στους υπαλλήλους της τράπεζας. Πιο συγκεκριμένα, βασική μέριμνα των ανώτερων διοικητικών στελεχών, είναι η εφαρμογή της απόφασης της Επιτροπής Τραπεζικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος (ΕΤΠΘ 281/17.3.2009). Με την απόφαση αυτή, τα τραπεζικά ιδρύματα υποχρεούνται να κρατούν στοιχεία των πελατών τους, διαφορετικά απαγορεύεται να προβαίνουν σε οποιαδήποτε συναλλαγή. Όμως, από την άλλη πλευρά, τα διοικητικά στελέχη, θέτουν σαφείς στόχους αναφορικά με την ποσότητα του όγκου των καταθέσεων που είναι υποχρεωμένοι οι υπάλληλοι των καταστημάτων τους να προσελκύουν (The Egmont Group, 2010). Συνοψίζοντας, σε μία εποχή όπως η σημερινή, η οποία χαρακτηρίζεται από οικονομική δυσπραγία, είναι πολύ δύσκολο να εξυπηρετηθούν ταυτόχρονα πολλοί και αντικρουόμενοι μεταξύ τους στόχοι.

3.16. Ανακεφαλαίωση

Σε όσα προαναφέρθηκαν, έγινε μία συστηματική προσπάθεια να εξετασθούν και συνακόλουθα να αναλυθούν τα μέτρα δράσης της Ελλάδος, σχετικά με την καταπολέμηση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων προερχόμενων από παράνομες δραστηριότητες. Παράλληλα, προσπαθήσαμε να αναλύσουμε, με ποιες αρχές και κανονισμούς διέπονται οι ενέργειες αυτές από την πλευρά των τραπεζικών ιδρυμάτων και ποια η σύνδεση όλων αυτών με τις αποφάσεις παγκόσμιων οργανισμών όπως είναι η FATF. Ακόμη, διερευνήθηκαν οι λόγοι όπου τέτοιες προσπάθειες, σε αρκετές περιπτώσεις δεν πετυχαίνουν τους στόχους τους. Το συμπέρασμα είναι, ότι σε αρκετές περιπτώσεις ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζικών ιδρυμάτων σε οικονομικό επίπεδο, οδηγεί στο να αδιαφορούν για τη προέλευση των καταθέσεων που γίνονται σε αυτές (Unger, 2006). Κλείνοντας, αποτελεί πολύ θετικό στοιχείο, το γεγονός ότι παρά τις αντίξοες οικονομικές συνθήκες και τον ανταγωνισμό μεταξύ των τραπεζών, έως κάποιο βαθμό πραγματοποιούνται προσπάθειες να περιοριστεί το φαινόμενο του ξεπλύματος χρήματος.

Κεφάλαιο 4

Το φαινόμενο του ξεπλύματος χρήματος με βάση τη διεθνή βιβλιογραφία

4.1. Εισαγωγή

Οι περισσότερες ερευνητικές προσπάθειες που σχετίζονται με τη μελέτη της εγκληματικότητας, αποτυπώνουν τα στοιχεία που σχετίζονται με παράνομες δραστηριότητες οι οποίες διώκονται από την αστυνομία και εκδικάζονται από τα αρμόδια δικαστήρια κάθε χώρας. Συνήθως, οι διωκτικές αρχές, τόσο σε εθνικό, όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, εκδίδουν έρευνες ανά τακτά χρονικά διαστήματα, αναφέροντας στοιχεία σχετικά με φόνους, ληστείες, βιαιοπραγίες, βιασμούς, ναρκωτικά, διαρρήξεις, εμπρησμούς κ.α. Όπως, γίνεται αντιληπτό, σπανιότερα πραγματοποιούνται ενδεδειγμένες έρευνες για οικονομικά εγκλήματα, όπου ακόμη και αν πραγματοποιηθούν, δεν αποτελούν είδηση η οποία είχε σημαντική απήχηση σε μία κοινωνία σε σχέση με τον απόηχο που δημιουργεί μια επιστημονική έρευνα η οποία βεβαιώνει ότι οι κλοπές στη χώρα παρουσιάζουν αλματώδη αύξηση.

Όπως, γίνεται αντιληπτό, σε αυτό το κεφάλαιο, πραγματοποιείται μία συστηματική προσπάθεια να αναζητηθούν έρευνες οι οποίες σχετίζονται με οικονομικά εγκλήματα και συνακόλουθα με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες. Κάνοντας αυτό, θα είμαστε σε θέση να μελετήσουμε τα διαθέσιμα στοιχεία των μελετών αυτών, τα εργαλεία που χρησιμοποίησαν οι ερευνητές αυτοί, προκειμένου να οδηγηθούν σε λογικά κατά την άποψη τους συμπεράσματα. Όλες οι μελέτες που αποτυπώνονται στο εν λόγω κεφάλαιο της παρούσας έρευνας, αποτελούν μία περιεκτική αλλά σε βάθος αξιολόγηση, όσο το δυνατόν περισσότερων ερευνών ήταν εφικτό να παρουσιαστούν, με εκτενείς αναφορές στα ευρήματα των ερευνών που κάθε φορά παρουσιάζονται.

Συνοψίζοντας, στο κεφάλαιο αυτό, θα ήταν καλό να μην αμεληθεί να αναφερθεί το γεγονός ότι η προσπάθεια παρουσίασης επιστημονικών στοιχείων τα οποία προέρχονται από εμπεριστατωμένες μελέτες ερευνητών, αναζητηθήκαν σε όχι μόνο στα στενά εθνικά όρια, αλλά σε παγκόσμιο επίπεδο, προσδίδοντας στη παρούσα μελέτη μία ευρύτερη οπτική του φαινομένου του ξεπλύματος χρήματος.

4.2. Έρευνες σχετικές με το ξέπλυμα χρήματος

Σε αυτό το σημείο της ανάλυσης μας, κρίνεται σκόπιμο, να μελετηθεί με την αποτύπωση στατιστικών στοιχείων το μέγεθος της παραοικονομία ή όπως αλλιώς ονομάζεται μαύρης οικονομίας. Ο λόγος που επιχειρείται μία τέτοια προσέγγιση, είναι γιατί όπως αναφέραμε σε αρκετά σημεία προτύτερα στην ανάλυση μας, για να ξεπλύνεις χρήματα, θα πρέπει πρώτα να τα αποκτήσεις. Ο τρόπος λοιπόν για να αποκτήσεις τα παράνομα χρήματα είναι διαμέσου της παράνομης οικονομικής δραστηριότητας. Τέτοιου είδους παράνομες οικονομικές δραστηριότητες είναι για παράδειγμα το λαθρεμπόριο, το εμπόριο ναρκωτικών, το εμπόριο λευκής σαρκός, το λαθρεμπόριο όπλων, η ληστεία, κ.α. Στην ανάλυση που ακολουθεί, αποτυπώνεται με πολύ παραστατικό τρόπο το μέγεθος της παραοικονομίας αναφορικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση, με χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, με ισχυρά ανεπτυγμένες χώρες μέλη του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ)¹², καθώς και σύγκριση μεταξύ των μέσων όρων των παραπάνω χωρών.

Επίσης, καλό είναι να αναφερθεί, ότι η έρευνα για την παραοικονομία που παρουσιάζουμε τώρα, εκπονήθηκε από τον Friedrich Schneider το έτος 2012 που είναι καθηγητής στο πανεπιστήμιο του Κέπλερ. Αναλύοντας τα διαθέσιμα στοιχεία, προκύπτουν τα εξής αποτελέσματα, σχετικά με την περίπτωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των υπολοίπων κρατών της Ευρωπαϊκής Ηπείρου και άλλων 5 μη ευρωπαϊκών χωρών, τα στοιχεία από τη μελέτη της οικονομικής τους δραστηριότητας, αναλύονται πολύ παραστατικά στους παρακάτω πίνακες, Πίνακας 4.1 έως Πίνακας 4.8, καθώς και στα διαγράμματα, Διάγραμμα 4.1 έως 4.12. Με αυτό τον τρόπο, ο αναγνώστης, καθίσταται ικανός να εξάγει τα δικά του συμπεράσματα, μελετώντας κομμάτια, τα οποία αποτυπώνονται παραστατικότερα με τη βοήθεια πινάκων και διαγραμμάτων.

Ακόμη, καλό είναι να μην αμελήσουμε να αναφέρουμε, ότι αναφορικά με τις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27 μελών που την απαρτίζουν, τα αποτελέσματα του μέσου μεγέθους της παραοικονομίας, καταδεικνύουν ότι κατά το έτος 2003 ήταν στο επίπεδο του 22,3%, με βάση πάντα το επίσημο ΑΕΠ, μειώθηκε στο ποσοστό του 19,3% το έτος 2008, για να αυξηθεί πάλι το έτος 2009 σε ποσοστό 19,8% και να μειωθεί το 2012 σε ποσοστό 18,4% (βλέπε Πίνακα 4.1 και Πίνακα 4.2). Αναλυτικότερα, παρατηρείται μία συνεχής εναλλαγή, στις τιμές των ποσοστών που καταλαμβάνει το μέγεθος της παραοικονομίας σε βάρος την νόμιμης οικονομικής δραστηριότητας. Όλα αυτά, αποκτούν ακόμη μεγαλύτερη βαρύτητα, δεδομένης και της δυσχερούς οικονομικής κατάστασης σε παγκόσμιο επίπεδο.

¹² The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD).

Αυτό, το αναφέρουμε για τον απλούστατο λόγο, ότι η οικονομική δυσπραγία, είναι πολύ περισσότερο πιθανόν να οδηγήσει ολόένα και περισσότερα οικονομικά εξαθλιωμένα άτομα στην επιθυμία απόκτησης παράνομων κερδών, στη συνακόλουθη απόκρυψη τους, στη προσπάθεια νομιμοποίησης μέρους αυτών και την επαναχρησιμοποίηση των παράνομων χρημάτων στη νόμιμη οικονομία.

Επιπρόσθετα, αν προχωρήσουμε τη μελέτη μας, όχι μόνο στις χώρες τις οποίες αποτελούν την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία διέπεται από νόμους που καθορίζουν την οικονομική δραστηριότητα, αλλά σε επίπεδο χωρών της Ευρωπαϊκής Ηπείρου, τα αποτελέσματα είναι διαφορετικά. Αναλυτικότερα, αν συγκρίνουμε το μέσο όρο των 31 ευρωπαϊκών κρατών, το έτος 2003, το μέγεθος της παραοικονομίας ήταν 22,4%, το 2008 μειώθηκε σε 19,4%, για να αυξηθεί πάλι το 2009 σε 19,9% και να μειωθεί σε 18,5% το έτος 2012 (βλέπε Πίνακα 4.3 και Πίνακα 4.4).

Αναλυτικότερα, αν μελετήσουμε προσεκτικότερα τα στοιχεία της έρευνας, θα παρατηρήσουμε ότι τη διετία από 2011 έως 2012, σε σύγκριση με το έτος 2008, διαπιστώνουμε αμέσως τη μείωση του φαινομένου της παραοικονομίας. Ο βασικός λόγος κατά την άποψη του Friedrich Schneider, είναι η σταδιακή ανάκαμψη από τη δυσχερή θέση στην οποία είχαν περιέλθει αρκετές χώρες, ιδιαίτερα από το έτος 2008 και μετά, εξαιτίας της οικονομικής κρίσης. Συνεπώς, αν εξαλειφθούν οι παράγοντες εκείνοι που ωθούν τους ανθρώπους στην αναζήτηση χρημάτων, έστω και αν αυτά προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες, τότε είναι φυσικό να μειωθεί και ο όγκος της παραοικονομίας. Φυσικά, όταν αναφερόμαστε σε οικονομική ανάκαμψη από την ύφεση, δεν αναφερόμαστε σε ιλιγγιώδεις ρυθμούς ανάπτυξης και ταχύτατης βελτίωσης του γενικότερου επιπέδου διαβίωσης των πολιτών. Αυτό που αναφέρει ο καθηγητής Friedrich Schneider, είναι μία σταδιακή, αλλά ταυτόχρονα σταθερή πορεία ανάπτυξης και βελτίωσης της οικονομικής δραστηριότητας, που σχετίζεται τόσο σε επίπεδο κατά κεφαλήν ΑΕΠ, όσο και σε επίπεδο μακροοικονομικών δεικτών.

Επιπρόσθετα, καλό είναι να αναφέρουμε, ότι η μόνη παραφωνία σε όλο αυτό το γενικότερα ευόιο κλίμα είναι δυστυχώς η Ελλάδα. Αυτό συμβαίνει κατά την άποψη του Friedrich Schneider, διότι η οικονομική κρίση η οποία μαστίζει τη χώρα είναι τόσο ισχυρή, με συνέπεια η παραοικονομία και γενικότερα τα παράνομα κέρδη, να αποτελούν βασική πηγή εισοδήματος για τους εξαθλιωμένους Έλληνες πολίτες. Ωστόσο, αυτή η άποψη, καλό είναι να ερευνηθεί σε βάθος, καθώς είναι πρέπον να μελετηθούν παράγοντες όχι μόνο οικονομικοί, αλλά και ηθικοί. Αναλυτικότερα, μπορούμε να κατανοήσουμε την άποψη αυτή ως εξής, η οικονομική κατάσταση γίνεται ολόένα και δυσχερέστερη, με συνέπεια οι Έλληνες

να θεωρούν ορθό, την κάλυψη των βασικών αναγκών τους από παράνομα χρήματα, μεταλαμπαδεύοντας αυτές τις απόψεις και στα νεότερα μέλη της κοινωνίας. Συνεπώς, η αποδοχή του φαινομένου της παραοικονομίας από τα μέλη που απαρτίζουν μία κοινωνία, ως τον πλέον ορθό τρόπο πλουτισμού, αποτελεί τροχοπέδη στην ομαλή ανάπτυξη της.

Προχωρώντας την ανάλυση μας σχετικά με το μέγεθος της παραοικονομίας, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα, ότι υπάρχουν σημαντικές διαφορές αναφορικά με τον όγκο της παραοικονομίας μεταξύ διαφορετικών γεωγραφικών περιοχών. Αναλυτικότερα, οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης ή όπως αλλιώς ονομάζονται, τα νέα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρουσιάζουν υψηλότερα ποσοστά παραοικονομίας. Τέτοιες χώρες είναι η Βουλγαρία, η Κύπρος, η Τσεχική Δημοκρατία, η Λετονία, η Λιθουανία και η Πολωνία. Όλα τα σχετικά στατιστικά στοιχεία των παραπάνω κρατών, είναι πλήρως αναλυμένα στους παρακάτω πίνακες, με αναφορά σε διαχρονικά στοιχεία από το 2003 μέχρι το 2012. Η νοσηρή αυτή εικόνα που παρουσιάζουν οι χώρες αυτές, έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την εικόνα που αποτυπώνεται από τα στατιστικά στοιχεία, για τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Τέτοιες χώρες είναι για παράδειγμα η Αυστρία, το Βέλγιο, η Γερμανία και η Ιταλία. Συμπερασματικά, μπορούμε να επισημάνουμε, την αύξηση του φαινομένου, από τα δυτικά στα ανατολικά της Ευρωπαϊκής Ηπείρου.

Επίσης, αν εστιάσουμε στα στατιστικά στοιχεία που μας παρέχουν ο Πίνακας 4.1 και ο Πίνακας 4.2, μπορούμε να αντιληφθούμε τη διαφορά σχετικά με το μέγεθος της παραοικονομίας, όχι μόνο μεταξύ Ανατολικής και Δυτικής Ευρώπης, αλλά και μεταξύ Βόρειας και Νότιας Ευρώπης. Οι χώρες του βορρά, έχουν υγιέστερη οικονομική δραστηριότητα, σε αντίθεση με τις χώρες του νότου, όπου τα θεμέλια των οικονομιών τους διαβρώνονται από το φαινόμενο της παραοικονομίας. Ακόμη, για αρκετές χώρες του νότου, όπως είναι η Ελλάδα και η Ιταλία, η παράνομη οικονομική δραστηριότητα, καθώς και η απόκρυψη της αποτελεί σύνηθες φαινόμενο, απαραίτητο κατά την άποψη πολλών πολιτών για την επιβίωση τους. Φυσικά, τέτοιες απόψεις και οικονομικές πρακτικές, έρχονται σε πλήρη αντίθεση, με τις αντιλήψεις που ενυπάρχουν σε χώρες του βορρά, όπου θεωρούν έγκλημα την παράνομη οικονομική δραστηριότητα.

Ακόμη, οι χώρες Αυστραλία, Καναδάς, Ιαπωνία, Νέα Ζηλανδία και οι Ηνωμένες Πολιτείες, οι οποίες αποτελούν μέλη του ΟΟΣΑ, παρουσιάζουν πολύ μικρά επίπεδα παραοικονομίας. Αυτό είναι εμφανές και από τον Πίνακα 4.5 και τον Πίνακα 4.6, καθώς και στα Διαγράμματα 4.8 και 4.9, όπου διαβλέπουμε τα επίπεδα της παραοικονομίας αυτών των κρατών να κυμαίνονται σε ποσοστό περίπου της τάξεως του 10,1% του ΑΕΠ του έτους 2009, ενώ το έτος 2012 το ποσοστό αυτό μειώθηκε ακόμη περισσότερο, φθάνοντας το 9,2% του

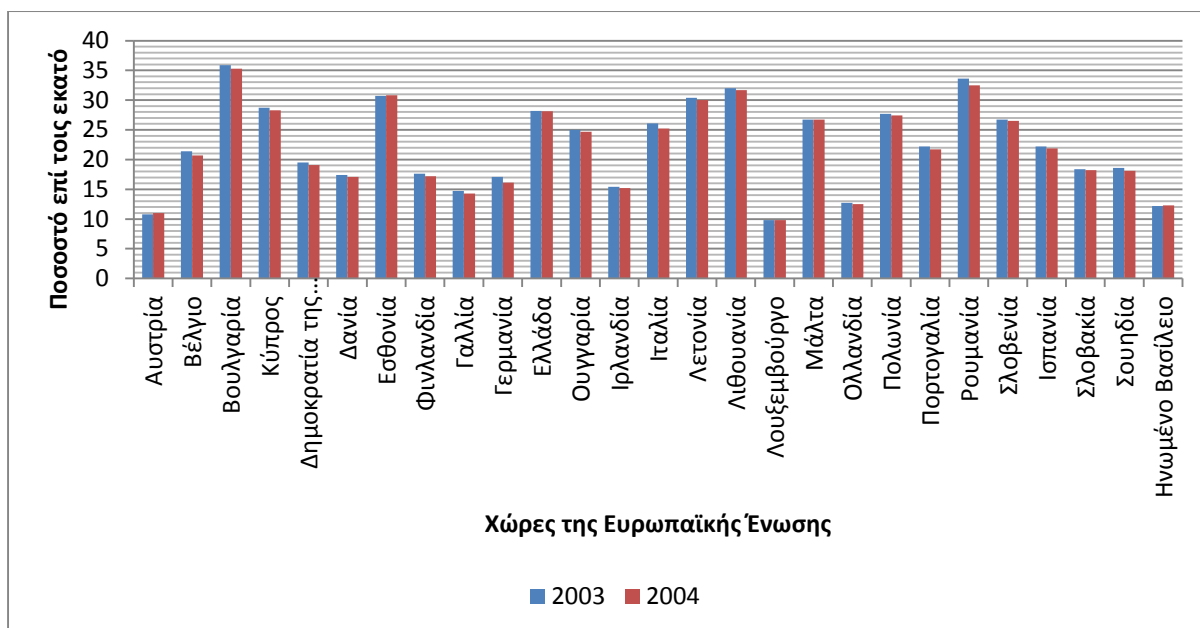
ΑΕΠ. Όλα τα παραπάνω, αποτυπώνονται με πολύ παραστατικό τρόπο στους πίνακες που ακολουθούν, παρέχοντας τη δυνατότητα στον εκάστοτε ερευνητή, να εξάγει τα δικά του συμπεράσματα για το φαινόμενο της παραοικονομίας ή μαύρης οικονομίας όπως πολύ συχνά ονομάζεται.

Πίνακας 4.1

Στατιστικά στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2003 έως το 2007 σε ποσοστό επί τους εκατό του ΑΕΠ

Χώρα / Έτος	2003	2004	2005	2006	2007
Αυστρία	10.8	11	10.3	9.7	9.4
Βέλγιο	21.4	20.7	20.1	19.2	18.3
Βουλγαρία	35.9	35.3	34.4	34	32.7
Κύπρος	28.7	28.3	28.1	27.9	26.5
Δημοκρατία της Τσεχίας	19.5	19.1	18.5	18.1	17
Δανία	17.4	17.1	16.5	15.4	14.8
Εσθονία	30.7	30.8	30.2	29.6	29.5
Φινλανδία	17.6	17.2	16.6	15.3	14.5
Γαλλία	14.7	14.3	13.8	12.4	11.8
Γερμανία	17.1	16.1	15.4	15	14.7
Ελλάδα	28.2	28.1	27.6	26.2	25.1
Ουγγαρία	25	24.7	24.5	24.4	23.7
Ιρλανδία	15.4	15.2	14.8	13.4	12.7
Ιταλία	26.1	25.2	24.4	23.2	22.3
Λετονία	30.4	30	29.5	29	27.5
Λιθουανία	32	31.7	31.1	30.6	29.7
Λουξεμβούργο	9.8	9.8	9.9	10	9.4
Μάλτα	26.7	26.7	26.9	27.2	26.4
Ολλανδία	12.7	12.5	12	10.9	10.1
Πολωνία	27.7	27.4	27.1	26.8	26
Πορτογαλία	22.2	21.7	21.2	20.1	19.2
Ρουμανία	33.6	32.5	32.2	31.4	30.2
Σλοβενία	26.7	26.5	26	25.8	24.7
Ισπανία	22.2	21.9	21.3	20.2	19.3
Σλοβακία	18.4	18.2	17.6	17.3	16.8
Σουηδία	18.6	18.1	17.5	16.2	15.6
Ηνωμένο Βασίλειο	12.2	12.3	12	11.1	10.6
Μέσος όρος των 27 χωρών της Ε.Ε.	22.3	21.9	21.5	20.8	19.9

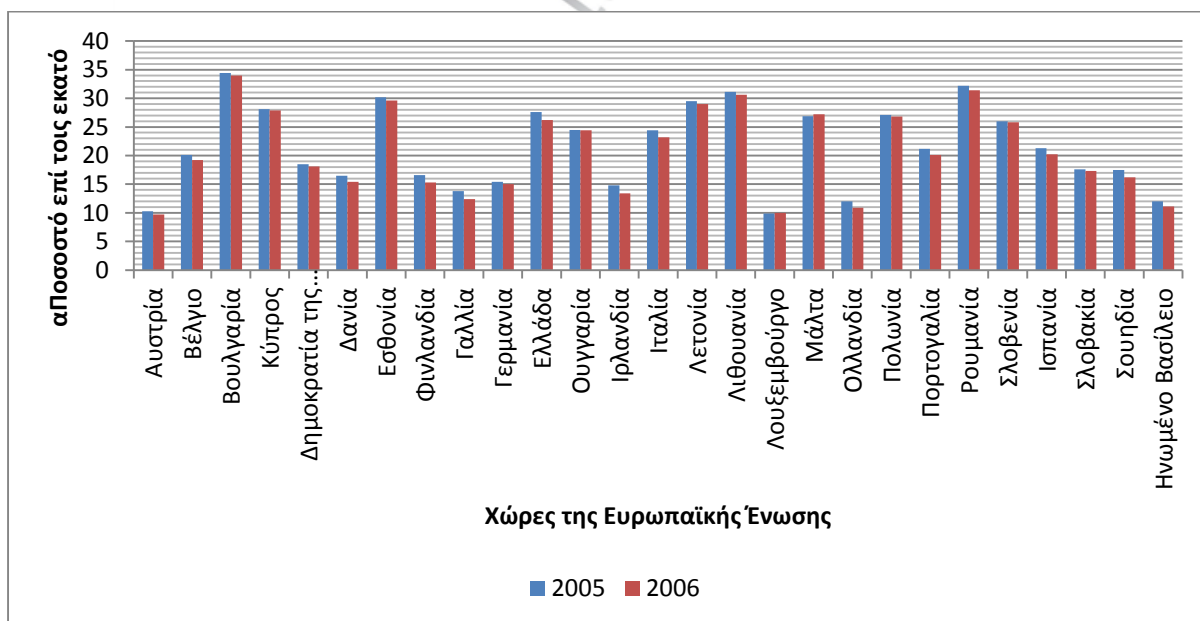
Πηγή: Schneider (2012)

Πηγή: Schneider (2012)

Διάγραμμα 4.1

Στατιστικά στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2003 έως το 2004 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ

Πηγή: Schneider (2012)

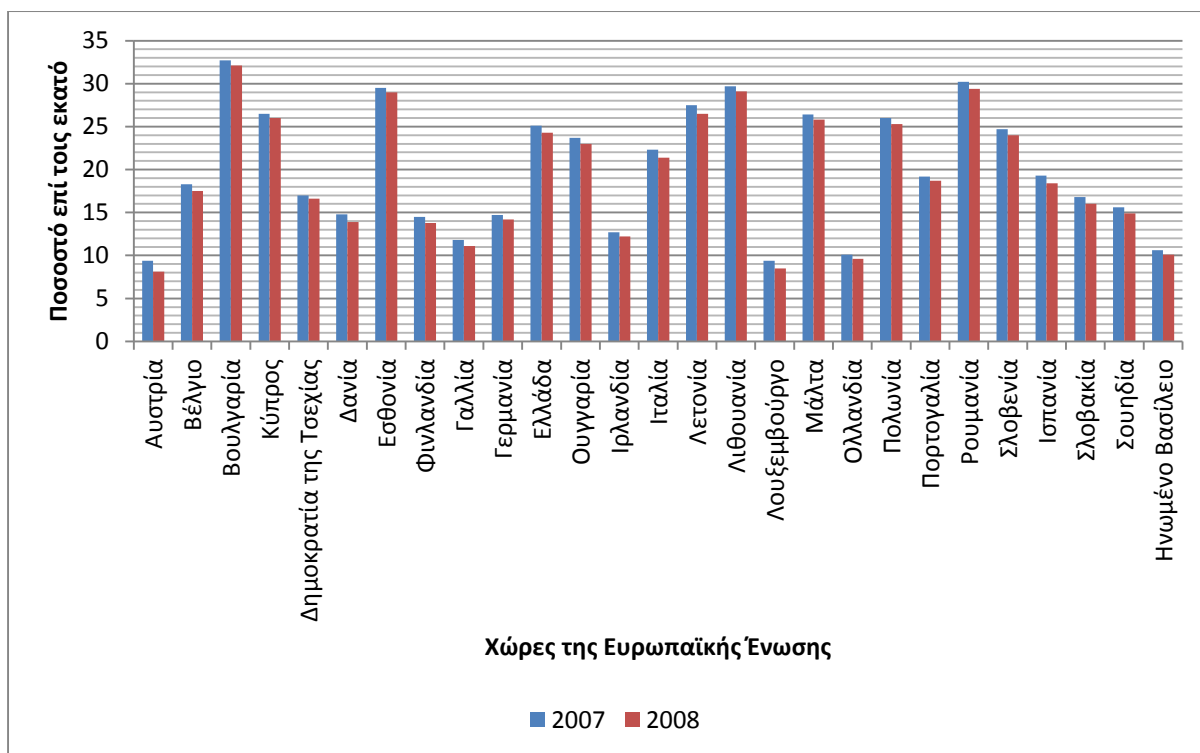
Διάγραμμα 4.2

Στατιστικά στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2005 έως το 2006 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ

Πίνακας 4.2**Στατιστικά στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2008 έως το 2012 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ**

Χώρα / Έτος	2008	2009	2010	2011	2012
Αυστρία	8.1	8.47	8.2	7.9	7.6
Βέλγιο	17.5	17.8	17.4	17.1	16.8
Βουλγαρία	32.1	32.5	32.6	32.3	31.9
Κύπρος	26	26.5	26.2	26	25.6
Δημοκρατία της Τσεχίας	16.6	16.9	16.7	16.4	16
Δανία	13.9	14.3	14	13.8	13.4
Εσθονία	29	29.6	29.3	28.6	28.2
Φινλανδία	13.8	14.2	14	13.7	13.3
Γαλλία	11.1	11.6	11.3	11	10.8
Γερμανία	14.2	14.6	13.9	13.7	13.3
Ελλάδα	24.3	25	25.4	24.3	24
Ουγγαρία	23	23.5	23.3	22.8	22.5
Ιρλανδία	12.2	13.1	13	12.8	12.7
Ιταλία	21.4	22	21.8	21.2	21.6
Λετονία	26.5	27.1	27.3	26.5	26.1
Λιθουανία	29.1	29.6	29.7	29	28.5
Λουξεμβούργο	8.5	8.8	8.4	8.2	8.2
Μάλτα	25.8	25.9	26	25.8	25.3
Ολλανδία	9.6	10.2	10	9.8	9.5
Πολωνία	25.3	25.9	25.4	25	24.4
Πορτογαλία	18.7	19.5	19.2	19.4	19.4
Ρουμανία	29.4	29.4	29.8	29.6	29.1
Σλοβενία	24	24.6	24.3	24.1	23.6
Ισπανία	18.4	19.5	19.4	19.2	19.2
Σλοβακία	16	16.8	16.4	16	15.5
Σουηδία	14.9	15.4	15	14.7	14.3
Ηνωμένο Βασίλειο	10.1	10.9	10.7	10.5	10.1
Μέσος όρος των 27 χωρών της Ε.Ε.	19.3	19.8	19.5	19.2	18.4

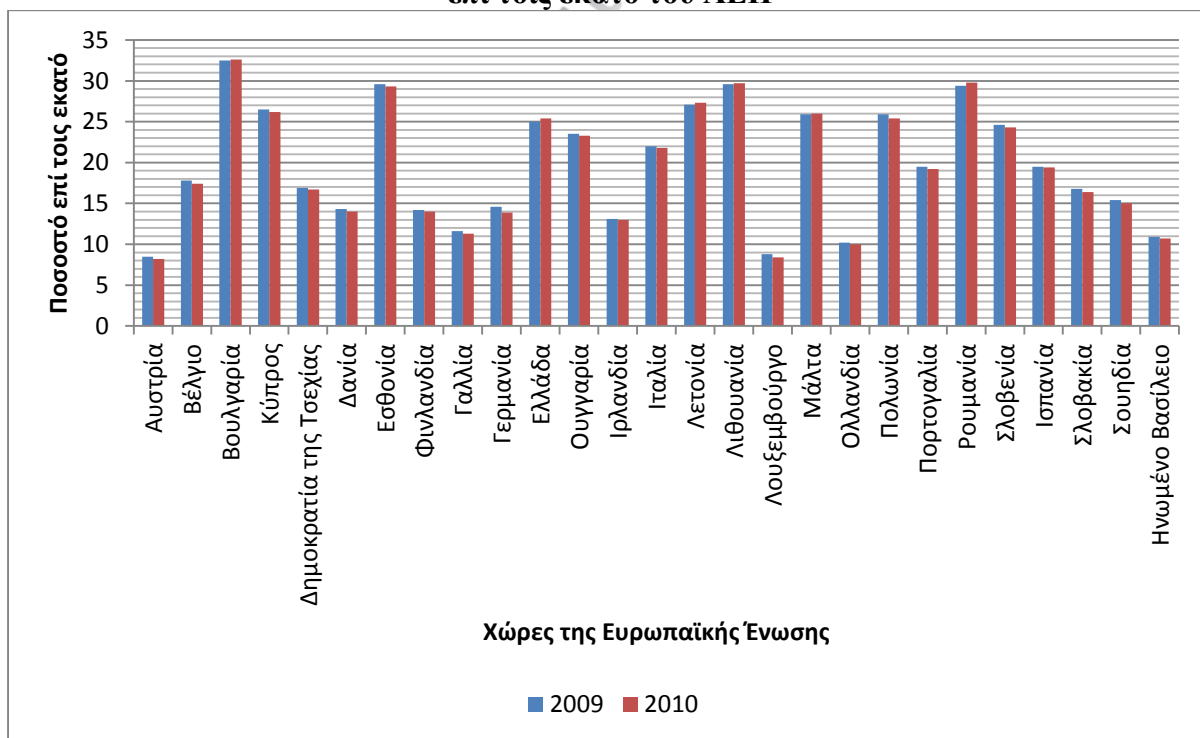
Πηγή: Schneider (2012)

Πηγή: Schneider (2012)

Διάγραμμα 4.3

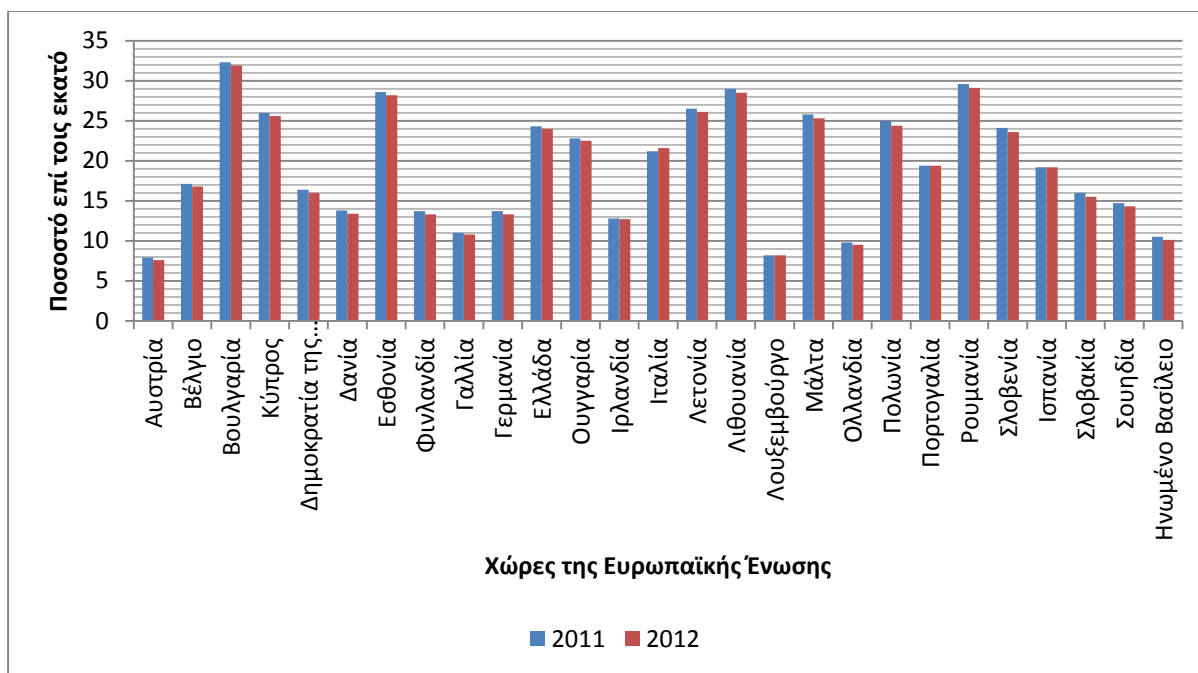
Στατιστικά στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2007 έως το 2008 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ

Πηγή: Schneider (2012)

Διάγραμμα 4.4

Στατιστικά στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2009 έως το 2010 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ

Πηγή: Schneider (2012)

Διάγραμμα 4.5

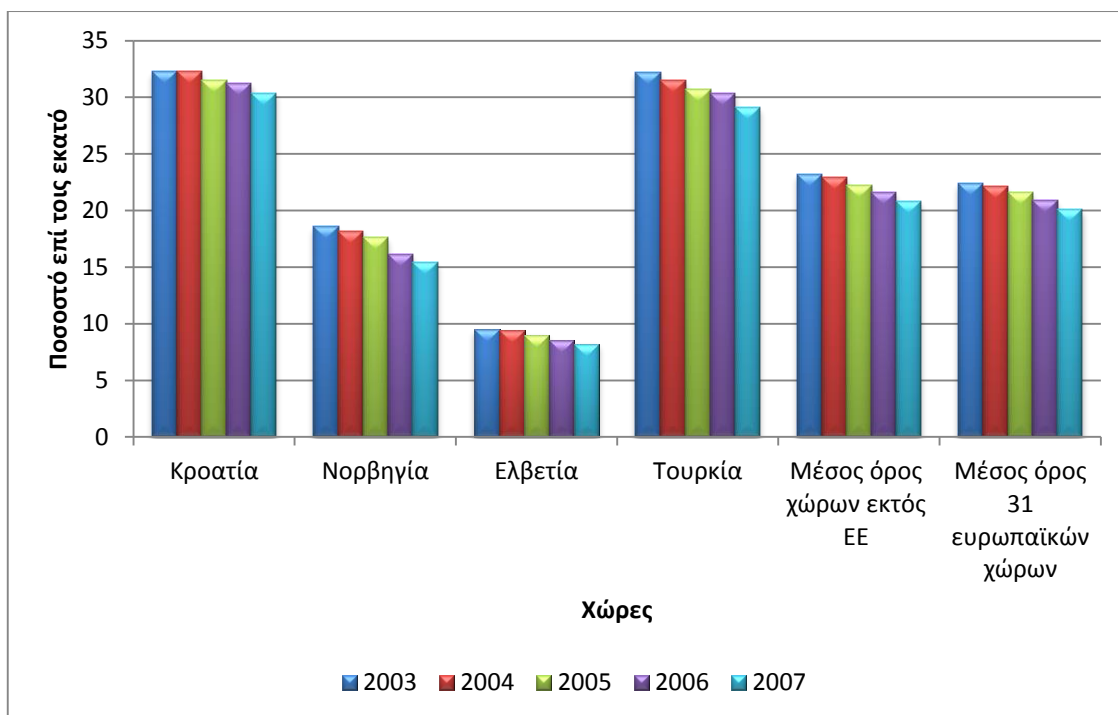
Στατιστικά στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2011 έως το 2012 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ

Πίνακας 4.3

Στατιστικά στοιχεία χωρών μη μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2003 έως το 2007 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ

Χώρα / Έτος	2003	2004	2005	2006	2007
Κροατία	32.3	32.3	31.5	31.2	30.4
Νορβηγία	18.6	18.2	17.6	16.1	15.4
Ελβετία	9.5	9.4	9	8.5	8.2
Τουρκία	32.2	31.5	30.7	30.4	29.1
Μέσος όρος χωρών εκτός ΕΕ	23.2	22.9	22.2	21.6	20.8
Μέσος όρος 31 ευρωπαϊκών χωρών	22.4	22.1	21.6	20.9	20.1

Πηγή: Schneider (2012)

Πηγή: Schneider (2012)

Διάγραμμα 4.6

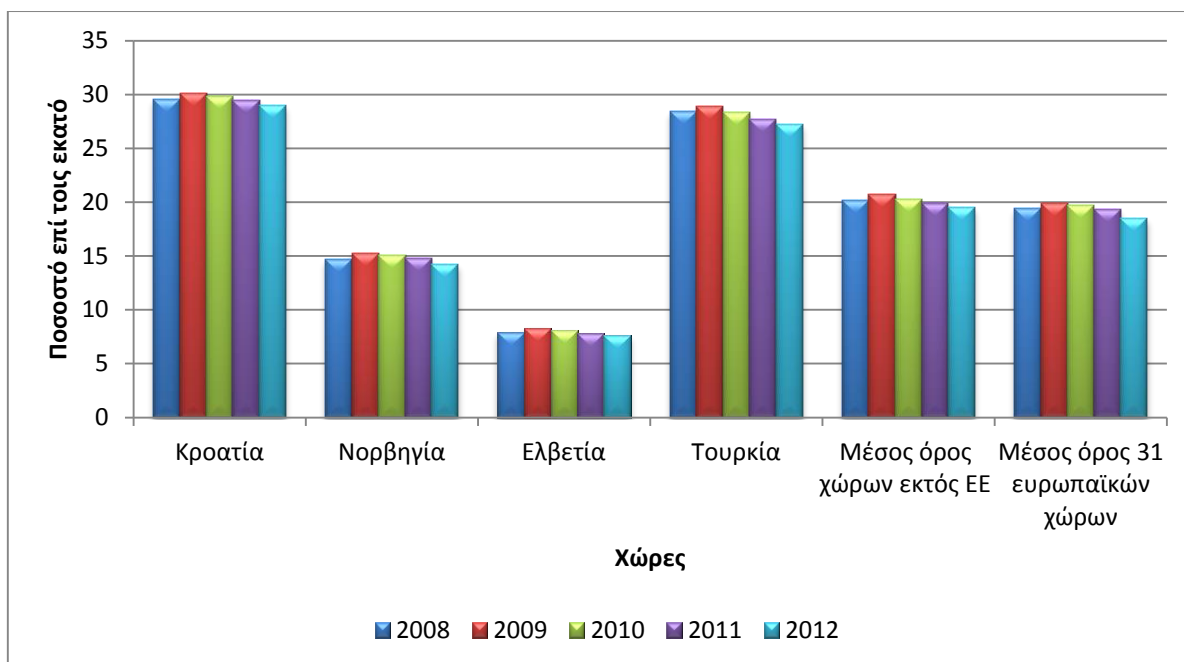
Στατιστικά στοιχεία χωρών μη μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2003 έως το 2007 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ

Πίνακας 4.4

Στατιστικά στοιχεία χωρών μη μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2008 έως το 2012 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ

Χώρα / Έτος	2008	2009	2010	2011	2012
Κροατία	29.6	30.1	29.8	29.5	29
Νορβηγία	14.7	15.3	15.1	14.8	14.2
Ελβετία	7.9	8.3	8.1	7.8	7.6
Τουρκία	28.4	28.9	28.3	27.7	27.2
Μέσος όρος χωρών εκτός ΕΕ	20.2	20.7	20.3	19.9	19.5
Μέσος όρος 31 ευρωπαϊκών χωρών	19.4	19.9	19.7	19.3	18.5

Πηγή: Schneider (2012)

Πηγή: Schneider (2012)

Διάγραμμα 4.7

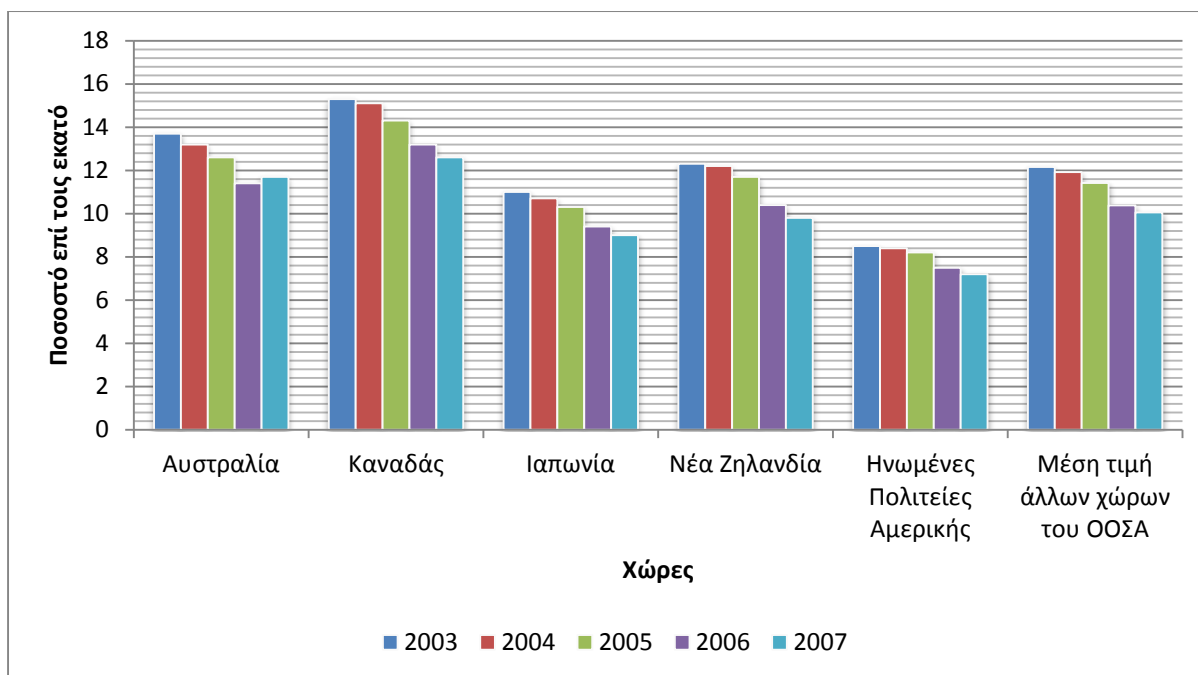
Στατιστικά στοιχεία χωρών μη μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2008 έως το 2012 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ

Πίνακας 4.5

Στατιστικά στοιχεία ανεπτυγμένων οικονομικά χωρών μελών του OECD σε σχέση με το μέσο όρο του OECD από το 2003 έως το 2007 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ

Χώρα / Έτος	2003	2004	2005	2006	2007
Αυστραλία	13.7	13.2	12.6	11.4	11.7
Καναδάς	15.3	15.1	14.3	13.2	12.6
Ιαπωνία	11	10.7	10.3	9.4	9
Νέα Ζηλανδία	12.3	12.2	11.7	10.4	9.8
Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής	8.5	8.4	8.2	7.5	7.2
Μέση τιμή άλλων χωρών του ΟΟΣΑ	12.16	11.92	11.42	10.38	10.06

Πηγή: Schneider (2012)

Πηγή: Schneider (2012)

Διάγραμμα 4.8

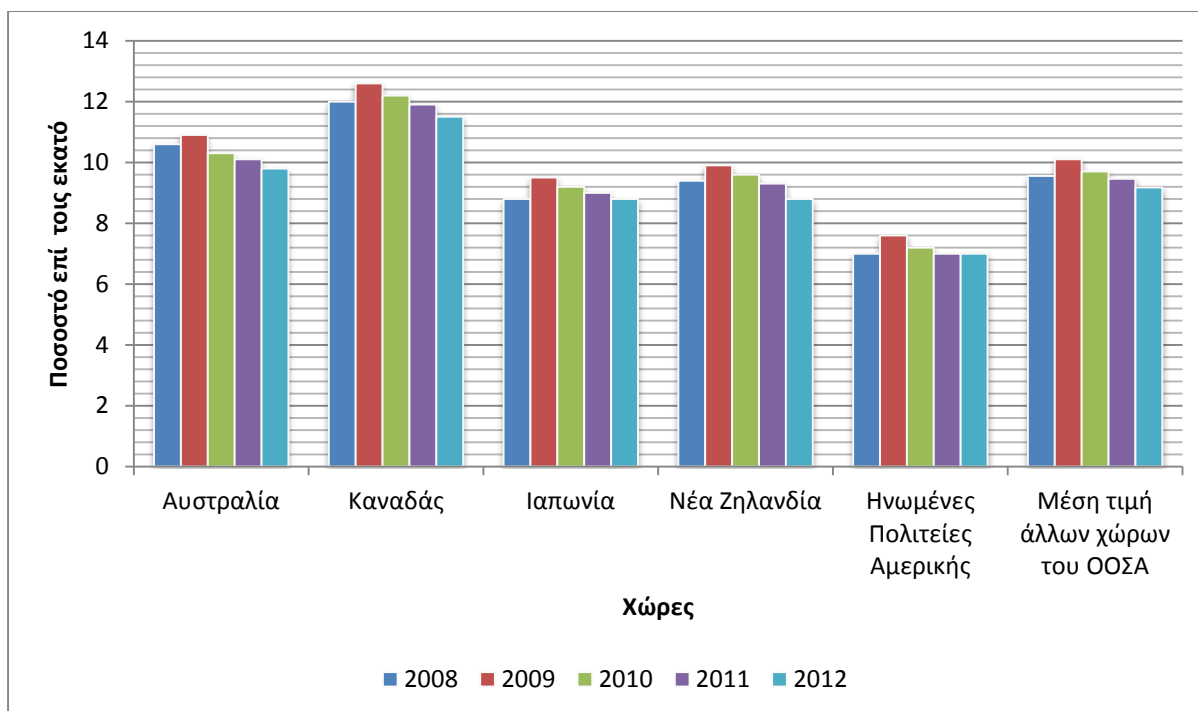
Στατιστικά στοιχεία ανεπτυγμένων οικονομικά χωρών μελών του OECD σε σχέση με το μέσο όρο του OECD από το 2003 έως το 2007 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ

Πίνακας 4.6

Στατιστικά στοιχεία ανεπτυγμένων οικονομικά χωρών μελών του OECD σε σχέση με το μέσο όρο του OECD από το 2008 έως το 2012 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ

Χώρα / Έτος	2008	2009	2010	2011	2012
Αυστραλία	10.6	10.9	10.3	10.1	9.8
Καναδάς	12	12.6	12.2	11.9	11.5
Ιαπωνία	8.8	9.5	9.2	9	8.8
Νέα Ζηλανδία	9.4	9.9	9.6	9.3	8.8
Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής	7	7.6	7.2	7	7
Μέση τιμή άλλων χωρών του ΟΟΣΑ	9.56	10.1	9.7	9.46	9.18

Πηγή: Schneider (2012)

Πηγή: Schneider (2012)

Διάγραμμα 4.9

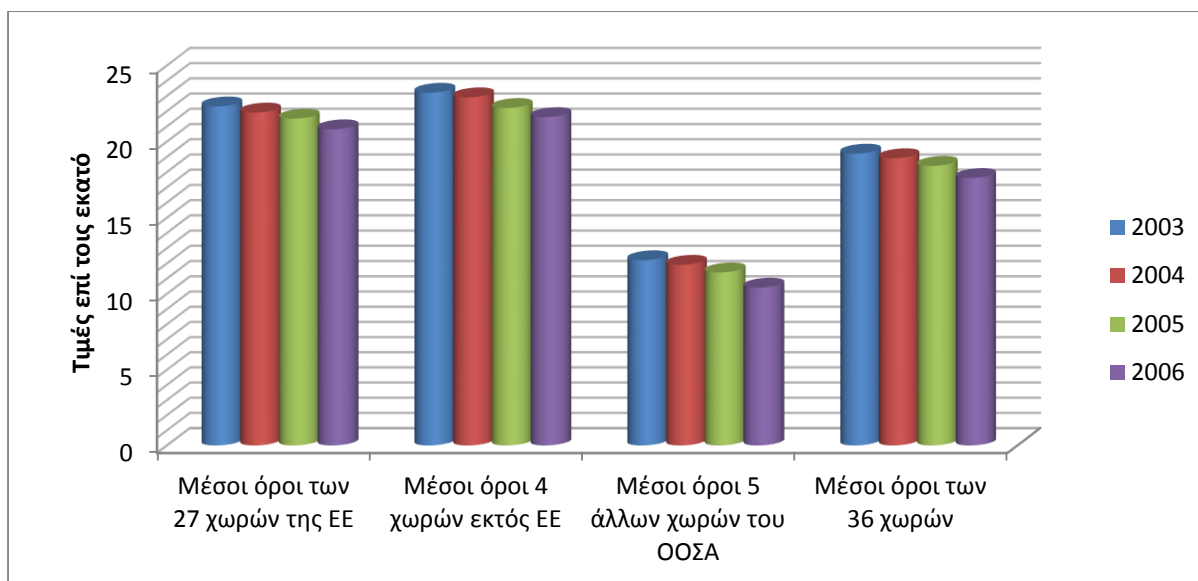
Στατιστικά στοιχεία ανεπτυγμένων οικονομικά χωρών μελών του ΟΕCD σε σχέση με το μέσο όρο του ΟΕCD από το 2008 έως το 2012 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ

Πίνακας 4.7

Στατιστικά στοιχεία των μέσων όρων των παραπάνω χωρών από το 2003 έως το 2007 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ

Έτη	Μέσοι όροι των 27 χωρών της ΕΕ	Μέσοι όροι 4 χωρών εκτός ΕΕ	Μέσοι όροι 5 άλλων χωρών του ΟΟΣΑ	Μέσοι όροι των 36 χωρών
2003	22.3	23.2	12.2	19.2
2004	21.9	22.9	11.9	18.9
2005	21.5	22.2	11.4	18.4
2006	20.8	21.6	10.4	17.6
2007	19.9	20.8	10.1	16.9

Πηγή: Schneider (2012)

Πηγή: Schneider (2012)

Διάγραμμα 4.10

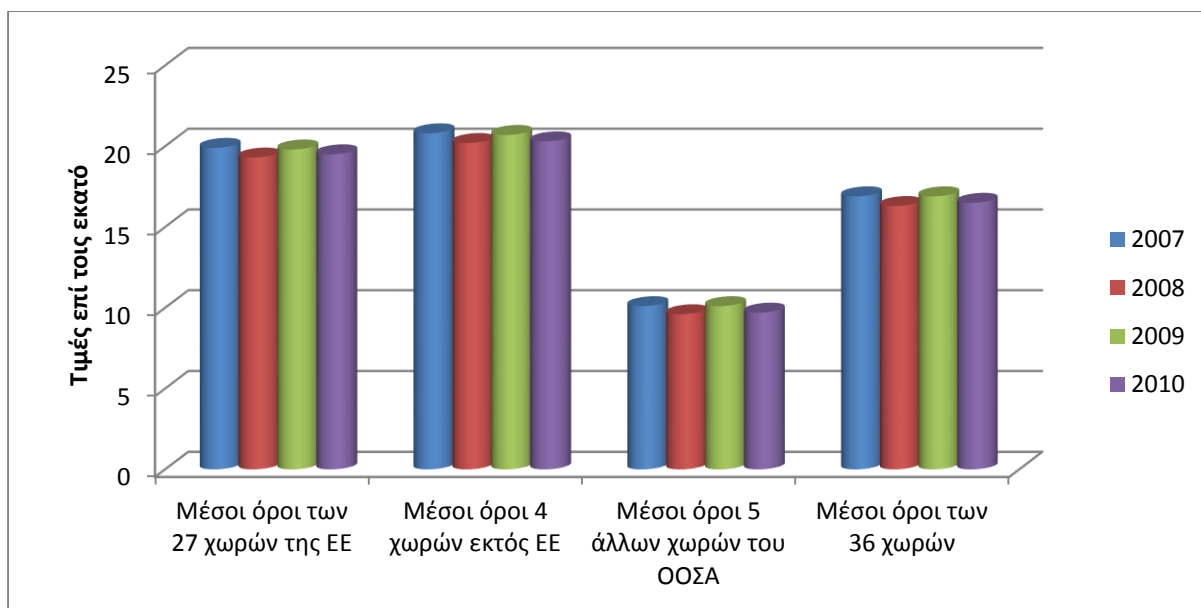
Στατιστικά στοιχεία των μέσων όρων των παραπάνω χωρών από το 2003 έως το 2007 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ

Πίνακας 4.8

Στατιστικά στοιχεία των μέσων όρων των παραπάνω χωρών από το 2008 έως το 2012 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ

Έτη	Μέσοι όροι των 27 χωρών της ΕΕ	Μέσοι όροι 4 χωρών εκτός ΕΕ	Μέσοι όροι 5 άλλων χωρών του ΟΟΣΑ	Μέσοι όροι των 36 χωρών
2008	19.3	20.2	9.6	16.3
2009	19.8	20.7	10.1	16.9
2010	19.5	20.3	9.7	16.5
2011	19.4	20	9.5	16.3
2012	18.4	19.5	9.18	15.7

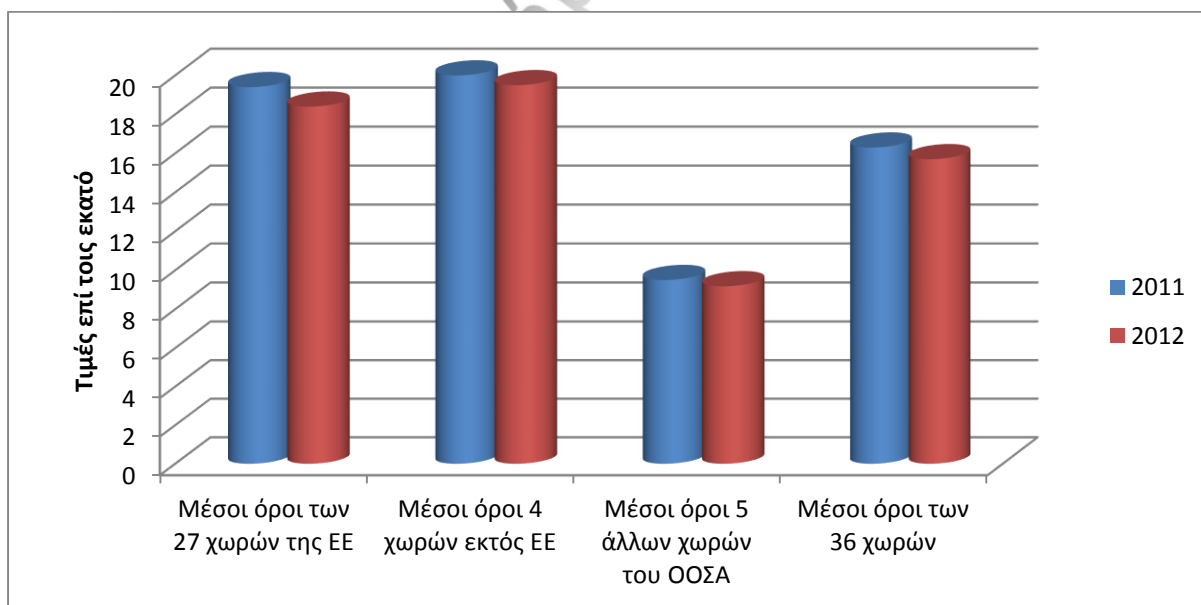
Πηγή: Schneider (2012)

Πηγή: Schneider (2012)

Διάγραμμα 4.11

Στατιστικά στοιχεία των μέσων όρων των παραπάνω χωρών από το 2008 έως το 2012 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ

Πηγή: Schneider (2012)

Διάγραμμα 4.12

Στατιστικά στοιχεία των μέσων όρων των παραπάνω χωρών από το 2008 έως το 2012 σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ

Ο καλύτερος τρόπος για να ερμηνεύσουμε το ξέπλυμα χρήματος, είναι να μελετήσουμε παλαιότερες έρευνες σχετικά με το υπό εξέταση ζήτημα, παρουσιάζοντας τα αποτελέσματά τους, ώστε να οδηγηθούμε με τη σειρά μας σε ασφαλή συμπεράσματα. Συνακόλουθα, μελετώντας παλαιότερες μελέτες, θα μπορούμε να αποκτήσουμε γνώσεις χρήσιμες, που θα βοηθήσουν στον εμπλουτισμό της παρούσας έρευνας. Ακόμη, οι ορθές προσπάθειες μελέτης και έρευνας του ξεπλύματος χρήματος, δρουν καταλυτικά στην σταθερότητα και την εμπιστοσύνη προς τις αγορές χρήματος, καθώς και στην ανάπτυξη αυτών (Quirk, 1996).

Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου οι διωκτικές αρχές των κρατών σε συνεργασία με τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς, έχουν συνεργαστεί, με σκοπό την πάταξη του φαινομένου. Για να επιτευχθούν τέτοιου είδους στόχοι, έχουν γίνει προσπάθειες καταγραφής του μεγέθους του ξεπλύματος χρήματος, αποτύπωσης των μηχανισμών που διέπουν τη δράση των ατόμων που εμπλέκονται σε αυτό, καθώς και τη δημιουργία μεθόδων καλύτερης αντιμετώπισης της νοσηρής αυτής κατάστασης. Στη μελέτη που ακολουθεί, γίνεται εκτενής αναφορά σε μελέτες, που ο λόγος της εκπόνησής τους ήταν η μελέτη του φαινομένου και η δημιουργία των κατάλληλων τεχνικών άμυνας που χρειάζεται να αναπτυχθούν για την πάταξη του.

Το έτος 1998 ο Stanley Morris, πρόεδρος της επιτροπής εκτίμησης του μεγέθους του ξεπλύματος χρήματος της FATF, δήλωσε ότι βασική επιδίωξη της FATF από την ίδρυσή της, ήταν ο σαφής καθορισμός του μεγέθους του ξεπλύματος χρήματος και της μελέτης των διαφόρων συνιστωσών που το διέπουν (Walker, 2007). Επίσης, κατέληξε στο συμπέρασμα, ότι υπάρχουν τέσσερις τομείς έρευνας σχετικά με την ποσοτικοποίηση του φαινομένου, οι οποίοι είναι οι εξής:

- Την κατανόηση της έκτασης των παράνομων δραστηριοτήτων, με σκοπό οι τοπικές αρχές, αλλά και συνακόλουθα οι διεθνείς οργανισμοί, να συναποφασίζουν σχετικά με μεθόδους κοινής μέτρησης του.
- Την κατανόηση του τρόπου που γίνεται αντιληπτό το μέγεθος του ξεπλύματος χρήματος, με σκοπό τη δημιουργία μίας ενιαίας κλίμακας που θα αποτιμά το μέγεθος του φαινομένου.
- Την κατανόηση που έχει η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες στην κοινωνία, την οικονομία και στα τραπεζικά ιδρύματα γενικότερα. Αναλυτικότερα, επιχειρείται μία περισσότερο μακροοικονομική

μελέτη με έμφαση στις επιδράσεις που υπάρχουν από τις παράνομες οικονομικές δραστηριότητες.

- Τέλος, η σε βάθος μελέτη και ερμηνεία του ξεπλύματος χρήματος και η ανάλυση των μεταξύ τους συσχετισμών που υπάρχουν από τα εκάστοτε στοιχεία της έρευνας.

Κατά την άποψη του Walker (2007), μία οικονομική δραστηριότητα, μπορεί να είναι παράνομη από τη νομοθεσία σε μία χώρα και η ίδια δραστηριότητα σε μία άλλη χώρα να είναι νόμιμη. Ακόμη, υπάρχει σημαντική διαφορά στην κερδοφορία που παρουσιάζουν οι παράνομες οικονομικές δραστηριότητες. Αυτό συμβαίνει για τι σε κάποιες χώρες, υπάρχουν μεγαλύτερα περιθώρια κέρδους από κάποιες άλλες. Επίσης, μπορεί τα παράνομα χρήματα σε άλλη γεωγραφική περιοχή να νομιμοποιούνται και σε άλλη να ξοδεύονται. Το συμπέρασμα που απορρέει από τα παραπάνω είναι, πως δεν υφίσταται συγκεκριμένος τρόπος μέτρησης αναφορικά με το μέγεθος του ξεπλύματος χρήματος. Αυτό, όπως είναι φυσικό δυσκολεύει την ορθή αποτίμηση της έκτασης του.

Παρόλα αυτά, η σημασία που αποδίδεται στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου, έχει οδηγήσει στη αποτύπωση της έκτασης του, με τη χρήση διαφορετικών προσεγγίσεων, όπως είναι οι παρακάτω.

- Ανάλυση δεδομένων και μελετών, που έχουν εκπονηθεί από χώρες.
- Μελέτες περιπτώσεων δραστών, που είτε έχουν συλληφθεί, είτε όχι.
- Έρευνα των διαθέσιμων στοιχείων σχετικά με τις εισαγωγές και εξαγωγές μίας χώρας, καθώς και τον τρόπο τιμολόγησης αυτών.
- Διεξοδική έρευνα των χρηματικών ροών σε κάθε χώρα, καθώς και της ζήτησης που παρουσιάζει το χρήμα και για ποιο σκοπό συμβαίνει αυτό.
- Οι στατιστικές αναλύσεις που εκπονούνται, από κράτη, διεθνείς οργανισμούς και ιδιωτικές εταιρείες αναλύσεων.
- Έρευνα σε αγοραπωλησίες που σχετίζονται με την κατασκευή δημοσίων έργων, αγορά προϊόντων πολυτελείας, τα οποία εμφανίζουν αυξητικές τάσεις αναφορικά με την τιμή τους χωρίς καμία προφανή δικαιολογία για αυτή τη συμπεριφορά.
- Τέλος, σημαντικό στοιχείο είναι λεπτομερής ανάλυση στοιχείων όπως είναι η μεταβολές περιουσιακών στοιχείων των πολιτών, οι τραπεζικοί λογαριασμοί αυτών καθώς και τυχόν τραπεζικοί λογαριασμοί σε χώρες που χαρακτηρίζονται ως φορολογικοί παράδεισοι.

Σημαντικό στοιχείο στην ανάλυση σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες, είναι ο διαχωρισμός των χρησιμοποιούμενων μεθόδων. Αναλυτικότερα, για καλύτερη αποτύπωση της έκτασης του φαινομένου, διαχωρίζουμε τις μεθόδους σε άμεσες και έμμεσες (Schneider, 2008) οι οποίες είναι οι εξής:

- Στις άμεσες μεθόδους, αναφερόμαστε στη μελέτη των στοιχείων που παρέχουν οι μελέτες των επίσημων φορέων κάθε χώρας. Η μελέτη επικεντρώνεται στο κομμάτι των χρηματικών ροών και πληρωμών που πραγματοποιούνται σε μία χώρα. Παρόλα, αυτά είναι στην πράξη πολύ δύσκολο να εκτιμηθεί η πραγματική έκταση του φαινομένου. Ακόμη, καλό είναι να αναφερθεί ότι με τις άμεσες μεθόδους, αναλύονται κυρίως οι χρηματικές ροές καθώς και οι μεταβολές στα χρηματικά αποθέματα των εμπορικών τραπεζών.
- Στις έμμεσες μεθόδους, ο ερευνητής επικεντρώνεται στις ενδείξεις από τα στοιχεία που διαθέτει, με τα οποία επιδιώκει να εκμαιεύσει τα επιθυμητά αποτελέσματα. Κάνοντας αυτά ο ερευνητής, επιτυγχάνει τον υπολογισμό της έκτασης του φαινομένου, με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ακρίβεια. Τέλος, τα στοιχεία που έχουν συλλεχθεί, καλό είναι να επεξεργάζονται από αντίστοιχα οικονομετρικά προγράμματα για καλύτερη ανάλυση των διαθέσιμων στοιχείων.

Κατά την άποψη που διατύπωσε ο Biagioli (2008), για την ορθή καταγραφή του φαινομένου του ξεπλύματος χρήματος, υπάρχουν πολύ συγκεκριμένα βήματα τα οποία καλό είναι να ακολουθούνται και είναι τα παρακάτω:

- Η μέτρηση της έκτασης του φαινομένου, θα πρέπει να πραγματοποιείται σε σύγκριση με ολόκληρο το χρηματοοικονομικό σύστημα, με σκοπό να διερευνηθεί αν τα αποτελέσματα της εκάστοτε έρευνας είναι ορθά.
- Η μέτρηση των δαπανών που πραγματοποιούνται με σκοπό τη λήψη μέτρων πρόληψης και καταστολής εγκληματικών ενεργειών που συνδέονται με προσπάθειες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες. Αυτό είναι καλό να πραγματοποιείται, έτσι ώστε να ελέγχεται σε ποιο βαθμό οι επιδιωκόμενοι στόχοι, είτε είναι ποιοτικοί, είτε είναι ποσοτικοί, έχουν επιτευχθεί.

Επιπρόσθετα, καλό είναι να αναφερθεί το γεγονός ότι οι διάφορες τεχνικές των ερευνητών που στοχεύουν να μελετήσουν το ξέπλυμα χρήματος και να αποδώσουν το μέγεθος του, έχουν οδηγήσει η κάθε μία σε διαφορετικά αποτελέσματα. Στον παρακάτω πίνακα, αποτυπώνονται τα αποτελέσματα τα οποία έχουν προκύψει από έρευνες των: Petras (2001), Manney (2002), Buchanan (2004), Unger, *et. al.*, (2006), Troaca (2005), Walker (2007), Biagioli (2008), Schneider (2008), Masciandaro (2007), Walker & Unger (2009), Alkaabi, *et. al.*, (2009), Vaithilingam & Nair (2009), Chaikin (2009), κτλ.

Πίνακας 4.9

Εκτιμήσεις του μεγέθους του ξεπλύματος χρήματος σε παγκόσμιο επίπεδο

Έτος	Έρευνα	Μέγεθος του ξεπλύματος χρήματος παγκοσμίως
1994	Schuster	\$ 500-800 δις
1994	United Nations	\$ 700 δις-1 τρις
1995	Walker	\$ 100-500 δις
1996	Διεθνές νομισματικό Ταμείο & Interpol	\$ 500 δις
1996	Tanzi	\$ 300-500 δις
1997	Κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών	\$ 300-500 δις
1997	The Economist	\$ 400 δις
1997	Kerry	\$ 420 δις-1 τρις
1998	National Criminal Intelligence Service, U.S.A.	\$ 1,3 τρις
1998	Walker	\$ 2,85 τρις
1998	Διεθνές νομισματικό Ταμείο & Camdessus	2-5% του παγκόσμιου ΑΕΠ ή \$ 590 δις-1,6 τρις
1998	Maylam	\$ 800 δις-1,5 τρις
2001	National Criminal Intelligence Service, U.S.A.	\$ 1,9 τρις
2001	Schneider	\$ 595 δις
2001	The Economist	\$ 600 δις
2001	FBI	\$ 1,5 δις
2002	Baker	\$ 1-1,6 τρις
2002	Agarwal & Agarwal	\$ 500 δις-1 τρις
2002	Schneider	\$ 640 δις
2003	AUSTRAC-Jensen	2% του παγκόσμιου ΑΕΠ ή \$ 2-3,1 τρις

Πίνακας 4.9

Συνέχεια

2003	National Criminal Intelligence Service, U.S.A.	\$ 2,1 τρις
2003	The Economist	\$ 500 δις-1,5 τρις
2003	Schneider	\$ 680 δις
2003	World Bank	\$ 1 τρις
2004	Reuter & Truman	\$ 45-280 δις
2004	Schneider	\$ 720 δις
2005	Baker	\$ 1 τρις
2005	Agarwal & Agarwal	\$ 2-2,5 τρις
2005	Takáts	\$ 600 δις-1,5 τρις
2005	Schneider	\$ 760 δις
2006	Schneider	\$ 790 δις
2007	Baker	\$ 1-1,6 τρις
2007	Schneider	\$ 1,1 τρις
2008	AUSTRAC	\$ 1,425 τρις
2009	UNODC	2-5% του παγκοσμίου ΑΕΠ ή \$ 800 δις-2 τρις

Ακόμη, με τα στοιχεία που παραθέτουμε στον παραπάνω πίνακα, στην ανάλυση που ακολουθεί επιχειρείται μία περισσότερο ενδελεχής μελέτη αναφορικά με τη πραγματική έκταση του φαινομένου.

Κατά την άποψη που εξέφρασε ο Petras (2001), ύστερα από μελέτες που πραγματοποίησε, ότι σε χρονικό ορίζοντα μίας δεκαετίας, περίπου \$ 2,5-5 τρις παράνομων χρημάτων υπεισέρχονται στις Αμερικανικές τράπεζες, με σκοπό να νομιμοποιηθούν. Ο γερουσιαστής Carl Levin, εκτιμά ότι ετησίως σε παγκόσμιο επίπεδο, \$ 500 δις με \$ 1 τρις παράνομων χρημάτων, τοποθετούνται σε τραπεζικούς λογαριασμούς. Ακόμη, ο Levin, εκτιμά ότι τα μισά περίπου από αυτά τα χρήματα κατατίθενται σε τραπεζικά ιδρύματα των Ηνωμένων Πολιτειών.

Οι Agarwal and Agarwal (2006, 2004) με τη χρήση αναλύσεων παλινδρόμησης, κατέληξαν στο συμπέρασμα, ότι σε παγκόσμιο επίπεδο το ξέπλυμα χρήματος ανέρχεται στα \$ 2-2,5 τρις σε ετήσια βάση, κάτι τέτοιο αναλογεί στο 5 με 6% του παγκοσμίου ΑΕΠ του έτους 2006, το οποίο ανέρχεται στο ποσό των \$ 44,44 τρις (Schneider, 2008). Οι Argentieri, *et. al.*, (2006), μετά από μελέτες, δημιούργησαν μηχανισμούς υπολογισμού του μεγέθους του ξεπλύματος χρήματος. Οι υπολογισμοί βασίζονται σε θεωρητικά μοντέλα που αναπτύχθηκαν και οι υπολογισμοί τους αναφέρουν ότι στην περιοχή της Ιταλίας, τη χρονική περίοδο 1980

με 2001, το ξέπλυμα χρήματος, ανέρχονταν στο ποσοστό του 9% του ΑΕΠ της χώρας. Παρόλα αυτά, πολύ ήταν αυτοί που αμφέβαλαν για την αξιοπιστία του μοντέλου, αυτό γιατί τα αποτελέσματα που παρήγαγε η εν λόγω μέθοδος, έρχονταν συχνά σε αντίθεση με το μοντέλο βάση του οποίου πραγματοποιούνταν οι υπολογισμοί (Masciandaro, 2007).

Οι ερευνητές Schneider and Windischbauer (2006) επιχείρησαν μία πολύ φιλόδοξη έρευνα, με την οποία θα μελετούσαν και συνακόλουθα θα υπολόγιζαν το ακριβές, κατά την άποψη τους, μέγεθος του ξεπλύματος χρήματος. Για το δείγμα τους επέλεξαν είκοσι ανεπτυγμένες χώρες του OECD (The Organisation for Economic Co-operation and Development). Από τα στοιχεία της έρευνας που διεξήγαγαν, διαπίστωσαν ότι μεταξύ των ετών 1994 και 1995 το μέγεθος του ξεπλύματος χρήματος ήταν \$ 554 δις και μεταξύ των ετών 2002 με 2003 αυξήθηκε στα \$ 742 δις. Ακόμη, αναφέρουν ότι το έτος 2005 σε παγκόσμιο επίπεδο, μόνο από δραστηριότητες σχετιζόμενες με το εμπόριο ναρκωτικών ουσιών, τα παράνομα χρήματα που επιχείρησαν να νομιμοποιήσουν οι επιτήδριοι, ανήλθαν σε \$ 1.038 δις. Παρόλα αυτά, τα συμπεράσματα των παραπάνω ερευνών, κατέδειξαν ότι δεν καθίσταται ικανό να επιτύχουμε μετρήσεις με απόλυτη ακρίβεια, παρόλα αυτά αποτελεί σημαντική προσπάθεια με αξιόλογα αποτελέσματα, τα οποία είναι ικανή να μας αποδώσει (Masciandaro, 2007).

Οι Chong and Lopez de Silanes (2006), επιχείρησαν να αποτυπώσουν την πραγματική έκταση του ξεπλύματος χρήματος σε παγκόσμιο επίπεδο, με τη χρήση έξι διαφορετικών μεταξύ τους μεθόδων. Αναλυτικότερα, οι τρεις πρώτες μέθοδοι, υπολόγιζαν με έμμεσο τρόπο τα υποκατάστατα του ξεπλύματος χρήματος, υπολογίζοντας παράλληλα το μέγεθος της παραοικονομίας. Όλα αυτά καλό είναι να επισημανθεί, ότι αφορούν μελέτες σε μακροοικονομικό επίπεδο πάντα. Ακόμη, για να είναι ορθότεροι οι υπολογισμοί, εμπλούτιζαν τα αποτελέσματα με δείκτες, οι οποίοι βασίζονταν σε εμπειρικές μελέτες. Συμπερασματικά, να αναφέρουμε ότι τα αποτελέσματα των ερευνών τους, ήταν ότι το μέγεθος του ξεπλύματος χρήματος κατά μέσο όρο στις υπό εξέταση χώρες, κυμαίνονταν από 19% με 31% του ΑΕΠ (Masciandaro, 2007).

Ο Reuter (2007) εξέφρασε εκ διαμέτρου αντίθετη άποψη με τον Walker, που θα αναλυθεί διεξοδικότερα παρακάτω, θεωρώντας ότι είναι αδύνατον να υπολογισθεί με ακρίβεια το μέγεθος του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων που προέρχονται από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες. Ο ίδιος από μελέτες που πραγματοποίησε, υπολόγισε το μέγεθος του φαινομένου σε εκατοντάδες δις δολάρια, χωρίς να είναι σε θέση να προσεγγίσει τον ακριβή αριθμό τους (Schneider, 2008).

Σε αντίθεση με τις απόψεις του Reuter, ο Walker (1998) είχε υπολογίσει το μέγεθος του ξεπλύματος χρήματος για την Ευρώπη περίπου στα \$ 1 τρις και ο Baker (2005) στα \$ 230 δις (Biagioli, 2008). Πρόσφατα το ΔΝΤ (Διεθνές Νομισματικό Ταμείο) σε μελέτη του που πραγματοποίησε για το έτος 2009, υπολόγισε το μέγεθος του ξεπλύματος χρήματος στα \$ 1,3 με 3,2 τρις (Chaikin, 2009). Παρόλα αυτά, η συγκεκριμένη έρευνα δεν μπορεί να θεωρηθεί απόλυτα ακριβής, καθώς βασίζεται σε στοιχεία που έχουν προέλθει από έρευνες κρατών, όπου κατά προσέγγιση υπολογίζουν το μέγεθος της παραοικονομίας.

Όπως είναι αντιληπτό, υπάρχει μία πλειάδα ερευνών που όλες επιδιώκουν να εκτιμήσουν το μέγεθος του ξεπλύματος χρήματος. Παρά τις προσπάθειες των ερευνητών, δεν έχει καταστεί εφικτό να οδηγηθούμε σε ασφαλή συμπεράσματα (Schneider, 2008). Το βασικότερο πρόβλημα των ερευνών είναι η έλλειψη στοιχείων, παρέχοντας μας αποτελέσματα με αποκλίσεις που σε αρκετές περιπτώσεις φθάνουν και το 20%. Αναλυτικότερα, πριν ο Walker αναπτύξει τη δική του θεωρία, ο βασική μέθοδος υπολογισμού του όγκου του ξεπλύματος χρήματος στηρίζονταν στον παρακάτω τύπο:

$$YML = \sum ((no.C * AP) * ML \%) \quad (4.1)$$

Όπου no.C αποτυπώνεται το ποσοστό του διαπραχθέντος εγκλήματος, με τον όρο AP αποτυπώνεται το μέσο κέρδος και το γινόμενο τους είναι ίσο με το μέγεθος των παράνομων εσόδων. Ακόμη τα παράνομα έσοδα, αν πολλαπλασιαστούν με το ποσοστό του ξεπλύματος χρήματος, δηλαδή το ML% έχουμε ως αποτέλεσμα το συνολικό μέγεθος των παράνομων χρημάτων που έχουν ξεπλυθεί. Συνεπώς, αν αυτός ο τύπος εφαρμοστεί για όλες τις χώρες, το άθροισμα του αποτελεί το σύνολο των ξεπλυμένων κεφαλαίων σε παγκόσμιο επίπεδο (Biagioli, 2008).

Επίσης, καλό είναι να επισημανθεί ότι το μοντέλο που ανέπτυξε ο Walker το 1994, παρουσιάζεται ως η πλέον πρωτοποριακή μέθοδος υπολογισμού των ξεπλυμένων χρημάτων, καθώς για πρώτη φορά αποτυπώνεται με τον πλέον ακριβή τρόπο ο όγκος τους. Από τις πρώτες εφαρμογές της νέα αυτής μεθόδου το 1995, αποδείχθηκε ότι ξεπλένονται σε ετήσια βάση \$ 2,85 δις σε αντίθεση με την εκτίμηση του ΔΝΤ που υπολόγισε το μέγεθος του ξεπλύματος χρήματος στα \$ 1,3 με 3,2 τρις ετησίως. Όπως είναι λογικό, το μοντέλο που ανέπτυξε ο Walker, αποδείχθηκε χρήσιμο εργαλείο, τόσο για τους ερευνητές, όσο και για τις διωκτικές αρχές, με συνέπεια να βελτιωθεί το 2009 για να ανταποκριθεί με μεγαλύτερη ακρίβεια στα νέα δεδομένα.

Πολύ σημαντικό στοιχείο που διακρίνει το μοντέλο του Walker από άλλα μοντέλα, είναι η χρήση μεταβλητών εκ διαμέτρου νέων σε σχέση με ότι χρησιμοποιούνταν σε έρευνες μέχρι σήμερα. Αναλυτικότερα, αναλύει δεδομένα όπως είναι για παράδειγμα η εγκληματικότητα που παρατηρείται σε μία χώρα. Ακόμη, οι Unger, *et. al.*, (2006) εργάστηκαν συστηματικά με σκοπό τη μέτρηση του ξεπλύματος χρήματος στην Ολλανδία με τη χρήση του μοντέλου αυτού. Ακόμη, το ΔNT το θεωρεί ως το καλύτερο μοντέλο που υπάρχει μέχρι τώρα.

Το μοντέλο του Walker

Ο Walker ξεκίνησε τις έρευνες του στην περιοχή της Αυστραλίας, με τη συνδρομή εγκληματολόγων και με τη χρήση ερωτηματολογίων. Επίσης, για να είναι σε θέση να μελετήσει διεξοδικά μεγαλύτερες γεωγραφικά περιοχές, συμπεριέλαβε στην έρευνα του στατιστικά στοιχεία που σχετίζονταν με την εγκληματικότητα, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ, τη καταγεγραμμένη διαφθορά και τα έσοδα από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες. Στις περιπτώσεις των χωρών που τα αναγκαία στοιχεία δεν ήταν διαθέσιμα, υπολόγισε το μέσο όρο των κατά κεφαλήν εγκλημάτων ξεχωριστά σε κάθε περιοχή, προσαρμόζοντας τις τιμές αυτές στα πληθυσμιακά δεδομένα των εκάστοτε χωρών.

Σε αυτό το σημείο καλό είναι να αναφερθεί ότι ο ρόλος του κατά κεφαλήν ΑΕΠ διαδραμάτιζε σπουδαίο ρόλο στις μετρήσεις που πραγματοποιήθηκαν. Αυτό συνέβη γιατί, στις οικονομικά ασθενέστερες χώρες τα έσοδα που απορρέουν από παράνομες και εγκληματικές δραστηριότητες είναι περισσότερα. Ακόμη, είναι συχνό το φαινόμενο, τα επίσημα στοιχεία, τα οποία προέρχονται από τις δικτικές αρχές αρκετών χωρών, όπως είναι η αστυνομία, να παρουσιάζουν αισθητά μειωμένη την εγκληματική δραστηριότητα σε σχέση με την εικόνα που παρουσιάζουν τα θύματα των εγκληματικών ενεργειών.

Βάση όλων των παραπάνω, ο Walker οδηγήθηκε στις παρακάτω υποθέσεις:

- Οι παράνομες οικονομικές δραστηριότητες αποφέρουν έσοδα σε όλες τις χώρες.
- Τα παράνομα κέρδη ποικίλουν σε κάθε χώρα και καθορίζονται από την επικρατούσα παράνομη δραστηριότητα και συνακόλουθα από τα μέσα έσοδα που απορρέουν από αυτήν.

- Τα περισσότερο καλά οργανωμένα και πολύπλοκα εγκλήματα αποφέρουν μεγαλύτερα κέρδη.
- Τα παράνομα κέρδη είναι μεγαλύτερα στις οικονομικά ανεπτυγμένες χώρες.
- Η κοινωνική ανισότητα και η διαφθορά, δρουν καταλυτικά στη γιγάντωση φαινομένων εκδήλωσης εγκληματικής συμπεριφοράς.
- Δεν είναι εφικτό να μετατραπούν σε νόμιμα, το σύνολο των παράνομων χρημάτων, παρά ένα μέρος μόνο αυτών.

Επίσης ο Walker προέβη σε υποθέσεις που αυτή τη φορά αφορούσαν το ξέπλυμα χρήματος, που είναι οι εξής:

- Τα παράνομα κέρδη που δημιουργούνται σε μία χώρα και νομιμοποιούνται σε μία άλλη χώρα, πολλές φορές χώρα φορολογικό παράδεισο, δεν απομακρύνονται πάντα από τη χώρα αυτή, ειδικά αν η τοπική νομοθεσία προσφέρει ιδανικές συνθήκες για κάλυψη των παράνομων δραστηριοτήτων.
- Σε χώρες όπου το φαινόμενο της διαφθοράς στον επιχειρηματικό κλάδο είναι ιδιαίτερα υψηλό, αποτελεί ιδανικό παράγοντα προσέλκυσης επιτήδειων με σκοπό το ξέπλυμα χρημάτων. Αντίθετα, το υψηλό επίπεδο κρατικής διαφθοράς, ειδικά αν συνδυάζεται με κοινωνικές ταραχές, αποτελεί παράγοντα αποφυγής.
- Τα παράνομα χρήματα τα οποία πλέον έχουν νομιμοποιηθεί, επιζητούν χώρες με σταθερή οικονομία και ελαστικό τραπεζικό σύστημα, η οποία δεν εφαρμόζει στο μέγιστο βαθμό τις διεθνείς συμβάσεις περί ξεπλύματος χρήματος.
- Επίσης, τα άτομα του εγκληματικού χώρου, επιδιώκουν να προσεταιριστούν χώρες που είναι περισσότερο κοντά με τη δική τους, σε τομείς που αφορούν την γλώσσα, τον πολιτισμό, το εμπόριο κ.α.
- Σημαντικό πόλο έλξης αποτελούν για τα παράνομα χρήματα, γεωγραφικές περιοχές οι οποίες εφαρμόζουν πολιτικές κάλυψης των παράνομων δραστηριοτήτων, διαθέτουν τραπεζικό απόρρητο και φυσικά δε συμμορφώνονται με τις επιταγές της FATF και των διεθνών συμβάσεων για το ξέπλυμα χρημάτων.

- Ακόμη, οι χώρες με υψηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ, αποτελούν πόλο έλξης των επιτήδειων, για το λόγο ότι είναι ευκολότερο για αυτούς να καλύψουν τις παράνομες δραστηριότητες τους.
- Τέλος, το άνοιγμα των αγορών και η διεθνής συνεργασία στο εμπόριο, αποτελούν παράγοντες που αυξάνουν καταλυτικά φαινόμενα σχετιζόμενα με παράνομες οικονομικές δραστηριότητες και συνακόλουθα τις προσπάθειες νομιμοποίησης των παράνομων εσόδων που απορρέουν από αυτές.

Στην ανάλυση που ακολουθεί, επιχειρείται η παρουσίαση ενός οικονομικού μοντέλου, δίνοντας μας τη δυνατότητα να μελετήσουμε με ποιο τρόπο πραγματοποιείται ο έλεγχος και η εποπτεία του ξεπλύματος χρήματος (Walker, 2007). Ακόμη, θα ήταν καλό να επισημανθεί, ότι από τη μελέτη του μοντέλου που προαναφέραμε, αποτυπώνεται ότι σε ετήσια βάση ξεπλένονται περίπου \$ 2,85 δις όπου το μεγαλύτερο κομμάτι από αυτά τα χρήματα συσσωρεύεται στην Λατινική Αμερική αλλά και στην Ευρώπη, λόγω της υπερτίμησης του ευρώ. Επίσης, το προαναφερθέν μοντέλο, παρουσιάστηκε από τον John Walker το 2007, βασιζόμενο σε στατιστικά στοιχεία 226 χωρών σε παγκόσμιο επίπεδο, με τη συνακόλουθη χρήση δεικτών, ώστε να αποτυπώσει το ακριβές μέγεθος των χρημάτων που επιχειρείται η νομιμοποίησή τους. Ακόμα, το εν λόγω μοντέλο, εκτιμά το κατά πόσο τα παράνομα χρήματα που έχουν αποκτηθεί σε μία γεωγραφική περιοχή, παραμένουν σε αυτήν ή μεταφέρονται σε άλλη χώρα. Με αυτό τον τρόπο πραγματοποιούνται οι μετρήσεις με το μοντέλο του Walker.

Ακόμη, σε αυτό το σημείο καλό είναι να επισημανθεί το γεγονός ότι τα παράνομα χρήματα, αποτελούν χρηματικές ροές, που όπως αναφέρθηκε, σε κάποια χώρα παράγονται και σε κάποια άλλη νομιμοποιούνται. Επίσης, δεν είναι αναγκαίο για να προβούμε σε ασφαλή συμπεράσματα να ακολουθήσουμε ολόκληρη τη διαδρομή που ακολουθούν, τα χρήματα αυτά. Ωστόσο, είναι αναγκαίο να μελετήσουμε το φαινόμενο στα αρχικά στάδια της δημιουργίας του. Ο λόγος που κάτι τέτοιο είναι περισσότερο αναγκαίο, είναι γιατί αν μελετούσαμε και προσμετρούσαμε τα παράνομα χρήματα σε όλη τη διαδρομή που ακολουθούν, τότε θα υπολογίζαμε περισσότερες από μία φορές τα ίδια χρήματα.

Αναλυτικότερα, ο Walker, στο μοντέλο που ανέπτυξε, επιχείρησε να μελετήσει τα παράνομα χρήματα ως ανεξάρτητη μεταβλητή, εστιάζοντας τη μελέτη του σε κάθε χώρα ξεχωριστά. Ακόμη, μεγάλη έμφαση έδωσε ο Walker, στο κομμάτι που αφορά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά σε κάθε χώρα τα οποία επιδρούν σημαντικά στο κατά πόσο η εν λόγω χώρα

θα αποτελέσει πόλο έλξης για τους επιτήδειους που θα επιχειρήσουν να παράγουν και κατ'επέκταση να νομιμοποιήσουν τα παράνομα χρήματα τους.

Σύμφωνα με την άποψη του Walker, ότι υπάρχουν περιπτώσεις χωρών, όπου τα παράνομα χρήματα προκειμένου να νομιμοποιηθούν, σε αρχικό στάδιο πάντα, ξεκίνησαν να εισρέουν στη χώρα με τη μυστική βοήθεια που παρείχαν οι τοπικές τράπεζες ή ακόμη και κυβερνητικοί φορείς. Ακόμη, ύστερα από συστηματικές μελέτες, κατέληξε στο συμπέρασμα, ότι οι χώρες με υψηλά επίπεδα διαφθοράς, αποτελούν προσφιλή προορισμό για ξέπλυμα χρήματος. Αντίθετα, χώρες με φαινόμενα ταραχών και εντάσεων στο εσωτερικό τους, δεν ενδείκνυνται για εγκατάσταση των παράνομων δραστηριοτήτων. Ωστόσο, ο Walker, αναφέρει ότι οι παραπάνω προτάσεις, αποτελούν εμπειρική προσέγγιση και όχι τεκμηριωμένη απόδειξη, λόγω της έλλειψης επαρκών στοιχείων.

Επιπρόσθετα, θέλοντας να αναλύσουμε σε βάθος το μοντέλο που ανέπτυξε ο Walker, μπορούμε αν το χωρίσουμε σε επτά διαδοχικά στάδια.

- Στο πρώτο στάδιο, παρέχονται τα απαραίτητα στοιχεία για το μέγεθος των εγκλημάτων σε ετήσια βάση, σε ένα πλήθος περίπου εκατό κρατών. Ακόμη, τα στοιχεία αυτά, προέρχονται από τα καταγεγραμμένα στοιχεία των τοπικών διοικητικών αρχών κάθε κράτους.
- Στο δεύτερο στάδιο, ταξινομούνται και προσαρμόζονται τα υπό εξέταση στοιχεία, με σκοπό την τυχόν εξάλειψη διαφορών που μπορεί να υφίστανται από χώρα σε χώρα.
- Στο τρίτο στάδιο, επιχειρείται διαμέσου οικονομικοκοινωνικών παραμέτρων η απόκτηση των απαραίτητων στατιστικών στοιχείων, χωρών στις οποίες δεν είναι διαθέσιμα. Το φαινόμενο αυτό, απαντάται συχνότερα σε χώρες οι οποίες χαρακτηρίζονται ως αναπτυσσόμενες. Επίσης, όταν τα στοιχεία συγκεντρωθούν, επιχειρείται να εκτιμηθεί ο συνολικός όγκος των χρημάτων σε κάθε χώρα.
- Στο τέταρτο στάδιο, αποτυπώνεται ο όγκος του ξεπλύματος χρήματος για κάθε εγκληματική δραστηριότητα ξεχωριστά.
- Στο πέμπτο στάδιο, εκτιμώνται οι τυχόν αποκλίσεις μεταξύ των κρατών, αναφορικά με τα παράνομα κέρδη, σε όρους κατά κεφαλήν ΑΕΠ και του γενικότερου επιπέδου διαφθοράς της χώρας.

- Στο έκτο στάδιο, εκτιμάται ο όγκος των παράνομων χρημάτων που ξεπλένονται με τη βοήθεια του δείκτη TI¹³, έχοντας ως δεδομένο ότι οι χώρες με υψηλά επίπεδα εγκληματικότητας και διαφθοράς, αποτελούν πόλο έλξης για τους επιτήδειους. Αναλυτικότερα, το μοντέλο θεωρεί ότι οι διεφθαρμένες χώρες, νομιμοποιούν περίπου το 80-100% των παράνομων χρημάτων που παράγονται σε αυτές. Αντίθετα, οι χώρες με χαμηλή διαφθορά, νομιμοποιηθούν στην επικράτεια τους μόνο το 20-30% των παράνομων χρημάτων που παράγονται σε αυτές.
- Στο έβδομο στάδιο, αναλύεται το μέγεθος των παράνομων χρημάτων, των οποίων επιχειρείται η μετατροπή τους σε νόμιμα, σε χώρες όμως εκτός της χώρας δημιουργίας τους.

Σύμφωνα με τα όσα αναφέρθηκαν μπορούμε να οδηγηθούμε στα παρακάτω συμπεράσματα.

- α) Τα κράτη που επιδεικνύουν ανοχή σε προσπάθειες νομιμοποίησης εσόδων τα οποία προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες, αποτελούν πόλο έλξης παράνομων κεφαλαίων.
- β) Τα κράτη τα οποία μαστίζονται από πολιτικές και κοινωνικές ταραχές, δεν προσελκύουν εύκολα παράνομα κεφάλαια.
- γ) Τα κράτη που έχουν υψηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ, προσελκύουν περισσότερα παράνομα χρήματα, καθώς καθίστανται δυσκολότερο να αποκαλυφθεί η δράση των παράνομων κυκλωμάτων.
- δ) Τα κράτη τα οποία παρουσιάζουν ομοιότητες σε ζητήματα πολιτισμού, θρησκείας, γλώσσας κ.α. με τα άτομα του εγκληματικού χώρου, προτιμώνται για την επέκταση παράνομων δραστηριοτήτων, σε αντίθεση με άλλες χώρες.

¹³ Ο δείκτης IT προέρχεται από το διεθνή οργανισμό Transparency International, ο οποίος είναι μία μη κυβερνητική οργάνωση με έδρα το Βερολίνο με συστηματική δράση κατά του ξεπλύματος χρήματος και της διαφθοράς, τόσο σε εθνικό, όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Τα ιδρυτικά στελέχη του, αποτελούνταν από πρώην μέλη της FATF. Ο εν λόγω οργανισμός έχει αναπτύξει σημαντική δράση συνεργαζόμενος με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, παρέχοντας τους οδηγίες σε ζητήματα καταπολέμησης διαφθοράς. (Βλέπε www.transparency.org)

Στην ανάλυση που ακολουθεί, επιχειρείται η αποτύπωση των παραπάνω υποθέσεων, για την ακρίβεια των τριών πρώτων (α, β και γ) σε ένα τύπο, καθώς και η κατάταξη των κρατών με βάση τον τύπο αυτό στον παρακάτω πίνακα.

$$\text{Προσέλκυση ξεπλύματος χρήματος} = (\text{κατά κεφαλήν ΑΕΠ}) * (3 * \text{τραπεζικό} \\ \text{απόρρητο} + \text{κυβερνητική στάση} + \text{μέλος του SWIFT}^{14} - 3 * \text{διαταραχές} - \\ \text{διαφθορά} + 15) \quad (4.2)$$

Πίνακας 4.10

Η ιεράρχηση των κρατών με βάση την προσέλκυση ξεπλύματος χρήματος

Χώρα	Αποτέλεσμα
Λουξεμβούργο	686
Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής	634
Ελβετία	617
Νησιά Κέιμαν	600
Αυστρία	497
Ολλανδία	476
Λιχτενστάιν	466
Βατικανό	449
Ηνωμένο Βασίλειο	439
Σιγκαπούρη	429
Χόνγκ Κόνγκ	397
Ιρλανδία	356
Βερμούδες	313
Μπαχάμες, Ανδόρα, Μπρουνέι, Ισλανδία, Καναδάς	250-299
Πορτογαλία, Δανία, Σουηδία, Μονακό, Ιαπωνία, Φινλανδία, Γερμανία, Νέα Ζηλανδία, Βέλγιο	200-249
Μπαχρέιν, Κατάρ, Ιταλία, Ταϊβάν, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Μπαρμπάντος, Μάλτα, Γαλλία, Κύπρος	150-199
Γιβραλτάρ, Αζόρες, Κανάρια Νησιά, Γροιλανδία, Λευκορωσία, Ισπανία, Ισραήλ	100-149

¹⁴ Το SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication), του οποίου η έδρα βρίσκεται στις Βρυξέλλες με γραφεία στα σημαντικότερα χρηματοπιστωτικά κέντρα και στις αναπτυσσόμενες αγορές. Το SWIFT λειτουργεί ως μεταφορέας τυποποιημένων μηνυμάτων (πληροφοριών) οικονομικού περιεχομένου μεταξύ των μελών του, μέσω της ιδιόκτητης πλατφόρμας του, εξασφαλίζει δε την ακεραιότητα, εμπιστευτικότητα και ταχύτητα της μεταφοράς.

Πίνακας 4.10

Συνέχεια

Τσεχία, Λετονία, Άγιος Βικέντιος, Μαλαισία, Εσθονία, Ομάν, Λιθουανία, Νησιά Β. Μαριάνο, Βόρεια Κορέα, Σεϋχέλλες, Αζερμπαϊτζάν, Αγκουίλα, Αρούμπα, Κουβέιτ, Ουγγαρία, Σαουδική Αραβία, Βρετανικές Παρθένες Νήσοι, Γκούαμ, Βραζιλία, Παναμάς, Ρωσία, Κόστα Ρίκα, Μαυρίκιος, Γκαμπόν, Αρμενία, Ταϊλάνδη, Σκόπια, Γρενάδα, Ελλάδα	50-99
Πολωνία, Σλοβακία, Γεωργία, Άγιος Χριστόφορος, Δομινικά, Αγία Λουκία, Μπελίζ, Γουαδελούπη, Μαυριτανία, Πουέρτο Ρίκο, Αμερικανικές Παρθένες Νήσοι, Αργεντινή, Κροατία, Ουρουγουάη, Νησιά Μιντγουέι, Μπαρμπούντα, Σλοβενία, Σουρινάμ, Μποτσουάνα, Ρουμανία, Χιλή, Βουλγαρία, Γαλλική Πολυνησία, Νέα Καλεντονία, Τρινιδάδ, Λιβύη, Τουρκία, Αλβανία, Λίβανο, Γουατεμάλα, Εκουαδόρ, Μολδαβία, Νότια Αφρική, Γαλλική Γουιάνα	25-49
Νησιά Φόκλαντ, Βανουάτου, Βενεζουέλα, Ουκρανία, Νησιά Κούκ, Φιλιππίνες, Νησιά Τούρκς και Κάικος, Νησιά Μάρσαλ, Μεξικό, Ναούρου, Αλγερία, Αντίγουα, Βολιβία, Ουζμπεκιστάν, Συρία, Δυτική Σαμάρια, Μαρόκο, Ινδονησία, Κολομβία, Κούβα, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Τυνησία, Ιορδανία, Παραγουάη, Τζαμάικα, Σαν Μαρίνο, Μαγιότ, Νησιά Παλάου, Ονδούρα, Νιούε, Ριγιούνιον, Ναμίμπια, Σομαλία, Κονγκό, Τόνγκα, Ιράκ, Ζουαζηλάνδη, Δομινικανή Δημοκρατία, Καζακστάν, Κιργιστάν, Τουρκμενιστάν, Ελ Σαλβαδόρ	10-24
Καμερούν, Μπουτάν, Βόρεια Κορέα, Ακτή Ελεφαντοστού, Μικρονησία, Κιριμπάτι, Τουβαλού, Παπούα, Νέα Γουινέα, Ζιμπάμπουε, Δυτική Σαχάρα, Ιράν, Κάπε Βέρδε, Σενεγάλη, Αίγυπτος, Περού, Σρι Λάνκα, Τζιμπουτί, Μογγολία, Νησιά Σολομώντα, Ζάμπια, Λεσόθο, Υεμένη, Κομόρες, Σάο Τομέ, Μαλδίβες, Μπενίν, Νικαράγουα, Πακιστάν, Γουιάνα, Μπουρκίνα Φάσο, Νιγηρία, Εκουατορίαλ Γουινέα, Γκάμπια, Μυανμάρ, Γουινέα, Κίνα, Γκάνα, Αϊτή, Βιετνάμ, Κένυα, Τόγκο, Τατζικιστάν, Ινδία, Κεντρική Αφρικανική Δημοκρατία, Σουδάν, Τανζανία, Μαλί, Λάος, Νιγηρ, Μαλάουι, Ουγκάντα, Γουινέα Μπισσάου, Νεπάλ, Αγκόλα, Μπαγκλαντές, Λιβερία, Δημοκρατία Κονγκό, Καμπόντια, Ρουάντα, Μοζαμβίκη, Αιθιοπία, Αφγανιστάν, Μπουρούντι, Σιέρα Λεόνε, Τσάντ, Νήσος Ευρώπη.	0-9

Πηγή: Walker (2007)

Όπως είναι εμφανές η Ελλάδα, βρίσκεται σε ένα μέσο επίπεδο, σχετικά με την προσέλκυση παράνομων χρηματικών κεφαλαίων.

Επιπρόσθετα, ο Walker, για να περιορίσει τον παράγοντα της γεωγραφικής απόστασης και να μπορέσει να υπολογιστεί με ακρίβεια ο τρόπος που διαχέονται τα παράνομα χρήματα που προέρχονται από χώρες του εξωτερικού, χρησιμοποίησε τον παρακάτω τύπο:

$$\begin{aligned} & \text{Ποσοστό χρήματος που ξεπλένεται εξωτερικά από τη χώρα X στη χώρα Y} \\ &= \frac{\text{Ποσό προσέλκυσης μίας χώρας Y}}{(\text{Απόσταση μεταξύ των χωρών X και Y})^2} \end{aligned} \quad (4.3)$$

Τα συμπεράσματα του μοντέλου του Walker

Σε αυτό το σημείο καλό είναι να αναφερθούμε στα συμπεράσματα που οδηγήθηκε ο Walker από την έρευνα του. Ξεκινώντας, δε θα πρέπει αν αμελήσουμε να επισημάνουμε, ότι εξαιτίας του μεγάλου όγκου των δεδομένων της έρευνας, ο Walker, αναφέρει ένα μέρος μόνο από το σύνολο της έρευνας του. Αναλυτικότερα, αναφέρει στοιχεία, όπως ο όγκος των παράνομων χρημάτων που νομιμοποιούνται σε μία χώρα, καθώς και σε ποιο βαθμό η κάθε χώρα αποτελεί πόλο έλξης από τα παράνομα κυκλώματα που αποσκοπούν στο να νομιμοποιήσουν τα παράνομα χρήματα τους. Ακόμη, η εκτίμηση των ερευνών του Walker, υπολογίζει, όπως αναφέραμε παραπάνω στην ανάλυση μας, ότι ανέρχονται σε περισσότερα από \$ 2,85 δις.

Ο παρακάτω πίνακας, δείχνει τις είκοσι πρώτες χώρες από τις οποίες προέρχεται ο κύριος όγκος των παράνομων κεφαλαίων, που ακόμη δεν έχουν νομιμοποιηθεί. Όπως, είναι προφανές αρκετές από τις χώρες, είναι ανεπτυγμένες οικονομικά και γεωγραφικά βρίσκονται στην Ευρώπη.

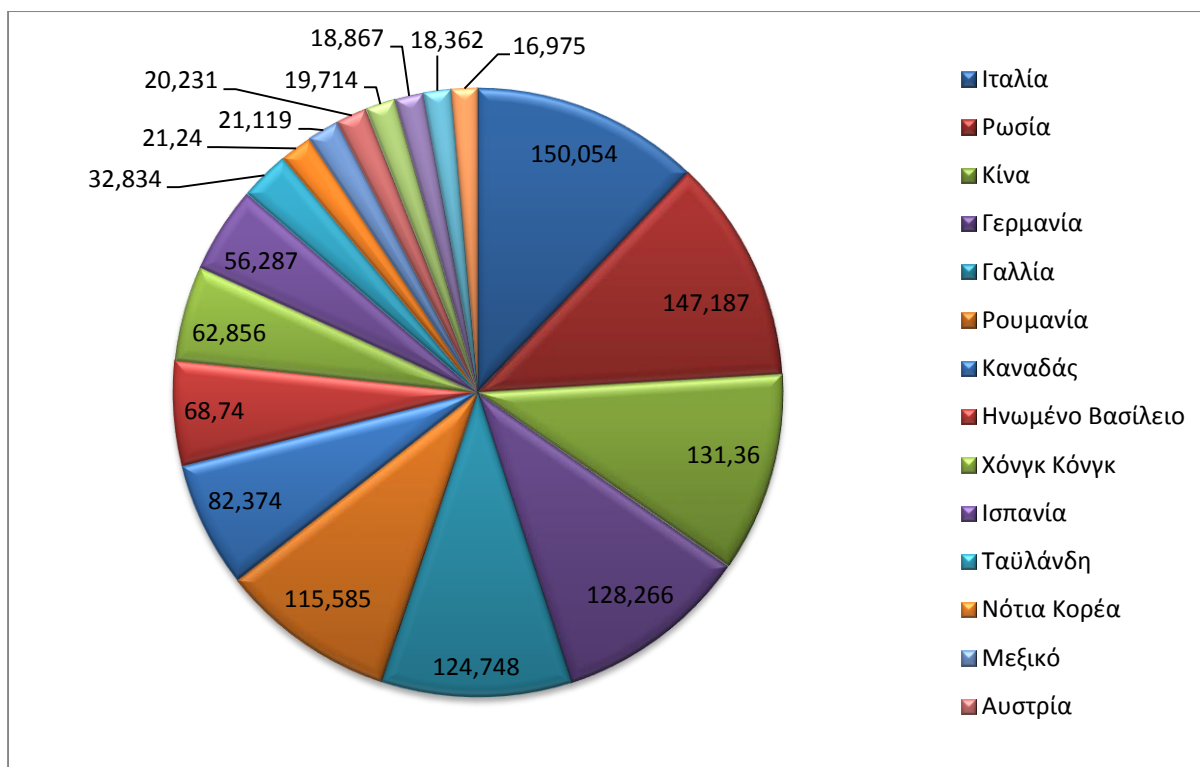
Πίνακας 4.11

Οι πρώτες 20 χώρες προέλευσης ξεπλύματος χρήματος στον κόσμο

A/A	Προέλευση	Ποσό σε \$ εκ./έτος	% επί του συνόλου
1	Η.Π.Α.	1.320.228	46,3
2	Ιταλία	150.054	5,3
3	Ρωσία	147.187	5,2
4	Κίνα	131.36	4,6
5	Γερμανία	128.266	4,5
6	Γαλλία	124.748	4,4
7	Ρουμανία	115.585	4,1
8	Καναδάς	82.374	2,9
9	Ηνωμένο Βασίλειο	68.74	2,4
10	Χόνγκ Κόνγκ	62.856	2,2
11	Ισπανία	56.287	2,0
12	Ταϊλάνδη	32.834	1,2
13	Νότια Κορέα	21.24	0,7
14	Μεξικό	21.119	0,7
15	Αυστρία	20.231	0,7
16	Πολωνία	19.714	0,7
17	Φιλιππίνες	18.867	0,7
18	Ολλανδία	18.362	0,6
19	Ιαπωνία	16.975	0,6
20	Βραζιλία	16.786	0,6
Σύνολο	Όλες οι χώρες	2.850.470	100

Πηγή: Walker (2007)

Αναφορικά με τις πρώτες 20 χώρες προέλευσης ξεπλύματος χρήματος στον κόσμο, παρατίθεται διάγραμμα στη συνέχεια της ανάλυσης μας, με σκοπό την καλύτερη ερμηνεία για κάθε μία χώρα ξεχωριστά. Όπως είναι προφανές, οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, βρίσκονται στην πρώτη θέση κατέχοντας περίπου το μισό ποσοστό προέλευσης ξεπλύματος χρήματος σε σχέση με τις άλλες χώρες.

Πηγή: Walker (2007)

Διάγραμμα 4.13

Οι πρώτες 20 χώρες προέλευσης ξηπλύματος χρήματος στον κόσμο

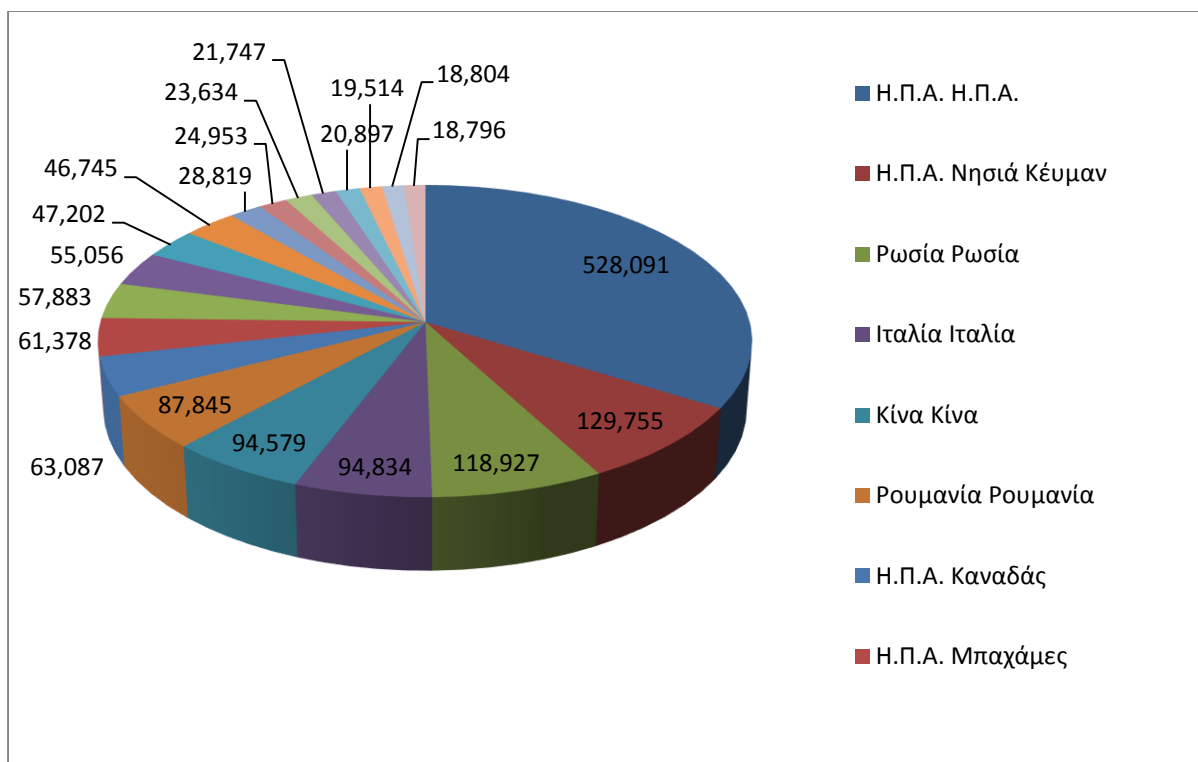
Στον παρακάτω πίνακα, ο Walker, επιχειρεί να αποτυπώσει τα αποτελέσματα της έρευνας του αναφορικά με την κατεύθυνση που ακολουθούν τα παράνομα χρήματα με απώτερο σκοπό, τη νομιμοποίησή τους και τον καθαρισμό τους από τα στοιχεία αυτά, που μέχρι τώρα τα καθιστούσαν παράνομα. Στον πίνακα που ακολουθεί, αποτυπώνονται οι χρηματικές ροές που ενυπάρχουν μεταξύ των κρατών.

Πίνακας 4.12

Οι πρώτες 20 ροές ξεπλύματος χρήματος στον κόσμο

A/A	Προέλευση	Προορισμός	Ποσό σε \$ εκ./έτος	% επί του συνόλου
1	Η.Π.Α.	Η.Π.Α.	528.091	18,5
2	Η.Π.Α.	Νησιά Κέιμαν	129.755	4,6
3	Ρωσία	Ρωσία	118.927	4,2
4	Ιταλία	Ιταλία	94.834	3,3
5	Κίνα	Κίνα	94.579	3,3
6	Ρουμανία	Ρουμανία	87.845	3,1
7	Η.Π.Α.	Καναδάς	63.087	2,2
8	Η.Π.Α.	Μπαχάμες	61.378	2,2
9	Γαλλία	Γαλλία	57.883	2,0
10	Ιταλία	Βατικανό	55.056	1,9
11	Γερμανία	Γερμανία	47.202	1,7
12	Η.Π.Α.	Βερμούδες	46.745	1,6
13	Ισπανία	Ισπανία	28.819	1,0
14	Ταϊλάνδη	Ταϊλάνδη	24.953	0,9
15	Χόνγκ Κόνγκ	Χόνγκ Κόνγκ	23.634	0,8
16	Καναδάς	Καναδάς	21.747	0,8
17	Ηνωμένο Βασίλειο	Ηνωμένο Βασίλειο	20.897	0,7
18	Η.Π.Α.	Λουξεμβούργο	19.514	0,7
19	Γερμανία	Λουξεμβούργο	18.804	0,7
20	Χόνγκ Κόνγκ	Ταϊβάν	18.796	0,7
Σύνολο	Όλες οι χώρες	Όλες οι χώρες	2.850.470	100

Πηγή: Walker (2007)

Πηγή: Walker (2007)

Διάγραμμα 4.14

Οι πρώτες 20 ροές ξεπλύματος χρήματος στον κόσμο

Στη συνέχεια, ο Walker, αθροίζει τις παραπάνω ροές κεφαλαίων με γνώμονα τον προορισμό τους. Από την προσέγγιση αυτήν, απορρέει ο παρακάτω πίνακας, ο οποίος ενσωματώνει όλες τις υποθέσεις που αναφέρθηκαν μέχρι τώρα.

Πίνακας 4.13

Οι πρώτες 20 χώρες προορισμού ξεπλύματος χρήματος στον κόσμο

A/A	Προορισμός	Ποσό σε \$ εκ./έτος	% επί του συνόλου
1	Η.Π.Α.	538.145	18,9
2	Νησιά Κέιμαν	138.329	4,9
3	Ρωσία	120.493	4,2
4	Ιταλία	105.688	3,7
5	Κίνα	94.726	3,3
6	Ρουμανία	89.595	3,1
7	Καναδάς	85.444	3,0

Πίνακας 4.13**Συνέχεια**

8	Βατικανό	80.596	2,8
9	Λουξεμβούργο	78.468	2,8
10	Γαλλία	68.471	2,4
11	Μπαχάμες	66.398	2,3
12	Γερμανία	61.315	2,2
13	Ελβετία	58.993	2,1
14	Βερμούδες	52.887	1,9
15	Ολλανδία	49.591	1,7
16	Λιχτενστάιν	48.949	1,7
17	Αυστρία	48.376	1,7
18	Χόνγκ Κόνγκ	44.519	1,6
19	Ηνωμένο Βασίλειο	44.478	1,6
20	Ισπανία	35.461	1,2

Πηγή: Walker (2007)

Συμπερασματικά, μπορούνε να επισημάνουμε ότι ο Walker με τις έρευνες που εκπόνησε και φυσικά με τη βοήθεια του μοντέλου που ο ίδιος ανέπτυξε, κατάφερε να μελετήσει τις παράνομες χρηματικές ροές σε παγκόσμιο επίπεδο, αποτυπώνοντας παράλληλα τον όγκο τους. Ακόμη, τα αποτελέσματα των ερευνών του Walker, προσεγγίζουν σε μεγάλο βαθμό τα αποτελέσματα των ερευνών οι οποίες προαναφέρθηκαν στην ανάλυση μας. Το γεγονός αυτό είναι πολύ σημαντικό καθώς αποδεικνύει την ορθότητα των μελετών του Walker.

Ωστόσο, παρά τις πρωτοποριακές μεθόδους έρευνας του Walker, το μοντέλο που ανέπτυξε έχει δεχθεί κριτικές, καθώς σε ορισμένες χώρες παρουσιάζεται το μέγεθος του ξεπλύματος χρήματος να είναι σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, οι οποίες εμφανίζονται να διαθέτουν το 46,3% των παραγόμενων παράνομων κεφαλαίων που επιδιώκουν το ξέπλυμα τους. Οι πολέμιοι του μοντέλου του Walker, επισημαίνουν, ότι τέτοιες έρευνες εκθέτουν, κατά την άποψη τους πάντα, ισχυρές χώρες οι οποίες αποτελούν ρυθμιστές της παγκόσμιας οικονομίας, μπορεί να προκαλέσουν δυσπιστία στις αγορές αναφορικά με την αξιοπιστία τους.

Το τροποποιημένο μοντέλο του Walker από τους Walker & Unger

Το έτος 2006 ο Unger μαζί με μία ομάδα ερευνητών (Unger, *et. al.*, 2006), καθώς και οι ερευνητές Walker and Unger (2009), βασιζόμενοι στο αρχικό μοντέλο του Walker του 1994, παρουσίασαν ένα αρκετά βελτιωμένο μοντέλο. Για να γίνει όμως αυτό πραγματικότητα, βασίστηκαν σε στοιχεία τα οποία προέρχονταν από μελέτες των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος. Το συγκεκριμένο μοντέλο διαιρείται σε δύο κομμάτια. Στο πρώτο μέρος, υπολογίζονται τα έσοδα από εσωτερικές παράνομες δραστηριότητες τα οποία νομιμοποιούνται και στο δεύτερο μέρος, υπολογίζονται τα έσοδα από παράνομες δραστηριότητες του εξωτερικού που εισρέουν στη χώρα προς νομιμοποίηση. Ακόμη, καλό είναι να επισημανθεί, ότι στο δεύτερο μέρος, προσμετρά τα παράνομα χρήματα αμέσως μόλις ξεκινούν να υπεισέρχονται στην οικονομία, αποφεύγοντας με αυτόν τον τρόπο το διπλό υπολογισμό.

Ακόμη, ο τροποποιημένος δείκτης του Walker, έχει ως βασικό χαρακτηριστικό του, ότι όσο μεγαλύτερος είναι τόσο περισσότερα παράνομα κεφάλαια προσελκύονται στη συγκεκριμένη χώρα προς νομιμοποίηση.

$$\begin{aligned} \text{Προσέλκυση ξεπλύματος χρήματος} = & (\text{κατά κεφαλήν ΑΕΠ}) * (3 * \text{τραπεζικό απόρρητο} \\ & + \text{κυβερνητική στάση} + \text{Μέλος SWIFT} + \text{χρηματοοικονομικές καταθέσεις} - 3 * \text{διαταραχές} - \\ & \text{διαφθορά} - \text{Μέλος του Egmont Group}^{15} + 10) \end{aligned} \quad (4.4)$$

Κατά την άποψη των ερευνητών, είναι πολύ σημαντικό στοιχείο μία χώρα να είναι μέλος Egmont Group, καθώς αυτό αποδεικνύει ότι ενδιαφέρεται να πατάξει φαινόμενα όπως είναι το ξέπλυμα χρήματος. Ακόμη, η κλίμακα, στην παραπάνω μεταβλητή, έχει τιμή 0 για χώρες που δεν είναι μέλη της και τιμή 1 για αυτές που είναι μέλη. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ, καθορίζεται σε δολάρια των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Η μεταβλητή τραπεζικό απόρρητο, κυμαίνεται από την τιμή 1, για κράτη χωρίς νόμους, μέχρι την τιμή 5, για κράτη με πολύ αυστηρούς νόμους. Η κυβερνητική στάση, προσμετράτε με τιμή 0, όταν καταπολεμάτε το ξέπλυμα χρήματος και με τιμή 4, όταν η κυβερνητική στάση είναι

¹⁵ Το Egmont Group, ιδρύθηκε στις Βρυξέλλες το 1995, με σκοπό τη σύσταση μίας άτυπης ομάδας για τη διεθνή συνεργασία, σε ζητήματα όπως ανταλλαγής πληροφοριών και τεχνολογίας.

ανεκτική σε τέτοια φαινόμενα. Η μεταβλητή μέλος του SWIFT, είναι η τιμή της 0 για χώρες που δεν είναι μέλη και λαμβάνει τιμή 1 για χώρες που είναι μέλη. Η μεταβλητή χρηματοοικονομικές καταθέσεις, επιδρά σημαντικά στη μεταβλητή ΑΕΠ, καθώς όσο μεγαλύτερες είναι, τόσο περισσότερο ελκυστική είναι η εν λόγω χώρα σε προσέλκυση παράνομων κεφαλαίων με σκοπό τη νομιμοποίηση αυτών. Η μεταβλητή, διαταραχές, λαμβάνει τιμές από 0, όταν δεν υπάρχουν διαταραχές και τιμή 4, όταν υπάρχουν πολλές διαταραχές. Τέλος, η μεταβλητή διαφθορά, οι τιμές που λαμβάνει είναι από 1, για χαμηλά επίπεδα διαφθοράς, μέχρι την τιμή 5, για περιπτώσεις κρατών με υψηλή διαφθορά.

Σύμφωνα με τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, δημιουργείται μία νέα ιεράρχηση των κρατών, αυτή τη φορά με τα νέα δεδομένα. Ακόμη, καλό είναι να επισημάνουμε, ότι στον πίνακα που ακολουθεί, ο όποιος έχει συγκεντρωμένα τα στοιχεία των νέων ερευνών, παρατηρούμε ορισμένες χώρες να βρίσκονται σε χαμηλότερα επίπεδα, από αυτά που στην πραγματικότητα θα έπρεπε να είναι. Ωστόσο, τα στοιχεία προσεγγίζουν με πολύ υψηλή ακρίβεια την πραγματική κατάσταση σε μία πλειάδα κρατών, βοηθώντας μας να εξάγουμε ασφαλή συμπεράσματα για την έκταση του ξεπλύματος χρήματος.

Πίνακας 4.14

Η κατάταξη των κρατών σύμφωνα με τον δείκτη προσέλκυσης του Unger

Χώρα	Αποτελέσματα
Λουξεμβούργο	55,4
Βερμούδες	26,4
Ελβετία	25,7
Νησιά Κέιμαν, Νορβηγία, Χόνγκ Κόνγκ, Αυστρία, Λιχτενστάιν	21-20
Βέλγιο, Αρούμπα, Τζέρσεϊ	19-18
Ισλανδία, Καναδάς, Ιρλανδία, Σιγκαπούρη, Αυστραλία, Νησί Μαν, Βατικανό	17-15
Γαλλία, Σαν Μαρίνο, Γκούρνσεϊ, Ολλανδία	15-13
Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Μπαχρέιν, Γιβραλτάρ, Ιταλία, Παρθένες Νήσοι των Η.Π.Α., Κύπρος, Νησιά Φόκλαντ, Φινλανδία, Μπαχάμες, Ελλάδα	13-12
Μάλτα, Νέα Ζηλανδία, Ιαπωνία, Μπαρμπάντος, Γκουάμ, Σουηδία, Η.Π.Α.	12-11
Γροιλανδία, Ουγγαρία, Δανία, Ισραήλ, Βρετανικές Παρθένες Νήσοι	11-10

Πίνακας 4.14

Συνέχεια

Ταϊβάν, Γαλλική Πολυνησία, Κατάρ, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία, Μακάο, Νότια Κορέα, Μπρουνέι	10-9
Πουέρτο Ρίκο, Σλοβενία, Ομάν, Πορτογαλία, Νέα Καλεντόνια, Νησιά Πιτκάϊμ, Αντίγουα, Βόρεια Νησιά Μαριάννα, Μαυρίκιος, Νησιά Τούρκς και Κάικος, Τσεχία, Άγιος Χριστόφορος, Μποτσουάνα, Μαρτινίκα, Ουρουγουάη	9-6
Σεϋχέλλες, Μαλαισία, Ανγκουίλα, Σλοβακία, Κουβέιτ, Νότια Αφρική, Ναμίμπια, Λιθουανία, Παλάου, Χιλή, Αμερικανική Σαμόα, Τρινιδάδ και Τομπάγκο, Σαμόα, Άγιος Πιέρ και Μικελόν, Πολωνία, Νησιά Κούκ, Ναούρου	6-4
Λετονία, Παναμάς, Αγία Λουκία, Δομινίκα, Κροατία, Ουκρανία, Γρενάδα, Γουαδελούπη, Μπελίζ, Τυνησία, Βουλγαρία, Φίτζι, Ταϊλάνδη, Ρωσία, Λιβύη, Αργεντινή, Καζακστάν, Κόστα Ρίκα, Ριγιούνιον, Νιούε, Λευκορωσία, Ιορδανία, Λίβανο, Μαλδίβες, Τουρκμενιστάν, Βραζιλία, Μοντσεράτ, Τζαμάικα, Φιλιππίνες, Γκαμπόν, Αίγυπτος, Γουιάνα, Γουατεμάλα, Άγιος Βικέντιος, Βανουάτου, Ελ Σαλβαδόρ	4-2
Μονακό, Μεξικό, Ρουμανία, Σουρινάμ, Σκόπια, Αλβανία, Ζουαζηλάνδη, Ιράν, Δομινικανή Δημοκρατία, Μαγιότ, Εσθονία, Συρία, Λεσόθο, Αρμενία, Ανδόρα, Τόνγκα, Κούβα, Βενεζουέλα, Κολομβία, Γκάνα, Ονδούρα, Νησιά Μάρσαλ, Βιετνάμ, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Μικρονησία, Παραγουάη, Ζιμπάμπουε	2-1
Εκουαδόρ, Μογγολία, Παπούα Νέα Γουινέα, Περού, Μαρόκο, Βολιβία, Νησιά Σολομώντα, Γκάμπια, Τουρκία, Μαυριτανία, Ολλανδία, Αντίλλες, Μιανμάρ, Σρι Λάνκα, Νικαράγουα, Αλγερία, Κιργιστάν, Γουινέα, Μπουτάν, Νιγηρία, Αζερμπαϊτζάν, Κάπε Βέρδε, Τζιμπουτί, Καμερούν, Κίνα, Εκουατοριάλ Γουινέα, Ινδία, Βόρεια Κορέα, Λάος, Ουζμπεκιστάν, Μολδαβία, Σαουδική Αραβία, Κένυα, Ινδονησία, Μπαγκλαντές, Τόγκο, Μπενίν, Μπουρκίνα Φάσο, Τσάντ, Σάο Τομέ, Τουβαλού, Ακτή Ελεφαντοστού, Ζάμπια, Αγκόλα, Αϊτή, Καμπόντια, Πακιστάν, Κιριμπάτι, Γεωργία, Μαδαγασκάρη, Σερβία και Μαυροβούνιο, Λιβερία, Αιθιοπία, Μαλάουι, Κονγκό, Εριτρέα, Τανζανία, Μαλί, Ρουάντα, Ιράκ, Νιγηρία, Ουγκάντα, Κεντρική Αφρικανική Δημοκρατία, Μοζαμβίκη, Τατζικιστάν, Σουδάν, Υεμένη, Σενεγάλη, Σιέρα Λεόνε, Κομόρες, Νεπάλ, Δυτική Σαχάρα, Σομαλία, Λωρίδα της Γάζας, Αφγανιστάν, Μπουρούντι	1-0

Πηγή: Unger, *et. al.*, (2006)

Ακόμη, μεταξύ των αποτελεσμάτων της έρευνας ήταν και η διαπίστωση ότι, όσο μικρότερη είναι η γεωγραφική απόσταση μεταξύ δύο κρατών, είναι πιθανότερο να αυξηθεί και η διακίνηση παράνομων χρημάτων, από τη μία γεωγραφική περιοχή στην άλλη. Αυτό αποκτά ακόμα μεγαλύτερη σημασία στη σημερινή εποχή, εξαιτίας της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας και της ελεύθερης διακίνησης κεφαλαίων, γνώσης και τεχνολογίας. Από όλα τα παραπάνω οι ερευνητές ανέπτυξαν τον παρακάτω δείκτη, ο οποίος είναι:

$$\text{Απόσταση} = \text{γλώσσα} + \text{εμπόριο} + \text{αποικιακό παρελθόν} + \text{φυσική απόσταση} \quad (4.5)$$

Σύμφωνα με τα στοιχεία του παραπάνω δείκτη, όταν δύο κράτη δεν έχουν καμία εμπορική συνεργασία, έχουν διαφορετικούς πολιτισμούς και γλώσσες, είναι πολύ δύσκολο να αναπτύξουν δραστηριότητα σε επίπεδο παράνομων οικονομικών δραστηριοτήτων. Στον παραπάνω δείκτη, η μεταβλητή γλώσσα, λαμβάνει την τιμή 0, όταν δεν είναι ίδια η γλώσσα και την τιμή 1, όταν είναι ίδια η γλώσσα. Η μεταβλητή, αποικιακό παρελθόν, λαμβάνει την τιμή 0, όταν είναι διαφορετικό και την τιμή 1, όταν είναι το ίδιο. Παρόμοια, η μεταβλητή συνεργασία στο εμπόριο, λαμβάνει την τιμή 0, όταν δεν υπάρχει συνεργασία και την τιμή 1, όταν υπάρχει συνεργασία. Τέλος, η μεταβλητή, φυσική απόσταση, διαιρείται σε ζώνες, λαμβάνοντας τιμές από 1, για χώρες της ίδια ζώνης, καθώς και τιμές έως 7, για χώρες που ανήκουν σε απομακρυσμένες ζώνες. Όλα τα παραπάνω αποτυπώνονται σε πίνακα στην ανάλυση που ακολουθεί.

Πίνακας 4.15

Αποστάσεις μεταξύ γεωγραφικών περιοχών

	Βόρεια Αμερική	Νότια Αμερική	Ευρώπη	Αφρική	Μέση Ανατολή	Ασία	Νοτιοανατολική Ασία
Βόρεια Αμερική	1	3	3	5	4	5	7
Νότια Αμερική		1	5	6	6	5	7
Ευρώπη			1	2	2	3	4
Αφρική				1	3	3	4
Μέση Ανατολή					1	2	4
Ασία						1	2
Νοτιοανατολική Ασία							1

Πηγή: Unger, *et. al.*, (2006)

Ακόμη, οι ερευνητές κατέληξαν στο συμπέρασμα, ότι αν συνδυαστεί ο δείκτης προσέλκυσης με τη μεταβλητή της απόστασης, είναι εφικτό να υπολογισθεί το ποσοστό των παραγόμενων παράνομων εσόδων μίας χώρας, που θα εισρεύσουν σε μία άλλη. Σύμφωνα με την άποψη που διατύπωσε ο Walker, ο δείκτης αυτός λαμβάνει την ακόλουθη μορφή, όπου X και Y , είναι οι δύο χώρες:

$$P(X, Y) = \frac{\text{βαθμός προσέλκυσης } Y}{(\text{απόσταση } X \text{ με την } Y)^2} \quad (4.6)$$

Ωστόσο, στον παραπάνω δείκτη παρατηρήθηκαν αδυναμίες, όπως το γεγονός ότι δεν παρέχονταν αποδεδειγμένα στοιχεία ότι οι τιμές το ποσοστό ροής κεφαλαίων από μία χώρα σε άλλες, αλλά και στην ίδια, δεν υπερέβαιναν το 100%. Το πρόβλημα αυτό, ξεπεράστηκε με τον παρακάτω τύπο:

Ποσοστό ροής παράνομων κεφαλαίων σε μία χώρα X

$$P(X, Yt) = \frac{1}{\sum_{i=1}^n \left(\frac{\text{προσέλκυση κεφαλαίων } (y_i)}{\text{απόσταση } (X, y_i)} \right)} * \frac{\text{προσέλκυση κεφαλαίων } (y_i)}{\text{απόσταση } (X, y_i)} \quad (4.7)$$

Χώρα X , με χώρες y_i με $i=1,2,3,\dots,n$

Αναλυτικότερα, ο προηγούμενος δείκτης αποτυπώνει το ποσοστό των παράνομων κεφαλαίων μία χώρας y_i που θα κατευθυνθούν σε μία άλλη χώρα X , με πολύ μεγάλη ακρίβεια.

Ωστόσο, γεννώνται κάποια ερωτήματα σχετικά με την ορθότητα των αποτελεσμάτων. Αυτό συμβαίνει γιατί, το να επιχειρήσουμε να αποτυπώσουμε το μέγεθος μίας παράνομης

και κρυφής οικονομικής δραστηριότητας, είναι εκ προοιμίου δύσκολο. Επίσης, για να οδηγηθούμε σε ορθά αποτελέσματα, χρειάζεται να ταξινομηθούν οι εγκληματικές δραστηριότητες σε κατηγορίες, να υπολογισθούν προσεγγιστικά τα έσοδα που αυτές επιφέρουν καθώς και τι ποσά από τα έσοδα αυτά ξεπλένονται και το αποτέλεσμα που έχει σε μία κοινωνία η ύπαρξη τέτοιων φαινομένων.

Σε αυτό το σημείο κρίνεται σκόπιμο να αναφέρουμε τις μελέτες σχετικά με το φαινόμενο του ξεπλύματος χρήματος που έχουν πραγματοποιηθεί για την Ελλάδα, από την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης¹⁶, (Hellenic - Financial Intelligence Unit - FIU), από το έτος 2001 έως το έτος 2012. Η Financial Intelligence Unit εφεξής FIU, αξιολογεί αιτήματα τα οποία προέρχονται από άλλες FIU του εξωτερικού, την FATF και από απλούς πολίτες.

Στην ανάλυση που ακολουθεί, αποτυπώνονται με πολύ παραστατικό τρόπο, τα στατιστικά στοιχεία τα οποία σε ετήσια βάση εκπονούνται από την FIU. Ακόμη, καλό είναι να μην αμελήσουμε να επισημάνουμε το γεγονός ότι σε ορισμένες χρονικές περιόδους, όπως είναι τα έτη 2006 και 2007, τα στοιχεία που δημοσιεύονται είναι ελλείπει, με συνέπεια να παρέχονται περιορισμένες δυνατότητες ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης. Παρόλα αυτά, η Ελληνική FIU, αποτελεί μέχρι σήμερα σημαντικό παράγοντα αποτροπής των παράνομων κυκλωμάτων, τα οποία επιχειρούν στην Ελληνική επικράτεια να κερδίσουν και συνακόλουθα να ξεπλύνουν παράνομα χρήματα, καθώς και να χρηματοδοτήσουν τρομοκρατικές οργανώσεις.

Αναλυτικότερα, μελετώντας τα στατιστικά στοιχεία που παρέχουν οι παρακάτω πίνακες, μπορεί εύκολα κανείς να κατανοήσει, ότι η συντριπτική πλειοψηφία των υποθέσεων που έχουν σταλεί προς διερεύνηση στην FIU, αφορά τραπεζικά ιδρύματα. Ακόμη, ένα σημαντικό μέρος των υποθέσεων, σχετίζεται με τις εταιρείες μεταφοράς κεφαλαίων, τα γραφεία συναλλάγματος και τέλος τις δημοσιές υπηρεσίες. Ακόμη, είναι προφανές ότι ο

¹⁶ Με το νόμο 3932/2011 με τον οποίο τροποποιήθηκε ο Ν. 3691/2008 η Επιτροπή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας μετονομάστηκε σε Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης. Η Αρχή αποτελεί την εθνική μονάδα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, και ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης συνεισφέροντας στην ασφάλεια και τη σταθερότητα της δημοσιονομικής και οικονομικής πολιτικής. Έργο της, σύμφωνα με το ν.3691/2008, όπως τροποποιήθηκε με το ν.3932/2011, είναι η συγκέντρωση, ανάλυση διερεύνηση και επεξεργασία αναφορών υπόπτων συναλλαγών που διαβιβάζονται σ' αυτή από τα υπόχρεα νομικά και φυσικά πρόσωπα καθώς και κάθε άλλη πληροφορία που περιέχεται σε γνώση της και σχετίζεται με τα αδικήματα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης.

όγκος των υποθέσεων που δέχεται η FIU, είναι πολύ μεγάλος. Αυτό γίνεται καλύτερα αντιληπτό, αν αναλογισθεί κανείς, ότι το έτος 2009, οι υποθέσεις που ελήφθησαν προς αξιολόγηση αριθμούσαν τις 2.304. Παρόλα αυτά, υπήρξε μία επιπλέον εισροή 705 συμπληρωματικών υποθέσεων που αφορούσαν ύποπτες ή ασυνήθιστες συναλλαγές, μόνο για το έτος 2009.

Στους Πίνακες 4.16 έως 4.18 αποτυπώνονται τα στοιχεία που εξέδωσε η FIU σχετικά με τις ύποπτες ή ασυνήθιστες συναλλαγές στην Ελληνική επικράτεια από το 2001 έως το 2009. Ακόμη, στους Πίνακες 4.19 έως 4.21, αποτυπώνεται με συνοπτικό τρόπο, για τα έτη 2010 έως 2012, όχι μόνο τα στοιχεία των υποθέσεων που ελέγχθηκαν, αλλά και τα περιουσιακά στοιχεία που κατασχέθηκαν, διαχωρίζοντας τα σε χρηματικά ποσά, ακίνητη περιουσία και κινητή περιουσία, των ατόμων τα οποία έκριναν ως ενόχους οι Ελληνικές Δικαστικές Αρχές. Τέλος, για το έτος 2012, είναι πολύ θετικό το στοιχείο, ότι στο συνοπτικό απολογισμό των υποθέσεων που εξέτασε η Ελληνική FIU, αναφέρει και τη σχετική νομοθετική διάταξη, βάση της οποίας αποφάνθηκε ότι οι εν λόγω υποθέσεις είναι αξιόπινες και καλό είναι να ακολουθηθεί η δικαστική οδός.

Πίνακας 4.16

Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών που υποβλήθηκαν στην FIU ανά υπόχρεο πρόσωπο τα έτη 2001 έως 2003

Υπόχρεα πρόσωπα	2001	%	2002	%	2003	%
Τράπεζες	569	67,7	680	77,4	549	72,9
Χρηματιστηριακές εταιρείες	11	1,3	10	1,1	12	1,6
Δημόσιες Υπηρεσίες - Οργανισμοί	67	8,0	82	9,3	84	11,2
Ιδιώτες - Ιδιωτικές εταιρείες	-	-	5	0,6	2	0,3
Εταιρείες μεταφοράς κεφαλαίων	193	23,0	102	11,6	106	14,1
Ξένοι φορείς	-	-	-	-	-	-
Υπόλοιπες κατηγορίες	-	-	-	-	-	-
Σύνολο	840	100	879	100	753	100

Πηγή: Hellenic FIU

Πίνακας 4.17

Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών που υποβλήθηκαν στην FIU ανά υπόχρεο πρόσωπο τα έτη 2004 έως 2006

Υπόχρεα πρόσωπα	2004	%	2005	%	2006	%
Τράπεζες	685	86,1	921	89,7	-	-
Χρηματιστηριακές εταιρείες	3	0,4	5	0,5	-	-
Δημόσιες Υπηρεσίες - Οργανισμοί	67	8,4	78	7,6	-	-
Ιδιώτες - Ιδιωτικές εταιρείες	2	0,3	3	0,3	-	-
Εταιρείες μεταφοράς κεφαλαίων	39	4,9	20	1,9	-	-
Ξένοι φορείς	-	-	-	-	-	-
Υπόλοιπες κατηγορίες	-	-	-	-	-	-
Σύνολο	796	100	1.027	100	1.005	-

Πηγή: Hellenic FIU

Πίνακας 4.18

Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών που υποβλήθηκαν στην FIU ανά υπόχρεο πρόσωπο τα έτη 2007 έως 2009

Υπόχρεα πρόσωπα	2007	%	2008	%	2009	%
Τράπεζες	-	-	-	-	1.079	46,8
Χρηματιστηριακές εταιρείες	-	-	-	-	120	5,2
Δημόσιες Υπηρεσίες - Οργανισμοί	-	-	-	-	361	15,7
Ιδιώτες - Ιδιωτικές εταιρείες	-	-	-	-	26	1,1
Εταιρείες μεταφοράς κεφαλαίων	-	-	-	-	545	23,7
Ξένοι φορείς	-	-	-	-	157	6,8
Υπόλοιπες κατηγορίες	-	-	-	-	16	0,7
Σύνολο	1.432	-	2.899	-	2.304	100

Πηγή: Hellenic FIU

Πίνακας 4.19

Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών που υποβλήθηκαν στην FIU ανά υπόχρεο πρόσωπο του έτους 2010

Στατιστικά στοιχεία 2010		
Υποθέσεις έτους 2010		
Κατηγορία υπόθεσης		Πλήθος
Υπό διερεύνηση		983
Ολοκληρωμένη		1.999
Σύνολο		2.982
Πλήθος υποθέσεων που εστάλησαν στην Εισαγγελία		
108		
Στοιχεία Διατάξεων δέσμευσης		
93		
Δεσμευθέν εγκληματικό προϊόν		
Ευρώ		Δολάρια Η.Π.Α.
5.295.958,01		8.948,39
Δεσμευθέντα περιουσιακά στοιχεία		
Ακίνητα	Οχήματα	Θυρίδες
4	6	8
Υποθέσεις παλαιότερων ετών		
Υποθέσεις παλαιότερων ετών		Πλήθος
Ολοκληρωμένη		1.967

Πηγή: <http://www.hellenic-fiu.gr/images/stories/files/STATISTICS%202010.pdf>

Πίνακας 4.20

Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών που υποβλήθηκαν στην FIU ανά υπόχρεο πρόσωπο του έτους 2011

Στατιστικά στοιχεία 2011		
Υποθέσεις έτους 2011		
Κατηγορία υπόθεσης		Πλήθος
Υπό διερεύνηση		392
Ολοκληρωμένη		3.115
Σύνολο		3.507
Πλήθος υποθέσεων που εστάλησαν στην Εισαγγελία		
162		
Στοιχεία Διατάξεων δέσμευσης		
Πλήθος Διατάξεων	Δεσμευθέν εγκληματικό προϊόν (ευρώ)	
187	223.982.146 €	

Πηγή: <http://www.hellenic-fiu.gr/images/stories/files/STATISTICS%202011.pdf>

Πίνακας 4.21

Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών που υποβλήθηκαν στην FIU ανά υπόχρεο πρόσωπο του έτους 2012

Στατιστικά στοιχεία 2012	
Υποθέσεις έτους 2012	
Κατηγορία υπόθεσης	Πλήθος
Υπό διερεύνηση	732
Ολοκληρωμένη	3.191
Σύνολο	3.923
Πλήθος υποθέσεων που εστάλησαν στην Εισαγγελία	
279	
Στοιχεία Διατάξεων δέσμευσης	
Πλήθος Διατάξεων	Δεσμευθέν εγκληματικό προϊόν (ευρώ)
303	238.272.958 €
Στοιχεία Διατάξεων δέσμευσης ανά κατηγορία / Βασικό έγκλημα	
Βασικό έγκλημα	Δεσμευθέν εγκληματικό προϊόν (ευρώ)
Παθητική δωροδοκία (άρθρο 235 του Π.Κ.)	957.75 €
Εμπορία ανθρώπων (άρθρο 323Α του Π.Κ.)	72.29 €
Φοροδιαφυγή	97.931.473 €
Προστασία οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (άρθρα 3,4,6 του ν. 2803/200 ΦΕΚ 48 Α')	5.282.721 €
Εγκληματική οργάνωση (άρθρο 187 του Π.Κ.)	8.788.139 €
Κάθε άλλο αδίκημα που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας της οποίας το ελάχιστο όριο είναι άνω των 6 μηνών και από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος	125.240.587 €
Σύνολο	238.272.958 €

Πηγή: <http://www.hellenic-fiu.gr/images/stories/files/STATISTICS%202012.pdf>

Σε αυτό το σημείο της έρευνας μας, είναι απαραίτητο να αποτυπωθεί με σαφή τρόπο, ο όγκος των υποθέσεων τις οποίες έλαβε η Ελληνική FIU, τα έτη 2001 έως και 2009, με τη βοήθεια πινάκων για καλύτερη κατανόηση. Ακόμη, οι πίνακες αυτοί, αναλύουν ζητήματα όπως είναι το πόσες υποθέσεις από αυτές που έλαβε η FIU μελετήθηκαν, πόσες έκλεισαν ή παραδόθηκαν στις εισαγγελικές αρχές για περαιτέρω έρευνα και απόδοση ποινών στους ενόχους. Επίσης, καλό είναι να επισημανθεί το γεγονός, ότι τα έτη 2001 έως 2006, οι υποθέσεις που έλαβε η FIU, αξιολογούνται με ταχύτατους ρυθμούς και σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα, μέσα στο ίδιο έτος πάντα, όπου τελικά βγαίνει και η οριστική απόφαση. Παρόλα αυτά, στα έτη 2007 έως και 2009, παρατηρείται μείωση των υποθέσεων στις οποίες υπάρχει ταχύτατη και οριστική απόφαση από την πλευρά της FIU. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός της αλματώδους αύξησης του όγκου των υποθέσεων που λαμβάνει ετησίως η FIU, καθιστώντας αδύνατη την άμεση αξιολόγηση των υποθέσεων. Τέλος, ορισμένες από αυτές τις υποθέσεις που βρίσκονται σε εκκρεμότητα, παρατηρούμε ότι μετατίθενται για την επόμενη χρονιά η οριστική αξιολόγηση τους. Παρακάτω, οι Πίνακες 4.22 έως 4.24, αναλύουν με παραστατικό τρόπο, όσα αναφέραμε μόλις τώρα.

Πίνακας 4.22

Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών για τα έτη 2001 έως 2003

Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών	2001	%	2002	%	2003	%
Πλήθος αναφορών που παραλήφθηκαν	840		879		753	
Πλήθος υποθέσεων που ανοίχθηκαν	840	100,0	879	100,0	753	100,0
Πλήθος περιπτώσεων προς έρευνα	629	74,9	452	51,4	346	45,9
Πλήθος περιπτώσεων που έκλεισαν μέσα στην επιτροπή	190	22,6	397	45,2	387	51,4
Πλήθος περιπτώσεων που κατέληξαν σε διοικητικές αρχές	21	2,5	30	3,4	20	2,7
Πλήθος περιπτώσεων που κατέληξαν σε κατάσχεση κεφαλαίων	-	-	-	-	-	-

Πηγή: Hellenic FIU

Πίνακας 4.23**Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών για τα έτη 2004 έως 2006**

Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών	2004	%	2005	%	2006	%
Πλήθος αναφορών που παραλήφθηκαν	796		1.057		1.005	
Πλήθος υποθέσεων που ανοίχθηκαν	796	100,0	1.057	100,0	1.005	100,0
Πλήθος περιπτώσεων προς έρευνα	321	40,3	563	53,3	639	63,6
Πλήθος περιπτώσεων που έκλεισαν μέσα στην επιτροπή	463	58,2	461	43,6	335	33,3
Πλήθος περιπτώσεων που κατέληξαν σε διοικητικές αρχές	12	1,5	33	3,1	31	3,1
Πλήθος περιπτώσεων που κατέληξαν σε κατάσχεση κεφαλαίων	-	-	-	-	-	-

Πηγή: Hellenic FIU

Πίνακας 4.24**Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών για τα έτη 2007 έως 2009**

Αναφορές ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών	2007	%	2008	%	2009	%
Πλήθος αναφορών που παραλήφθηκαν	1.432		2.899		2.304	
Πλήθος υποθέσεων που ανοίχθηκαν	1.293	90,3	2.077	71,6	1.739	75,5
Πλήθος περιπτώσεων προς έρευνα	714	49,9	1.102	38,0	1.514	65,7
Πλήθος περιπτώσεων που έκλεισαν μέσα στην επιτροπή	588	41,1	872	30,1	790	34,3
Πλήθος περιπτώσεων που κατέληξαν σε διοικητικές αρχές	126	8,8	103	3,6	166	7,2
Πλήθος περιπτώσεων που κατέληξαν σε κατάσχεση κεφαλαίων	3	0,2	10	0,3	14	0,6

Πηγή: Hellenic FIU

Ακόμη, από τα όσα αναλύθηκαν, είναι προφανές αυτό που αναφέραμε στην ανάλυση μας πρωτίτερα, ότι πολλές υποθέσεις δεν ήταν εφικτό να μελετηθούν μέσα στο ίδιο έτος στο οποίο κατατέθηκαν στην FIU και μεταφέρθηκαν ως εκκρεμότητα στο επόμενο έτος. Για παράδειγμα, το έτος 2009, η FIU μελέτησε 1.739 υποθέσεις, αλλά μόνο οι 790 είχαν παραληφθεί το 2009, οι υπόλοιπες 949 αποτελούσαν εκκρεμότητες παλιότερων ετών.

Επίσης, συνεχίζοντας την ανάλυση μας βάση των στατιστικών στοιχείων που μας παρέχει η FIU, μπορούμε να εμβαθύνουμε την έρευνα μας, όχι μόνο ερευνώντας τις δραστηριότητες της σε ετήσια βάση, αλλά και σε μηνιαία βάση. Στον Πίνακα 4.25 που ακολουθεί, παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τα κεφάλαια ή την ακίνητη περιουσία που κατασχέθηκε από τις δικαστικές αρχές, για το έτος 2009. Ακόμη, γίνεται σαφής διαχωρισμός ανάμεσα στα διαφορετικά νομίσματα, όπως ευρώ, δολάριο και λίρα Αγγλίας, για πληρέστερη ανάλυση.

Πίνακας 4.25

Κατάσχεση κεφαλαίων ή ακίνητης περιουσίας ανά μήνα και ανά νόμισμα για το έτος 2009

Έτος 2009	Ευρώ	Δολάριο Η.Π.Α.	Λίρα Αγγλίας	Αξία σε € της ακίνητης περιουσίας που κατασχέθηκε
Ιανουάριος	980.318,51	-	-	-
Φεβρουάριος	7.534.355,96	266.533,00	-	-
Μάρτιος	140.274,77	30.927,00	43.941,00	-
Απρίλιος	223.646,06	-	-	-
Μάιος	724.649,00	-	-	-
Ιούνιος	1.163.744,00	15.246,00	-	-
Ιούλιος	1.432.280,00	-	-	6.171.972,00
Αύγουστος	222.942,00	-	-	-
Σεπτέμβριος	180.698,07	-	-	-
Οκτώβριος	285.605,34	-	-	-
Νοέμβριος	1.429.738,08	66.770,68	-	-
Δεκέμβριος	236.644,39	-	-	-
Σύνολο	14.554.896,18	379.476,68	43.941,00	6.171.972,00

Πηγή: Hellenic FIU

Επίσης, όπως αναφέραμε και στην αρχή της αναφοράς μας για την Ελληνική FIU, ότι συνεργάζεται στενά με άλλες FIU σε όλο τον κόσμο, ανταλλάσσοντας απόψεις αλλά και ταυτόχρονα δέχεται υποθέσεις προς αξιολόγηση. Για παράδειγμα, μπορούμε να αναφέρουμε το έτος 2009, όπου συνολικά ανταλλάχθηκαν 237 υποθέσεις, μεταξύ της Ελληνικής FIU και των FIU του εξωτερικού. Αναλυτικότερα, οι 157 υποθέσεις, εστάλησαν από το εξωτερικό προς την Ελληνική FIU και 80 υποθέσεις εστάλησαν από την Ελλάδα σε άλλες FIU του εξωτερικού.

Πίνακας 4.26

Ερωτήματα από και προς ομόλογες αρχές του εξωτερικού για τα έτη 2007 έως 2009

Έτη	Ερωτήματα από ομόλογες αρχές του εξωτερικού	Ερωτήματα προς ομόλογες αρχές του εξωτερικού
2007	92	10
2008	125	42
2009	157	80

Πηγή: Hellenic FIU

Στον παραπάνω πίνακα, αποτυπώνεται με πολύ παραστατικό τρόπο, τα όσα αναφέρθηκαν προτύτερα, αναφορικά με τη συνεργασία Ελληνικών και ξένων διωκτικών αρχών. Ακόμη, μελετώντας τα παραπάνω στοιχεία, μπορούμε να οδηγηθούμε στο συμπέρασμα, ότι οι υποθέσεις που ανταλλάσσουν οι διωκτικές αρχές παγκοσμίως, αυξάνονται χρόνο με το χρόνο. Οι λόγοι για τους οποίους κάτι τέτοιο συμβαίνει, ποικίλουν και μπορεί να είναι είτε από αύξηση των περιστατικών οικονομικού εγκλήματος, είτε από την εφαρμογή νέων εγκληματικών πρακτικών από τα άτομα του υποκόσμου, με συνέπεια να απαιτείται η διεθνής συνεργασία, με στόχο την πάταξη τους. Ωστόσο, από τα στατιστικά στοιχεία που αναλύθηκαν παραπάνω, μπορούμε με βεβαιότητα να αναφέρουμε, ότι οι παράνομες οικονομικές δραστηριότητες και συνακόλουθα οι προσπάθειες για νομιμοποίηση μέρους των παράνομων αυτών εσόδων, παρουσιάζουν αύξηση στην Ελλάδα. Αντίθετα, σε αρκετές χώρες, κυρίως του λεγόμενου ανεπτυγμένου κόσμου, οι αρμόδιες κρατικές αρχές και οι διωκτικές αρχές, έχουν επιτύχει την πάταξη τέτοιων φαινομένων σε σημαντικό βαθμό. Αυτή η βελτιωμένη εικόνα που παρουσιάζουν οι εν λόγω χώρες, αποτυπώνεται καθαρά και στα

στατιστικά τους στοιχεία. Συνεπώς, αυτή η αρνητική εικόνα που παρουσιάζει η χώρα μας, θα ήταν καλό να αποτελέσει αντικείμενο μελέτης και ανάληψης ευθυνών από τους αρμόδιους φορείς, με σκοπό τον περιορισμό σε πρώτη φάση φαινομένων οικονομικού εγκλήματος.

4.3. Ανακεφαλαίωση

Ολοκληρώνοντας το παρόν κεφάλαιο, μπορούμε να αντιληφθούμε ότι το φαινόμενο του ξεπλύματος χρήματος και της παραοικονομίας, η οποία αναφέρθηκε στην αρχή του κεφαλαίου, είναι ζητήματα τα οποία διαχρονικά απασχόλησαν τους ερευνητές. Αναλυτικότερα, αυτός ήταν και ο βασικότερος λόγος που επιλέχθηκαν όλες αυτές οι αναφορές σε παλαιότερες έρευνες και προσεγγίσεις του φαινομένου, προσδίδουν μία άλλη διάσταση στην παρούσα εργασία, παρέχοντας τη δυνατότητα να συγκριθούν τα αποτελέσματα μας με αυτά άλλων ερευνητών. Ακόμη, από την ανάλυση των στατιστικών στοιχείων και των ερευνητικών προσεγγίσεων που προηγήθηκε, γίνεται αμέσως αντιληπτή η μεγάλη, σε ορισμένες περιπτώσεις, διάσταση των απόψεων μεταξύ των ερευνητών. Συνεπώς, αυτή η δυσχέρεια, δε μας επιτρέπει να οδηγηθούμε σε ασφαλή συμπέρασμα σχετικά με τον όγκο του φαινομένου του ξεπλύματος χρήματος, αλλά να περιοριζόμαστε σε προσεγγιστικές αναλύσεις αυτού. Κλείνοντας, από τις μέχρι τώρα μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί σε παγκόσμιο επίπεδο, η καλύτερη μέθοδος ανάλυσης του ξεπλύματος χρήματος είναι το μοντέλου που ανέπτυξε ο Walker και αργότερα ο Unger, παρέχοντας μας πάρα πολύ αξιόπιστα αποτελέσματα.

Κεφάλαιο 5

Εμπειρική μελέτη

5.1. Εισαγωγή

Σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι η μελέτη του φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες και ο ρόλος που διαδραματίζει το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα στην καταπολέμηση του. Για να επιτευχθεί όμως αυτό, ο καλύτερος τρόπος είναι η απευθείας άντληση των αναγκαίων στοιχείων, με τη διανομή ερωτηματολογίων σε εργαζόμενους τραπεζικών ιδρυμάτων και η ανάλυση με στατιστικές μεθόδους των αποτελεσμάτων που προέκυψαν. Το τραπεζικό ίδρυμα που επιλέχθηκε είναι η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και συγκεκριμένα τα κεντρικά της γραφεία. Με αυτόν τον τρόπο, μπορούμε να κατανοήσουμε καλύτερα την υπάρχουσα κατάσταση και να οδηγηθούμε σε ασφαλή συμπεράσματα.

Επιπρόσθετα, με τη βοήθεια των ερωτηματολογίων¹⁷, μπορούμε να μελετήσουμε την οπτική, αναφορικά με το φαινόμενο του ξεπλύματος χρήματος, που έχουν οι ερωτώμενοι. Για της ανάγκες της έρευνας, διανεμήθηκαν 104 ερωτηματολόγια, τα οποία στη συνέχεια του κεφαλαίου αυτού αναλύονται με μία πλειάδα στατιστικών εφαρμογών. Ακόμη, πραγματοποιείται έλεγχος της αξιοπιστίας του δείγματος μας με δύο μεθόδους. Η πρώτη μέθοδος είναι με το δείκτη Άλφα, και η δεύτερη με το δείκτη αξιοπιστίας Διχοτόμησης. Στη συνέχεια, ελέγχεται ο βαθμός αξιοπιστίας μεταξύ των δεικτών Άλφα και Διχοτόμησης, με το συντελεστή Κάπα. Τέλος, αναλύεται ο βαθμός συσχέτισης μεταξύ των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου μας, με τους συντελεστές συσχέτισης Pearson και Spearman.

Ακόμη, η έρευνα που ακολουθεί, είναι σε πλήρη αρμονία με τη θεωρία και συνδέεται με αυτήν. Τέλος, για τις ανάγκες της έρευνας, τέθηκαν ορισμένες ερευνητικές υποθέσεις, που σκοπό είχαν να οδηγήσουν τις ενέργειες μας σε κάποιο αποτέλεσμα. Για αυτό το λόγο γίνεται ιδιαίτερη αναφορά σε αυτές, τόσο με θεωρητικές αναλύσεις, όσο και με τη συνδρομή στατιστικών εφαρμογών, ούτως ώστε να ελέγξουμε το κατά πόσο επιβεβαιώθηκαν ή απορρίφθηκαν από τα αποτελέσματα της έρευνας.

¹⁷ Το ερωτηματολόγιο της παρούσας Διπλωματικής Εργασίας, βασίστηκε στην έρευνα του, Αλεξόπουλου Δημητρίου, (2011), Το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες - η αντιμετώπιση του και οι πρακτικές των τραπεζών, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πρόγραμμα Σπουδών στην Τραπεζική, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

5.2. Φιλοσοφία της εμπειρικής μελέτης

Ο θετικισμός αποτελεί μία μέθοδο έρευνας η οποία μπορεί να βοηθήσει στην καλύτερη κατανόηση των αποτελεσμάτων που συλλέγουμε καθώς μπορεί να τα επιβεβαιώσει μέσω της επανάληψης. Ο θετικισμός έχει και άλλες αρχές οι οποίες τον διέπουν, καθώς οι γνώσεις οι οποίες μπορούν να επιβεβαιωθούν από τις αισθήσεις, θεωρούνται γνώσεις. Ακόμα, οι υποθέσεις τις οποίες έχουμε κάνει μπορούν να ελεγχθούν ώστε να γίνει καλύτερη ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Η αξιολόγηση, αλλά και η ερμηνεία των αποτελεσμάτων, καλό είναι να γίνει με τρόπο αντικειμενικό και μέσω αυτών να αποκτάται η απαραίτητη γνώση για την εξαγωγή συμπερασμάτων.

Από την άλλη, η φαινομενολογία είναι μία μέθοδος κατά την οποία ελέγχεται περισσότερο το υπό εξέταση δείγμα, καθώς είναι αναγκαίο να είναι κατάλληλο για την έρευνα που πραγματοποιείται και να περιλαμβάνει ως μεθόδους, ομάδες εστίασης και ποιοτικές έρευνες (Σιώμκος και Μαύρος, 2008). Η μέθοδος που επιλέξαμε για την καλύτερη ερμηνεία των αποτελεσμάτων είναι ο θετικισμός.

Στην επαγωγική προσέγγιση, ο ερευνητής μπορεί να έχει ένα ευρύ φάσμα επιλογών για να ερμηνεύσει ένα φαινόμενο, αναλύοντας το πλαίσιο των γεγονότων όσο και τα ίδια τα γεγονότα. Ακόμα, δεν χρειάζεται να διαθέτει απαραίτητα αντιπροσωπευτικό δείγμα για την έρευνα που θα κάνει καθώς μπορεί να συλλέξει τα απαραίτητα στοιχεία, με πολύ μικρότερο δείγμα, συλλέγοντας με αυτόν τον τρόπο ποιοτικότερα στοιχεία.

Η παραγωγική μέθοδος συνδυάζει με αρμονικό τρόπο τη θεωρία με την πράξη, καθώς ο ερευνητής καταλήγει σε συμπεράσματα με βάσει τις μελέτες και τις θεωρίες, οι οποίες υπάρχουν για το υπό εξέταση θέμα. Ακόμη, ο ερευνητής ορίζοντας ποιές είναι οι υποθέσεις του, θα πρέπει να βρει τον τρόπο με τον οποίο θα συλλέξει τα απαραίτητα δεδομένα (Σιώμκος και Μαύρος, 2008). Η παραγωγική διαδικασία έχει έξι στάδια τα οποία είναι: η θεωρία, η υπόθεση, η συγκέντρωση στοιχείων, τα ευρήματα, οι υποθέσεις και η απόρριψη ή επιβεβαίωση τους και τέλος η αναθεώρηση της θεωρίας. Η προσέγγιση την οποία επιλέξαμε είναι παραγωγική.

5.3. Τεχνική έρευνας

5.3.1. Είδη σχεδιασμού έρευνας

Υπάρχουν τρία είδη για το σχεδιασμό της έρευνας, αρχικά είναι η εξερευνητική, όπου ο ερευνητής μπορεί να συγκεντρώσει στοιχεία πριν διενεργήσει την έρευνα, τα οποία θα τον βοηθήσουν να κατανοήσει καλύτερα το θέμα και να καταλήξει σε συμπεράσματα αναφορικά με το εξεταζόμενο θέμα. Ακόμα, η εξερευνητική έρευνα, μπορεί να καθορίσει ένα πρόβλημα με σαφήνεια, να δημιουργήσει υποθέσεις, να καθορίσει προτεραιότητες στην έρευνα, συνεπώς μπορούμε να συγκεντρώνουμε πληροφορίες για την κύρια έρευνα και γενικότερα βελτιώσουμε την κατανόηση του θέματος από τον ερευνητή. Η περιγραφική έρευνα, περιγράφει τις μεταβλητές που είναι μέρος του προβλήματος και βασίζεται κυρίως σε πρωτογενή στοιχεία. Επίσης, η έρευνα αυτή, χρησιμοποιείται όταν υπάρχει καλή γνώση του προβλήματος αναφορικά με τις μεταβλητές της έρευνας, καθώς και σαφήνεια σχετικά με το που θα διεξαχθεί η έρευνα και για ποιο λόγο. Τελευταία κατηγορία, είναι η αιτιολογική έρευνα, η οποία ορίζει τη σχέση δύο μεταβλητών και βασίζεται κυρίως σε πειράματα, καθώς έτσι καθορίζεται καλύτερα η σχέση μεταξύ αίτιου και αιτιατού. Τα πειράματα αυτά, διενεργούνται είτε σε ένα εργαστήριο, είτε σε μία φυσική τοποθεσία (Blaxter, *et. al.*, 2006). Ο σχεδιασμός έρευνας που ακολουθήσαμε, είναι η εξερευνητική, καθώς θεωρήσαμε ότι σαν μέθοδος έχει όλα τα χαρακτηριστικά τα οποία μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε, για την καλύτερη ερμηνεία των αποτελεσμάτων και κατ' επέκταση του θέματος μας.

5.3.2. Μέθοδοι έρευνας

Η ποιοτική έρευνα, συλλέγει δεδομένα τα οποία αφορούν έννοιες και προβλήματα των ανθρώπων. Τα δεδομένα αυτά συλλέγονται μέσα από συνεντεύξεις, παρατηρήσεις, περιπτώσιολογικές μελέτες και αναλύσεις αρχείων. Τα βασικά χαρακτηριστικά της ποιοτικής έρευνας είναι το μέσο με το οποίο γίνεται η έρευνα και ο σκοπός της έρευνας, όπου βασικό στοιχείο αποτελεί ο εκάστοτε ερευνητής, όπου καλό είναι να έχει ενεργό ρόλο στην έρευνα και στη δόμηση της. Από τα δεδομένα, τα οποία συλλέγει ο ερευνητής, αποκτά γνώσεις για το υπό εξέταση θέμα, οι οποίες τον βοηθούν να κατανοήσει καλύτερα την εργασία που χρειάζεται να επιτελέσει. Ο θετικισμός είναι μία ακόμη προσέγγιση για την ποιοτική έρευνα, καθώς δηλώνει τα βασικά σημεία τα οποία στηρίζεται η έρευνα. Η ποσοτική έρευνα έχει κριτήρια αξιολόγησης, όπως είναι η εγκυρότητα, η αξιοπιστία, και η ρεαλιστική προσέγγιση (Σιώμοκος και Μαύρος, 2008).

Από την άλλη πλευρά, η ποσοτική έρευνα είναι μία μέθοδος έρευνας, με την οποία ο ερευνητής μπορεί να συλλέξει και να αναλύσει, δεδομένα τα οποία είναι αποτέλεσμα της παραγωγικής μεθόδου. Δηλαδή, μπορεί να συσχετίσει καλύτερα τη θεωρία με την έρευνα. Το είδος αυτό της έρευνας χρειάζεται μεγάλο δείγμα και βασίζεται σε αριθμητικές και στατιστικές μετρήσεις, οι οποίες είναι πιο αξιόπιστες. Ακόμη, υπάρχει ένας πληθυσμός στόχος, για την διανομή των ερωτηματολογίων. Η έρευνα δεν αξιολογείται από μία μόνο τεχνική ή διαδικασία, αλλά είναι μέρος μίας ευρύτερης εξέτασης ηθικών, δεοντολογικών και πολιτικών επιλογών (Henwood and Pidgeon, 1992). Η μέθοδος που επιλέξαμε για την παρούσα εργασία είναι η συνδυαστική, καθώς το δείγμα που επιλέξαμε είναι μεν αντιπροσωπευτικό αλλά μικρό σε αριθμό.

5.4. Σχεδιασμός και δημιουργία ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο, είναι μία τυποποιημένη μορφή για τη συλλογή και καταγραφή στοιχείων, τα οποία είναι σχετικά με το εξεταζόμενο θέμα και τα αποτελέσματα που μας παρέχει, είναι ακριβή. Ακόμη, μέσω του ερωτηματολογίου, συλλέγονται στοιχεία τα οποία καταγράφονται με συστηματικό τρόπο. Επίσης, ο ερευνητής έρχεται σε άμεση ή έμμεση σχέση με τον ερωτώμενο, για να συλλέξει τα δεδομένα που χρειάζεται, ανάλογα και με τη μέθοδο που χρησιμοποιεί. Οπότε, το ερωτηματολόγιο έχει ιδιαίτερη σημασία ώστε να είναι επιτυχημένη η στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων. Ακόμη, εκτός από το σωστό δείγμα, καλό είναι το ερωτηματολόγιο, να είναι σωστά δομημένο χωρίς ασάφειες. Αναλυτικότερα, από την αρχή της σύνταξης του ερωτηματολογίου, οι ερωτήσεις χρειάζεται να είναι σαφείς γιατί στην πορεία εάν διαπιστωθούν λάθη, δε θα μπορούν να διορθωθούν, με συνέπεια να διαθέτουμε λανθασμένα συμπεράσματα.

Το ερωτηματολόγιο, για να είναι σωστά δομημένο, χρειάζεται πρώτα να έχουν προσδιορίσει σωστά οι στόχοι της έρευνας, να έχει επιλέγει η κατάλληλη μέθοδος για τη συλλογή των στοιχείων και να έχουμε κατανοήσει πλήρως τα χαρακτηριστικά του δείγματος που θα απευθυνθούμε. Η μέθοδος που θα επιλέξει ο ερευνητής για να συλλέξει τα απαραίτητα στοιχεία, είναι σημαντική, γιατί διαμορφώνει τη δομή του ερωτηματολογίου. Επίσης, είναι χρήσιμο, να χρησιμοποιούνται οι κατάλληλες λέξεις για τη διατύπωση των ερωτήσεων, κάτι που όμως σχετίζεται και με το δείγμα που έχουμε επιλέξει, δηλαδή εάν είναι χαμηλού ή υψηλού μορφωτικού επιπέδου, ώστε να χρησιμοποιείται η κατάλληλη ορολογία.

Το ερωτηματολόγιο για να είναι πλήρες, εκτός από τα παραπάνω, θα πρέπει να έχει και κάποια άλλα χαρακτηριστικά, όπως πληρότητα, σαφήνεια, συνοχή, κατάλληλη δομή, να είναι σύντομο και να έχει εννοιολογικές επεξηγήσεις όπου χρειάζεται. Η πληρότητα, αναφέρεται στην κάλυψη όλων των πτυχών του θέματος και η σαφήνεια στο τι θα περιέχουν οι πληροφορίες που θα δώσουμε στον ερωτώμενο. Η συνοχή επιτυγχάνετε όταν τα ερωτήματα είναι ομαδοποιημένα με τέτοιο τρόπο ώστε ο ερωτώμενος να μην αποσπάται. Η κατάλληλη δομή, είναι εφικτή, όταν η σειρά των ερωτήσεων είναι με σωστή σειρά.

Επιπρόσθετα, στην αρχή του ερωτηματολογίου, χρειάζεται να αναγράφονται τα στοιχεία του φορέα ή του ατόμου που πραγματοποιεί την έρευνα, τον τίτλο του θέματος, καθώς και να ξεκινά με γενικές ερωτήσεις συνεχίζοντας με πιο προσωπικές, όπως ηλικία και εισόδημα. Ακόμα, οι ερωτήσεις θα πρέπει να μπορούν να απαντηθούν εύκολα, να ενεργοποιούν τη μνήμη και τη σκέψη του ερωτώμενου, να είναι σχετικές με το υπό εξέταση θέμα (Henwood and Pidgeon, 1992). Στην παρούσα έρευνα, το ερωτηματολόγιο δεν ξεπερνά τις είκοσι εννέα ερωτήσεις, ώστε να μην είναι κουραστικό στους ερωτώμενους. Τέλος, δόθηκε έμφαση στην επιλογή αλλά και στον τύπο των ερωτήσεων όπως επίσης και στη σωστή διατύπωση των ερωτήσεων.

5.4.1. Μέθοδος δειγματοληψίας

5.4.1.1. Επιλογή δειγματοληπτικής μονάδας

Η επιλογή δειγματοληπτικής μονάδας, είναι μία διαδικασία κατά την οποία ορισμένα άτομα επιλέγονται από ένα πληθυσμό, ως αντιπροσωπευτικό δείγμα. Η συλλογή των πληροφοριών που χρειαζόμαστε, από ένα μόνο μέρος του πληθυσμού και όχι από το σύνολο του, έχει κάποια πλεονεκτήματα. Αυτά είναι, το χαμηλό κόστος, καθώς θα ήταν ασύμφορο οικονομικά να ερευνηθεί όλος ο πληθυσμός. Ακόμα, η ταχύτητα της έρευνας, αλλά και της συλλογής των στοιχείων και στη συνέχεια η επεξεργασία τους, γίνεται σε λιγότερο χρόνο.

Επίσης, τα στοιχεία συλλέγονται με μεγαλύτερη ακρίβεια και μπορούν ευκολότερα να χρησιμοποιηθούν τεχνικές μέτρησης, που στο σύνολο του πληθυσμού θα ήταν ανέφικτο. Ακόμα, το δείγμα αντιπροσωπεύει τον πληθυσμό στόχο, που με τη σειρά του, αντιπροσωπεύει τον πληθυσμό δειγματοληψίας. Το δείγμα που επιλέγουμε, καλό είναι να είναι αντιπροσωπευτικό και τα άτομα που θα επιλεγούν να πληρούν κάποια χαρακτηριστικά, όπως συγκεκριμένη ηλικία, φύλο και μορφωτικό επίπεδο. Σημαντικά μπορεί να είναι, κάποια χαρακτηριστικά του τόπου διαμονής ή χαρακτηριστικά χρόνου, κάτι που διαφέρει ανάλογα

με το θέμα της έρευνας (Henwood and Pidgeon, 1992). Το δείγμα που επιλέξαμε για την παρούσα έρευνα, είχε ως κριτήριο τον κλάδο εργασίας τους, καθώς η εργασία πραγματεύεται τα μέτρα πρόληψης των Ελληνικών τραπεζών αναφορικά με το ξέπλυμα χρήματος.

5.4.1.2. Επιλογή δειγματοληπτικής μεθόδου

Η επιλογή της δειγματοληπτικής μεθόδου μπορεί να είναι τυχαία, στρωσιγενείς, σταδιακή, συστημική, δειγματοληψία κατά ομάδες, καθώς και δειγματοληψία με γνωστή αλλά και άγνωστη πιθανότητα επιλογής. Στην τυχαία δειγματοληψία, αριθμούμε τα μέλη του πληθυσμού που θέλουμε και στη συνέχεια επιλέγουμε κάποια νούμερα μέχρι να φτάσουμε το επιθυμητό μέγεθος του δείγματος. Στη συστημική δειγματοληψία, αριθμούμε τα άτομα του πληθυσμού και το δείγμα που χρειαζόμαστε, το βρίσκουμε εάν διαιρέσουμε τον πληθυσμό με τον αριθμό του δείγματος. Η στρωσιγενείς δειγματοληψία, χωρίζει τον πληθυσμό σε στρώματα, αλλά απαιτεί καλή γνώση των χαρακτηριστικών του πληθυσμού. Η σταδιακή δειγματοληψία, χρησιμοποιείται σε δείγμα το οποίο δεν είναι σε μία συγκεκριμένη περιοχή, αλλά σε διάφορες περιοχές μίας χώρας, Για το λόγο αυτό, το δείγμα χωρίζεται σε επιμέρους στάδια. Τελευταία κατηγορία, είναι η δειγματοληψία κατά ομάδες, όπου χρησιμοποιείται όταν χρειαζόμαστε μεγάλο δείγμα και τα άτομα του δείγματος είναι σε διαφορετικές περιοχές (Henwood and Pidgeon, 1992). Η επιλογή της μεθόδου του δείγματος, ήταν η απλή τυχαία δειγματοληψία καθώς θεωρήσαμε καλύτερη μέθοδο για την έρευνα μας, αφού ο περιορισμός που είχαμε θέσει ήταν ο εργασιακός κλάδος και συγκεκριμένα τα τραπεζικά ιδρύματα.

5.4.1.3. Καθορισμός μεγέθους του δείγματος

Η έρευνα που πραγματοποιεί ο εκάστοτε ερευνητής, εκτός από τη μέθοδο και τον τρόπο που θα χρησιμοποιήσει, καλό είναι να προσδιορίσει και το μέγεθος του πληθυσμού, από τον οποίο θα συλλέξει τα στοιχεία που χρειάζεται. Αυτό σημαίνει, ότι χρειάζεται να καθοριστεί το δειγματοληπτικό πλαίσιο, δηλαδή, ποιά άτομα θα επιλεγούν, με ποια κριτήρια και ποιες είναι οι ερωτήσεις που θα τους δοθούν, διαμέσου του ερωτηματολογίου (Blaxter, *et. al.*, 2006). Στη συνέχεια, μετά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, αναγράφονται στοιχεία του ατόμου όπως ηλικία, εισόδημα, και επίπεδο σπουδών. Στην παρούσα εργασία, το αντιπροσωπευτικό δείγμα επιλέχθηκε για τις ηλικίες 25 και άνω. Στα ερωτηματολόγια που μοιράσαμε, από τους ερωτώμενους το 61,54% είναι γυναίκες και το 38,46% είναι άνδρες και

από το σύνολο του δείγματος, το 45,19% είναι πτυχιούχοι ΑΕΙ και ΤΕΙ, ενώ το εισόδημα τους κυμαίνεται κυρίως από 10.000 έως 20.000€ σε ετήσια βάση.

5.4.2. Περιορισμοί έρευνας

Οι παράμετροι που μπορούν να τεθούν ως περιορισμοί της έρευνας, είναι το κόστος, ο χρόνος, οι οποίες πρέπει να ληφθούν υπόψη πριν επιλεγεί η μέθοδος συλλογής των στοιχείων. Μέσω της έρευνας, μπορούν να εξηγηθούν κάποια κοινωνικά φαινόμενα, γι' αυτό γίνεται και συσχέτιση των δεδομένων που συλλέγουμε με τη θεωρία γιατί έτσι μπορούμε να κατανοήσουμε καλύτερα τα αποτελέσματα της έρευνας μας. Στόχος της παρούσας έρευνας είναι, να μελετηθεί σε βάθος το φαινόμενο του ξεπλύματος χρήματος και τα μέτρα δράσης που λαμβάνει η Εθνική τράπεζα της Ελλάδος. Για την διεξαγωγή της έρευνας έπρεπε να επιλεγεί ο χρόνος, ο τρόπος αλλά και το δείγμα το οποίο θα ήταν κατάλληλο για καλύτερα αποτελέσματα (Blaxter, *et. al.*, 2006). Η μεθοδολογία έρευνας περιλαμβάνει τα ερευνητικά εργαλεία και για την παρούσα έρευνα επιλέξαμε μία συνδυαστική και συμπληρωματική χρήση και των δύο μεθόδων, καθώς η ποιοτική μέθοδος είναι αναγκαίο εργαλείο, για να αναλυθούν τα ποσοτικά στοιχεία και μέσα από αυτά οι ερευνητικές μας υποθέσεις.

5.4.3. Διανομή του ερωτηματολογίου

Η μέθοδος έρευνας που επιλέχτηκε για την παρούσα εργασία, είναι τα ερωτηματολόγια, τα οποία μοιράστηκαν σε εργαζόμενους της Εθνικής τράπεζας της Ελλάδος. Ο κυριότερος λόγος γι' αυτό είναι, λόγω του εργασιακού κλάδου στον οποίο εργάζονται οι ερωτώμενοι καθώς και ο ρυθμιστικός ρόλος που διαδραματίζει στο Ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα η Εθνική τράπεζα της Ελλάδος, σαν μεγαλύτερο τραπεζικό ίδρυμα στη χώρα. Τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν σε επαγγελματικό χώρο, καθώς ο χρόνος που είχαμε ήταν περιορισμένος και υπήρχε μία πλειάδα δυσκολιών που ήταν απαραίτητο να παρακαμφθούν, ώστε να αποκτήσουμε τις αναγκαίες πληροφορίες, από τις απαντήσεις των ερωτώμενων. Τέλος, το κόστος το οποίο είχαμε για την διεξαγωγή της έρευνας ήταν επίσης περιορισμένο, οπότε η διανομή ερωτηματολογίων ήταν μία μέθοδος αξιόπιστη και με χαμηλό κόστος, σε σχέση με άλλες όπως είναι οι τηλεφωνικές έρευνες ή αποστολή ερωτηματολογίων μέσω ταχυδρομείου (Blaxter, *et. al.*, 2006).

5.5. Υποθέσεις της έρευνας

- **Θεωρητική ανάπτυξη, ανάλυση και επιχειρηματολογία της 1^{ης} ερευνητικής υπόθεσης**

H1: Το ξέπλυμα χρήματος είναι οικονομικό έγκλημα.

Το ξέπλυμα χρήματος, αποτελεί νοσηρό φαινόμενο της οικονομίας, το οποίο υποσκάπτει τα θεμέλια της, αποτελώντας τροχοπέδη στην ομαλή ανάπτυξη της. Η νομιμοποίηση εσόδων, τα οποία προέρχονται από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες, μειώνουν τα φορολογικά έσοδα των κρατών. Ακόμη, δεν μπορεί να υπολογισθεί το ακριβές μέγεθος τους, καθώς και ο σκοπός για τον οποίο σε κάθε περίπτωση χρησιμοποιούνται. Είναι αρκετές οι περιπτώσεις, όπου έχει αποκαλυφθεί, η δράση κυκλωμάτων, τα οποία τα χρήματα που ξέπλεναν, τα χρησιμοποιούσαν με σκοπό τη χρηματοδότηση τρομοκρατικών και παραστρατιωτικών οργανώσεων. Αυτό, όπως γίνεται αντιληπτό, αποτελεί απειλή, για το δημοκρατικό πολίτευμα, ακόμη και για την ίδια την ύπαρξη των κρατών.

Ο λόγος λοιπόν, που επιλέχθηκε ως πρώτη ερευνητική υπόθεση της παρούσας έρευνας, είναι για να μελετηθεί με ακρίβεια, η άποψη των ερωτώμενων σχετικά με το πόσο επικίνδυνο θεωρούν το ξέπλυμα χρήματος. Οι απόψεις των ατόμων του δείγματος, αποκτούν μεγαλύτερη σημασία, αν αναλογισθεί κανείς, τον νευραλγικό ρόλο που διαδραματίζουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε μία οικονομία. Συνεπώς, αν οι τραπεζικοί υπάλληλοι, αντιμετωπίζουν το φαινόμενο του ξεπλύματος χρήματος, ως άνευ σημασίας, αυτό κατά την άποψη μας εγείρει σημαντικά ερωτήματα, σχετικά με το βαθμό κατανόησης του κινδύνου που ενέχει η ύπαρξη και η γιγάντωση του.

- **Θεωρητική ανάπτυξη, ανάλυση και επιχειρηματολογία της 2^{ης} ερευνητικής υπόθεσης**

H2: Η εκπαίδευση του προσωπικού είναι καταλυτική για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες.

Η ορθή εκπαίδευση του προσωπικού, ιδιαίτερα των υπαλλήλων ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, όπως είναι οι τράπεζες, αποτελεί την αιχμή του δόρατος, στην αποτελεσματική καταπολέμηση περιπτώσεων νομιμοποίησης εσόδων προερχόμενων από εγκληματικές ενέργειες. Ακόμη, καλό είναι να επισημάνουμε και τις ιδιαιτερότητες που

διέπουν την εργασία που επιτελεί το τραπεζικό στέλεχος. Αυτό το αναφέρουμε, διότι απαιτείται η κατοχή υψηλών γνώσεων και δεξιοτήτων, σε συνδυασμό με την απαιτούμενη εργασιακή εμπειρία. Επιπρόσθετα, ένα τραπεζικό ίδρυμα, είναι υποχρεωμένο, να αφογκράζεται τις αλλαγές που πραγματοποιούνται στην οικονομία και αντιστοίχως να προσαρμόζεται. Αυτό απαιτεί, συνεχή επαγρύπνηση σε συνδυασμό με την κατάλληλη εκπαίδευση.

Ακόμη, πολύ σημαντικός παράγοντας, που καθορίζει τον τρόπο λειτουργίας των τραπεζικών ιδρυμάτων είναι η νομοθεσία του κράτους, καθώς και οι οδηγίες που εκδίδουν η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι διεθνείς οργανισμοί καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος. Συνεπώς, η τράπεζα, υποχρεούται, να προσαρμόζεται ταχύτατα στις εκάστοτε αλλαγές. Ο λόγος που επιλέχθηκε ως δεύτερη ερευνητική υπόθεση, είναι για να μελετήσουμε την άποψη των ίδιων των υπαλλήλων, αναφορικά με τη σημασία που έχει για αυτούς, το κομμάτι της εκπαίδευσης και ενημέρωσης, σχετικά με νέες μεθόδους και πρακτικές, που εφαρμόζονται στο ξέπλυμα χρήματος.

- **Θεωρητική ανάπτυξη, ανάλυση και επιχειρηματολογία της 3^{ης} ερευνητικής υπόθεσης**

H3: Η ενημέρωση και η εκπαίδευση του προσωπικού είναι επαρκής.

Είναι αρκετές οι περιπτώσεις, όπου τα τραπεζικά ιδρύματα, προβαίνουν σε πολυδάπανες μετεκπαιδεύσεις των στελεχών τους, με σκοπό τη διαρκή και σε βάθος ενημέρωσή τους για καινούργια ζητήματα. Για την πραγματοποίηση των μετεκπαιδεύσεων αυτών, απασχολείται ένα σύνολο ατόμων, κυρίως υπάλληλοι του Τμήματος Προσωπικού ή Ανθρωπίνου Δυναμικού, όπως αλλιώς ονομάζεται. Ακόμη, για την ορθή εκπαίδευση, δαπανώνται χρήματα σε υλικοτεχνική υποδομή, απαραίτητη για την εκπαιδευτική διαδικασία.

Επίσης, πέρα από το οικονομικό κομμάτι, για να πραγματοποιηθεί η εκπαίδευση του προσωπικού, απαιτείται, η δαπάνη χρόνου, τόσο από την πλευρά των εκπαιδευτών, όσο και από των εκπαιδευόμενων. Αυτό, φυσικά, αποτελεί ένα επιπρόσθετο κόστος σε εργατοώρες, για την τράπεζα. Συνεπώς, απαίτηση της τράπεζας είναι να μην σπαταληθούν ασκόπως, χρόνος και χρήματα. Έχοντας, αυτό υπόψη τους, τα αρμόδια στελέχη που απασχολούνται

στο κομμάτι της εκπαίδευσης, επιθυμούν να επιτυγχάνουν, ποιοτική εκπαίδευση του προσωπικού, με όσον το δυνατόν μικρότερες θυσίες σε χρόνο και χρήματα.

Ο λόγος που επιλέχθηκε ως τρίτη ερευνητική υπόθεση της έρευνας μας, είναι για να κατανοήσουμε την άποψη των ερωτώμενων, για το αν είναι αρκετή για αυτούς η εκπαίδευση που λαμβάνουν. Όπως είναι φυσικό, αν αποδειχθεί από την έρευνα μας, ότι οι ερωτώμενοι δεν είναι ικανοποιημένοι, αυτό την εκπαίδευση που λαμβάνουν, αυτομάτως εγείρονται σοβαρές αμφιβολίες σχετικά με την παρεχόμενη εκπαίδευση των στελεχών.

- **Θεωρητική ανάπτυξη, ανάλυση και επιχειρηματολογία της 4^{ης} ερευνητικής υπόθεσης**

H4: Οι διαδικασίες αναφορών ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών στα καταστήματα, τηρούνται και σε περιπτώσεις «μεγάλων» και «καλών» πελατών, οι οποίοι επιφέρουν σημαντικά κέρδη στην τράπεζα.

Όπως είναι προφανές, τα τελευταία χρόνια, το χρηματοπιστωτικό σύστημα σε ολόκληρο σχεδόν τον πλανήτη, αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα ρευστότητας. Οι κίνδυνοι που απορρέουν από αυτή τη νοσηρή οικονομική συγκυρία, είναι σοβαροί, καθώς η βιωσιμότητα ή μη των τραπεζικών ιδρυμάτων, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη, με τη βιωσιμότητα της οικονομίας γενικότερα. Για να αντιμετωπίσουν οι τράπεζες, τη μείωση που παρατηρείται, στις τραπεζικές καταθέσεις των πολιτών, γίνονται περισσότερο δεκτικές σε οποιοσδήποτε χρηματικές καταθέσεις, αδιαφορώντας συνειδητά, για τις επιταγές των αρχών της δέουσας επιμέλειας. Συνεπώς, οι τράπεζες, επιθυμούν την προσέλκυση χρημάτων, τα οποία θα κατατεθούν σε τραπεζικούς λογαριασμούς, αδιαφορώντας αν αυτά τα χρήματα, είναι απόρροια εγκληματικής οικονομικής δραστηριότητας του καταθέτη.

Ο λόγος που επιλέχθηκε ως τέταρτη ερευνητική υπόθεση, είναι για να εξετάσουμε το βαθμό που οι αρχές της δέουσας επιμέλειας τηρούνται από τους υπαλλήλους, με δεδομένη τη δυσχερή οικονομική συγκυρία, ακόμη και σε περιπτώσεις μεγάλων καταθέσεων από πελάτες της τράπεζας.

5.6. Επιβεβαίωση ή απόρριψη των ερευνητικών υποθέσεων με τη μέθοδο T-Test

Σε αυτό το σημείο της έρευνας μας, επιχειρούμε να ελέγξουμε αν ισχύουν οι ερευνητικές μας υποθέσεις. Η μέθοδος, με την οποία θα πραγματοποιηθεί ο έλεγχος αυτός, είναι με την βοήθεια του t-test. Ακόμη, καλό είναι να μην αμεληθεί να επισημανθεί, ότι επιλέχθηκε ο συσχετισμένος έλεγχος t-test (correlated t-test). Αυτός ο έλεγχος, επιλέγεται σε περιπτώσεις όπου το σύνολο τιμών που μελετάται, προέρχεται από ένα μοναδικό δείγμα ανθρώπων.

1^η Ερευνητική υπόθεση

H0: Το ξέπλυμα χρήματος δεν είναι οικονομικό έγκλημα.

H1: Το ξέπλυμα χρήματος είναι οικονομικό έγκλημα.

Πίνακα 5.1

Αποτελέσματα συσχετισμένου ελέγχου t-test

		95% Διάστημα εμπιστοσύνης			
		Στατιστικά	Τυπικό σφάλμα	Χαμηλότερο	Υψηλότερο
Ερώτηση 1	Δείγμα	104			
	Μέσος όρος	1.87	0.08	1.71	2.05
	Τυπική απόκλιση	0.848	-0.002	0.795	0.899
	Τυπικό σφάλμα μέσου όρου	0.083			

					95% Διάστημα εμπιστοσύνης	
	t	Βαθμοί ελευθερίας	Επίπεδο σημαντικότητας σε επίπεδο διπλής ουράς	Διαφορά του μέσου όρου	Χαμηλότερο	Υψηλότερο
Ερώτηση 1	22.426	103	0.000	1.865	1.70	2.03

				95% Διάστημα εμπιστοσύνης	
	Διαφορά του μέσου όρου	Τυπικό σφάλμα	Επίπεδο σημαντικότητας σε επίπεδο διπλής ουράς	Χαμηλότερο	Υψηλότερο
Ερώτηση 1	1.865	0.081	0.010	1.712	2.055

Ο έλεγχος που διενεργήθηκε με τη μέθοδο του t-test στην 1^η ερευνητική υπόθεση, είχε τα εξής αποτελέσματα. Ο μέσος όρος των αποτελεσμάτων της Ερώτησης 1 είναι 1.87, η τυπική απόκλιση είναι 0.848, το $t = 22.426$, οι βαθμοί ελευθερίας = 103, το επίπεδο σημαντικότητας σε επίπεδο διπλής ουράς, δηλαδή το p , είναι $p = 0.010$. Επίσης, για την περίπτωση που μελετούμε, το p είναι $p \leq 0,05$ οπότε απορρίπτουμε την H_0 και αποδεχόμαστε την H_1 .

2^η Ερευνητική υπόθεση

H_0 : Η εκπαίδευση του προσωπικού δεν είναι καταλυτική για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες.

H_1 : Η εκπαίδευση του προσωπικού είναι καταλυτική για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες.

Πίνακα 5.2

Αποτελέσματα συσχετισμένου ελέγχου t-test

		95% Διάστημα εμπιστοσύνης			
		Στατιστικά	Τυπικό σφάλμα	Χαμηλότερο	Υψηλότερο
Ερώτηση 17	Δείγμα	104			
	Μέσος όρος	3.34	3.34	3.02	3.65
	Τυπική απόκλιση	1.530	0.045	1.422	1.606
	Τυπικό σφάλμα μέσου όρου	0.150			

					95% Διάστημα εμπιστοσύνης	
	t	Βαθμοί ελευθερίας	Επίπεδο σημαντικότητας σε επίπεδο διπλής ουράς	Διαφορά του μέσου όρου	Χαμηλότερο	Υψηλότερο
Ερώτηση 17	22.234	103	0.000	3.337	3.04	3.63

					95% Διάστημα εμπιστοσύνης	
	Διαφορά του μέσου όρου	Τυπικό σφάλμα	Επίπεδο σημαντικότητας σε επίπεδο διπλής ουράς	Χαμηλότερο	Υψηλότερο	
Ερώτηση 17	3.337	0.145	0.010	3.022	3.654	

Ο έλεγχος που διενεργήθηκε με τη μέθοδο του t-test στην 2^η ερευνητική υπόθεση, είχε τα εξής αποτελέσματα. Ο μέσος όρος των αποτελεσμάτων της Ερώτησης 2 είναι 3.34, η τυπική απόκλιση είναι 1.530, το $t = 22.234$, οι βαθμοί ελευθερίας = 103 το επίπεδο σημαντικότητας σε επίπεδο διπλής ουράς, δηλαδή το p , είναι $p = 0.010$. Επίσης, για την περίπτωση που μελετούμε, το p είναι $p \leq 0,05$ οπότε απορρίπτουμε την H_0 και αποδεχόμαστε την H_1 .

3^η Ερευνητική υπόθεση

H_0 : Η ενημέρωση και η εκπαίδευση του προσωπικού δεν είναι επαρκής.

H_1 : Η ενημέρωση και η εκπαίδευση του προσωπικού είναι επαρκής.

Πίνακα 5.3

Αποτελέσματα συσχετισμένου ελέγχου t-test

				95% Διάστημα εμπιστοσύνης	
		Στατιστικά	Τυπικό σφάλμα	Χαμηλότερο	Υψηλότερο
Ερώτηση 18	Δείγμα	104			
	Μέσος όρος	2.25	0.10	2.08	2.46
	Τυπική απόκλιση	1.050	0.099	0.846	1.235
	Τυπικό σφάλμα μέσου όρου	0.103			

					95% Διάστημα εμπιστοσύνης	
	t	Βαθμοί ελευθερίας	Επίπεδο σημαντικότητας σε επίπεδο διπλής ουράς	Διαφορά του μέσου όρου	Χαμηλότερο	Υψηλότερο
Ερώτηση 18	21.858	103	0.000	2.250	2.05	2.45

				95% Διάστημα εμπιστοσύνης	
	Διαφορά του μέσου όρου	Τυπικό σφάλμα	Επίπεδο σημαντικότητας σε επίπεδο διπλής ουράς	Χαμηλότερο	Υψηλότερο
Ερώτηση 18	2.250	0.105	0.010	2.080	2.462

Ο έλεγχος που διενεργήθηκε με τη μέθοδο του t-test στην 3^η ερευνητική υπόθεση, είχε τα εξής αποτελέσματα. Ο μέσος όρος των αποτελεσμάτων της Ερώτησης 3 είναι 2.25, η τυπική απόκλιση είναι 1.050, το $t = 21.858$, οι βαθμοί ελευθερίας = 103, το επίπεδο σημαντικότητας σε επίπεδο διπλής ουράς, δηλαδή το p , είναι $p = 0.010$. Επίσης, για την περίπτωση που μελετούμε, το p είναι $p \leq 0,05$ οπότε απορρίπτουμε την H_0 και αποδεχόμαστε την H_1 .

4^η Ερευνητική υπόθεση

H0: Οι διαδικασίες αναφορών ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών στα καταστήματα, δεν τηρούνται και σε περιπτώσεις «μεγάλων» και «καλών» πελατών, οι οποίοι επιφέρουν σημαντικά κέρδη στην τράπεζα.

H1: Οι διαδικασίες αναφορών ύποπτων ή ασυνήθιστων συναλλαγών στα καταστήματα, τηρούνται και σε περιπτώσεις «μεγάλων» και «καλών» πελατών, οι οποίοι επιφέρουν σημαντικά κέρδη στην τράπεζα.

Πίνακα 5.4

Αποτελέσματα συσχετισμένου ελέγχου t-test

		95% Διάστημα εμπιστοσύνης			
		Στατιστικά	Τυπικό σφάλμα	Χαμηλότερο	Υψηλότερο
Ερώτηση 21	Δείγμα	104			
	Μέσος όρος	2.38	0.12	2.16	2.69
	Τυπική απόκλιση	1.264	0.066	1.148	1.383
	Τυπικό σφάλμα μέσου όρου	0.124			

					95% Διάστημα εμπιστοσύνης	
	t	Βαθμοί ελευθερίας	Επίπεδο σημαντικότητας σε επίπεδο διπλής ουράς	Διαφορά του μέσου όρου	Χαμηλότερο	Υψηλότερο
Ερώτηση 21	19.236	103	0.000	2.385	2.14	2.63

				95% Διάστημα εμπιστοσύνης	
	Διαφορά του μέσου όρου	Τυπικό σφάλμα	Επίπεδο σημαντικότητας σε επίπεδο διπλής ουράς	Χαμηλότερο	Υψηλότερο
Ερώτηση 21	2.385	0.124	0.010	2.157	2.686

Ο έλεγχος που διενεργήθηκε με τη μέθοδο του t-test στην 4^η ερευνητική υπόθεση, είχε τα εξής αποτελέσματα. Ο μέσος όρος των αποτελεσμάτων της Ερώτησης 4 είναι 2.38, η τυπική απόκλιση είναι 1.264, το $t = 19.236$, οι βαθμοί ελευθερίας = 103, το επίπεδο σημαντικότητας σε επίπεδο διπλής ουράς, δηλαδή το p , είναι $p = 0.010$. Επίσης, για την περίπτωση που μελετούμε, το p είναι $p \leq 0,05$ οπότε απορρίπτουμε την H_0 και αποδεχόμαστε την H_1 .

Από τη μελέτη που προηγήθηκε, με το στατιστικό έλεγχο των τεσσάρων ερευνητικών υποθέσεων, με τη βοήθεια του t-test, μπορέσαμε να εκμαιεύσουμε τα παρακάτω συμπεράσματα. Πρωτίστως, όλες οι ερευνητικές υποθέσεις που αρχικά είχαμε θέσει, ξεκινώντας την παρούσα έρευνα, επιβεβαιώθηκαν. Επιπρόσθετα, το γεγονός, ότι επιβεβαιώθηκαν οι υποθέσεις που είχαμε θέσει, αποτελεί σημαντικό στοιχείο, για την ορθότητα των συλλογισμών μας, αναφορικά με τους στόχους που επιδιώκει να επιτύχει η παρούσα εργασία.

5.7. Αποτελέσματα έρευνας

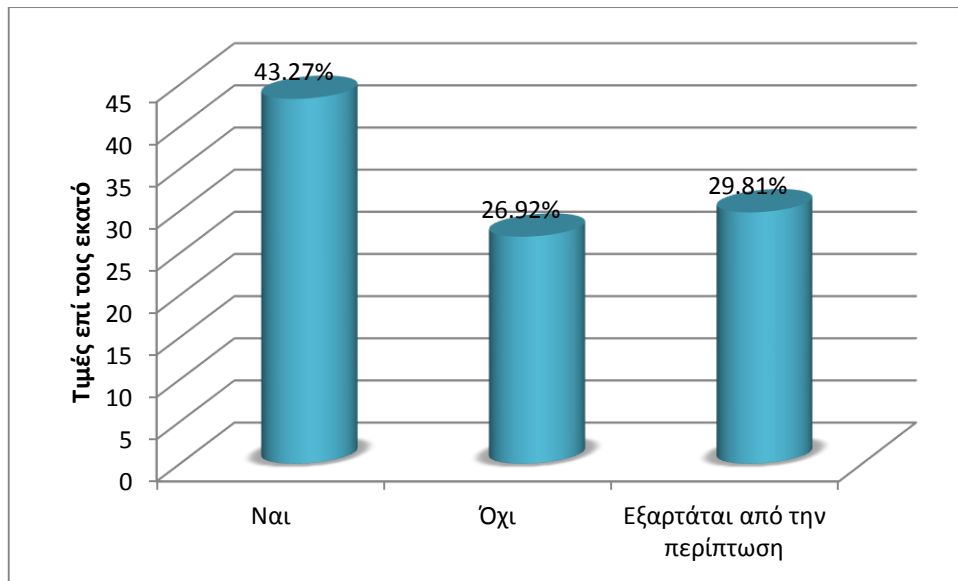
Στο σημείο αυτό, επιχειρείται η ανάλυση των αποτελεσμάτων των 29 ερωτήσεων, του ερωτηματολογίου, ώστε από τη μελέτη τους, να εκμαιεύσουμε τα απαραίτητα στοιχεία, με στόχο να οδηγηθούμε, στα τελικά συμπεράσματα της έρευνας μας. Ακόμη, για καλύτερη ανάλυση, σε κάθε ερώτηση, ακολουθούν πίνακες οι οποίοι, αναλύουν τις βασικές στατιστικές παραμέτρους κάθε ερώτησης, καθώς και πίνακες οι οποίοι αναλύουν τη συχνότητα των απαντήσεων, για κάθε ερώτηση.

Ερώτηση 1¹⁸

Θεωρείτε ότι ξέπλυμα χρήματος αποτελεί οικονομικό έγκλημα¹⁸;

Στην Ερώτηση 1, η οποία πραγματεύεται το κατά πόσο οι ερωτώμενοι αντιλαμβάνονται το ξέπλυμα χρήματος ως οικονομικό έγκλημα, διαφαίνεται καθαρά ότι στη συντριπτική τους πλειοψηφία, θεωρούν ότι αποτελεί έγκλημα. Συγκεκριμένα, σε ποσοστό 43,27% οι ερωτώμενοι, αντιλαμβάνονται ως εγκληματική ενέργεια το ξέπλυμα χρήματος. Αντίθετα, σε ποσοστό 26,92% θεωρούν ότι δεν αποτελεί έγκλημα. Τέλος, υπάρχει και ένα σημαντικό ποσοστό της τάξεως του 29,81% που θεωρεί ότι η νομιμοποίηση εσόδων που προέρχονται από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες, αποτελεί έγκλημα σε κάποιες περιπτώσεις μόνο και με συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Συμπερασματικά, είναι καλό να επισημάνουμε, ότι σε αρκετά μεγάλο ποσοστό, οι ερωτώμενοι, δεν θεωρούν ως οικονομικό έγκλημα το ξέπλυμα χρήματος.

¹⁸ Σε κάθε μία από τις 29 ερωτήσεις οι οποίες αποτελούν το ερωτηματολόγιο της έρευνας μας, υπάρχει διαγραμματική απεικόνιση των αποτελεσμάτων από τις απαντήσεις των ερωτώμενων. Αυτό αποσκοπεί, στο να αναλυθεί καλύτερα η υπό εξέταση ερώτηση.

Διάγραμμα 5.1

Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 1

Ο Πίνακας 5.5 αποτυπώνει τις βασικές στατιστικές παραμέτρους της Ερώτησης 1, με σκοπό την ενδελεχή στατιστική ανάλυση. Στον πίνακα αυτό, αναλύονται οι εξής έννοιες:

- **Δείγμα.** Όπου το μέγεθος του είναι συνολικά 104 άτομα. Όλες οι τιμές είναι έγκυρες και δεν είχαμε απούσες τιμές, για αυτό και έχουν την τιμή 0.
- **Μέσος όρος,** είναι απλώς η μέση τιμή μίας σειράς αριθμητικών τιμών. Στη συγκεκριμένη ερώτηση, ο μέσος όρος λαμβάνει τιμή 1,87.
- **Τυπικό σφάλμα του μέσου όρου,** είναι το μέσο μέγεθος κατά το οποίο αποκλίνουν οι μέσοι όροι των δειγμάτων ενός πληθυσμού από το μέσο όρο του πληθυσμού αυτού. Το τυπικό σφάλμα, χρησιμοποιείται ως μέτρο της ποικιλότητας των τιμών μίας μεταβλητής. Στη συγκεκριμένη ερώτηση, το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου, είναι 0.083.
- **Κεντρική τιμή,** είναι αυτή που βρίσκεται στο μέσο της κατανομής αν το σύνολο των τιμών ταξινομηθεί κατά σειρά μεγέθους. Για διαφορετικούς κάθε φορά λόγους, είναι πιθανόν η κεντρική τιμή να αποτελεί μία εκτίμηση της τιμής στο μέσο των τιμών. Για παράδειγμα, όταν ο αριθμός των τιμών είναι τέτοιος ώστε να μην υπάρχει ακριβής μέσος όρος. Στη συγκεκριμένη ερώτηση, η κεντρική τιμή, λαμβάνει την τιμή 2.
- **Επικρατούσα τιμή,** είναι η πιο συχνά εμφανιζόμενη τιμή. Ένα σύνολο τιμών μπορεί να έχει περισσότερες από μία επικρατούσες τιμές αν δύο ή περισσότερες τιμές, εμφανίζονται με την ίδια συχνότητα. Η επικρατούσα τιμή,

θα λέγαμε ότι είναι η τιμή του συνόλου που εμφανίζεται πιο συχνά. Ακόμη, καλό είναι να μην αμεληθεί να επισημανθεί, ότι η επικρατούσα τιμή, δεν είναι η συχνότητα εμφάνισης της πιο συχνά εμφανιζόμενης τιμής. Στη συγκεκριμένη ερώτηση, η επικρατούσα τιμή είναι η τιμή 1.

- **Τυπική απόκλιση**, είναι ένα μέτρο του πόσο διαφέρουν οι τιμές, κατά μέσο όρο, από το μέσο όρο του συνόλου στο οποίο ανήκουν. Με άλλα λόγια, η τυπική απόκλιση, είναι ένα μέτρο της μεταβλητότητας των τιμών γύρω από το μέσο όρο τους. Επίσης, η τυπική απόκλιση, μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για τη μετατροπή τιμών πολύ διαφορετικών μεταξύ τους, σε τυπικές τιμές όπως συχνά ονομάζονται, ώστε να είναι πολύ εύκολο να συγκριθούν και συνακόλουθα να αθροιστούν. Στη συγκεκριμένη ερώτηση, η τυπική απόκλιση, λαμβάνει την τιμή 0.848.
- **Διακύμανση** ή διασπορά όπως πολύ συχνά ονομάζεται, είναι ένα μέτρο του πόσο, κατά μέσο όρο, διαφέρουν οι τιμές μίας μεταβλητής από το μέσο όρο τους. Είναι το τετράγωνο της τυπικής απόκλισης, επομένως έχει άμεση συσχέτιση μαζί της. Στη συγκεκριμένη ερώτηση, η διακύμανση λαμβάνει την τιμή 0.72.
- **Λόξωση** ή στρεβλότητα όπως συχνά αναφέρεται, είναι κατάλληλη για την περίπτωση όπου μία κατανομή τιμών δεν είναι συμμετρική γύρω από το μέσο όρο. Η λόξωση, είναι ένα μέτρο της ασυμμετρίας της κατανομής των τιμών μίας μεταβλητής. Λαμβάνει τιμές θετικές όταν οι τιμές αποκλίνουν προς τα δεξιά, καθώς και αρνητικές όταν οι τιμές αποκλίνουν προς τα αριστερά. Στην εν λόγω ερώτηση, η τιμή της είναι 0.262.
- **Τυπικό σφάλμα της λόξωσης**, είναι το μέσο μέγεθος κατά το οποίο αποκλίνουν οι μέσοι όροι των δειγμάτων ενός πληθυσμού από το μέσο όρο του πληθυσμού αυτού. Στη συγκεκριμένη ερώτηση, το τυπικό σφάλμα της λόξωσης, είναι 0.237.
- **Κύρτωση**, είναι μία ένδειξη του πόσο πιο απότομη ή πιο ομαλή, είναι η κατανομή των τιμών, σε σχέση με την κανονική κατανομή. Παίρνει πρόσημο θετικό, για πιο απότομη καμπύλη συχνοτήτων και πρόσημο αρνητικό, για πιο επίπεδη καμπύλη. Στην παρούσα ερώτηση, η τιμή της κύρτωσης είναι -1.566.
- **Τυπικό σφάλμα της κύρτωσης**, είναι το μέσο μέγεθος κατά το οποίο αποκλίνουν οι μέσοι όροι των δειγμάτων ενός πληθυσμού από το μέσο όρο

του πληθυσμού αυτού. Στη συγκεκριμένη ερώτηση, το τυπικό σφάλμα της κύρτωσης, είναι 0.469.

- **Εύρος**, είναι η αριθμητική διαφορά, ανάμεσα στη μέγιστη και την ελάχιστη τιμή μίας μεταβλητής. Ακόμη, καλό είναι να επισημανθεί, ότι το εύρος, είναι ένας μοναδικός αριθμός. Στη συγκεκριμένη ερώτηση, το εύρος είναι 2.
- **Μέγιστο**, είναι η μεγαλύτερη τιμή μίας συγκεκριμένης μεταβλητής. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το μέγιστο λαμβάνει την τιμή 1.
- **Ελάχιστο**, είναι η μικρότερη τιμή μίας συγκεκριμένης μεταβλητής. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το ελάχιστο λαμβάνει την τιμή 3.
- **Άθροισμα**, είναι το άθροισμά των τιμών μίας μεταβλητής. Στη συγκεκριμένη ερώτηση λαμβάνει την τιμή 194.

Πίνακας 5.5

Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 1

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		1.87
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.083
Κεντρική Τιμή		2
Επικρατούσα Τιμή		1
Τυπική Απόκλιση		0.848
Διακύμανση		0.72
Λόξωση		0.262
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-1.566
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		2
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		3
Άθροισμα		194

Στον Πίνακα 5.6 παρουσιάζονται οι συχνότητες των μεταβλητών της Ερώτησης 1. Στόχος μας είναι η καλύτερη μελέτη των συχνοτήτων, των απαντήσεων που λάβαμε από το δείγμα μας.

- **Στην πρώτη στήλη**, εμφανίζονται οι μεταβλητές της ερώτησης, που είναι «Ναι», «Όχι», και «Εξαρτάται από την περίπτωση». Οι μεταβλητές αυτές, ήταν οι ερωτήσεις που τέθηκαν στους ερωτώμενους, για την Ερώτηση 1.
- **Στην δεύτερη στήλη**, παρουσιάζονται οι συχνότητες κάθε μίας από τις μεταβλητές της πρώτης στήλης. Έτσι, υπάρχουν 45 περιπτώσεις όπου οι ερωτηθέντες απάντησαν «Ναι», 28 περιπτώσεις που απάντησαν «Όχι», καθώς και 31 περιπτώσεις που απάντησαν «Εξαρτάται από την περίπτωση».
- **Στην τρίτη στήλη**, αποτυπώνεται, το ποσοστό των περιπτώσεων κάθε κατηγορίας του δείγματος ως σύνολο. Σε αυτό περιλαμβάνονται, οποιεσδήποτε τιμές που πιθανόν έχουν οριστεί ως απύσες τιμές, από τις οποίες δεν υπάρχει καμία στον Πίνακα 5.6. Αναλυτικότερα, το 43.3% των περιπτώσεων του δείγματος, είναι κωδικοποιημένες ως «Ναι», το 26.9% των περιπτώσεων του δείγματος, είναι κωδικοποιημένες ως «Όχι», καθώς και το 29.8% των περιπτώσεων του δείγματος, είναι κωδικοποιημένες ως «Εξαρτάται από την περίπτωση».
- **Στην τέταρτη στήλη**, εμφανίζεται το ποσοστό των περιπτώσεων κάθε κατηγορίας του δείγματος που μελετήσαμε, εκτός από τις απύσες τιμές. Καθώς δεν έχουν οριστεί απύσες τιμές, οι στήλες 3 και 4, είναι ίδιες.
- **Στην πέμπτη στήλη**, παρουσιάζεται το αθροιστικό ποσοστό, εκτός από τις απύσες τιμές. Αναλυτικότερα, το 43,3% των ερωτώμενων, απάντησαν «Ναι», το 70,2% απάντησαν «Όχι» και «Ναι», καθώς και το 100% των ατόμων του δείγματος που εξετάστηκε, απάντησαν «Εξαρτάται από την περίπτωση» «Όχι» και «Ναι»¹⁹.

¹⁹ Στην ανάλυση που ακολουθεί αναφορικά με, τις βασικές στατιστικές παραμέτρους, από την Ερώτηση 2 έως 29, καθώς και με τους πίνακες συχνοτήτων των Ερωτήσεων 2 έως 29, η ανάλυση μας θα είναι συνοπτικότερη και θα περιοριστεί σε απλή αναφορά των αποτελεσμάτων, με τη συνδρομή πινάκων. Ο λόγος που επιλέχθηκε, αυτός ο τρόπος παρουσίασης, των βασικών στατιστικών στοιχείων της παρούσας έρευνας, είναι για λόγους συντομίας. Ακόμη, η ανάλυση των αποτελεσμάτων που πραγματοποιήθηκε στην Ερώτηση 1, για τους Πίνακες 5.5 και 5.6, αποτελεί βασικό εργαλείο στην επεξήγηση των αποτελεσμάτων, τα οποία παρατίθενται στους πίνακες που ακολουθούν, ώστε να είναι εφικτή η επεξήγηση των εκάστοτε στατιστικών στοιχείων.

Πίνακας 5.6

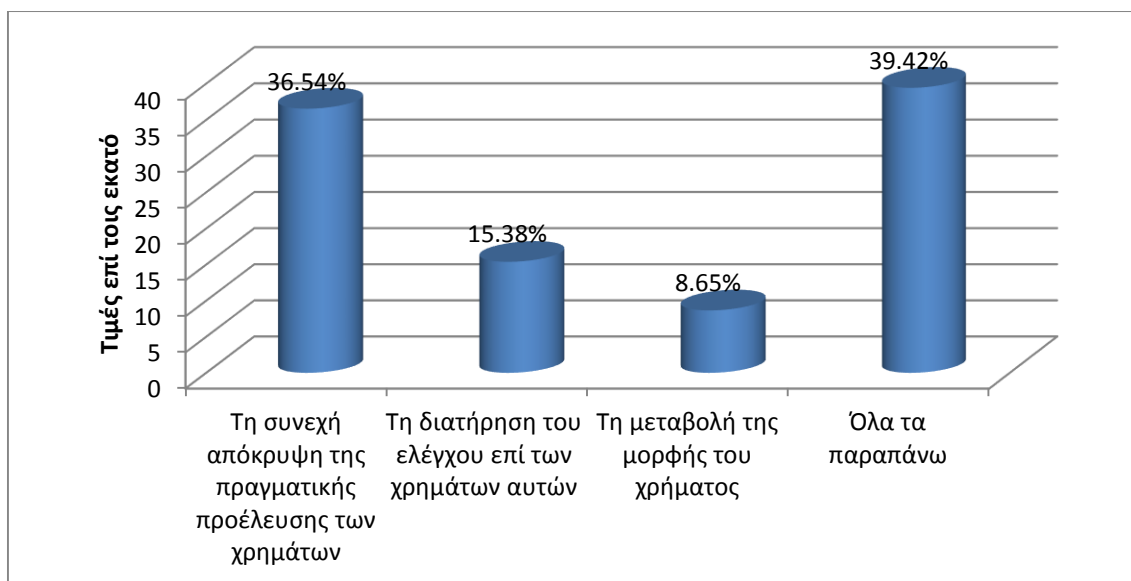
Πίνακας συχνότητων Ερώτησης 1

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Ναι	45	43.3	43.3	43.3
	Όχι	28	26.9	26.9	70.2
	Εξαρτάται από την περίπτωση	31	29.8	29.8	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 2^η

Τα άτομα που ασχολούνται με τη διακίνηση παράνομου χρήματος έχουν ανάγκη την;

Στην Ερώτηση 2, από τις απαντήσεις που έδωσαν οι ερωτώμενοι, διαβλέπουμε, ότι θεωρούν ως πολύ σημαντικό στοιχείο για τα άτομα του εγκληματικού χώρου τη συνεχή απόκρυψη των δραστηριοτήτων τους από τις διωκτικές αρχές. Αυτή η αντίληψη μεταξύ των ατόμων που αποτελούν το δείγμα μας, είναι σε ποσοστό της τάξεως του 36,54%. Ακόμη, σημαντικό στοιχείο κατά την άποψη των ερωτώμενων, είναι η διατήρηση του ελέγχου επί των παράνομων χρημάτων σε ποσοστό 15,38% και η μεταβολή της μορφής του χρήματος, της απαλλαγής του καλύτερα από τα στοιχεία που το καθιστούν παράνομο, σε ποσοστό 8,65%. Τέλος, σε ποσοστό 39,42%, επικρατεί η αντίληψη, ότι όλα τα παραπάνω, είναι εξίσου πολύ σημαντικά στοιχεία για τους εγκληματίες.

Διάγραμμα 5.2

Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 2

Πίνακας 5.7

Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 2

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		2.51
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.131
Κεντρική Τιμή		2
Επικρατούσα Τιμή		4
Τυπική Απόκλιση		1.337
Διακύμανση		1.786
Λόξωση		0.016
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-1.795
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		3
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		4
Άθροισμα		261

Πίνακας 5.8

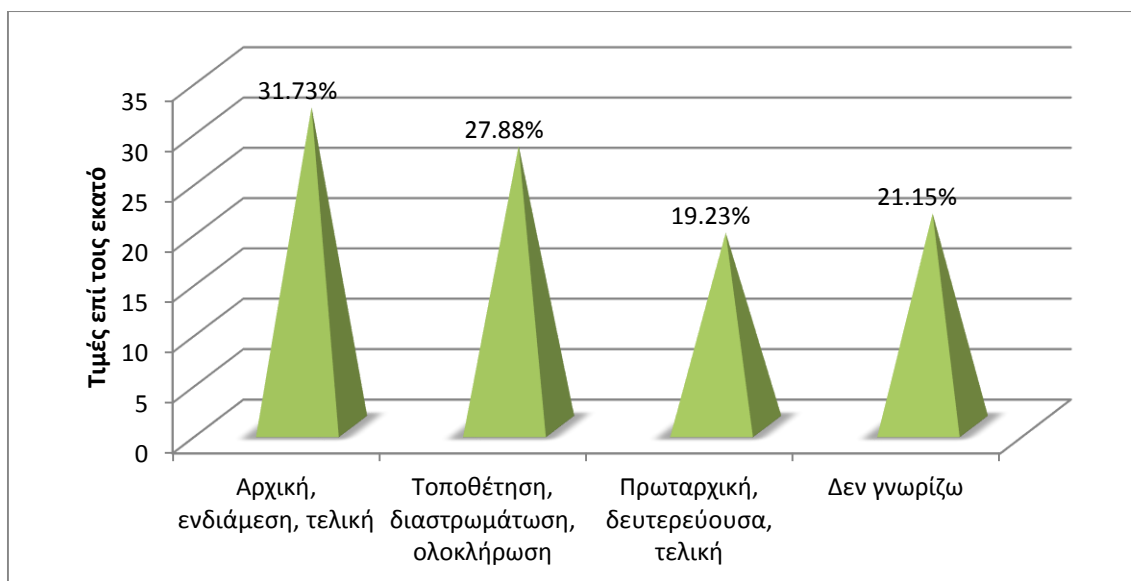
Πίνακας συχνότητας Ερώτησης 2

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Τη συνεχή απόκρυψη της πραγματικής προέλευσης των χρημάτων	38	36.5	36.5	36.5
	Τη διατήρηση του ελέγχου επί των χρημάτων αυτών	16	15.4	15.4	51.9
	Τη μεταβολή της μορφής του χρήματος	9	8.7	8.7	60.6
	Όλα τα παραπάνω	41	39.4	39.4	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 3^η

Οι τρεις βασικές φάσεις οι οποίες έχουν γίνει ευρέως αποδεκτές στη διαδικασία νομιμοποίησης παράνομων εσόδων είναι;

Στην Ερώτηση 3, σχετικά με τις φάσεις του ξεπλύματος χρήματος, οι ερωτώμενοι δεν γνωρίζουν σε μεγάλο ποσοστό ποιες είναι οι τρεις φάσεις. Συγκεκριμένα, μόνο το 27,88% των ατόμων του δείγματος, γνώριζε, ότι οι τρεις βασικές φάσεις του ξεπλύματος χρήματος, είναι η τοποθέτηση, η διαστρωμάτωση και η ολοκλήρωση. Όλοι οι υπόλοιποι που απάντησαν σε αυτή την ερώτηση, είτε δε γνώριζαν, είτε απάντησαν λάθος. Συμπερασματικά, μπορούμε να επισημάνουμε, ότι αποτελεί πολύ ανησυχητικό παράγοντα το γεγονός ότι σε πολύ μεγάλο ποσοστό οι υπάλληλοι της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, δε γνώριζαν με ακρίβεια ποιες είναι οι τρεις βασικές φάσεις που διέπουν το ξέπλυμα χρήματος.

Διάγραμμα 5.3

Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 3

Πίνακας 5.9

Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 3

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απουσίες	0
Μέσος Όρος		2.3
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.111
Κεντρική Τιμή		2
Επικρατούσα Τιμή		1
Τυπική Απόκλιση		1.131
Διακύμανση		1.279
Λόξωση		0.29
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-1.307
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		3
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		4
Άθροισμα		239

Πίνακας 5.10

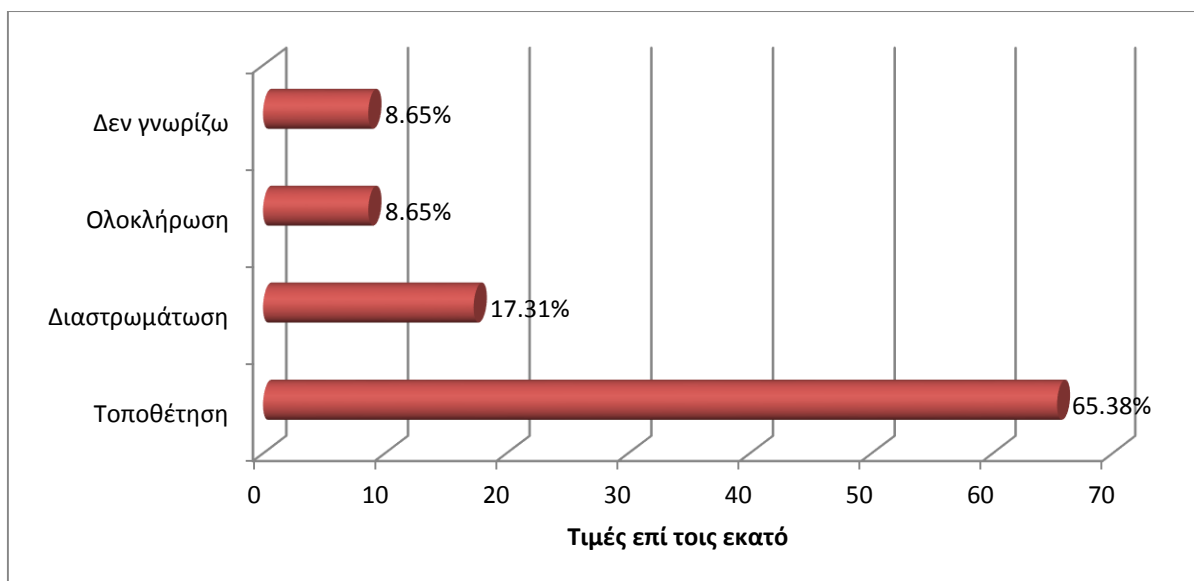
Πίνακας συχνότητας Ερώτησης 3

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Αρχική, ενδιάμεση, τελική	33	31.7	31.7	31.7
	Τοποθέτηση, διαστρωμάτωση, ολοκλήρωση	29	27.9	27.9	59.6
	Πρωταρχική, δευτερεύουσα, τελική	20	19.2	19.2	78.8
	Δεν γνωρίζω	22	21.2	21.2	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 4^η

Το στάδιο στη διαδικασία του ξεπλύματος όπου τα παράνομα έσοδα διοχετεύονται και αναμειγνύονται με νόμιμα κεφάλαια σε τραπεζικούς λογαριασμούς με σκοπό τη μετατροπή τους σε νόμιμη αξία, ονομάζεται;

Στην Ερώτηση 4, γίνεται προσπάθεια να εκμαιεύσουμε τις γνώσεις που διαθέτουν οι ερωτώμενοι σχετικά με το πώς ονομάζεται το στάδιο κατά το οποίο, τα παράνομα έσοδα διοχετεύονται και αναμειγνύονται με νόμιμα κεφάλαια στην οικονομία. Από της απαντήσεις που λάβαμε, διαβλέπουμε ότι σε ποσοστό της τάξεως του 65,38% οι ερωτώμενοι απάντησαν ορθά, αναφέροντας ότι το εν λόγω στάδιο ονομάζεται τοποθέτηση. Αυτό αποτελεί πολύ ενθαρρυντικό στοιχείο, καθώς βασικό κομμάτι στην αποτροπή του σταδίου της τοποθέτησης, αποτελούν τα τραπεζικά ιδρύματα, τα οποία δεν επιτρέπουν την κατάθεση παράνομων χρημάτων σε τραπεζικούς λογαριασμούς.

Διάγραμμα 5.4
Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 4

Πίνακας 5.11
Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 4

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		1.61
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.095
Κεντρική Τιμή		1
Επικρατούσα Τιμή		1
Τυπική Απόκλιση		0.97
Διακύμανση		0.94
Λόξωση		1.454
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		0.861
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		3
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		4
Άθροισμα		167

Πίνακας 5.12

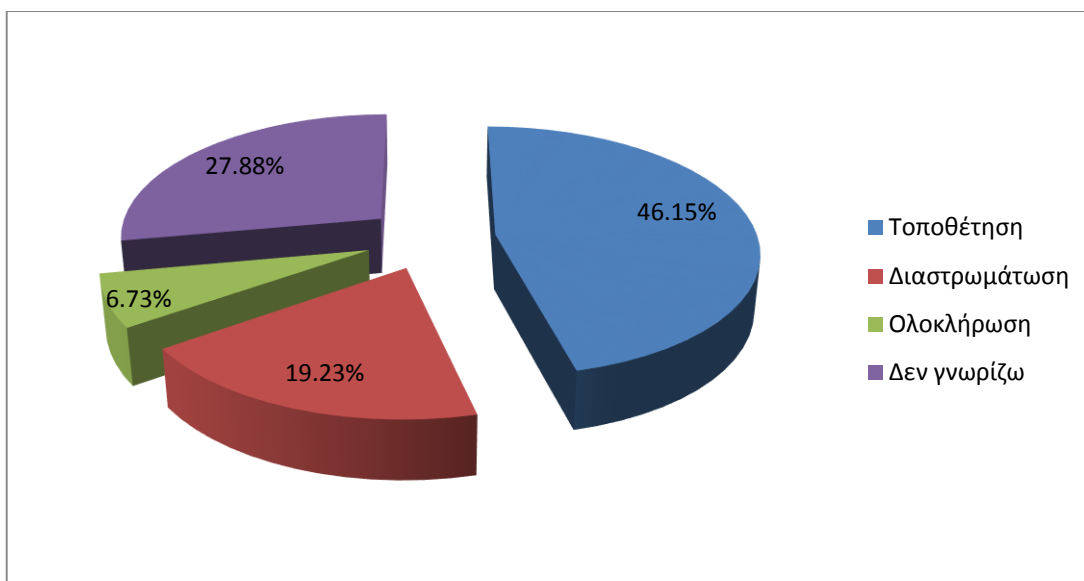
Πίνακας συχνότητων Ερώτησης 4

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Τοποθέτηση	68	65.4	65.4	65.4
	Διαστρωμάτωση	18	17.3	17.3	82.7
	Ολοκλήρωση	9	8.7	8.7	91.3
	Δεν γνωρίζω	9	8.7	8.7	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 5^η

Σε ποιο από τα τρία στάδια ξεπλύματος χρήματος χρησιμοποιούνται χρήματα τα οποία χωρίζονται σε μικρότερα ποσά και μοιράζονται σε αχυράνθρωπους (ανθρώπους βιτρίνα), οι οποίοι στη συνέχεια κάνουν πολλαπλές καταθέσεις σε μεγάλο αριθμό τραπεζών και λογαριασμών;

Στην Ερώτηση 5, η οποία επιδιώκει να μελετήσει σε ποιο βαθμό οι ερωτώμενοι γνωρίζουν το στάδιο κατά το οποίο τα άτομα του εγκληματικού χώρου, χρησιμοποιούν τους λεγόμενους αχυράνθρωπους ή όπως αλλιώς ονομάζονται ανθρώπους βιτρίνα. Από τις απαντήσεις που λάβαμε, μπορούμε να οδηγηθούμε στο συμπέρασμα ότι οι περισσότεροι ερωτώμενοι γνωρίζουν το σωστό στάδιο κατά το οποίο συμβαίνει, που είναι το στάδιο της τοποθέτησης. Οι σωστές απαντήσεις ανέρχονται σε ποσοστό 46,15%. Αν και αρκετοί απάντησαν σωστά, δε μπορεί να εκληφθεί ως μικρό το ποσοστό των ατόμων που απάντησαν λάθος ή ακόμη δεν γνώριζαν τίποτε σχετικό με την συγκεκριμένη ερώτηση.

Διάγραμμα 5.5
Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 5

Πίνακας 5.13
Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 5

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		2.16
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.125
Κεντρική Τιμή		2
Επικρατούσα Τιμή		1
Τυπική Απόκλιση		1.278
Διακύμανση		1.633
Λόξωση		0.512
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-1.464
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		3
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		4
Άθροισμα		225

Πίνακας 5.14

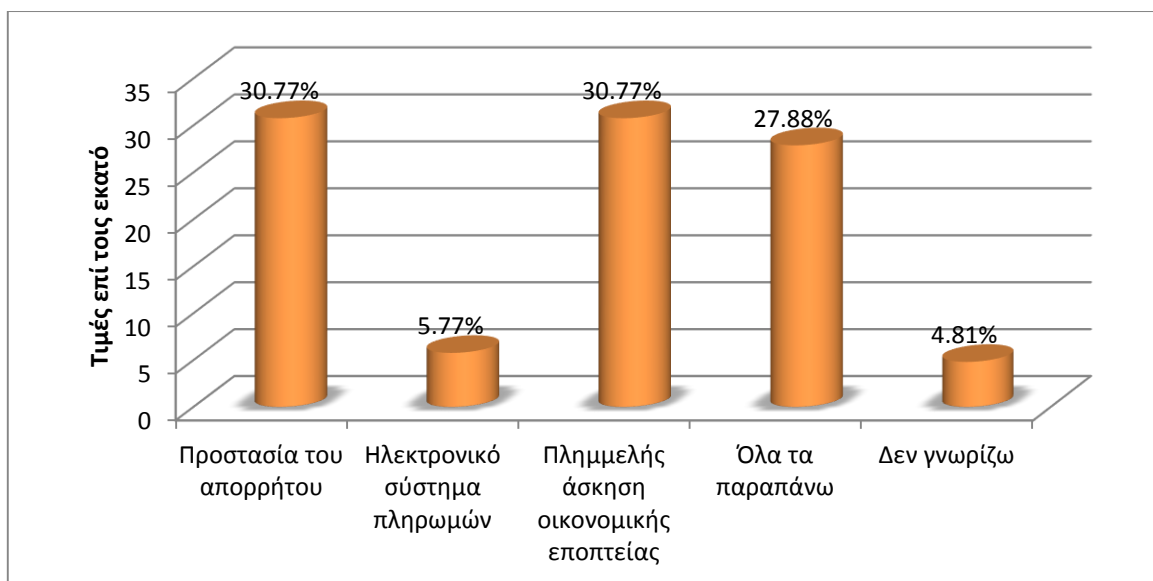
Πίνακας συχνότητων Ερώτησης 5

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Τοποθέτηση	48	46.2	46.2	46.2
	Διαστρωμάτωση	20	19.2	19.2	65.4
	Ολοκλήρωση	7	6.7	6.7	72.1
	Δεν γνωρίζω	29	27.9	27.9	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 6^η

Ποιος παράγοντας ενισχύει την προσπάθεια για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες;

Στην Ερώτηση 6, σχετικά με τον παράγοντα ο οποίος δρα καταλυτικά στη γιγάντωση του φαινομένου, από τις απαντήσεις που λάβαμε τα συμπεράσματα μας είναι τα παρακάτω. Πρωτίστως, ένα σημαντικό ποσοστό των ερωτώμενων απάντησαν ορθά, αναφέροντας την προστασία του απορρήτου, σε ποσοστό 30,77%. Ακόμη, σε ποσοστό 5,77% απάντησαν σωστά, ότι υπαίτιος είναι τα συστήματα ηλεκτρονικών πληρωμών καθώς και η πλημμελής άσκηση οικονομικής εποπτείας σε ποσοστό 30,77%. Επίσης, η επιθυμητή απάντηση ήταν ότι όλα τα παραπάνω αποτελούν παράγοντες που ενισχύουν τις προσπάθειες για ξέπλυμα χρήματος, την οποία απάντησαν σωστά μόλις 27,88% των ερωτηθέντων. Τέλος, ένα πολύ μικρό ποσοστό, της τάξεως του 4,81% απάντησαν πως δε γνωρίζουν απολύτως τίποτε σχετικά με την ερώτηση.

Διάγραμμα 5.6
Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 6

Πίνακας 5.15
Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 6

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		2.7
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.127
Κεντρική Τιμή		3
Επικρατούσα Τιμή		1
Τυπική Απόκλιση		1.299
Διακύμανση		1.687
Λόξωση		-0.158
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-1.31
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		4
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		5
Άθροισμα		281

Πίνακας 5.16

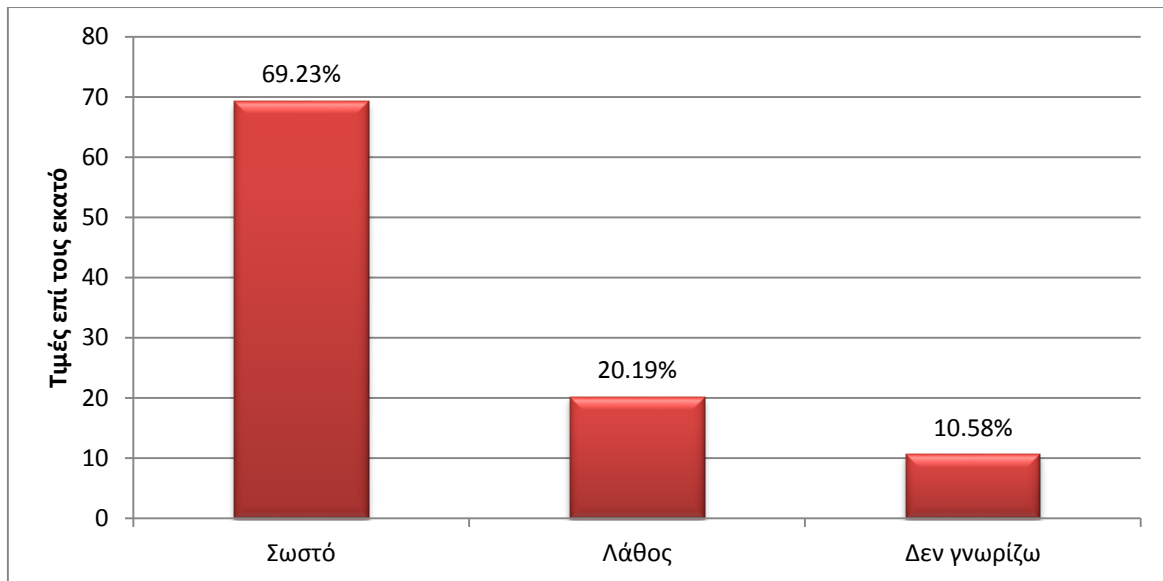
Πίνακας συχνότητων Ερώτησης 6

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Προστασία του απορρήτου	32	30.8	30.8	30.8
	Ηλεκτρονικό σύστημα πληρωμών	6	5.8	5.8	36.5
	Πλημμελής άσκηση οικονομικής εποπτείας	32	30.8	30.8	67.3
	Όλα τα παραπάνω	29	27.9	27.9	95.2
	Δεν γνωρίζω	5	4.8	4.8	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 7^η

Η χρήση του διαδικτύου μπορεί να λειτουργήσει προς όφελος του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος;

Στην Ερώτηση 7, σχετικά με το αν είναι εφικτό το διαδίκτυο να δράσει καταλυτικά στο φαινόμενο της εξάπλωσης του ξεπλύματος χρήματος, τα άτομα του δείγματος, απάντησαν θετικά σε ποσοστό 69,23%. Ακόμη, υπήρξε και ένα ποσοστό 20,19% το οποίο δε θεωρεί το διαδίκτυο ως σημαντικό εργαλείο στα χέρια των ατόμων του εγκληματικού χώρου. Τέλος, υπήρξε και ένα ποσοστό της τάξεως του 10,58% το οποίο απάντησε πως δε γνωρίζει.

Διάγραμμα 5.7
Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 7

Πίνακας 5.17
Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 7

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απουσίες	0
Μέσος Όρος		1.41
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.066
Κεντρική Τιμή		1
Επικρατούσα Τιμή		1
Τυπική Απόκλιση		0.677
Διακύμανση		0.458
Λόξωση		1.374
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		0.548
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		2
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		3
Άθροισμα		147

Πίνακας 5.18

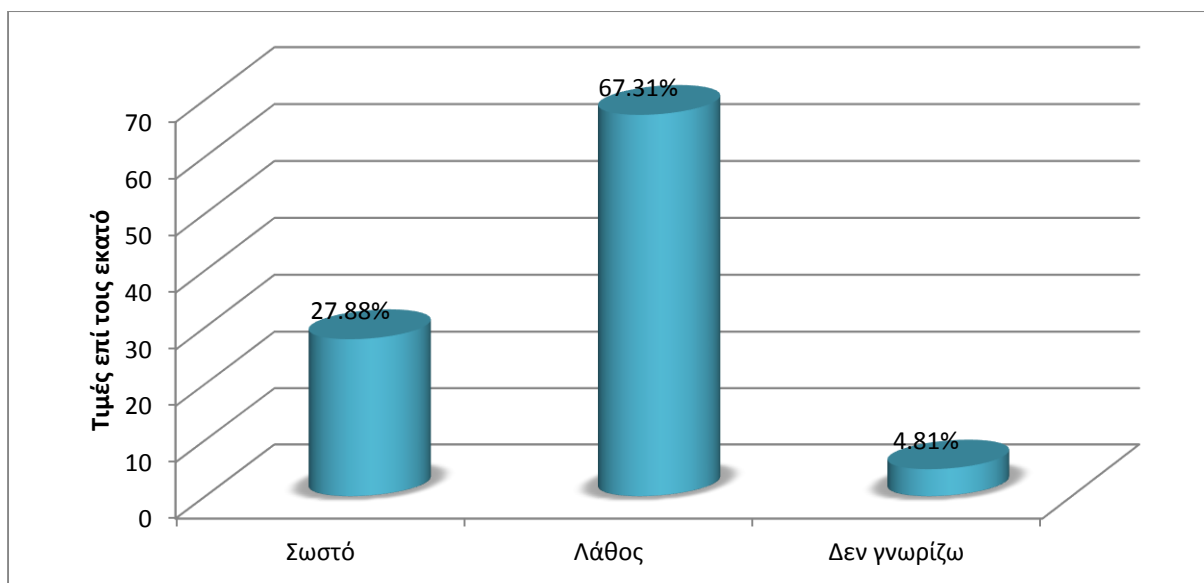
Πίνακας συχνότητων Ερώτησης 7

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Σωστό	72	69.2	69.2	69.2
	Λάθος	21	20.2	20.2	89.4
	Δεν γνωρίζω	11	10.6	10.6	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 8^η

Η τοποθέτηση χρημάτων στο Χρηματιστήριο μέσω αγορών μετοχών αποτελεί τεχνική νομιμοποίησης παράνομων εσόδων στην Ελλάδα;

Στην Ερώτηση 8, σχετικά με το αν η τοποθέτηση κεφαλαίων στο Ελληνικό Χρηματιστήριο αποτελεί τεχνική την οποία χρησιμοποιούν οι εγκληματίες, για να νομιμοποιήσουν τα παράνομα χρήματα τους, οι απαντήσεις ήταν οι παρακάτω. Σε ποσοστό της τάξεως του 27,88% απάντησαν, ότι κάτι τέτοιο είναι εφικτό να συμβεί. Αντίθετα, σε ποσοστό 67,31% απάντησαν ότι δε θεωρούν κάτι τέτοιο ως εφικτό, δείχνοντας με αυτό τον τρόπο την εμπιστοσύνη τους στο Ελληνικό Χρηματιστήριο και συνακόλουθα στους αποτρεπτικούς μηχανισμούς που διαθέτει, σε περιπτώσεις προσπαθειών ξεπλύματος χρήματος. Τέλος, σε ποσοστό της τάξεως του 4,81% οι ερωτηθέντες, απάντησαν ότι δεν γνωρίζουν.

Διάγραμμα 5.8
Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 8

Πίνακας 5.19
Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 8

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		1.77
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.052
Κεντρική Τιμή		2
Επικρατούσα Τιμή		2
Τυπική Απόκλιση		0.526
Διακύμανση		0.276
Λόξωση		-0.206
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-0.148
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		2
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		3
Άθροισμα		184

Πίνακας 5.20

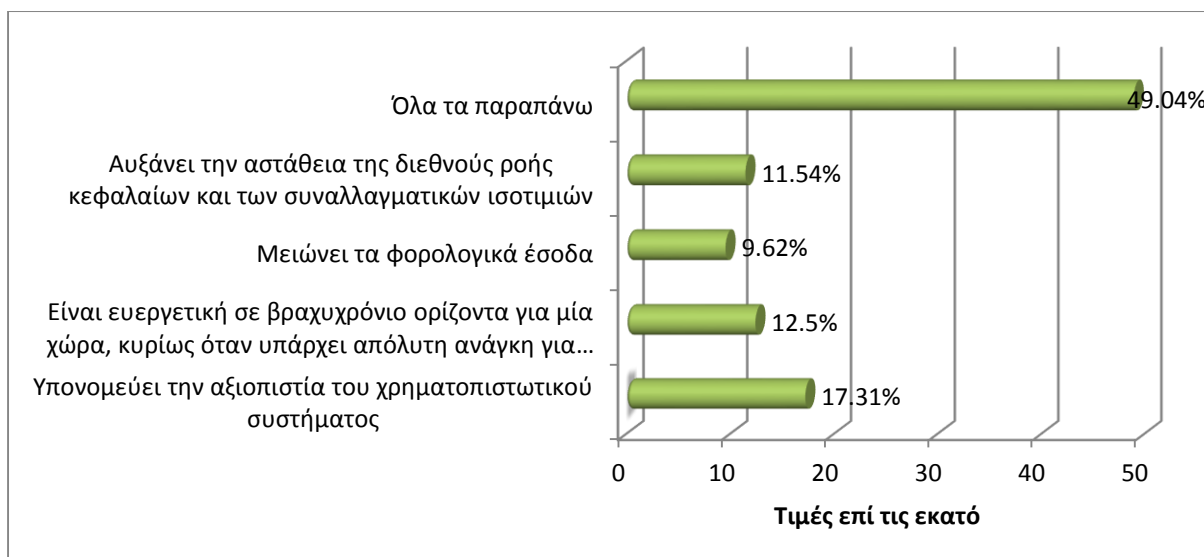
Πίνακας συχνότητας Ερώτησης 8

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Σωστό	29	27.9	27.9	27.9
	Λάθος	70	67.3	67.3	95.2
	Δεν γνωρίζω	5	4.8	4.8	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 9^η

Η επίπτωση του ξεπλύματος χρήματος στο χρηματοπιστωτικό σύστημα;

Στην Ερώτηση 9, η οποία πραγματεύεται τις επιπτώσεις του ξεπλύματος χρήματος στο χρηματοπιστωτικό σύστημα οι απαντήσεις ήταν οι παρακάτω. Σε μεγάλο ποσοστό της τάξεως του 49,04% οι ερωτηθέντες, απάντησαν ότι το ξέπλυμα χρήματος έχει τόσο αρνητικές, όσο και θετικές συνέπειες. Ακόμη, το 17,31% απάντησε, ότι υπονομεύει τη φερεγγυότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Το 12,5% των ερωτώμενων, θεωρεί ευεργετική την εισροή παράνομων κεφαλαίων για τη ρευστότητα μίας χώρας. Ακόμη, το 9,62% θεωρεί το ξέπλυμα χρήματος, βασική αιτία της μείωσης των εσόδων από τη φορολογία. Τέλος, το 11,54% πιστεύει ότι επιφέρει αστάθεια στις ισοτιμίες και στη ροή κεφαλαίων, σε παγκόσμιο επίπεδο. Η επιθυμητή απάντηση, ήταν ότι όλα αυτά αποτελούν επιπτώσεις του ξεπλύματος χρήματος, αφού και η εισροή παράνομων κεφαλαίων σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, αποτελεί κατά την άποψη πολλών, θετικό φαινόμενο που βελτιώνει τη ρευστότητα τους.

Διάγραμμα 5.9
Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 9

Πίνακας 5.21
Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 9

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		3.63
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.156
Κεντρική Τιμή		4
Επικρατούσα Τιμή		5
Τυπική Απόκλιση		1.59
Διακύμανση		2.528
Λόξωση		-0.617
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-1.271
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		4
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		5
Άθροισμα		377

Πίνακας 5.22

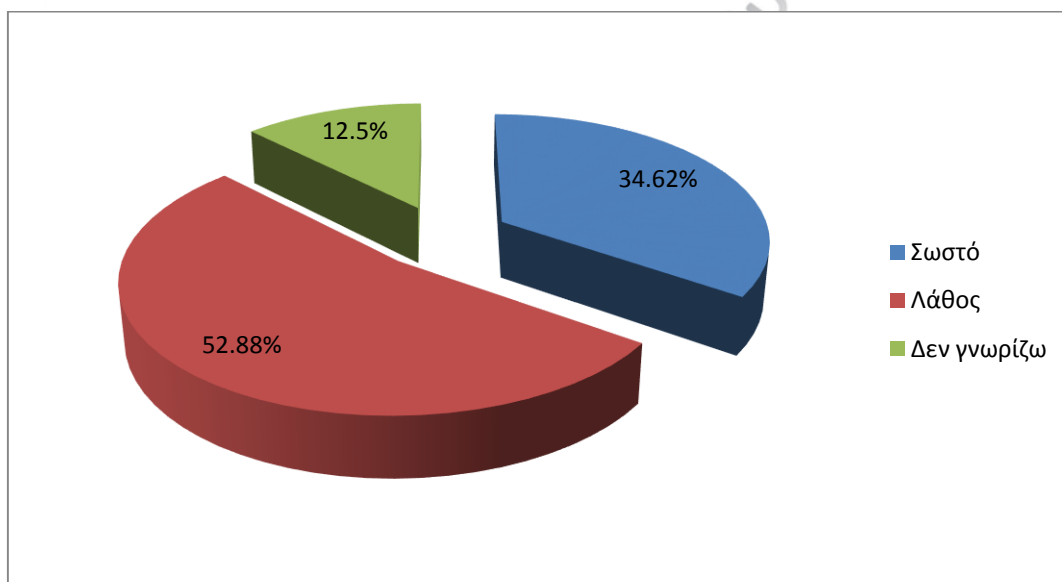
Πίνακας συχνότητων Ερώτησης 9

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Υπονομεύει την αξιοπιστία του χρηματοπιστωτικού συστήματος	18	17.3	17.3	17.3
	Είναι ευεργετική σε βραχυχρόνιο ορίζοντα για μία χώρα, κυρίως όταν υπάρχει απόλυτη ανάγκη για την αντιμετώπιση μεγάλων ελλειμμάτων στη δημοσιονομική διαχείριση και στο ισοζύγιο πληρωμών	13	12.5	12.5	29.8
	Μειώνει τα φορολογικά έσοδα	10	9.6	9.6	39.4
	Αυξάνει την αστάθεια της διεθνούς ροής κεφαλαίων και των συναλλαγματικών ισοτιμιών	12	11.5	11.5	51
	Όλα τα παραπάνω	51	49	49	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 10^η

Η προσέλκυση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να είναι ευεργετική σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα για μια χώρα;

Στην Ερώτηση 10, τέθηκε το ερώτημα του κατά ποσό, είναι ευεργετική η εισροή παράνομων κεφαλαίων σε μία χώρα. Από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων, διαβλέπουμε ότι θεωρούν αρνητικό φαινόμενο να υπεισέρχονται παράνομα χρήματα σε μία υγιή οικονομία, σε ποσοστό μάλιστα που ανέρχεται σε 52,88%. Αντίθετα, το 34,62% θεωρεί ευεργετική την προσέλκυση παράνομων για μία χώρα, σε βραχυχρόνιο ορίζοντα πάντα. Τέλος, το 12,5% απάντησε πως δεν γνωρίζει.

Διάγραμμα 5.10

Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 10

Πίνακας 5.23

Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 10

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		1.78
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.064
Κεντρική Τιμή		2
Επικρατούσα Τιμή		2

Πίνακας 5.23
Συνέχεια

Τυπική Απόκλιση	0.653
Διακύμανση	0.426
Λόξωση	0.258
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης	0.237
Κύρτωση	-0.695
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης	0.469
Εύρος	2
Μέγιστο	1
Ελάχιστο	3
Άθροισμα	185

Πίνακας 5.24

Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 10

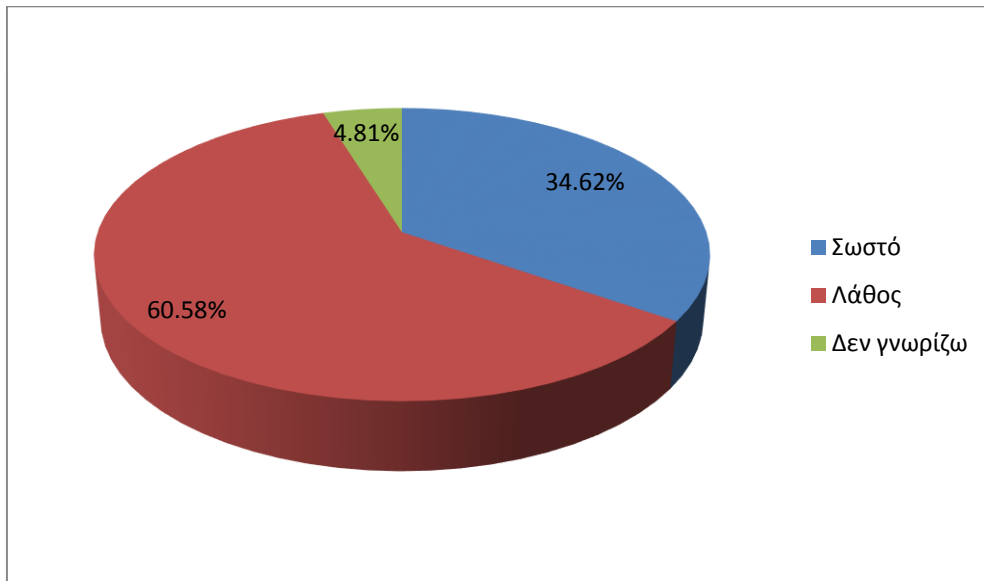
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Άθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Σωστό	36	34.6	34.6	34.6
	Λάθος	55	52.9	52.9	87.5
	Δεν γνωρίζω	13	12.5	12.5	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 11^η

Στις περιπτώσεις κοινών λογαριασμών καταθέσεων δεν είναι υποχρεωτικό να εφαρμόζονται οι διαδικασίες δέουσας επιμέλειας για τους συνδικαιούχους;

Στην Ερώτηση 11, προσπαθούμε να αντλήσουμε πληροφορίες οι οποίες σχετίζονται με την αντίληψη των ατόμων του δείγματος σχετικά με τη σοβαρότητα των κινδύνων που υπάρχουν σε περιπτώσεις κοινών λογαριασμών όταν δεν εφαρμόζονται οι αρχές της δέουσας επιμέλειας. Από τις απαντήσεις που λάβαμε, διαβλέπουμε ότι σε ποσοστό 60,58% οι ερωτώμενοι θεωρούν λάθος τη μη τήρηση των αρχών της δέουσας επιμέλειας. Αντίθετα, το 34,62% έχει αντίθετη άποψη, θεωρώντας μικρή τη πιθανότητα να αποτελέσουν τέτοιοι

λογαριασμοί εργαλείο για να ξεπλυθούν χρήματα από τους επιτήδειους. Τέλος, το 4,81% απάντησε πως δεν γνωρίζει.

Διάγραμμα 5.11

Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 11

Πίνακας 5.25

Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 11

Δείγμα	Εγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		1.7
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.054
Κεντρική Τιμή		2
Επικρατούσα Τιμή		2
Τυπική Απόκλιση		0.555
Διακύμανση		0.308
Λόξωση		0.009
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-0.553
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		2
Μέγιστο		1

Πίνακας 5.25
Συνέχεια

Ελάχιστο	3
Άθροισμα	177

Πίνακας 5.26

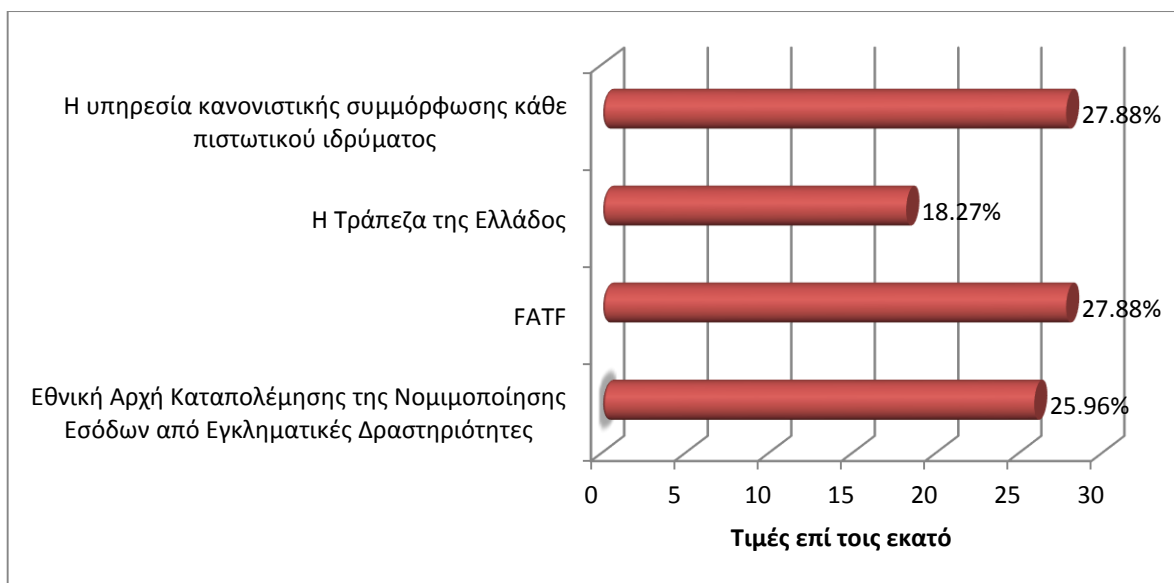
Πίνακας συχνότητων Ερώτησης 11

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Σωστό	36	34.6	34.6	34.6
	Λάθος	63	60.6	60.6	95.2
	Δεν γνωρίζω	5	4.8	4.8	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 12^η

Αρμόδια εποπτική αρχή για την εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος) στην Ελλάδα είναι;

Η Ερώτηση 12, αφορά την αρμόδια εποπτική αρχή η οποία μεριμνά για την εφαρμογή της νομοθεσίας σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος και την εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα. Από τις απαντήσεις που λάβαμε, διαβλέπουμε ότι το 18,27% μόνο απάντησε σωστά, αναφέροντας ότι η αρμόδια αρχή είναι η Τράπεζα της Ελλάδος. Ακόμη, πολύ ερωτώμενοι, σε ποσοστό της τάξεως του 25,96% απάντησαν ότι η αρμόδια αρχή, είναι η Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες. Το γεγονός, ότι αρκετοί υπάλληλοι ενός τόσο σημαντικού τραπεζικού οργανισμού, όπως είναι η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, δε γνωρίζουν ποια είναι η αρμόδια ρυθμιστική αρχή για την Ελλάδα, μόνο ανησυχητικό στοιχείο μπορεί να είναι.

Διάγραμμα 5.12

Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 12

Πίνακας 5.27

Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 12

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		2.48
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.113
Κεντρική Τιμή		2
Επικρατούσα Τιμή		2
Τυπική Απόκλιση		1.157
Διακύμανση		1.339
Λόξωση		0.086
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-1.442
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		3
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		4
Άθροισμα		258

Πίνακας 5.28

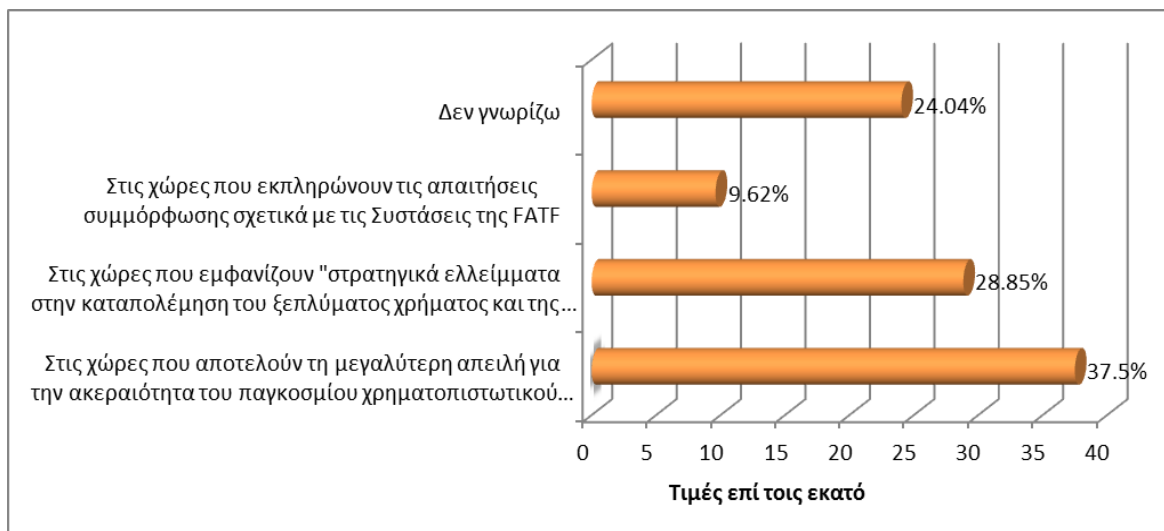
Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 12

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες	27	26	26	26
	FATF	29	27.9	27.9	53.8
	Η Τράπεζα της Ελλάδος	19	18.3	18.3	72.1
	Η υπηρεσία κανονιστικής συμμόρφωσης κάθε πιστωτικού ιδρύματος	29	27.9	27.9	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 13^η

Κατά την ολομέλεια του Φεβρουαρίου 2011, η FATF (Ομάδα Διεθνούς Χρηματοοικονομικής Δράσης για το Ξέπλυμα του Βρώμικου Χρήματος) κατέταξε την Ελλάδα;

Στην Ερώτηση 13, επιχειρήθηκε να μελετηθεί το κατά πόσο οι ερωτώμενοι γνωρίζουν τη σειρά κατάταξης σύμφωνα με την FATF, που βρίσκεται η Ελλάδα. Από τις απαντήσεις τους, μόνο το 28,85% απάντησαν σωστά, αναφέροντας ότι η Ελλάδα, σύμφωνα με την FATF πάντα, έχει καταταχθεί στην ονομαζόμενη γκρίζα λίστα. Επίσης, σημαντικό ποσοστό, 37,5%, των ερωτηθέντων, πιστεύει ότι η Ελλάδα έχει καταταχθεί στη μαύρη λίστα. Ενώ σε ποσοστό της τάξεως του 9,62% θεωρεί ότι η Ελλάδα εκπληρώνει τις Συστάσεις της FATF. Τέλος, αρκετοί ήταν αυτοί που απάντησαν, σε ποσοστό 22,04% ότι δεν γνωρίζουν επί του θέματος.

Διάγραμμα 5.13
Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 13

Πίνακας 5.29
Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 13

Δείγμα	Εγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		2.2
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.116
Κεντρική Τιμή		2
Επικρατούσα Τιμή		1
Τυπική Απόκλιση		1.186
Διακύμανση		1.405
Λόξωση		0.49
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-1.282
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		3
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		4
Άθροισμα		229

Πίνακας 5.30

Πίνακας συχνότητων Ερώτησης 13

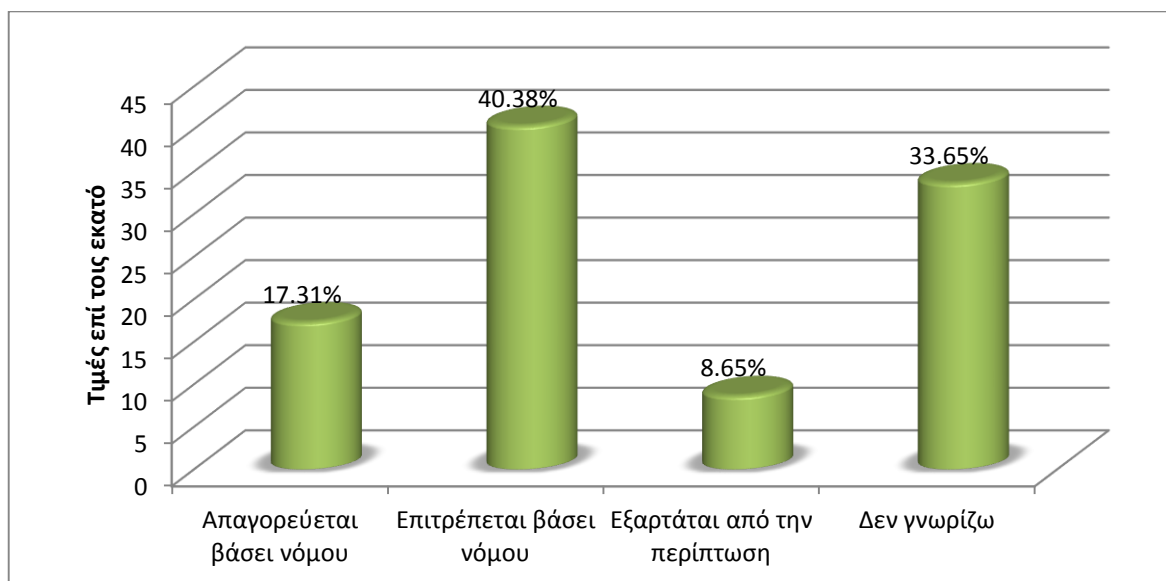
		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Στις χώρες που αποτελούν τη μεγαλύτερη απειλή για την ακεραιότητα του παγκοσμίου χρηματοπιστωτικού συστήματος (μαύρη λίστα)	39	37.5	37.5	37.5
	Στις χώρες που εμφανίζουν "στρατηγικά ελλείμματα στην καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας" (γκρίζα λίστα)	30	28.8	28.8	66.3
	Στις χώρες που εκπληρώνουν τις απαιτήσεις συμμόρφωσης σχετικά με τις Συστάσεις της FATF	10	9.6	9.6	76
	Δεν γνωρίζω	25	24	24	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 14^η

Το άρθρο 31 του Ν. 3691/2008, επιτρέπει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων;

Στην Ερώτηση 14, η οποία επιχειρεί να μελετήσει σε τι βαθμό έχουν κατανοήσει οι ερωτώμενοι το άρθρο 31 του Ν. 3691/2008 το οποίο προβλέπει την ανταλλαγή πληροφοριών που αφορούν στοιχεία πελατών, μεταξύ των τραπεζικών ιδρυμάτων. Από τις απαντήσεις που λάβαμε, διαφαίνεται ότι σε ποσοστό 40,38% απάντησαν σωστά. Παρόλα αυτά, το υπόλοιπο μέρος των ερωτηθέντων, είτε απάντησε λάθος, είτε δε γνωρίζει, σε ποσοστό που φθάνει το 33,65%. Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε ότι οι απαντήσεις που λάβαμε στη συγκεκριμένη ερώτηση δεν μας ικανοποίησαν, θεωρώντας ότι το

ποσοστό των ατόμων, που καλό είναι να γνωρίζουν τις επιταγές του άρθρου 31 του Ν. 3691/2008 θα έπρεπε να ήταν μεγαλύτερο.

Διάγραμμα 5.14

Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 14

Πίνακας 5.31

Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 14

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		2.59
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.111
Κεντρική Τιμή		2
Επικρατούσα Τιμή		2
Τυπική Απόκλιση		1.129
Διακύμανση		1.274
Λόξωση		0.132
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-1.447
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		3
Μέγιστο		1

Πίνακας 5.31
Συνέχεια

Ελάχιστο	4
Άθροισμα	269

Πίνακας 5.32

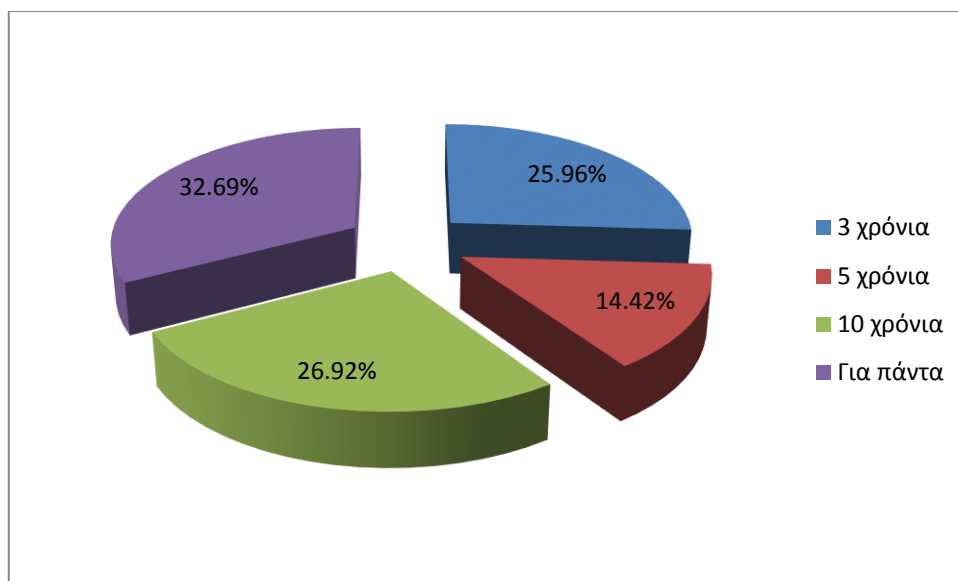
Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 14

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Απαγορεύεται βάσει νόμου	18	17.3	17.3	17.3
	Επιτρέπεται βάσει νόμου	42	40.4	40.4	57.7
	Εξαρτάται από την περίπτωση	9	8.7	8.7	66.3
	Δεν γνωρίζω	35	33.7	33.7	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 15^η

Για πόσα χρόνια είναι υποχρεωμένα τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί να τηρούν και να φυλάσσουν τα στοιχεία πιστοποίησης της ταυτότητας του πελάτη και επαλήθευσής τους κατά τη σύναψη κάθε είδους σύμβασης;

Στην Ερώτηση 15, σχετικά το χρονικό διάστημα το οποίο είναι υποχρεωμένα από το νόμο να φυλάσσουν τα πιστωτικά ιδρύματα τα στοιχεία των πελατών τους, τα αποτελέσματα που λάβαμε και πάλι δεν ήταν ενθαρρυντικά. Αυτό το αναφέρουμε, διότι μόνο το 26,92% των ερωτώμενων απάντησαν σωστά, αναφέροντας ότι τα στοιχεία κρατούνται για 10 χρόνια. Συνεπώς, όλα τα υπόλοιπα άτομα, απάντησαν λανθασμένα.

Διάγραμμα 5.15
Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 15

Πίνακας 5.33
Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 15

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		2.66
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.116
Κεντρική Τιμή		3
Επικρατούσα Τιμή		4
Τυπική Απόκλιση		1.187
Διακύμανση		1.41
Λόξωση		-0.274
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-1.441
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		3
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		4
Άθροισμα		277

Πίνακας 5.34

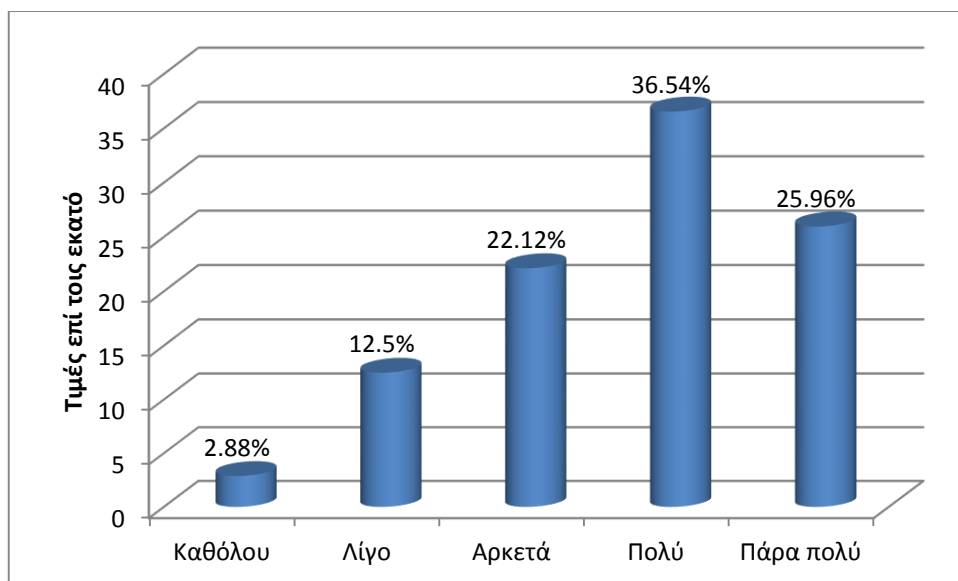
Πίνακας συχνότητων Ερώτησης 15

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	3 χρόνια	27	26	26	26
	5 χρόνια	15	14.4	14.4	40.4
	10 χρόνια	28	26.9	26.9	67.3
	Για πάντα	34	32.7	32.7	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 16^η

Πόσο σημαντικό θεωρείται ότι είναι το πρόβλημα του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος την Ελλάδα;

Στην Ερώτηση 16, επιχειρούμε να μελετήσουμε την άποψη των ερωτηθέντων, σχετικά με πόσο σημαντικό αντιλαμβάνονται το πρόβλημα του ξεπλύματος χρήματος στην Ελλάδα. Από τις απαντήσεις που λάβαμε, διαφαίνεται καθαρά, ότι θεωρούν στη συντριπτική τους πλειοψηφία, σοβαρό το πρόβλημα το οποίο αντιμετωπίζει η χώρα μας. Αυτό αποτυπώνεται και από τις απαντήσεις τους, που σε ποσοστό 22,12% θεωρούν αρκετά μεγάλο το πρόβλημα, σε 36,54% το εκλαμβάνουν ως πολύ μεγάλο και σε ποσοστό 25,96% πιστεύουν ότι είναι πάρα πολύ μεγάλο.

Διάγραμμα 5.16

Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 16

Πίνακας 5.35

Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 16

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		3.7
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.106
Κεντρική Τιμή		4
Επικρατούσα Τιμή		4
Τυπική Απόκλιση		1.078
Διακύμανση		1.163
Λόξωση		-0.562
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-0.414
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		4
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		5
Άθροισμα		385

Πίνακας 5.36

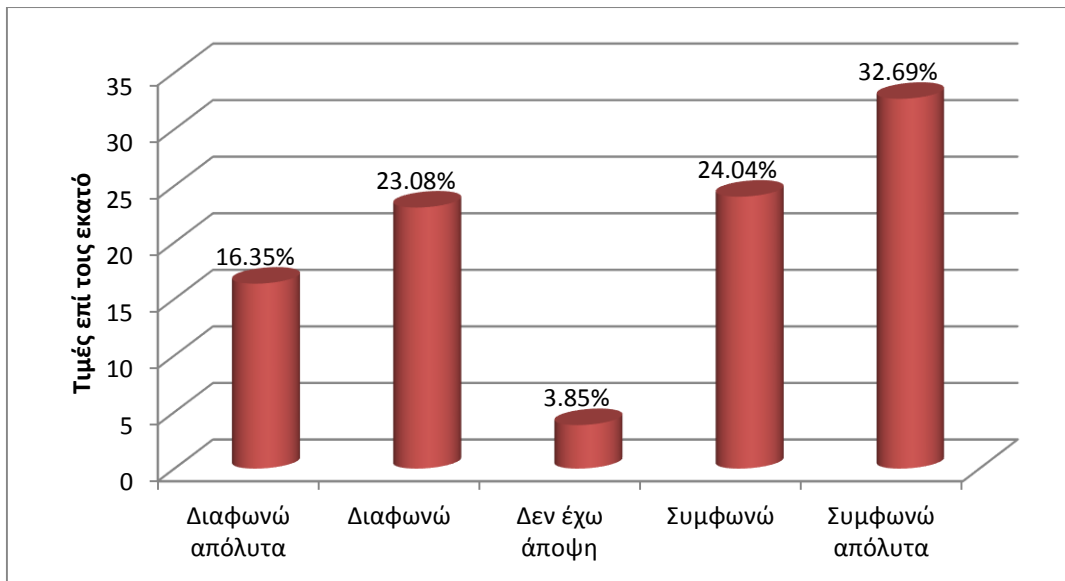
Πίνακας συχνότητων Ερώτησης 16

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Καθόλου	3	2.9	2.9	2.9
	Λίγο	13	12.5	12.5	15.4
	Αρκετά	23	22.1	22.1	37.5
	Πολύ	38	36.5	36.5	74
	Πάρα πολύ	27	26	26	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 17^η

Η εκπαίδευση του προσωπικού είναι καταλυτική για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες;

Στην Ερώτηση 17, προσπαθούμε να αντιληφθούμε την άποψη των ατόμων που αποτελούν το δείγμα της έρευνας μας, σχετικά με τη σημασία που αποδίδουν, στην εκπαίδευση του προσωπικού, αναφορικά με το ρόλο αυτής στην πάταξη του ξεπλύματος χρήματος. Από τα αποτελέσματα που λάβαμε, αντιλαμβανόμαστε ότι οι ερωτηθέντες θεωρούν σημαντική την εκπαίδευση του προσωπικού. Αναλυτικότερα, σε ποσοστό της τάξεως του 24,04% απάντησαν ότι συμφωνούν και σε ποσοστό 32,69% απάντησαν ότι συμφωνούν απόλυτα με την αξία της εκπαίδευσης. Παρόλα αυτά, από τα διαθέσιμα στοιχεία, διαφαίνεται και ένα ποσοστό 23,08% να διαφωνεί με την αξία της εκπαίδευσης και ένα ποσοστό 3,85% που δεν έχει άποψη επί του συγκεκριμένου ζητήματος.

Διάγραμμα 5.17

Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 17

Πίνακας 5.37

Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 17

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		3.34
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.15
Κεντρική Τιμή		4
Επικρατούσα Τιμή		5
Τυπική Απόκλιση		1.53
Διακύμανση		2.342
Λόξωση		-0.305
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-1.497
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		4
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		5
Άθροισμα		347

Πίνακας 5.38

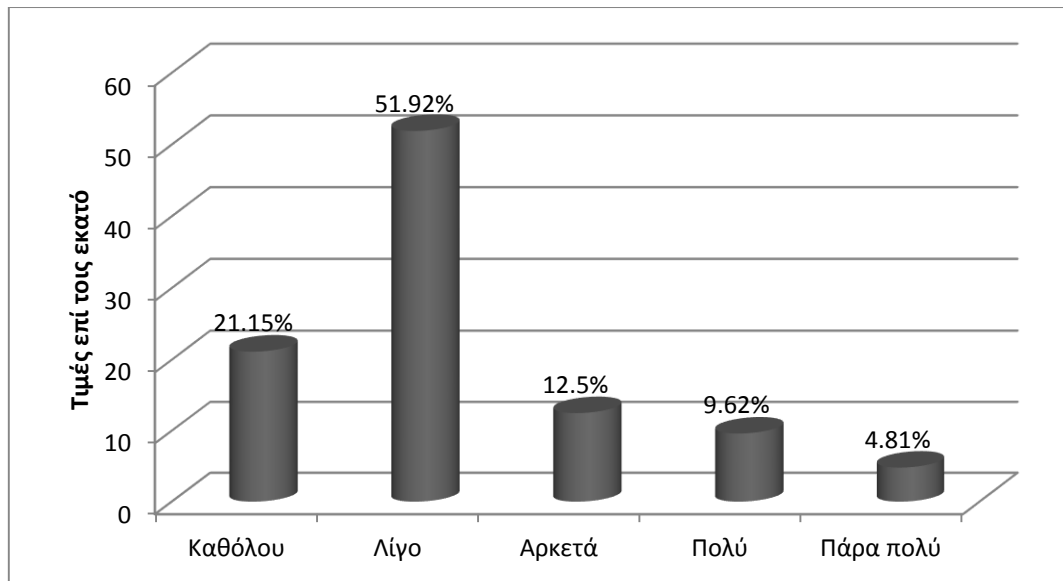
Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 17

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Διαφωνώ απόλυτα	17	16.3	16.3	16.3
	Διαφωνώ	24	23.1	23.1	39.4
	Δεν έχω άποψη	4	3.8	3.8	43.3
	Συμφωνώ	25	24	24	67.3
	Συμφωνώ απόλυτα	34	32.7	32.7	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 18^η

Πόσο ικανοποιητική και επαρκής πιστεύεται ότι είναι η ενημέρωση-εκπαίδευση σας αναφορικά με το κανονιστικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (π.χ. Συμβάσεις, Οδηγίες, Αποφάσεις κ.α);

Στην Ερώτηση 18, μελετούμε το κομμάτι της ενημέρωσης ή εκπαίδευσης καλύτερα, που παρέχει η Εθνική Τράπεζα στους υπαλλήλους της, σχετικά τις επιταγές των διεθνών συμβάσεων και των νόμων του κράτους. Από τα αποτελέσματα που λάβαμε, αντιλαμβανόμαστε, ότι δε θεωρούν οι ερωτηθέντες σημαντική τη στήριξη που παρέχουν οι εντεταλμένοι φορείς της Εθνικής Τράπεζας στο προσωπικό της. Αυτό διαφαίνεται καλύτερα, αν μελετήσουμε τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία, που σε ποσοστό 21,15% δεν είναι ικανοποιημένοι, σε ποσοστό 51,92% απαντούν ότι είναι λίγο ικανοποιημένοι. Ακόμη, υπάρχει και ένα 12,5% που δηλώνουν αρκετά ικανοποιημένοι, καθώς και ένα 4,81% που φέρεται να είναι πάρα πολύ ικανοποιημένοι.

Διάγραμμα 5.18
Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 18

Πίνακας 5.39
Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 18

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		2.25
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.103
Κεντρική Τιμή		2
Επικρατούσα Τιμή		2
Τυπική Απόκλιση		1.05
Διακύμανση		1.102
Λόξωση		1.021
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		0.621
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		4
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		5
Άθροισμα		234

Πίνακας 5.40

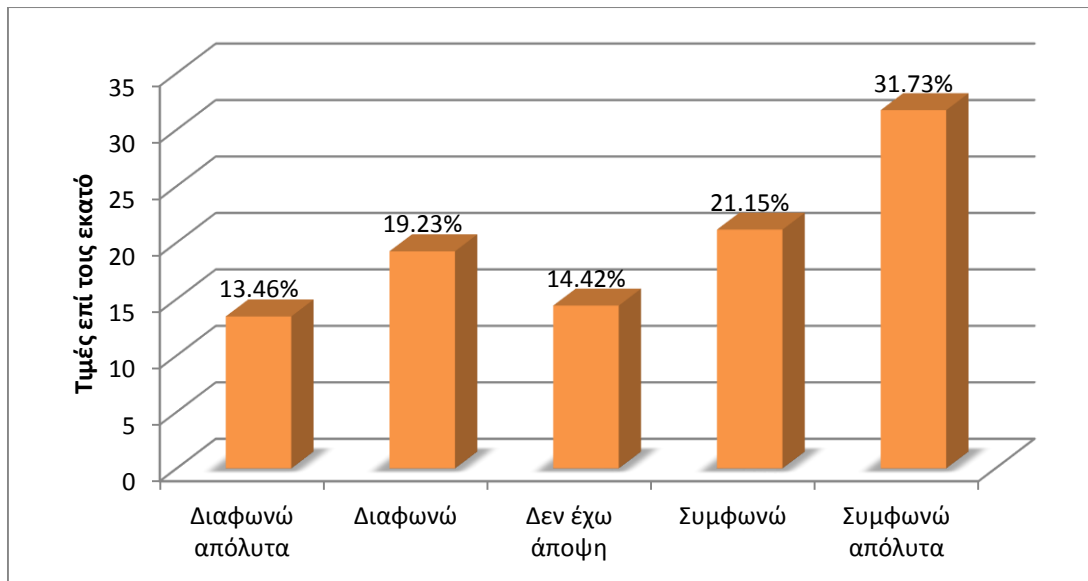
Πίνακας συχνότητων Ερώτησης 18

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Καθόλου	22	21.2	21.2	21.2
	Λίγο	54	51.9	51.9	73.1
	Αρκετά	13	12.5	12.5	85.6
	Πολύ	10	9.6	9.6	95.2
	Πάρα πολύ	5	4.8	4.8	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 19^η

Η εκπαίδευση-επιμόρφωση θα πρέπει να αφορά το σύνολο του προσωπικού ανεξαρτήτως ειδικότητας και υπηρεσίας;

Στην Ερώτηση 19, σχετικά με το ζήτημα της καθολικής επιμόρφωσης του προσωπικού, σχετικά με το φαινόμενο του ξεπλύματος χρήματος, οι ερωτώμενοι έδωσαν τις παρακάτω απαντήσεις. Σε ποσοστό της τάξεως του 13,46% διαφωνούν απόλυτα, σε ποσοστό 19,23% φέρεται να διαφωνούν. Επίσης, υπάρχει και ένα ποσοστό 14,42% οι οποίοι δεν έχουν άποψη. Ακόμη, ένα σημαντικό κομμάτι, που ανέρχεται στο 21,15% δείχνει να συμφωνεί, καθώς και ένα ποσοστό που φθάνει το 31,73% αναφέρει ότι συμφωνεί απόλυτα.

Διάγραμμα 5.19

Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 19

Πίνακας 5.41

Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 19

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απουσίες	0
Μέσος Όρος		3.38
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.142
Κεντρική Τιμή		4
Επικρατούσα Τιμή		5
Τυπική Απόκλιση		1.443
Διακύμανση		2.084
Λόξωση		-0.328
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-1.301
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		4
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		5
Αθροισμα		352

Πίνακας 5.42

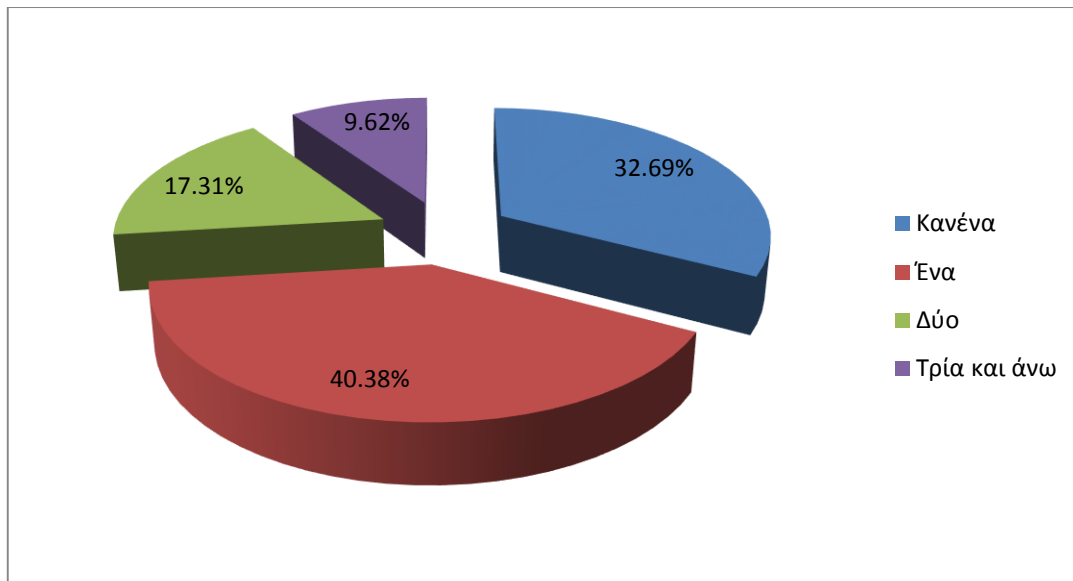
Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 19

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Διαφωνώ απόλυτα	14	13.5	13.5	13.5
	Διαφωνώ	20	19.2	19.2	32.7
	Δεν έχω άποψη	15	14.4	14.4	47.1
	Συμφωνώ	22	21.2	21.2	68.3
	Συμφωνώ απόλυτα	33	31.7	31.7	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 20^η

Πόσα εκπαιδευτικά σεμινάρια για την πρόληψη του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος έχετε παρακολουθήσει κατά τη διάρκεια της εργασίας σας στο πιστωτικό ίδρυμα;

Στην Ερώτηση 20, γίνεται προσπάθεια να μελετήσουμε τον αριθμό των σεμιναρίων τα οποία έχουν παρακολουθήσει οι ερωτώμενοι. Από τα αποτελέσματα που λάβαμε, διαφαίνεται καθαρά το γεγονός ότι μεγάλο μέρος από αυτούς έχουν παρακολουθήσει πολύ λίγα, έως κανένα σεμινάριο, σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος. Αναλυτικότερα, σε ποσοστό 32,69% δεν έχουν παρακολουθήσει κανένα σεμινάριο. Σε ποσοστό 40,38% έχουν παρακολουθήσει ένα σεμινάριο, δύο σεμινάρια έχει παρακολουθήσει το 17,31% και από τρία και άνω σεμινάρια έχει παρακολουθήσει το 9,62%. Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε, πως αποτελεί σημαντική αδυναμία των υπαλλήλων της Εθνικής Τράπεζας, η ελλιπής παρακολούθηση αντίστοιχων σεμιναρίων, γεγονός που καλό είναι να ληφθεί σοβαρά υπόψη από τα αρμόδια στελέχη που είναι επιφορτισμένα με το κομμάτι της εκπαίδευσης του προσωπικού.

Διάγραμμα 5.20
Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 20

Πίνακας 5.43
Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 20

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απουσίες	0
Μέσος Όρος		2.04
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.093
Κεντρική Τιμή		2
Επικρατούσα Τιμή		2
Τυπική Απόκλιση		0.944
Διακύμανση		0.892
Λόξωση		0.628
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-0.462
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		3
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		4
Αθροισμα		212

Πίνακας 5.44

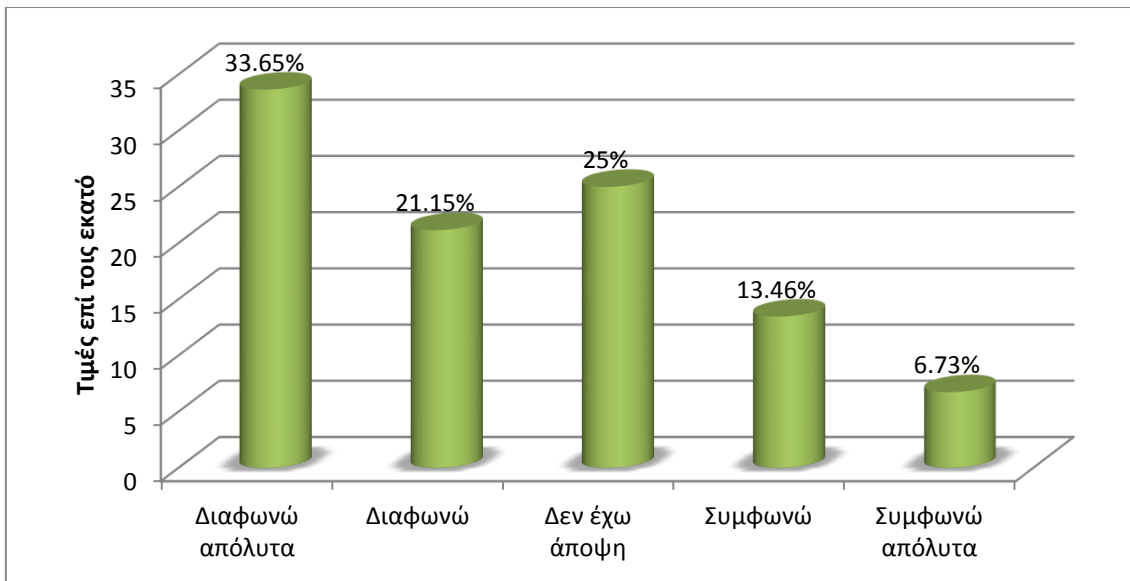
Πίνακας συχνότητων Ερώτησης 20

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Κανένα	34	32.7	32.7	32.7
	Ένα	42	40.4	40.4	73.1
	Δύο	18	17.3	17.3	90.4
	Τρία και άνω	10	9.6	9.6	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 21^η

Οι διαδικασίες αναφορών ύποπτων συναλλαγών στα καταστήματα τηρούνται και σε περιπτώσεις «μεγάλων» και «καλών» πελατών που επιφέρουν σημαντικά κέρδη στις τράπεζες;

Στην Ερώτηση 21, επιχειρούμε να αναλύσουμε ένα πολύ ευαίσθητο ζήτημα για τα τραπεζικά ιδρύματα, το οποίο είναι το κομμάτι της διαχείρισης των πελατών οι οποίοι καταθέτουν μεγάλα χρηματικά ποσά. Αναλυτικότερα, πρόθεση μας είναι, η μελέτη του κατά πόσο τηρούνται από την πλευρά των υπαλλήλων οι αρχές της δέουσας επιμέλειας, σε πελάτες οι οποίοι θεωρούνται καλοί πελάτες. Τα αποτελέσματα της έρευνας μας, αποδεικνύουν ότι κατά την άποψη των ερωτώμενων, οι αρχές της δέουσας επιμέλειας δεν τηρούνται στις περιπτώσεις των καλών πελατών. Πιο συγκεκριμένα, το 33,65% διαφωνεί απόλυτα ότι οι αρχές της δέουσας επιμέλειας τηρούνται, το 21,15% διαφωνεί, το 13,46% συμφωνεί ότι οι αρχές της δέουσας επιμέλειας τηρούνται και μόλις το 6,73% συμφωνεί απόλυτα. Τέλος, σε ποσοστό 25% εκφράζουν ότι δεν έχουν άποψη επί του θέματος.

Διάγραμμα 5.21

Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 21

Πίνακας 5.45

Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 21

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απουσίες	0
Μέσος Όρος		2.38
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.124
Κεντρική Τιμή		2
Επικρατούσα Τιμή		1
Τυπική Απόκλιση		1.264
Διακύμανση		1.598
Λόξωση		0.471
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-0.85
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		4
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		5
Άθροισμα		248

Πίνακας 5.46

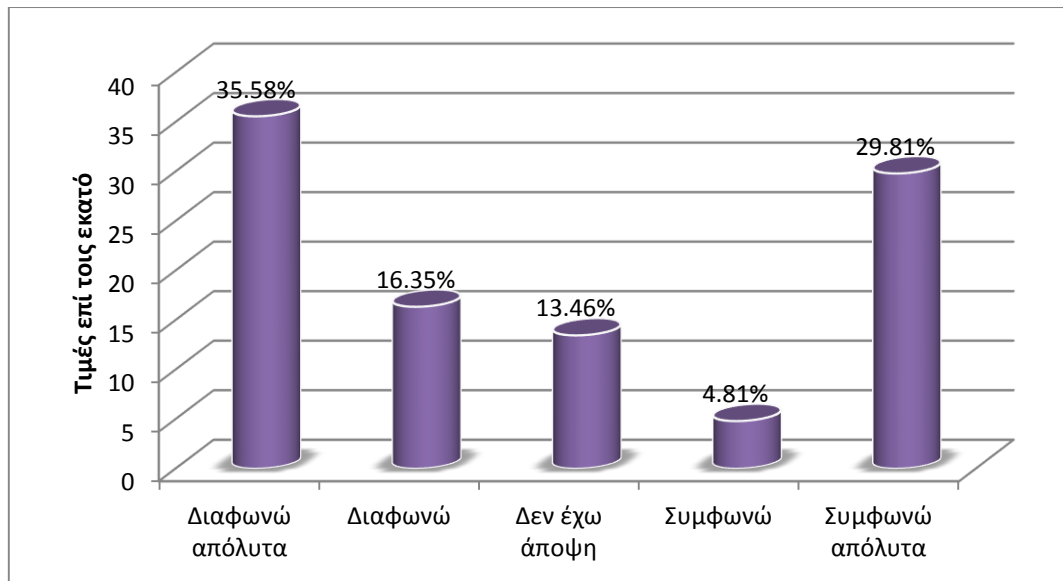
Πίνακας συχνότητων Ερώτησης 21

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Διαφωνώ απόλυτα	35	33.7	33.7	33.7
	Διαφωνώ	22	21.2	21.2	54.8
	Δεν έχω άποψη	26	25	25	79.8
	Συμφωνώ	14	13.5	13.5	93.3
	Συμφωνώ απόλυτα	7	6.7	6.7	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 22^η

Οι τραπεζικές υπηρεσίες που προσφέρονται μέσω του διαδικτύου παρουσιάζουν αδυναμίες στην εποπτεία και την ταυτοποίηση συναλλαγών;

Στην Ερώτηση 22, μελετούμε την άποψη των ερωτώμενων αναφορικά με τους νέους τρόπους πραγματοποίησης τραπεζικών συναλλαγών, με τη χρήση του διαδικτύου, όπως είναι το E-Banking. Από τα στοιχεία που έχουμε στη διάθεση μας, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα, ότι υπάρχει εμπιστοσύνη σε μεγάλο ποσοστό τις διαδικτυακές τραπεζικές υπηρεσίες. Αναλυτικότερα, το 35,58% διαφωνεί απόλυτα με την ύπαρξη αδυναμιών. Το 16,35% διαφωνεί και μόλις το 4,81% συμφωνεί με το γεγονός ότι μπορεί να υπάρχουν αδυναμίες. Ακόμη, σε ποσοστό της τάξεως του 29,81% οι ερωτώμενοι συμφωνούν απόλυτα με την ύπαρξη αδυναμιών στις παρεχόμενες διαδικτυακές υπηρεσίες. Τέλος, υπάρχει και ένα ποσοστό που φθάνει το 13,46% που δεν εκφράζει κάποια άποψη.

Διάγραμμα 5.22

Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 22

Πίνακας 5.47

Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 22

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απουσίες	0
Μέσος Όρος		2.77
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.164
Κεντρική Τιμή		2
Επικρατούσα Τιμή		1
Τυπική Απόκλιση		1.673
Διακύμανση		2.801
Λόξωση		0.298
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-1.584
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		4
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		5
Αθροισμα		288

Πίνακας 5.48

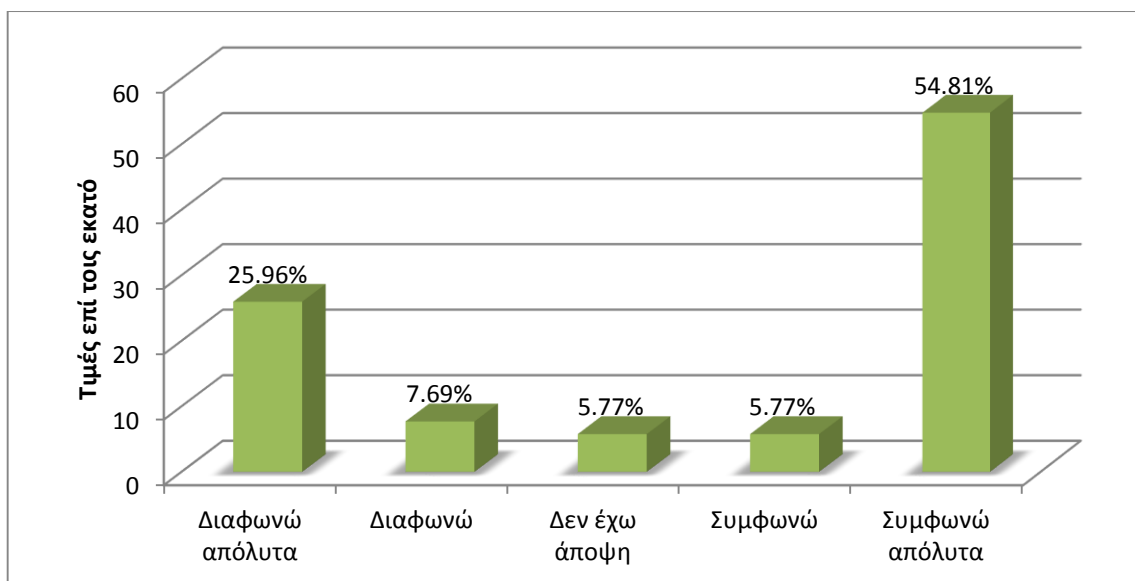
Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 22

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Διαφωνώ απόλυτα	37	35.6	35.6	35.6
	Διαφωνώ	17	16.3	16.3	51.9
	Δεν έχω άποψη	14	13.5	13.5	65.4
	Συμφωνώ	5	4.8	4.8	70.2
	Συμφωνώ απόλυτα	31	29.8	29.8	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 23^η

Οι γενικότερες εξελίξεις και τάσεις που επηρεάζουν τη διεθνή οικονομία έχουν σημαντική αιτιώδη σχέση ή συνάφεια με το φαινόμενο του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, όπως για παράδειγμα η παγκοσμιοποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών, η απελευθέρωση κίνησης κεφαλαίων και η εξάπλωση του διαδικτύου και των ηλεκτρονικών συναλλαγών;

Στην Ερώτηση 23, γίνεται λόγος σχετικά με το βαθμό που υπάρχει συνάφεια των γενικότερων παγκόσμιων εξελίξεων, με το ξέπλυμα χρήματος. Επίσης, καλό είναι σε αυτό το σημείο να αναφέρουμε πως με τον όρο παγκόσμιες εξελίξεις, αναφερόμαστε στην παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, το άνοιγμά των αγορών, της ελεύθερη διακίνηση ανθρώπων, κεφαλαίων και τεχνολογίας κ.α. Από τις απαντήσεις που λάβαμε, διαφαίνεται καθαρά, ότι το μεγαλύτερο μέρος των ερωτώμενων, θεωρεί ότι υπάρχει συνάφεια των εξελίξεων αυτών, με την εξάπλωση ή συρρίκνωση, του φαινομένου του ξεπλύματος χρήματος, σε ποσοστό 54,81%. Παρόλα αυτά, σε ποσοστό 25,96% οι ερωτώμενοι διαφωνούν απόλυτα με αυτή την άποψη και σε ποσοστό μόλις 7,69% απλώς διαφωνούν. Τέλος, σε ποσοστό 5,77% δεν εκφράζουν άποψη επί του συγκεκριμένου θέματος.

Διάγραμμα 5.23

Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 23

Πίνακας 5.49

Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 23

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		3.56
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.172
Κεντρική Τιμή		5
Επικρατούσα Τιμή		5
Τυπική Απόκλιση		1.756
Διακύμανση		3.084
Λόξωση		-0.569
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-1.52
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		4
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		5
Άθροισμα		370

Πίνακας 5.50

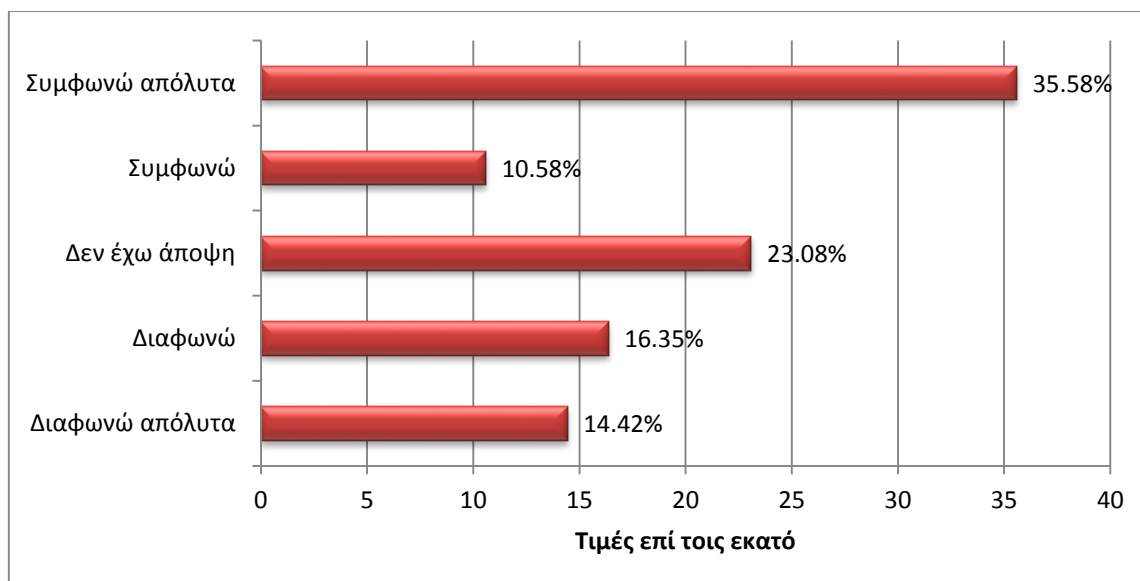
Πίνακας συχνότητων Ερώτησης 23

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
	Διαφωνώ απόλυτα	27	26	26	26
	Διαφωνώ	8	7.7	7.7	33.7
Έγκυρες	Δεν έχω άποψη	6	5.8	5.8	39.4
	Συμφωνώ	6	5.8	5.8	45.2
	Συμφωνώ απόλυτα	57	54.8	54.8	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 24^η

Η στάση και η αποτελεσματικότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων στην αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος συνδέεται άρρηκτα με την φερεγγυότητα, την φήμη και την αξιοπιστία τους;

Στην Ερώτηση 24, γίνεται προσπάθεια να μελετηθεί κατά πόσο τα μέτρα που λαμβάνει ένα πιστωτικό ίδρυμα, με σκοπό την καταπολέμηση του φαινομένου του ξεπλύματος χρήματος, συνδέονται με τη φερεγγυότητα και τη φήμη, που διαθέτει. Από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων, διαφαίνεται καθαρά ότι συμφωνούν με την παραπάνω άποψη απόλυτα, σε ποσοστό που ανέρχεται σε 35,58% και απλώς συμφωνούν με αυτήν, σε ποσοστό 10,58%. Ακόμη, κάποιοι από τους ερωτώμενους, σε ποσοστό 14,42% διαφωνούν απόλυτα και σε ποσοστό 16,35% απλώς διαφωνούν. Τέλος, ένα αρκετά μεγάλο κομμάτι του πληθυσμού του δείγματος, που φθάνει το 23,08% δεν εκφράζει καμία άποψη.

Διάγραμμα 5.24
Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 24

Πίνακας 5.51
Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 24

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		3.37
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.144
Κεντρική Τιμή		3
Επικρατούσα Τιμή		5
Τυπική Απόκλιση		1.468
Διακύμανση		2.156
Λόξωση		-0.246
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-1.33
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		4
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		5
Άθροισμα		350

Πίνακας 5.52

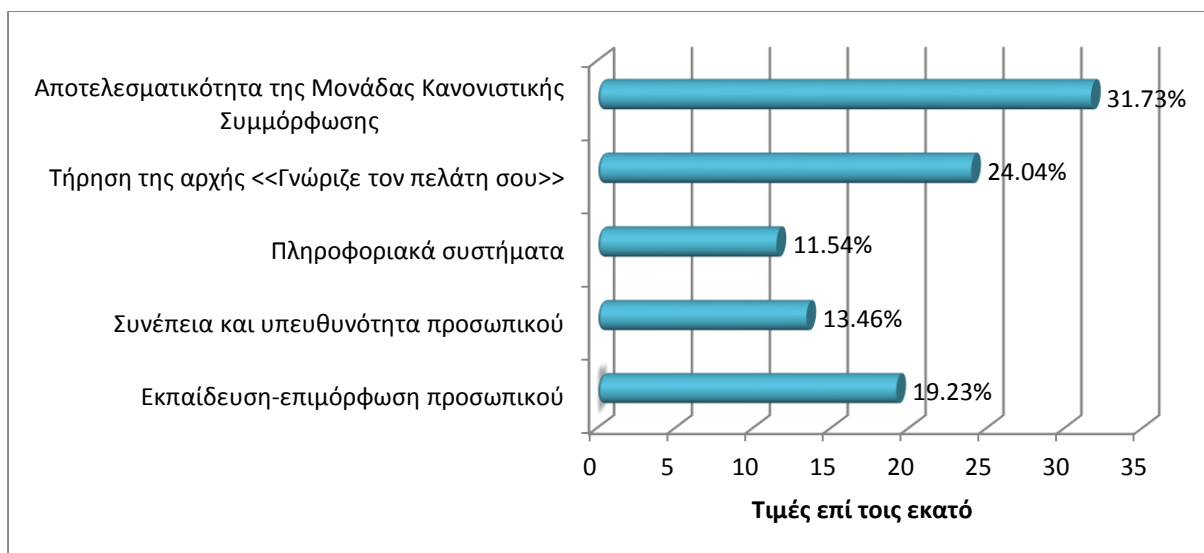
Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 24

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Διαφωνώ απόλυτα	15	14.4	14.4	14.4
	Διαφωνώ	17	16.3	16.3	30.8
	Δεν έχω άποψη	24	23.1	23.1	53.8
	Συμφωνώ	11	10.6	10.6	64.4
	Συμφωνώ απόλυτα	37	35.6	35.6	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 25^η

Ποιο από τα παρακάτω θεωρείται ότι είναι πιο σημαντικό για την πρόληψη και την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες;

Στην Ερώτηση 25, επιχειρούμε να κατανοήσουμε τι θεωρούν ως περισσότερο σημαντικό οι ερωτώμενοι, για την πρόληψη και την καταστολή του ξεπλύματος χρήματος. Από τα αποτελέσματα που λάβαμε, το 19,23% θεωρεί ως σημαντικότερο την εκπαίδευση και την επιμόρφωση του προσωπικού. Το 13,46% πιστεύει ότι περισσότερο σημαντικό είναι η συνέπεια και η υπευθυνότητα που επιδεικνύει το προσωπικό. Επίσης, το 11,54%, αντιλαμβάνεται ως σημαντικότερο τη χρήση των πληροφοριακών συστημάτων. Ακόμη, το 24,04% θεωρεί ως σημαντικότερο στοιχείο την εφαρμογή της αρχής «Γνώριζε τον πελάτη σου». Ενώ, το 31,73% πιστεύει ότι σημαντικότερο ρόλο διαδραματίζει η αποτελεσματικότητα, της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης. Τέλος, καλό είναι να αναφέρουμε, ότι κατά την άποψη μας, όλες οι εκδοχές είναι σωστές και διαθέτουν η κάθε μία τη δική της αξία. Αυτό που επιδιώκουμε με αυτή την ερώτηση, είναι να μάθουμε τι είναι περισσότερο ουσιώδες, σύμφωνα με την άποψη των ατόμων που αποτελούν το δείγμα μας.

Διάγραμμα 5.25

Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 25

Πίνακας 5.53

Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 25

Δείγμα	Εγκυρες	104
	Απουσίες	0
Μέσος Όρος		3.36
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.149
Κεντρική Τιμή		4
Επικρατούσα Τιμή		5
Τυπική Απόκλιση		1.52
Διακύμανση		2.309
Λόξωση		-0.405
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-1.335
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		4
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		5
Άθροισμα		349

Πίνακας 5.54

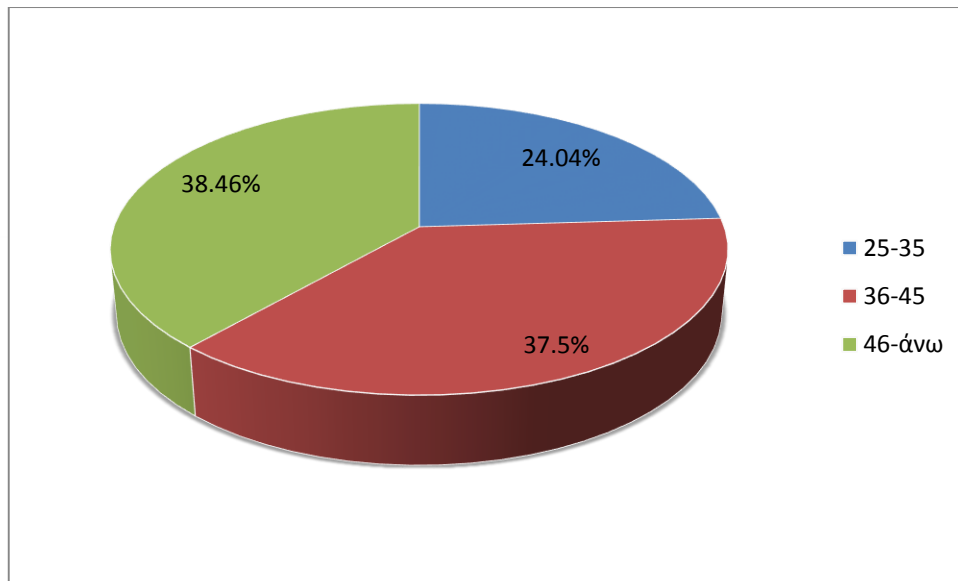
Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 25

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Εκπαίδευση-επιμόρφωση προσωπικού	20	19.2	19.2	19.2
	Συνέπεια και υπευθυνότητα προσωπικού	14	13.5	13.5	32.7
	Πληροφοριακά συστήματα	12	11.5	11.5	44.2
	Τήρηση της αρχής «Γνώριζε τον πελάτη σου»	25	24	24	68.3
	Αποτελεσματικότητα της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης	33	31.7	31.7	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 26^η

Ηλικία;

Στην Ερώτηση 26, προσπαθούμε να αναλύσουμε την ηλικιακή δομή των ατόμων που αποτελούν το δείγμα της έρευνας μας. Από τα διαθέσιμα στοιχεία, το μεγαλύτερο κομμάτι των ερωτώμενων κυμαίνεται από 46 ετών και άνω, σε ποσοστό της τάξεως του 38,46%. Ακολουθεί, με ποσοστό 37,5% η δεύτερη ομάδα ατόμων, ηλικίας από 36 έως 45 ετών. Ενώ, με ποσοστό 24,04% τελευταία είναι η ομάδα των ατόμων, που ηλικιακά είναι από 25 έως 35 ετών. Συνοψίζοντας, μπορούμε να αναφέρουμε, ότι το γεγονός ότι οι περισσότεροι ερωτώμενοι είναι άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, αποτελεί θετικό στοιχείο για την έρευνα μας, καθώς τα μεγαλύτερα σε ηλικία τραπεζικά στελέχη, διαθέτουν μεγαλύτερη ωριμότητα και εμπειρία, σε αντίθεση με τα νεότερα.

Διάγραμμα 5.26
Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 26

Πίνακας 5.55
Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 26

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απουσίες	0
Μέσος Όρος		2.14
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.077
Κεντρική Τιμή		2
Επικρατούσα Τιμή		3
Τυπική Απόκλιση		0.781
Διακύμανση		0.61
Λόξωση		-0.26
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-1.311
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		2
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		3
Αθροισμα		223

Πίνακας 5.56

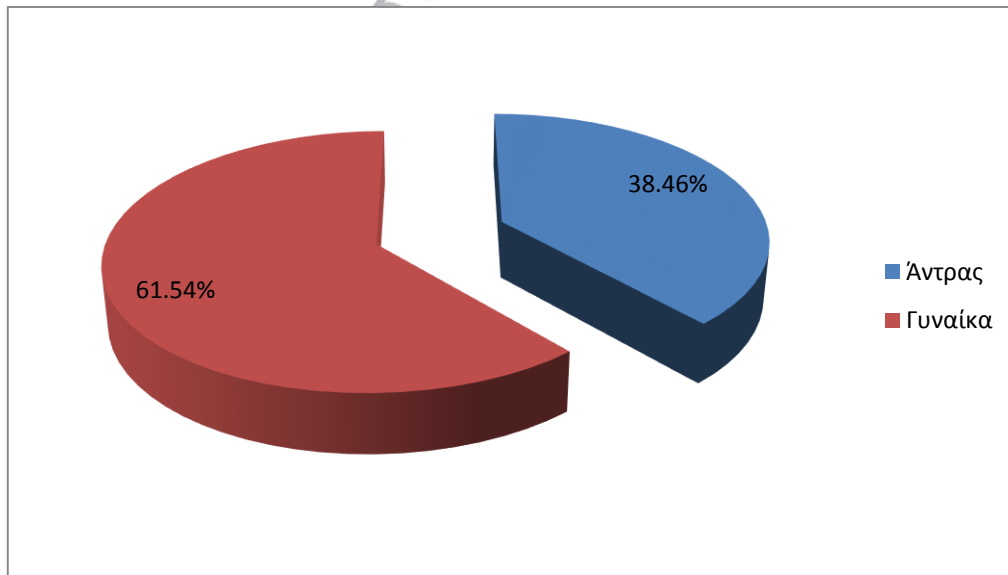
Πίνακας συχνότητων Ερώτησης 26

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	25-35	25	24	24	24
	36-45	39	37.5	37.5	61.5
	46-άνω	40	38.5	38.5	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 27^η

Φύλο: Άντρας ή Γυναίκα;

Στην Ερώτηση 27, ερευνούμε το ποσοστό των ανδρών και γυναικών, που αποτέλεσαν το δείγμα της έρευνας μας. Από τα στοιχεία που διαθέτουμε, το 38,46% των ερωτώμενων ήταν άνδρες και το 61,54% ήταν γυναίκες. Το συμπέρασμα που απορρέει από τα στοιχεία αυτά, είναι μάλλον ότι οι γυναίκες ήταν περισσότερο δεκτικές στο να συνδράμουν στην έρευνα μας, απαντώντας στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου που τους διανεμήθηκε.

Διάγραμμα 5.27

Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 27

Πίνακας 5.57**Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 27**

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		1.62
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.048
Κεντρική Τιμή		2
Επικρατούσα Τιμή		2
Τυπική Απόκλιση		0.489
Διακύμανση		0.239
Λόξωση		-0.481
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-1.803
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		1
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		2
Άθροισμα		168

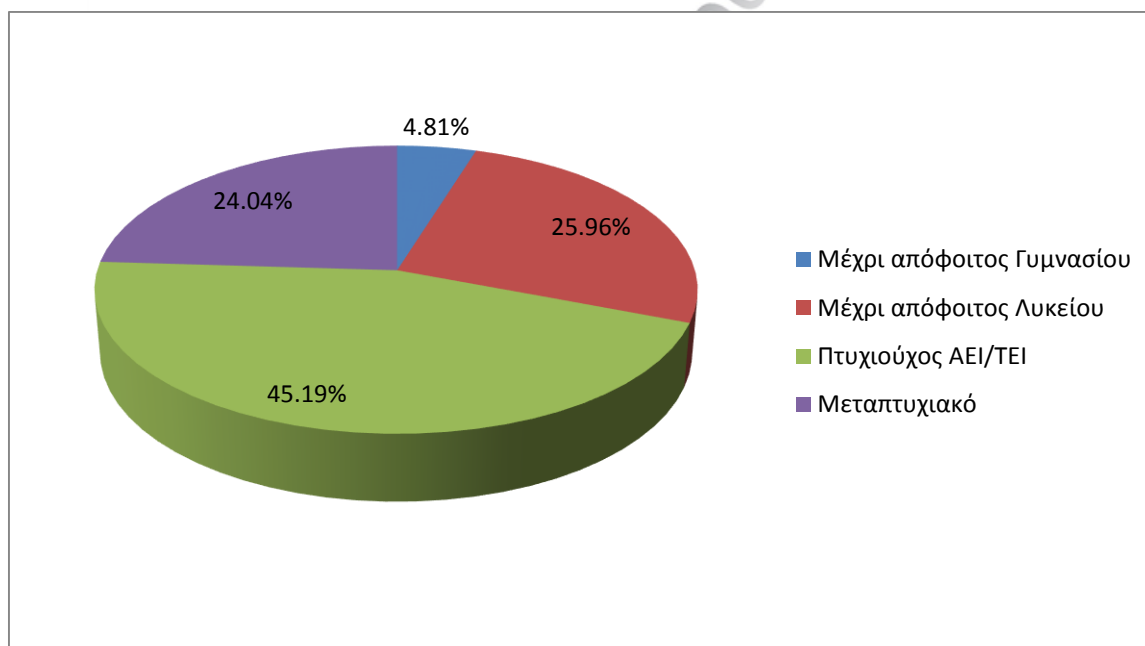
Πίνακας 5.58**Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 27**

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Άθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Άντρας	40	38.5	38.5	38.5
	Γυναίκα	64	61.5	61.5	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 28^η

Ποιο είναι το ανώτερο επίπεδο σπουδών που έχετε συμπληρώσει;

Στην Ερώτηση 28, μελετούμε το μορφωτικό επίπεδο των ατόμων που αποτελούν το δείγμα της έρευνας μας. Τα αποτελέσματα της έρευνας, κατέδειξαν ότι, οι απόφοιτοι Γυμνασίου ανέρχονται στο ποσοστό της τάξεως του 4,81%. Ακόμη, σε ποσοστό 25,96% ανέρχονται οι απόφοιτοι Λυκείου. Επίσης, οι κάτοχοι τίτλου σπουδών Πανεπιστημίου ή Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, αποτελούν το 45,19% του δείγματος. Τέλος, οι κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου, ανέρχονται στο 24,04% των ερωτώμενων. Το συμπέρασμα, είναι ότι στο μεγαλύτερο βαθμό, τα τραπεζικά στελέχη διαθέτουν ανώτερη μόρφωση, στοιχείο απαραίτητο, για τη σωστή επιτέλεση της εργασίας τους.

Διάγραμμα 5.28

Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 28

Πίνακας 5.59**Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 28**

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		2.69
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.088
Κεντρική Τιμή		2.5
Επικρατούσα Τιμή		2
Τυπική Απόκλιση		0.893
Διακύμανση		0.798
Λόξωση		0.234
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-1.065
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		3
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		4
Άθροισμα		280

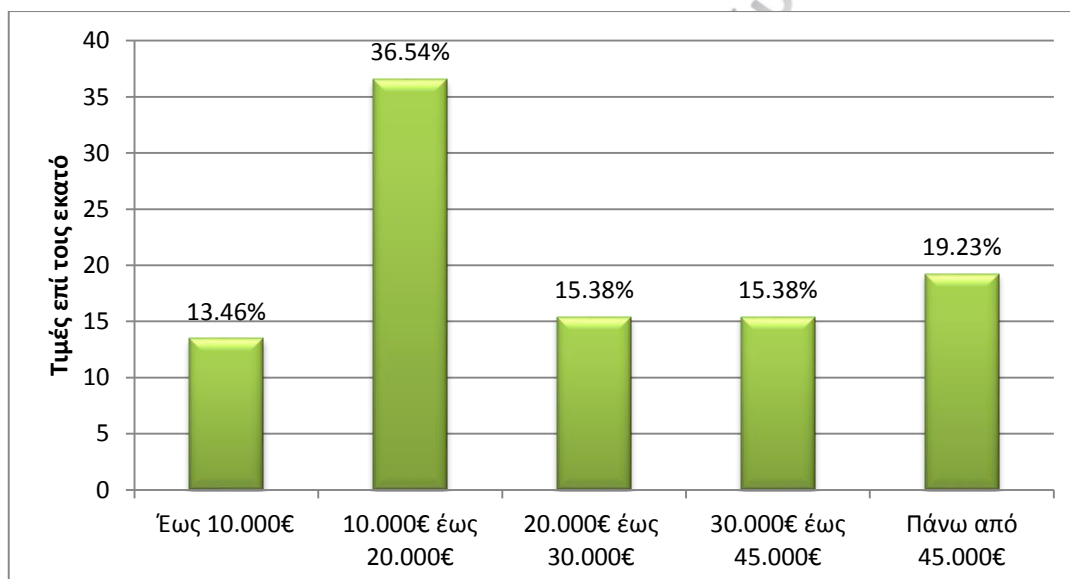
Πίνακας 5.60**Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 28**

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Άθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Μέχρι απόφοιτος Γυμνασίου	5	4.8	4.8	4.8
	Μέχρι απόφοιτος Λυκείου	47	45.2	45.2	50
	Πτυχιούχος ΑΕΙ/ΤΕΙ	27	26	26	76
	Μεταπτυχιακό	25	24	24	100
	Σύνολο	104	100	100	

Ερώτηση 29^η

Ετήσιο εισόδημα;

Στην Ερώτηση 29, μελετούμε το ετήσιο εισόδημα των ερωτηθέντων. Από τα στοιχεία της έρευνας μας, παρατηρούμε ότι το 13,46% αμείβεται με ποσά μέχρι 10.000€. Το 36,54% αμείβεται με ποσά από 10.000 έως 20.000€. Το 15,38% κερδίζει από 20.000 έως 30.000€. Το 15,38% λαμβάνει από 30.000 έως 45.000€. Καθώς και το 19,23% εισπράττει σε ετήσια βάση περισσότερα από 45.000€. Το συμπέρασμα που απορρέει από τα στοιχεία της έρευνας είναι, ότι στο μεγαλύτερο βαθμό, τα άτομα που έλαβαν μέρος στην έρευνα, είναι καλά αμειβόμενοι υπάλληλοι της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος.

Διάγραμμα 5.29

Διαγραμματική απεικόνιση Ερώτησης 29

Πίνακας 5.61**Βασικές στατιστικές παράμετροι Ερώτησης 29**

Δείγμα	Έγκυρες	104
	Απούσες	0
Μέσος Όρος		2.9
Τυπικό σφάλμα του Μέσου Όρου		0.133
Κεντρική Τιμή		2.5
Επικρατούσα Τιμή		2
Τυπική Απόκλιση		1.355
Διακύμανση		1.835
Λόξωση		0.321
Τυπικό σφάλμα της Λόξωσης		0.237
Κύρτωση		-1.2
Τυπικό σφάλμα της Κύρτωσης		0.469
Εύρος		4
Μέγιστο		1
Ελάχιστο		5
Άθροισμα		302

Πίνακας 5.62**Πίνακας συχνοτήτων Ερώτησης 29**

		Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Έγκυρες	Έως 10.000€	14	13.5	13.5	13.5
	10.000€ έως 20.000€	38	36.5	36.5	50
	20.000€ έως 30.000€	16	15.4	15.4	65.4
	30.000€ έως 45.000€	16	15.4	15.4	80.8
	Πάνω από 45.000€	20	19.2	19.2	100
	Σύνολο	104	100	100	

5.8. Έλεγχος της αξιοπιστίας στοιχείων και συμφωνία εκτιμητών

Με τον όρο αξιοπιστία (reliability) αναφερόμαστε σε ένα σύνθετο ζήτημα, καθώς καλύπτει διαφορετικές έννοιες και μετρήσεις. Ο λόγος που επιλέχθηκε, να πραγματοποιηθεί η ανάλυση αυτή, είναι για να μελετήσουμε σε βάθος, το βαθμό της αξιοπιστίας του δείγματος μας. Αυτό, αποτελεί πολύ σημαντικό στοιχείο για τους ερευνητές, καθώς τους καθιστά ικανούς να γνωρίζουν, αν έχουν επιλέξει δείγμα το οποίο είναι αξιόπιστο ή όχι. Για το λόγο αυτό, θέλοντας να είμαστε απόλυτα βέβαιοι για την αξιοπιστία του δείγματος μας, επιλέξαμε να ελέγξουμε την αξιοπιστία του, όχι μόνο με έναν δείκτη, αλλά με δύο. Αναλυτικότερα, ο πρώτος δείκτης, είναι ο δείκτης Άλφα και ο δεύτερος, είναι ο δείκτης αξιοπιστίας Διχοτόμησης. Ακόμη, η ανάλυση μας, δεν περιορίζεται μόνο στους δύο αυτούς δείκτες, αλλά και σε περαιτέρω ανάλυση της αξιοπιστίας, μεταξύ των παραπάνω δύο εκτιμητών, με τη χρήση του συντελεστή Κάπα. Με αυτό τον τρόπο, θα είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, το βαθμό συμφωνίας μεταξύ των δύο εκτιμητών.

5.8.1. Αξιοπιστία Άλφα

Ο συντελεστής Άλφα, είναι απλώς ο μέσος όρος όλων των πιθανών τιμών της αξιοπιστίας διχοτόμησης για το ερωτηματολόγιο και επομένως, μπορεί να προτιμηθεί, καθώς δεν εξαρτάται από τη διάταξη των στοιχείων. Ο συντελεστής Άλφα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέσο μείωσης του μεγέθους ενός ερωτηματολογίου, με ταυτόχρονη διατήρηση ή και βελτίωση της εσωτερικής του αξιοπιστίας. Στον Πίνακα 5.63 παρουσιάζονται τα βασικά στατιστικά στοιχεία του υπό εξέταση δείγματος, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν, ώστε να καταλήξουμε σε συμπεράσματα. Στον Πίνακα 5.64 παρουσιάζεται η τιμή του δείκτη Άλφα, η οποία είναι 0,701.

Αναλυτικότερα, αν στρογγυλοποιήσουμε τη συγκεκριμένη τιμή σε δύο δεκαδικά ψηφία, τότε η τιμή που έχουμε είναι 0,70. Τα αποτελέσματα του δείκτη Άλφα, μας οδηγούν στο συμπέρασμα, ότι η κλίμακα μας, διαθέτει καλή αξιοπιστία. Αυτό το συμπέρασμα, βασίζεται στην παραδοχή, ότι αν το αποτέλεσμα του συντελεστή Άλφα είναι μεγαλύτερο ή ίσο με το 0,70 ο δείκτης θεωρείται ικανοποιητικός. Επίσης, είναι καλό να επισημανθεί, ότι στον Πίνακα 5.65 η τελευταία στήλη με τίτλο «Άλφα αν διαγραφεί το στοιχείο» παρουσιάζει την αξιοπιστία του δείκτη Άλφα αν δε συμπεριλάβουμε το στοιχείο της γραμμής αυτής. Από τη στήλη αυτή βλέπουμε ότι, αν αφαιρέσουμε το πρώτο στοιχείο, δηλαδή την Ερώτηση 1, η αξιοπιστία Άλφα των υπολοίπων είκοσι οκτώ ερωτήσεων αυξάνεται ελαφρά κατά 0,007.

Καθώς πρόκειται για μικρή αύξηση, δεν υπάρχει σημαντικός λόγος, να αφαιρεθεί το πρώτο στοιχείο. Τέλος, όταν η κλίμακα είναι πολύ μεγάλη ή αναξιόπιστη, η διαγραφή στοιχείων, αποτελεί καλή πρακτική.

Πίνακας 5.63

Τα αποτελέσματα της επεξεργασίας Άλφα

Σύνοψη της επεξεργασίας			
		Μέγεθος δείγματος	%
Περιπτώσεις	Εγκυρες τιμές	104	100.0
	Τιμές που αποκλείστηκαν	0	0.0
	Σύνολο	104	100.0

Πίνακας 5.64

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης αξιοπιστίας Άλφα

Αξιοπιστία	
Αποτέλεσμα του δείκτη Άλφα	Πλήθος των στοιχείων
.701	29

Πίνακας 5.65

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης αξιοπιστίας Άλφα για κάθε ερώτηση

Συνολικά στατιστικά κάθε ερώτησης				
	Κλίμακα μέσου όρου αν διαγραφεί το στοιχείο	Κλίμακα διακύμανσης αν διαγραφεί το στοιχείο	Διορθωμένο στοιχείο - Συνολική συσχέτιση	Άλφα αν διαγραφεί το στοιχείο
Ερώτηση 1	71.00	40.019	-0.154	0.007
Ερώτηση 2	70.36	35.280	0.127	-0.100
Ερώτηση 3	70.57	36.986	0.060	-0.062
Ερώτηση 4	71.26	40.252	-0.171	0.018
Ερώτηση 5	70.70	36.716	0.048	-0.06
Ερώτηση 6	70.16	35.128	0.148	-0.108
Ερώτηση 7	71.45	38.289	0.041	-0.047
Ερώτηση 8	71.10	38.864	-0.008	-0.036
Ερώτηση 9	69.24	38.087	-0.078	0.004
Ερώτηση 10	71.09	40.216	-0.188	0.004
Ερώτηση 11	71.16	38.895	-0.017	-0.034
Ερώτηση 12	70.38	36.453	0.093	-0.077
Ερώτηση 13	70.66	37.895	-0.015	-0.032
Ερώτηση 14	70.28	37.485	0.024	-0.048
Ερώτηση 15	70.20	37.638	0.003	-0.04
Ερώτηση 16	69.16	39.361	-0.106	0.001
Ερώτηση 17	69.53	38.426	-0.089	0.008

**Πίνακας
5.65
Συνέχεια**

Ερώτηση 18	70.62	36.783	0.095	-0.073
Ερώτηση 19	69.48	36.776	0.013	-0.046
Ερώτηση 20	70.83	39.096	-0.076	-0.013
Ερώτηση 21	70.48	36.854	0.041	-0.057
Ερώτηση 22	70.10	37.078	-0.039	-0.017
Ερώτηση 23	69.31	34.001	0.098	-0.104
Ερώτηση 24	69.50	38.019	-0.060	-0.008
Ερώτηση 25	69.51	34.738	0.114	-0.103
Ερώτηση 26	70.72	39.388	-0.093	-0.013
Ερώτηση 27	71.25	39.393	-0.089	-0.022
Ερώτηση 28	70.17	39.776	-0.132	0.002
Ερώτηση 29	69.96	37.979	-0.043	-0.018

5.8.2. Αξιοπιστία Διχοτόμησης

Η αξιοπιστία διχοτόμησης (split-half) στο SPSS, αναφέρεται στη συσχέτιση μεταξύ μετρήσεων που βασίζονται στο πρώτο μισό των στοιχείων της λίστας, τα οποία θα συμπεριληφθούν στο ερωτηματολόγιο, καθώς και μετρήσεων, που βασίζονται στο δεύτερο μισό των στοιχείων. Η συσχέτιση αυτή, προσαρμόζεται στατιστικά, ώστε να διατηρεί το αρχικό μήκος του ερωτηματολογίου. Στον Πίνακα 5.66 παρουσιάζονται τα βασικά στατιστικά στοιχεία του υπό εξέταση δείγματος, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν, ώστε να καταλήξουμε σε συμπεράσματα. Στον Πίνακα 5.67 παρουσιάζεται η τιμή που έχει ο δείκτης αξιοπιστίας Διχοτόμησης, που είναι 0,605 όπου αν το αποτέλεσμα αυτό το

στρογγυλοποιήσουμε σε δύο μηδενικά, το τελικό αποτέλεσμα που θα έχουμε θα είναι 0,61. Επίσης, οι επιθυμητές τιμές του δείκτη, είναι μεγαλύτερες ή ίσες από 0,70. Σε αυτήν την περίπτωση, συμπεραίνουμε ότι, η αξιοπιστία Διχοτόμησης των είκοσι εννέα στοιχείων της κλίμακας είναι 0,61 γεγονός που αποδεικνύει ότι η κλίμακα, διαθέτει μέση αξιοπιστία. Επιπρόσθετα, στον Πίνακα 5.68 αποτυπώνεται η αξιοπιστία των στοιχείων, δηλαδή των είκοσι εννέα ερωτήσεων, για κάθε περίπτωση ξεχωριστά.

Πίνακας 5.66

Τα αποτελέσματα της επεξεργασίας της Διχοτόμησης

Σύνοψη της επεξεργασίας			
		Μέγεθος δείγματος	%
Περιπτώσεις	Έγκυρες τιμές	104	100.0
	Τιμές που αποκλείστηκαν	0	0.0
	Σύνολο	104	100.0

Πίνακας 5.67**Τα αποτελέσματα της αξιοπιστίας Διχοτόμησης**

Αξιοπιστία στατιστικών στοιχείων				
Αποτέλεσμα του δείκτη Άλφα	Μέρος 1	Εκτίμηση	-0.019	
		Μέγεθος των στοιχείων	15	
	Μέρος 2	Εκτίμηση	-0.123	
		Μέγεθος των στοιχείων	14	
	Σύνολο των στοιχείων			29
	Συσχέτιση μορφών			0.034
Συντελεστής Spearman - Brown	Ίσου μεγέθους		0.605	
	Άνισου μεγέθους		0.065	
Αξιοπιστία διχοτόμησης (κατά Guttman)			0.065	

Πίνακας 5.68**Τα αποτελέσματα της ανάλυσης αξιοπιστίας Διχοτόμησης για κάθε ερώτηση**

Συνολικά στατιστικά κάθε ερώτησης				
	Κλίμακα μέσου όρου αν διαγραφεί το στοιχείο	Κλίμακα διακύμανσης αν διαγραφεί το στοιχείο	Διορθωμένο στοιχείο - Συνολική συσχέτιση	Άλφα αν διαγραφεί το στοιχείο
Ερώτηση 1	71.00	40.019	-0.154	0.007
Ερώτηση 2	70.36	35.280	0.127	-0.100
Ερώτηση 3	70.57	36.986	0.060	-0.062

**Πίνακας
5.68
Συνέχεια**

Ερώτηση 4	71.26	40.252	-0.171	0.018
Ερώτηση 5	70.70	36.716	0.048	-0.060
Ερώτηση 6	70.16	35.128	0.148	-0.108
Ερώτηση 7	71.45	38.289	0.041	-0.047
Ερώτηση 8	71.10	38.864	-0.008	-0.036
Ερώτηση 9	69.24	38.087	-0.078	0.004
Ερώτηση 10	71.09	40.216	-0.188	0.004
Ερώτηση 11	71.16	38.895	-0.017	-0.034
Ερώτηση 12	70.38	36.453	0.093	-0.077
Ερώτηση 13	70.66	37.895	-0.015	-0.032
Ερώτηση 14	70.28	37.485	0.024	-0.048
Ερώτηση 15	70.20	37.638	0.003	-0.040
Ερώτηση 16	69.16	39.361	-0.106	0.001
Ερώτηση 17	69.53	38.426	-0.089	0.008
Ερώτηση 18	70.62	36.783	0.095	-0.073
Ερώτηση 19	69.48	36.776	0.013	-0.046
Ερώτηση 20	70.83	39.096	-0.076	-0.013
Ερώτηση 21	70.48	36.854	0.041	-0.057
Ερώτηση 22	70.10	37.078	-0.039	-0.017
Ερώτηση 23	69.31	34.001	0.098	-0.104
Ερώτηση 24	69.50	38.019	-0.060	-0.008

**Πίνακας
5.68
Συνέχεια**

Ερώτηση 25	69.51	34.738	0.114	-0.103
Ερώτηση 26	70.72	39.388	-0.093	-0.013
Ερώτηση 27	71.25	39.393	-0.089	-0.022
Ερώτηση 28	70.17	39.776	-0.132	0.002
Ερώτηση 29	69.96	37.979	-0.043	-0.018

5.8.3. Αξιοπιστία μεταξύ εκτιμητών με το συντελεστή Κάπα

Η αξιοπιστία μεταξύ εκτιμητών (inter-rater reliability) η οποία πραγματοποιείται με το συντελεστή Κάπα, είναι κατά βάση μια μέτρηση της συμφωνίας μεταξύ των εκτιμήσεων, δύο διαφορετικών εκτιμητών. Έτσι, είναι ιδιαίτερα χρήσιμη στον υπολογισμό εκτιμήσεων, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις ανοικτών δεδομένων. Αναλυτικότερα, αποτελεί αξιόπιστη μέθοδο, σε περιπτώσεις που επιδιώκουμε την ποσοτικοποίηση ποιοτικών δεδομένων. Έχει σχέση με την έκταση της ακριβούς συμφωνίας μεταξύ εκτιμητών, σε σύγκριση με τη συμφωνία που μπορούμε να αναμένουμε κατά τύχη.

Ακόμη, καλό είναι να μην αμεληθεί αν επισημανθεί, ότι είναι διαφορετική μέθοδος, από τη συσχέτιση μεταξύ δύο εκτιμητών, η οποία δεν απαιτεί ακριβή συμφωνία για να επιτευχθούν υψηλές τιμές συσχέτισης, αλλά απλώς την αύξηση των εκτιμήσεων παράλληλα και με τους δύο εκτιμητές. Τα δεδομένα των Πινάκων 5.69 και 5.70 έχουν οργανωθεί σε μια μήτρα 2×2. Ο Πίνακας 5.69 παρουσιάζει με πολύ παραστατικό τρόπο τα βασικά αποτελέσματα της επεξεργασίας των διαθέσιμων στοιχείων, από τα οποία τελικά προέκυψαν τα αποτελέσματα του συντελεστή Κάπα. Στον Πίνακα 5.70 παρουσιάζεται η τιμή που έχει ο συντελεστής Κάπα, η τιμή του είναι 0.850. Ακόμη, αν το συγκεκριμένο αποτέλεσμα, το στρογγυλοποιήσουμε σε δύο δεκαδικά ψηφία, η τιμή που θα έχουμε ως αποτέλεσμα θα είναι

0.85. Το συμπέρασμα το οποίο καταλήγουμε είναι ότι ο συντελεστής Κάπα, ο οποίος είναι στατιστικώς σημαντικός με $p = 0.046$, δείχνει πολύ υψηλό επίπεδο συμφωνίας μεταξύ των δύο εκτιμητών, δηλαδή του δείκτη Άλφα και του δείκτη Διχοτόμησης. Οι τιμές, οι οποίες είναι επιθυμητές ως αποτελέσματα του συντελεστή Κάπα, είναι οι μεγαλύτερες ή ίσες του 0,70.

Συνεπώς, στην περίπτωση μας, τα αποτελέσματα μας, χαρακτηρίζονται, ως πολύ θετικά, σχετικά με τη συμφωνία μεταξύ των δύο εκτιμητών, που εδώ είναι σχεδόν απόλυτη. Τέλος, σημαντικό στοιχείο είναι, ότι ο συντελεστής Κάπα, λαμβάνει υπόψη του το γεγονός πως οι εκτιμητές έχουν την τάση να χρησιμοποιούν τις ίδιες εκτιμήσεις σε αρκετές περιπτώσεις και δεν αποτελεί μέτρηση του ποσοστού συμφωνίας.

Πίνακας 5.69

Τα αποτελέσματα της επεξεργασίας του συντελεστή Κάπα

Περίληψη επεξεργασίας						
	Υποθέσεις					
	Έγκυρες τιμές		Απούσες τιμές		Σύνολο	
	Μέγεθος	Ποσοστό	Μέγεθος	Ποσοστό	Μέγεθος	Ποσοστό
Δείκτες Άλφα & Διχοτόμησης	29	100.0%	0	0.0%	29	100.0%

Πίνακας 5.70

Τα αποτελέσματα του συντελεστή Κάπα

Συμμετρικές μετρήσεις				
		Εκτίμηση	Ασυμπτωτικό τυπικό σφάλμα	Επίπεδο σημαντικότητας
Μέτρηση συμφωνίας	Δείκτης Κάπα	0.850	0.000	0.046
Μέγεθος έγκυρων περιπτώσεων		29		

5.9. Συντελεστές συσχέτισης Pearson και Spearman

Στη βιβλιογραφία, υπάρχει μεγάλο πλήθος συντελεστών συσχέτισης. Όμως, ο συντριπτικά πιο κοινός από αυτούς είναι ο συντελεστής συσχέτισης Pearson. Είναι ένα αριθμητικό μέτρο ή δείκτης του μεγέθους της συσχέτισης μεταξύ δύο συνόλων τιμών. Κυμαίνεται σε μέγεθος από +1.00 μέχρι -1.00 περνώντας και από το μηδέν. Το πρόσημο (+) σημαίνει θετική συσχέτιση, δηλαδή, οι τιμές μίας μεταβλητής αυξάνονται, όταν αυξάνονται και της άλλης. Ένα πρόσημο, (-) σημαίνει αρνητική συσχέτιση, δηλαδή, οι τιμές μίας μεταβλητής αυξάνονται καθώς μειώνονται της άλλης.

Επιπρόσθετα, καλό είναι να επισημάνουμε ότι, συντελεστής συσχέτισης 1.00 σημαίνει μια τέλεια συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Αναλυτικότερα, ένα γράφημα διασποράς των δύο μεταβλητών θα δείξει ότι όλα τα σημεία προσαρμόζονται απόλυτα σε μία ευθεία γραμμή. Ακόμη, στην περίπτωση που ο συντελεστής συσχέτισης, έχει τιμή 0.00 σημαίνει ότι όλα τα σημεία του γραφήματος διασποράς είναι κατανομημένα τυχαία γύρω από οποιαδήποτε ευθεία σχεδιαστεί ή είναι διατεταγμένα έτσι ώστε να πλησιάζουν κάποια καμπύλη. Επίσης, ένας συντελεστής συσχέτισης -0.5 σημαίνει ότι υπάρχει μια μέτρια αρνητική γραμμική σχέση μεταξύ των δύο μεταβλητών.

Ο συντελεστής συσχέτισης Spearman είναι ο συντελεστής συσχέτισης Pearson, εφαρμοσμένος σε ένα σύνολο τιμών μετά την ταξινόμηση των τιμών και των δύο μεταβλητών ξεχωριστά, από τις μικρότερες, προς τις μεγαλύτερες. Χρησιμοποιείται, όταν οι βασικές παραδοχές του συντελεστή συσχέτισης Pearson δεν πληρούνται από τα δεδομένα, καθώς και όταν οι τιμές μίας μεταβλητής είναι έντονα ασύμμετρες (στρεβλωμένες).

Επίσης, όπως είναι αντιληπτό, οι συντελεστές συσχέτισης βασίζονται συνήθως σε δείγματα δεδομένων, συνεπώς, είναι σύνηθες να συμπεριλαμβάνεται κάποια δήλωση στατιστικής σημαντικότητας του συντελεστή συσχέτισης. Η στατιστική σημαντικότητα, είναι μία δήλωση της πιθανότητας να προκύψει ένας συγκεκριμένος συντελεστής συσχέτισης για ένα δείγμα δεδομένων, αν δεν υπάρχει συσχέτιση. Αναλυτικότερα, για να συμβεί αυτό, θα πρέπει η συσχέτιση να είναι 0.00 στον πληθυσμό από τον οποίο λήφθηκε το δείγμα. Το στατιστικό πρόγραμμα SPSS, με τη βοήθεια του οποίου πραγματοποιήθηκε η ανάλυση των στατιστικών στοιχείων, στην παρούσα εργασία, μπορεί να δώσει τη στατιστική σημαντικότητα, ως μία ακριβή τιμή ή ως ένα από τα συμβατικά επίπεδα κρίσιμης σημαντικότητας (critical significance), για παράδειγμα 0.05 και 0.01.

5.9.1. Συντελεστής συσχέτισης Pearson

Οι μεταβλητές βάση των οποίων υπολογίστηκε η συσχέτιση Pearson, είναι οι Ερωτήσεις 1, 17, 18 και 21, οι οποίες αποτελούν και τις ερευνητικές υποθέσεις της παρούσας μελέτης, σε σχέση με τις Ερωτήσεις 26 και 28. Ο λόγος που επιλέχθηκαν οι ερευνητικές υποθέσεις δεν ήταν τυχαίος. Αυτό πραγματοποιήθηκε, διότι, αποτελούν οδηγό στην παρούσα έρευνα, συνεπώς επιλέχθηκαν με σκοπό να μελετηθεί ο βαθμός συσχέτισης τους με την ηλικία των ερωτώμενων (Ερώτηση 26), καθώς και το μορφωτικό τους επίπεδο (Ερώτηση 28). Οι μεταβλητές των οποίων υπολογίστηκε η συσχέτιση, υπάρχουν στις γραμμές και στις στήλες των Πινάκων 5.71 έως 5.78. Έχουμε δύο μεταβλητές, οπότε δημιουργήθηκε μία μήτρα 2×2 . Ακόμη, το επίπεδο σημαντικότητας, δίνεται με τρία δεκαδικά ψηφία, όπου στον Πίνακα 5.71 είναι 0.462.

Επίσης, κατά τον υπολογισμό της συσχέτισης, ζητήθηκε επίπεδο σημαντικότητας διπλής ουράς (two-tailed). Για τον υπολογισμό της συσχέτισης, χρησιμοποιήθηκε μέγεθος δείγματος που ανέρχεται σε 104 άτομα. Ακόμη, επειδή οι συσχετίσεις αποτυπώνονται σε μία μήτρα, η διαγώνιος της μήτρας (από την άνω αριστερή γωνία, μέχρι την κάτω δεξιά) αποτελείται από τη συσχέτιση της μεταβλητής με τον εαυτό της, πράγμα που όπως είναι φυσικό δίνει συντελεστή συσχέτισης 1.000. Αυτό συνεπάγεται, ότι δεν υπάρχει επίπεδο σημαντικότητας για την τιμή αυτή, επειδή δεν μεταβάλλεται. Επίσης, καλό είναι να μην αμεληθεί να επισημανθεί να αναφερθεί ότι, σε όλους τους παρακάτω πίνακες που αναλύουν την συσχέτιση με τη μέθοδο Pearson, η τιμή παραμένει πάντα 1.000, για τους ίδιους λόγους που προαναφέραμε.

Επιπρόσθετα, οι τιμές των συσχετίσεων είναι συμμετρικές ως προς τη διαγώνιο από το άνω δεξιό, μέχρι το κάτω αριστερό κελί της μήτρας. Για τον Πίνακα 5.71 από την ανάλυση της συσχέτισης των δύο μεταβλητών που περιλαμβάνει, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι, η συσχέτιση μεταξύ της Ερώτησης 1 με την Ερώτηση 26, είναι -0.073. Είναι συνήθης, η στρογγυλοποίηση των συντελεστών συσχέτισης σε δύο δεκαδικά ψηφία, δηλαδή, για την υπό εξέταση περίπτωση θα έχουμε -0.07. Το ακριβές επίπεδο σημαντικότητας, με τρία δεκαδικά ψηφία είναι 0.462. Αναλυτικότερα, αυτό σημαίνει, πως το επίπεδο σημαντικότητας είναι μικρότερο από 0.462. Με άλλα λόγια, το επίπεδο σημαντικότητας, μπορεί να παρουσιαστεί και ως $p = 0.462$.

Στις αναλύσεις της συσχέτισης, με τη μέθοδο Pearson, καλό είναι να παρατίθενται και οι βαθμοί ελευθερίας (degrees of freedom - df) αντί για το πλήθος των περιπτώσεων. Οι βαθμοί ελευθερίας, είναι το πλήθος των περιπτώσεων, πλην 2, οπότε στο παράδειγμα μας

είναι 102. Πάντως, δεν είναι λάθος να αναφέρεται το πλήθος των περιπτώσεων, αντί για τους βαθμούς ελευθερίας.

Στην παρούσα μελέτη, στόχος μας είναι η περιεκτική ανάλυση των στατιστικών στοιχείων, χωρίς πλατειασμούς. Συνεπώς, στην ανάλυση που ακολουθεί, οι αναλύσεις που θα προβούμε θα είναι αισθητά συνοπτικότερες, από αυτή που μόλις τώρα παρουσιάσαμε. Για παράδειγμα, τα παραπάνω στοιχεία θα μπορούσαν να αποτυπωθούν συνοπτικότερα ως εξής: υπάρχει σημαντική αρνητική συσχέτιση μεταξύ των Ερωτήσεων 1 και 26, όπου έχουμε ($r = -0.073$, $df = 102$, $p = 0.462$)²⁰. Αρνητική συσχέτιση σημαίνει ότι, η άποψη τους για το ξέπλυμα χρήματος (Ερώτηση 1) δεν επηρεάζεται από την ηλικία των ερωτώμενων (Ερώτηση 26).

Πίνακας 5.71
Η συσχέτιση Pearson μεταξύ των Ερωτήσεων 1 & 26

Συσχέτιση			
		Ερώτηση 1	Ερώτηση 26
Ερώτηση 1	Συσχέτιση Pearson	1.000	-0.073
	Επίπεδο σημαντικότητας		0.462
	Μέγεθος δείγματος	104	104
Ερώτηση 26	Συσχέτιση Pearson	-0.073	1.000
	Επίπεδο σημαντικότητας	0.462	
	Μέγεθος δείγματος	104	104

²⁰ Το σύμβολο r σημαίνει την συσχέτιση.

Στον Πίνακα 5.72, παρατηρούμε ότι υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ της άποψης των ερωτώμενων αναφορικά με το ζέπλυμα χρήματος (Ερώτηση 1) και του μορφωτικού τους επιπέδου (Ερώτηση 28). Από τη στατιστική ανάλυση έχουμε ($r = -0.196$, $df = 102$, $p = 0.046$). Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε, ότι η άποψη του δείγματος σχετικά με το ζέπλυμα χρήματος, δε συσχετίζεται με την εκπαίδευση αυτού.

Πίνακας 5.72
Η συσχέτιση Pearson μεταξύ των Ερωτήσεων 1 & 28

Συσχέτιση			
		Ερώτηση 1	Ερώτηση 28
Ερώτηση 1	Συσχέτιση Pearson	1.000	-0.196
	Επίπεδο σημαντικότητας		0.046
	Μέγεθος δείγματος	104	104
Ερώτηση 28	Συσχέτιση Pearson	-0.196	1.000
	Επίπεδο σημαντικότητας	0.046	
	Μέγεθος δείγματος	104	104

Στον Πίνακα 5.73, παρατηρούμε ότι υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ της εκπαίδευσης των ερωτώμενων αναφορικά με το ζέπλυμα χρήματος (Ερώτηση 17) και της ηλικίας τους (Ερώτηση 26). Από τη στατιστική ανάλυση έχουμε ($r = -0.065$, $df = 102$, $p = 0.510$). Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε, ότι η εκπαίδευση του δείγματος σχετικά με το ζέπλυμα χρήματος, δε συσχετίζεται με την ηλικία αυτού.

Πίνακας 5.73**Η συσχέτιση Pearson μεταξύ των Ερωτήσεων 17 & 26**

Συσχέτιση			
		Ερώτηση 17	Ερώτηση 26
Ερώτηση 17	Συσχέτιση Pearson	1.000	-0.065
	Επίπεδο σημαντικότητας		0.510
	Μέγεθος δείγματος	104	104
Ερώτηση 26	Συσχέτιση Pearson	-0.065	1.000
	Επίπεδο σημαντικότητας	0.510	
	Μέγεθος δείγματος	104	104

Στον Πίνακα 5.74, παρατηρούμε ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ εκπαίδευσης των ερωτώμενων, αναφορικά με το ξέπλυμα χρήματος (Ερώτηση 17) και του μορφωτικού τους επιπέδου (Ερώτηση 28). Από τη στατιστική ανάλυση έχουμε ($r = 0.062$, $df = 102$, $p = 0.530$). Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε, ότι η εκπαίδευση των ατόμων του δείγματος σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος, συσχετίζεται με το μορφωτικό τους επίπεδο.

Πίνακας 5.74**Η συσχέτιση Pearson μεταξύ των Ερωτήσεων 17 & 28**

Συσχέτιση			
		Ερώτηση 17	Ερώτηση 28
Ερώτηση 17	Συσχέτιση Pearson	1.000	0.062
	Επίπεδο σημαντικότητας		0.530
	Μέγεθος δείγματος	104	104
Ερώτηση 28	Συσχέτιση Pearson	0.062	1.000
	Επίπεδο σημαντικότητας	0.530	
	Μέγεθος δείγματος	104	104

Στον Πίνακα 5.75, παρατηρούμε ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ εκπαίδευσης και ενημέρωσης των ερωτώμενων αναφορικά με τα καινούργια δεδομένα που ισχύουν σχετικά με ξέπλυμα χρήματος (Ερώτηση 18) και την ηλικιακή δομή τους (Ερώτηση 26). Από τη στατιστική ανάλυση έχουμε ($r = 0.003$, $df = 102$, $p = 0.976$). Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε, ότι η εκπαίδευση και ενημέρωση του δείγματος, σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος, συσχετίζεται με την ηλικία τους.

Πίνακας 5.75

Η συσχέτιση Pearson μεταξύ των Ερωτήσεων 18 & 26

Συσχέτιση			
		Ερώτηση 18	Ερώτηση 26
Ερώτηση 18	Συσχέτιση Pearson	1.000	0.003
	Επίπεδο σημαντικότητας		0.976
	Μέγεθος δείγματος	104	104
Ερώτηση 26	Συσχέτιση Pearson	0.003	1.000
	Επίπεδο σημαντικότητας	0.976	
	Μέγεθος δείγματος	104	104

Στον Πίνακα 5.76, παρατηρούμε ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ εκπαίδευσης και ενημέρωσης των ερωτώμενων αναφορικά με τα καινούργια δεδομένα που ισχύουν σχετικά με ξέπλυμα χρήματος (Ερώτηση 18) και της μόρφωση που διαθέτουν (Ερώτηση 28). Από τη στατιστική ανάλυση έχουμε ($r = 0.176$, $df = 102$, $p = 0.074$). Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε, ότι η εκπαίδευση και ενημέρωση του δείγματος, σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος, συσχετίζεται με το μορφωτικό υπόβαθρο των υπαλλήλων της τράπεζας.

Πίνακας 5.76

Η συσχέτιση Pearson μεταξύ των Ερωτήσεων 18 & 28

Συσχέτιση			
		Ερώτηση 18	Ερώτηση 28
Ερώτηση 18	Συσχέτιση Pearson	1.000	0.176
	Επίπεδο σημαντικότητας		0.074
	Μέγεθος δείγματος	104	104
Ερώτηση 28	Συσχέτιση Pearson	0.176	1.000
	Επίπεδο σημαντικότητας	0.074	
	Μέγεθος δείγματος	104	104

Στον Πίνακα 5.77, παρατηρούμε ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ του ευνοϊκού τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι «καλοί πελάτες» της τράπεζας (Ερώτηση 21) και της ηλικίας των υπαλλήλων (Ερώτηση 26). Από τη στατιστική ανάλυση έχουμε ($r = 0.022$, $df = 102$, $p = 0.825$). Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε, ότι η επιεικής αντιμετώπιση των πελατών οι οποίοι καταθέτουν σημαντικά χρηματικά ποσά, σχετίζεται με την ηλικία των υπαλλήλων της τράπεζας.

Πίνακας 5.77**Η συσχέτιση Pearson μεταξύ των Ερωτήσεων 21 & 26**

Συσχέτιση			
		Ερώτηση 21	Ερώτηση 26
Ερώτηση 21	Συσχέτιση Pearson	1.000	0.022
	Επίπεδο σημαντικότητας		0.825
	Μέγεθος δείγματος	104	104
Ερώτηση 26	Συσχέτιση Pearson	0.022	1.000
	Επίπεδο σημαντικότητας	0.825	
	Μέγεθος δείγματος	104	104

Στον Πίνακα 5.78, παρατηρούμε ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ του ευνοϊκού τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι «καλοί πελάτες» της τράπεζας (Ερώτηση 21) και της μόρφωσης που έχουν οι υπάλληλοι (Ερώτηση 28). Από τη στατιστική ανάλυση έχουμε ($r = 0.020$, $df = 102$, $p = 0.842$). Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε, ότι η επιεικής αντιμετώπιση των πελατών οι οποίοι καταθέτουν μεγάλα χρηματικά ποσά, συσχετίζεται με το μορφωτικό υπόβαθρο των υπαλλήλων της τράπεζας.

Πίνακας 5.78

Η συσχέτιση Pearson μεταξύ των Ερωτήσεων 21 & 28

Συσχέτιση			
		Ερώτηση 21	Ερώτηση 28
Ερώτηση 21	Συσχέτιση Pearson	1.000	0.020
	Επίπεδο σημαντικότητας		0.842
	Μέγεθος δείγματος	104	104
Ερώτηση 28	Συσχέτιση Pearson	0.020	1.000
	Επίπεδο σημαντικότητας	0.842	
	Μέγεθος δείγματος	104	104

5.9.2. Συντελεστής συσχέτισης Spearman

Ο υπολογισμός της συσχέτισης δύο μεταβλητών με τη μέθοδο του Spearman, δίνει μια μήτρα με δύο μεταβλητές. Στον Πίνακα 5.79 τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης που πραγματοποιήθηκε, μας δίνουν ως αποτέλεσμα ότι η συσχέτιση, αναφορικά με την άποψη που έχουν οι ερωτώμενοι για τη σημαντικότητα του ξεπλύματος χρήματος (Ερώτηση 1) σε σχέση με την ηλικιακή δομή του δείγματος μας (Ερώτηση 26) είναι -0.066. Από το αποτέλεσμα, διαβλέπουμε ότι έχουν αρνητική συσχέτιση μεταξύ τους. Ακόμη, το ακριβές επίπεδο σημαντικότητας, δίνεται με τρία δεκαδικά ψηφία, δηλαδή, έχει τη μορφή 0.000 αλλά η αποτύπωση αυτού με δύο δεκαδικά ψηφία, δεν αποτελεί λανθασμένη μέθοδος. Το πλήθος των περιπτώσεων στις οποίες βασίστηκε το δείγμα μας είναι και σε αυτή την περίπτωση 104. Οι βαθμοί ελευθερίας, είναι το πλήθος των περιπτώσεων πλην τον αριθμό 2. Συνεπώς, στη περίπτωση μας είναι 102. Το επίπεδο σημαντικότητας είναι 0.504 που σημαίνει ότι, η πιθανότητα να προέκυψε ο εν λόγω συντελεστής τυχαία είναι μικρότερη από 0.504, δηλαδή, $p = 504$.

Επιπρόσθετα, καλό είναι να αναφερθεί, ότι και σε αυτή την περίπτωση, επιθυμούμε να αποτυπώσουμε με συνοπτικό τρόπο τα αποτελέσματα της ανάλυσης της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών. Συνεπώς, τα παραπάνω στατιστικά στοιχεία θα μπορούσαν να αποτυπωθούν ως εξής: υπάρχει μια στατιστικά σημαντική αρνητική συσχέτιση, μεταξύ της άποψης των ερωτώμενων σχετικά με τη σημαντικότητα του ξεπλύματος χρήματος ως εγκληματική οικονομική δραστηριότητα (Ερώτηση 1) και της ηλικίας των ατόμων του δείγματος (Ερώτηση 26). Από τη στατιστική ανάλυση τα στοιχεία που εκμαιεύσαμε είναι ($r = -0.066$, $df = 102$, $p < 0.504$). Συνεπώς, η άποψη των ερωτώμενων δε σχετίζεται με την ηλικία τους.

Πίνακας 5.79
Η συσχέτιση Spearman μεταξύ των Ερωτήσεων 1 & 26

Συσχέτιση			
		Ερώτηση 1	Ερώτηση 26
Ερώτηση 1	Συσχέτιση Spearman	1.000	-0.066
	Επίπεδο σημαντικότητας		0.504
	Μέγεθος δείγματος	104	104
Ερώτηση 26	Συσχέτιση Spearman	-0.066	1.000
	Επίπεδο σημαντικότητας	0.504	
	Μέγεθος δείγματος	104	104

Στον Πίνακα 5.80, παρατηρούμε ότι υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ της άποψης των ερωτώμενων σχετικά με τη σημαντικότητα του ξεπλύματος χρήματος ως εγκληματική οικονομική δραστηριότητα (Ερώτηση 1) και της μόρφωσης που έχουν οι υπάλληλοι της τράπεζας (Ερώτηση 28). Από τη στατιστική ανάλυση έχουμε ($r = -0.188$, $df = 102$, $p = 0.056$). Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε, ότι η αντίληψη των ατόμων του δείγματος μας, δε σχετίζεται με το μορφωτικό τους επίπεδο.

Πίνακας 5.80**Η συσχέτιση Spearman μεταξύ των Ερωτήσεων 1 & 28**

Συσχέτιση			
		Ερώτηση 1	Ερώτηση 28
Ερώτηση 1	Συσχέτιση Spearman	1.000	-0.188
	Επίπεδο σημαντικότητας		0.056
	Μέγεθος δείγματος	104	104
Ερώτηση 28	Συσχέτιση Spearman	-0.188	1.000
	Επίπεδο σημαντικότητας	0.056	
	Μέγεθος δείγματος	104	104

Στον Πίνακα 5.81, παρατηρούμε ότι υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ της εκπαίδευσης που λαμβάνει το προσωπικό σχετικά με το φαινόμενο του ξεπλύματος χρήματος (Ερώτηση 17) και της ηλικιακής δομής που έχουν οι τραπεζικοί υπάλληλοι (Ερώτηση 26). Από τη στατιστική ανάλυση έχουμε ($r = -0.073$, $df = 102$, $p = 0.464$). Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε, ότι η εκπαίδευση του προσωπικού της Εθνικής Τράπεζας, δε σχετίζεται με την ηλικία τους.

Πίνακας 5.81**Η συσχέτιση Spearman μεταξύ των Ερωτήσεων 17 & 26**

Συσχέτιση			
		Ερώτηση 17	Ερώτηση 26
Ερώτηση 17	Συσχέτιση Spearman	1.000	-0.073
	Επίπεδο σημαντικότητας		0.464
	Μέγεθος δείγματος	104	104
Ερώτηση 26	Συσχέτιση Spearman	-0.073	1.000
	Επίπεδο σημαντικότητας	0.464	
	Μέγεθος δείγματος	104	104

Στον Πίνακα 5.82, παρατηρούμε ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της εκπαίδευσης που λαμβάνει το προσωπικό σχετικά με το φαινόμενο του ξεπλύματος χρήματος (Ερώτηση 17) και του μορφωτικού επιπέδου που έχουν οι υπάλληλοι (Ερώτηση 28). Από τη στατιστική ανάλυση έχουμε ($r = 0.058$, $df = 102$, $p = 0.558$). Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε, ότι η εκπαίδευση του προσωπικού της Εθνικής Τράπεζας, σχετίζεται με το μορφωτικό υπόβαθρό αυτού.

Πίνακας 5.82**Η συσχέτιση Spearman μεταξύ των Ερωτήσεων 17 & 28**

Συσχέτιση			
		Ερώτηση 17	Ερώτηση 28
Ερώτηση 17	Συσχέτιση Spearman	1.000	0.058
	Επίπεδο σημαντικότητας		0.558
	Μέγεθος δείγματος	104	104
Ερώτηση 28	Συσχέτιση Spearman	0.058	1.000
	Επίπεδο σημαντικότητας	0.558	
	Μέγεθος δείγματος	104	104

Στον Πίνακα 5.83, παρατηρούμε ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της εκπαίδευσης και ενημέρωσης του προσωπικό σχετικά με τις νεότερες εξελίξεις του ξεπλύματος χρήματος (Ερώτηση 18) και της ηλικιακής κατανομής των υπαλλήλων (Ερώτηση 26). Από τη στατιστική ανάλυση έχουμε ($r = 0.047$, $df = 102$, $p = 0.636$). Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε, ότι η εκπαίδευση και ενημέρωση του προσωπικού της Εθνικής Τράπεζας, σχετίζεται με την ηλικία των υπαλλήλων της.

Πίνακας 5.83**Η συσχέτιση Spearman μεταξύ των Ερωτήσεων 18 & 26**

Συσχέτιση			
		Ερώτηση 18	Ερώτηση 26
Ερώτηση 18	Συσχέτιση Spearman	1.000	0.047
	Επίπεδο σημαντικότητας		0.636
	Μέγεθος δείγματος	104	104
Ερώτηση 26	Συσχέτιση Spearman	0.047	1.000
	Επίπεδο σημαντικότητας	0.636	
	Μέγεθος δείγματος	104	104

Στον Πίνακα 5.84, παρατηρούμε ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της εκπαίδευσης και ενημέρωσης του προσωπικό αναφορικά με τις νεότερες εξελίξεις του ξεπλύματος χρήματος (Ερώτηση 18) και της μόρφωσης των υπαλλήλων (Ερώτηση 28). Από τη στατιστική ανάλυση έχουμε ($r = 0.126$, $df = 102$, $p = 0.204$). Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε, ότι η εκπαίδευση και ενημέρωση του προσωπικού της Εθνικής Τράπεζας, σχετίζεται με τη μόρφωση των υπαλλήλων της.

Πίνακας 5.84**Η συσχέτιση Spearman μεταξύ των Ερωτήσεων 18 & 28**

Συσχέτιση			
		Ερώτηση 18	Ερώτηση 28
Ερώτηση 18	Συσχέτιση Spearman	1.000	0.126
	Επίπεδο σημαντικότητας		0.204
	Μέγεθος δείγματος	104	104
Ερώτηση 28	Συσχέτιση Spearman	0.126	1.000
	Επίπεδο σημαντικότητας	0.204	
	Μέγεθος δείγματος	104	104

Στον Πίνακα 5.85, παρατηρούμε ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των ελλείπων ελέγχων που πραγματοποιούνται σε πελάτες οι οποίοι καταθέτουν μεγάλα χρηματικά ποσά (Ερώτηση 21) και της ηλικίας των υπαλλήλων (Ερώτηση 26). Από τη στατιστική ανάλυση έχουμε ($r = 0.013$, $df = 102$, $p = 0.899$). Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε, ότι οι μειωμένοι έλεγχοι σε πελάτες με υψηλούς λογαριασμούς, σχετίζονται με την ηλικία των υπαλλήλων της τράπεζας.

Πίνακας 5.85**Η συσχέτιση Spearman μεταξύ των Ερωτήσεων 21 & 26**

Συσχέτιση			
		Ερώτηση 21	Ερώτηση 26
Ερώτηση 21	Συσχέτιση Spearman	1.000	0.013
	Επίπεδο σημαντικότητας		0.899
	Μέγεθος δείγματος	104	104
Ερώτηση 26	Συσχέτιση Spearman	0.013	1.000
	Επίπεδο σημαντικότητας	0.899	
	Μέγεθος δείγματος	104	104

Στον Πίνακα 5.86, παρατηρούμε ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ του ευνοϊκού τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι πελάτες που διαθέτουν μεγάλους τραπεζικούς λογαριασμούς (Ερώτηση 21) και του μορφωτικού επιπέδου των υπαλλήλων αυτών (Ερώτηση 28). Από τη στατιστική ανάλυση έχουμε ($r = 0.003$, $df = 102$, $p = 0.977$). Συμπεραίνοντας, μπορούμε να αναφέρουμε, ότι η επιεικής αντιμετώπιση που απολαμβάνουν οι πελάτες με μεγάλες καταθέσεις, σχετίζεται με τη μόρφωση των υπαλλήλων της τράπεζας.

Πίνακας 5.86

Η συσχέτιση Spearman μεταξύ των Ερωτήσεων 21 & 28

Συσχέτιση			
		Ερώτηση 21	Ερώτηση 28
Ερώτηση 21	Συσχέτιση Spearman	1.000	0.003
	Επίπεδο σημαντικότητας		0.977
	Μέγεθος δείγματος	104	104
Ερώτηση 28	Συσχέτιση Spearman	0.003	1.000
	Επίπεδο σημαντικότητας	0.977	
	Μέγεθος δείγματος	104	104

5.10. Ανακεφαλαίωση

Ολοκληρώνοντας την εμπειρική μελέτη της έρευνας μας, είμαστε σε θέση να αναφέρουμε τα αποτελέσματα στα οποία τελικά οδηγηθήκαμε. Πρωτίστως, θα θέλαμε να αναφερθούμε στην άποψη των ερωτώμενων, σχετικά με το αν αντιλαμβάνονται το ξέπλυμα χρήματος ως οικονομικό έγκλημα. Από τις απαντήσεις που λάβαμε, σε μεγάλο ποσοστό, δεν το αντιμετωπίζουν ως εγκληματική πράξη. Πιθανότατα, η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, θεωρείται από τα άτομα του δείγματος, μικρότερης σημασίας εγκληματική δραστηριότητα, σε σχέση με άλλες. Επίσης, στις ερωτήσεις που αφορούσαν βασικές γνώσεις των χαρακτηριστικών που διέπουν το υπό εξέταση φαινόμενο, παρατηρήθηκαν σημαντικές ελλείψεις, καθώς οι απαντήσεις που δόθηκαν σε μεγάλο ποσοστό ήταν λανθασμένες. Αυτό το στοιχείο αποτελεί παράμετρο, που καλό θα ήταν να ληφθεί σοβαρά υπόψη, από τα στελέχη που απαρτίζουν το τμήμα Ανθρωπίνου Δυναμικού της Εθνικής Τράπεζας και είναι επιφορτισμένα με το κομμάτι της εκπαίδευσης των υπαλλήλων της.

Αναφορικά με την εμπιστοσύνη στις νέες μορφές διεκπεραίωσης τραπεζικών εργασιών, όπως είναι το ονομαζόμενο E-Banking, τα στοιχεία καταδεικνύουν ότι υπάρχει εμπιστοσύνη των ερωτηθέντων. Ακόμη, θετική κρίνεται η στάση τους σχετικά με την αξιοπιστία του Ελληνικού Χρηματιστηρίου και των μηχανισμών αποτροπής εισροής σε αυτό, παράνομων χρημάτων. Επίσης, παρατηρούμε, ότι σε μεγάλο ποσοστό, οι ερωτηθέντες, αντιλαμβάνονται την αρνητική επίπτωση που έχει η γιγάντωση του φαινομένου του ξεπλύματος χρήματος, ακόμη και σε περιπτώσεις, όπου τα παράνομα χρήματα μπορεί να ενισχύουν την ρευστότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Σχετικά με το κομμάτι της κείμενης εθνικής νομοθεσίας και των διεθνών συμβάσεων, που διέπουν κάθε προσπάθεια καταπολέμησης φαινομένων νομιμοποίησης εσόδων τα οποία η προέλευση τους είναι παράνομη, οι απαντήσεις που λάβαμε, δεν ήταν οι αναμενόμενες. Αυτό το αναφέρουμε, καθώς, σε μεγάλο βαθμό τα άτομα που αποτελούν το δείγμα μας, απάντησαν λανθασμένα. Το συμπέρασμα αυτό, μόνο ανησυχία μπορεί να εγείρει, ιδιαίτερα αν αναλογισθεί κανείς, το γεγονός ότι τα άτομα αυτά, είναι εργαζόμενοι στο μεγαλύτερο τραπεζικό οργανισμό της χώρας και αποτελούν την πρώτη γραμμή άμυνας που διαθέτει το χρηματοπιστωτικό μας σύστημα.

Επίσης, στο κομμάτι της εκπαίδευσης και επιμόρφωσης, οι απαντήσεις των ερωτώμενων, μας οδηγούν στο συμπέρασμα, ότι αποτελεί για τους ερωτώμενους σημαντικό στοιχείο, χωρίς όμως να θεωρούν ότι διαθέτουν την κατάλληλη ενημέρωση για ζητήματα που αφορούν το υπό εξέταση φαινόμενο. Σημαντικό στοιχείο, που καλό είναι να αναφερθεί, είναι το γεγονός, ότι στο μεγαλύτερο ποσοστό, απάντησαν ότι στο χρονικό διάστημα που εργάζονται στην Εθνική Τράπεζα, έχουν παρακολουθήσει λιγότερα από τρία σεμινάρια.

Επιπρόσθετα, κατά την άποψη των ερωτηθέντων, οι αρχές της δέουσας επιμέλειας, δεν τηρούνται στο βαθμό που θα έπρεπε σε περιπτώσεις «καλών πελατών» της τράπεζας, οι οποίοι πραγματοποιούν μεγάλες καταθέσεις, ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο τη ρευστότητα της. Αυτός ο παράγοντας, αποτελεί σημαντικό στοιχείο, διότι, στη σύγχρονη οικονομική πραγματικότητα, η χρηματοπιστωτική κρίση και η συρρίκνωση των καταθέσεων των πολιτών, έχουν οδηγήσει σε τέλμα τα τραπεζικά ιδρύματα. Συνεπώς, είναι επιθυμητό σε κάποιες περιπτώσεις να πραγματοποιούνται καταθέσεις χρημάτων σε τραπεζικούς λογαριασμούς, αδιαφορώντας συνειδητά, για την προέλευση των χρημάτων αυτών.

Σημαντικό στοιχείο που προέκυψε από την μελέτη των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου είναι, η αντίληψη, πως βασικός παράγοντας αποτροπής στην καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος, διαδραματίζουν οι διωκτικές αρχές και όχι ο εκάστοτε υπάλληλος της τράπεζας, ο οποίος επιτελεί σωστά την εργασία του. Ακόμη, τα

άτομα που αποτελούν το δείγμα μας, είναι κυρίως νεαρής ηλικίας, με υψηλό μορφωτικό επίπεδο, δηλαδή διαθέτουν πτυχίο Πανεπιστήμιου ή ΤΕΙ. Επίσης, οι γυναίκες αποτελούν την πλειοψηφία του δείγματος μας, σε σχέση με τους άνδρες. Τέλος, η μισθολογική κλίμακα των περισσότερων ατόμων, κυμαίνεται από 10.000€ έως 20.000€.

Όπως αναφέρθηκε και στην αρχή του Κεφαλαίου 5, το ερωτηματολόγιο της παρούσας εργασίας, βασίστηκε στη μελέτη που πραγματοποίησε ο Αλεξόπουλος Δημήτριος (2011). Θα ήταν καλό λοιπόν να επιχειρήσουμε μια αντιπαραβολή μεταξύ των συμπερασμάτων μας, διερευνώντας το βαθμό στον οποίο αυτά συνάδουν. Από τα στοιχεία που εξετάσαμε, τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου, από την αντίστοιχη έρευνα του Αλεξόπουλου, ήταν σε μεγάλο βαθμό διαφορετικά από τα δικά μας.

Αναλυτικότερα, σε αντίθεση με την έρευνα του Αλεξόπουλου, από τις απαντήσεις των ερωτώμενων, παρατηρούμε ότι αντιλαμβάνονται το ζέπλυμα χρήματος ως οικονομικό έγκλημα σε πολύ μεγάλο ποσοστό και διαθέτουν επίγνωση της σοβαρότητας του φαινομένου για την εύρυθμη λειτουργία της οικονομίας. Θεωρούν ότι διαθέτουν ικανοποιητικό επίπεδο εκπαίδευσης, που τους το παρέχει το τραπεζικό ίδρυμα στο οποίο εργάζονται, καθώς οι περισσότεροι έχουν παρακολουθήσει περισσότερα από τρία σεμινάρια που σχετίζονται με την καταπολέμηση του ζεπλύματος χρήματος. Ακόμη, θεωρούν ότι βασικό παράγοντα ανάσχεσης της εξάπλωσης του φαινομένου, αποτελεί η ορθή εφαρμογή των αρχών της δέουσας επιμέλειας, καθώς και η ευσυνείδητη επιτέλεση της εργασίας τους ως υπάλληλοι. Επίσης, σε αντίθεση, από τη δική μας μελέτη, δεν εκλαμβάνουν ως σημαντικό παράγοντα αποτροπής, τα πληροφοριακά συστήματα της τράπεζας.

Αναφορικά με το κομμάτι της επιτέλεσης τραπεζικών εργασιών με τη χρήση του διαδικτύου, τα αποτελέσματα και των δύο ερευνών συγκλίνουν, θεωρώντας πως αποτελεί αξιόπιστη και ασφαλή μέθοδο συναλλαγών. Η ηλικιακή κατανομή και στις δύο έρευνες είναι παρόμοια, με το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων, να είναι άτομα νεαρής ηλικίας. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων του δείγματος, ήταν και σε αυτή την περίπτωση, οι γυναίκες. Ακόμη, το δείγμα, αποτελείται από άτομα τα οποία διαθέτουν υψηλό επίπεδο μόρφωσης, δηλαδή Πανεπιστημίου και ΤΕΙ, με τη διαφορά ότι υπάρχει σημαντικό κομμάτι από τους ερωτώμενους, οι οποίοι είναι απόφοιτοι Λυκείου.

Συμπεράσματα της έρευνας

Ολοκληρώνοντας την έρευνα μας, μπορούμε να αναφέρουμε τα συμπεράσματα στα οποία οδηγηθήκαμε, από τη μελέτη της επιλεγμένης βιβλιογραφίας, καθώς και τα αποτελέσματα τα οποία εκμαιεύσαμε από τη διανομή των ερωτηματολογίων στους υπαλλήλους της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος. Επίσης, η βασική πεποίθηση που απορρέει, ερευνώντας τα διαθέσιμα στοιχεία, είναι ότι η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες, αποτελεί νοσηρό φαινόμενο της εποχής μας, με σαφείς ενδείξεις ότι επεκτείνεται με ταχύτατους ρυθμούς. Ακόμη, δεν είναι λίγες οι φορές, όπου σε κυκλώματα ξεπλύματος χρήματος, εμπλέκονται ευυπόληπτα άτομα, υπεράνω κάθε υποψίας, κλονίζοντας με αυτόν τον τρόπο την εμπιστοσύνη των πολιτών στις αξίες και τις αρχές που διέπουν κάθε κοινωνία.

Επίσης, το ξέπλυμα χρήματος δεν είναι φαινόμενο πρόσφατο. Αλλά υπάρχει πολλές δεκαετίες, σε αρκετές χώρες διαβρώνοντας τα θεμέλια των οικονομικών, αλλά και των κοινωνιών. Ωστόσο, η βασική αποστολή των κυκλωμάτων που επιδιώκουν να νομιμοποιήσουν χρήματα τα οποία απέκτησαν από παράνομες δραστηριότητες, παραμένει η ίδια. Παρόλα αυτά, αυτό που συνεχώς μεταβάλλεται είναι οι εφαρμοζόμενες μέθοδοι από τα κυκλώματα του εγκληματικού χώρου, με τις οποίες ξεπλένουν τα χρήματα τους. Αυτό συμβαίνει διότι, οι διωκτικές αρχές συνεχώς εξελίσσονται, αποτελώντας τροχοπέδη στις παράνομες δραστηριότητες τους. Αυτό το οποίο είναι άξιο μελέτης, είναι το γεγονός, ότι οι παράνομες δραστηριότητες καθώς και το ξέπλυμα χρήματος, σε αρκετές περιπτώσεις, δε περιορίζεται σε στενά εθνικά όρια, αλλά υπάρχει σε παγκόσμιο επίπεδο, με μία πλειάδα πολύπλοκων διαδικασιών, ώστε να επιτυγχάνεται ο έλεγχος των δραστηριοτήτων τους.

Ακόμη, δεν θα ήταν καλό να αμελούμε, ότι η παραοικονομία γενικότερα, αποτελεί σε ένα μέρος του πληθυσμού ουσιαστική πηγή πλουτισμού. Κατ'επέκταση, τα παράνομα χρήματα, είναι αναγκαίο να απαλλαγούν από τα χαρακτηριστικά εκείνα που τα καθιστούν παράνομα, με σκοπό να μπορούν, είτε να αποτελέσουν εισόδημα για τα άτομα που τα δημιούργησαν, είτε να ξαναχρησιμοποιηθούν σε άλλες δραστηριότητες. Για να γίνει καλύτερα αντιληπτή η έκταση του φαινομένου, μπορούμε να αναφέρουμε ότι το ξέπλυμα χρήματος, αποτελεί την τρίτη σε όγκο αγορά στον κόσμο, μετά την εμπορία πετρελαίου και το ξένο συνάλλαγμα (Robinson, 1995, Angell & Demetis, 2005, Πρινωτάκη, 2008). Από τα παραπάνω, είναι εμφανές ότι η οικονομία ολόένα και περισσότερων κρατών τείνει να εξαρτάται από την παράνομη οικονομία. Αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία, δεδομένης της οικονομικής κρίσης η οποία μαστίζει πολλές χώρες, καθιστώντας τις οικονομίες περισσότερο ευάλωτες και

ανεκτικές σχετικά με την προέλευση των χρημάτων που υπεισέρχονται σε αυτές. Οι διεθνείς συμβάσεις οι οποίες προβλέπουν, την τήρηση των κανόνων της δέουσας επιμέλειας από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, καθίστανται κενό γράμμα του νόμου, όταν η ύφεση μειώνει τη ρευστότητα τους και η παραοικονομία προσφέρει με ελκυστικό θα λέγαμε τρόπο, άμεσα χρηματικά κεφάλαια προς κατάθεση σε τραπεζικούς λογαριασμούς.

Σύμφωνα με την άποψη που τείνει να μετατραπεί σε κανόνα, ότι η ροπή κάποιων ατόμων στον εύκολο πλουτισμό και γενικότερα η ύπαρξη παράνομων οικονομικών δραστηριοτήτων, είναι ανέφικτο να εξαιρεθούν από κάθε κοινωνία. Οι διωκτικές αρχές αρκετών κρατών, επιδιώκουν τον περιορισμό του φαινομένου σε όσο το δυνατόν χαμηλότερα επίπεδα. Ακόμη, με την άποψη αυτή, είναι σύμφωνη και η κοινωνία, η οποία είναι έτοιμη να ανεχθεί σε μικρό βαθμό πάντα, την ύπαρξη εγκληματικών δραστηριοτήτων. Όλα αυτά τονίζεται, ότι θα πρέπει να μην αποτελούν κίνδυνο και τροχοπέδη στην ομαλή και απρόσκοπτη εξέλιξη της χώρας, καθώς η γιγάντωση τους, αποτελεί μείζονος σημασίας πρόβλημα (Biagioli, 2008).

Επιπρόσθετα, το οικονομικό έγκλημα, εκτός του ότι καταλαμβάνει ολοένα και μεγαλύτερο κομμάτι τη οικονομίας, αλλά πλέον αποτελεί ρυθμιστικό παράγοντα αυτής, σε κάποιο βαθμό. Ακόμη, βασικό στοιχείο που έχει συνδράμει καταλυτικά στην επέκταση του ξεπλύματος χρήματος, είναι και ο παράγοντας της παγκοσμιοποίησης, το άνοιγμα των αγορών και η ελεύθερη διακίνηση, εμπορευμάτων, κεφαλαίων και τεχνογνωσίας. Πολλοί ερευνητές συνδέουν το άνοιγμα των αγορών, με την ιλιγγιώδη επέκταση σε όλο τον κόσμο της δράσης των ατόμων του εγκληματικού χώρου. (Πρινιωτάκη, 2008). Στο ίδιο μήκος κύματος, με την παγκόσμια επέκταση του οικονομικού εγκλήματος, παρατηρείται και η επέκταση νοσηρών φαινομένων όπως είναι η τρομοκρατία, οι ένοπλες οργανώσεις οι οποίες ασπάζονται ακραίες πεποιθήσεις και στόχο τους έχουν να τις επεκτείνουν σε όλο τον κόσμο.

Ωστόσο, δεν είναι λίγοι αυτοί που θεωρούν θετικό το στοιχείο της ελεύθερης διακίνησης παράνομων κεφαλαίων στα τραπεζικά ιδρύματα, ιδιαίτερα στην παρούσα φάση, όπου η οικονομία διακατέχεται από οικονομική δυσπραγία. Ακόμη, κατά την άποψη τους, τα παράνομα χρήματα, βελτιώνουν τους δείκτες ρευστότητας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, αυξάνεται η ανάπτυξη στη χώρα, αυξάνεται η κατανάλωση και γενικότερα η χώρα αποτελεί πόλο έλξης για τους επενδυτές. Φυσικά, οι υπέρμαχοι αυτής της άποψης, αμελούν να αναφέρουν τη στρέβλωση που προκαλεί στην υγιή οικονομική ζωή, η συνεχής νόθευση της με παράνομα χρήματα, τα οποία καθίστανται ανέφικτο να ελεγχτούν και να υπολογισθούν.

Οι διωκτικές αρχές, είτε σε εθνικό είτε σε παγκόσμιο επίπεδο, είναι αναγκασμένες συνεχώς να βελτιώνουν και να εξελίσσουν τις μεθόδους καταπολέμησης του ξέπλυματος χρήματος. Αναλυτικότερα, απαιτείται η στελέχωση με ανθρώπους οι οποίοι διαθέτουν γνώσεις και ικανότητες σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος. Ακόμη, χρειάζεται η απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή και τέλος η αδιάλειπτη συνεργασία σε παγκόσμιο επίπεδο των αρμοδίων αρχών, σε ζητήματα ανταλλαγής γνώσεων και κοινής δράσης όπου απαιτείται. Καλό παράδειγμα σε όσα αναφέρθηκαν σχετικά με τη συνεργασία των διωκτικών αρχών, είναι το γεγονός της επέκτασης των εγκληματικών δραστηριοτήτων με τη χρήση διαδικτύου χωρίς να υπάρχει κάποια συγκεκριμένη τοποθεσία η οποία θα αποτελεί το πεδίο δράσης των εγκληματιών. Συνεπώς, τέτοιες μέθοδοι απαιτούν διαφορετική προσέγγιση και δράση.

Επιπρόσθετα, είναι αρκετές οι περιπτώσεις όπου η ανεξέλεγκτη δράση των εγκληματικών κυκλωμάτων, έχει οδηγήσει στην εδραίωση τους σε ορισμένες χώρες σε τέτοιο βαθμό όπου είναι ικανά τα παράνομα κυκλώματα να έχουν στην ιδιοκτησία τους επιχειρήσεις, με τις οποίες κατορθώνουν να ξεπλένουν τα παράνομα χρήματα τους, αλλά και να έχουν πρόσβαση στην υγιή οικονομία, ως ευυπόληπτοι επιχειρηματίες. Κάνοντας αυτά, τα άτομα του εγκληματικού χώρου, έχουν επιτύχει την αλματώδη επέκταση των δραστηριοτήτων τους, καθιστώντας τις παράνομες δραστηριότητες τους, να φαίνονται νόμιμες. Αυτή είναι και η βασικότερη αιτία, που θεωρείται τόσο επικίνδυνο το ξέπλυμα χρήματος και η ύπαρξη της παράνομης οικονομίας γενικότερα, καθώς επιχειρεί τη σταδιακή υποκατάσταση της υγιούς οικονομίας, από την παράνομη, διαβρώνοντας παράλληλα εκτός από την οικονομία και την κοινωνία.

Τα τελευταία χρόνια, πληθαίνουν οι μελέτες οι οποίες επιχειρούν να ερμηνεύσουν και να μετρήσουν, το ξέπλυμα χρήματος. Αυτές οι προσπάθειες αποκτούν ιδιαίτερη σημασία, εξαιτίας της παγκοσμιοποίησης και της επέκτασης του διαδικτύου, παράγοντες που έχουν αλλάξει σε μεγάλο βαθμό τη λειτουργία των κοινωνιών. Ακόμη, είναι αρκετοί οι ερευνητές, όπως ο Walker, που προαναφέραμε στο Κεφάλαιο 4, οι οποίοι δεν περιορίστηκαν μόνο σε θεωρητικές προσεγγίσεις του φαινομένου, αλλά ανέπτυξαν κατάλληλους αριθμοδείκτες, με στόχο την καλύτερη ερμηνεία του. Με τη χρήση τέτοιων μεθόδων, οι ερευνητές και κατ'επέκταση οι διωκτικές αρχές, καθίσταται ικανές να καταστέλλουν ή ακόμη και να προλαμβάνουν σε κάποιες περιπτώσεις φαινόμενα οικονομικού εγκλήματος.

Ακόμη, δε θα ήταν φρόνιμο να μην επισημανθεί το γεγονός ότι το οικονομικό έγκλημα και κατ'επέκταση το ξέπλυμα χρήματος, δε περιορίζεται σε μία γεωγραφική περιοχή. Επίσης, οι εγκληματίες, όπου αρκετοί από αυτούς είναι άτομα με υψηλές γνώσεις και δεξιότητες, έχουν πλήρη επίγνωση της οικονομικής και κοινωνικής γενικότερα

κατάστασης που επικρατεί στη χώρα όπου δραστηριοποιούνται. Αυτό το αναφέρουμε, γιατί δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις, όπου οι επιτήδευοι, έχουν φθάσει στο σημείο να εκμεταλλευτούν διαφορές που έχει μία χώρα με μία άλλη, με σκοπό το δικό τους κέρδος. Συνεπώς, για να υπάρξει αποτελεσματική αντιμετώπιση του νοσηρού αυτού φαινομένου, χρειάζεται τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα κάθε χώρας να εφαρμόζουν τις επιταγές της FATF, σχετικά με τις αρχές της δέουσας επιμέλειας, να τηρούν αρχαία συναλλαγών και να αναφέρουν οι υπάλληλοι και κατ'επέκταση τα τραπεζικά ιδρύματα στις αρμόδιες διωκτικές αρχές τις οποιεσδήποτε ύποπτες ή ασυνήθιστες συναλλαγές.

Από την άλλη πλευρά, από τη μελέτη που προηγήθηκε, διαφαίνεται καθαρά το πρόβλημα το οποίο ενυπάρχει, στη νομοθεσία αρκετών κρατών, με την ελλιπή ύπαρξη αυστηρών κανόνων, οι οποίοι θα διέπουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Αυτό το πρόβλημα είναι εντονότερο, στις χώρες οι οποίες χαρακτηρίζονται ως οικονομικοί παράδεισοι, καθώς χαρακτηρίζονται από παντελή έλεγχο του τραπεζικού συστήματος, ισχυρό τραπεζικό απόρρητο και ανεκτική νομοθεσία σε σημείο που υποθάλλει εγκληματικές δραστηριότητες στην επικράτεια τους. Παράλληλα, σημαντικός παράγοντας που συντελεί καταλυτικά στη γιγάντωση του φαινομένου, από τα στοιχεία που μελετήσαμε, οι υπηρεσίες ιδιωτικής εξυπηρέτησης (Personal Banking), που προσφέρουν αρκετές τράπεζες στους καλούς πελάτες τους. Αυτή η πρακτική, έχει δεχθεί πολλές επικρίσεις, για πλημμελή έλεγχο στα στοιχεία των πελατών και μη τήρηση των αρχών της δέουσας επιμέλειας. Τέλος, αν στους πλημμελούς ελέγχους των τραπεζικών ιδρυμάτων, προστεθεί και ο παράγοντας να είναι ο υπάλληλος της τράπεζας διεφθαρμένος ή επιρρεπής σε δωροδοκίες, γίνεται αντιληπτό ότι το υγιές οικονομικό σύστημα, καθίσταται υποχείριο στα χέρια των εγκληματιών.

Αυτός είναι και ο λόγος όπου οι διεθνείς οργανισμοί, όπως είναι η FATF, και η Επιτροπή της Βασιλείας, εκδίδουν οδηγίες, με σκοπό να αποτελέσουν οδηγό σε μία δράση περισσότερο συντονισμένη, όχι μόνο σε εθνικό, αλλά και σε διεθνές επίπεδο. Ακόμη, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, σε συνεργασία με τις εθνικές Εκδοτικές Τράπεζες των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουν ενσωματώσει στους εσωτερικούς κανονισμούς των τραπεζών που εποπτεύουν, σαφείς κανόνες λειτουργίας και αντιμετώπισης φαινομένων ξεπλύματος χρήματος. Επίσης, τα κράτη μέλη από την πλευρά τους, είναι υποχρεωμένα να ενσωματώνουν τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη νομοθεσία τους, με σκοπό την προσαρμογή όλων των μελών σε μία κοινή νομοθετική πορεία.

Επιπρόσθετα, από την εκτενή έρευνα που πραγματοποιήσαμε σε σχετική βιβλιογραφία, οι ερευνητές συμφωνούν ότι οι συστάσεις της FATF, αποτελούν σημαντικό οδηγό στην πάταξη του ξεπλύματος χρήματος. Ωστόσο, προχωρώντας σε βάθος την ανάλυση

μας, μας γενάτε το ερώτημα σχετικά με το πόσο είναι εφικτό να εφαρμοστούν οι ίδιες οδηγίες, σε ανεπτυγμένες οικονομίες και σε αναπτυσσόμενες. Αυτό αναφέρεται, εξαιτίας των σημαντικών διαφορών σε τοπικό επίπεδο που παρατηρούνται σε διαφορετικές μεταξύ τους γεωγραφικές περιοχές. Συνεπώς, η ενσωμάτωση των οικουμενικών θα λέγαμε οδηγιών σε εθνικό επίπεδο, θα αποτελούσε δελεαστική πρόκληση για μελλοντικές έρευνες.

Στην Ελλάδα, οι οδηγίες των διεθνών οργανισμών έχουν ενταχθεί στο ποινικό δίκαιο, σχετικά πρόσφατα (Πρινωτάκη, 2008). Ακόμη, είναι αποδεκτό και από τις απόψεις που εκφράζουν οι ερευνητές, αλλά και από τα στατιστικά στοιχεία, όπου σημαντική αναφορά σε αυτά γίνεται στο Κεφάλαιο 4, ότι η Ελλάδα έχει πραγματοποιήσει σημαντική πρόοδο στους τομείς τόσο της καταστολής, όσο και της πρόληψης, προσπαθειών να νομιμοποιηθούν στην επικράτεια της παράνομα χρήματα. Επίσης, σε ετήσια βάση, οι υποθέσεις που σχετίζονται με ύποπτες οι ασυνήθιστες συναλλαγές, οι οποίες αξιολογούνται από τις διωκτικές αρχές και κυρίως από την Ελληνική FIU, παρουσιάζουν ολοένα και μεγαλύτερη αύξηση. Ολοκληρώνοντας, την ανάλυση μας, θα ήταν σημαντικό για τη γενικότερη διεθνή εικόνα της Ελλάδος, να παταχθούν φαινόμενα ξεπλύματος χρήματος, ώστε να ενισχυθεί το κύρος της στις διεθνείς αγορές και γενικότερα στη διεθνή οικονομική κοινότητα.

Επίσης, από την εμπειρική μελέτη που πραγματοποιήθηκε σε δείγμα 104 υπαλλήλων της Εθνικής Τράπεζας, τα στοιχεία που συλλέξαμε, μας βοήθησαν να κατανοήσουμε καλύτερα όχι μόνο το ξέπλυμα χρήματος ως φαινόμενο, αλλά και την άποψη των ερωτώμενων, οι οποίοι αποτελούν την αιχμή του δόρατος στην καταπολέμηση του. Ακόμη, από τις απαντήσεις τους, μπορέσαμε να οδηγηθούμε σε συμπεράσματα, που παρεμπιπτόντως κάποιες φορές υπήρξαν αντιφατικά και μη αναμενόμενα. Αυτό το αναφέρουμε, εξαιτίας της άποψης που εξέφρασαν σε ποσοστό 26,92% ότι δεν θεωρούν το ξέπλυμα χρήματος οικονομικό έγκλημα. Ακόμη, στην ερώτηση, σχετικά με τον επιεική ή μη επιεική, τρόπο διαχείρισης των «καλών πελατών» τη τράπεζας, οι οποίοι καταθέτουν μεγάλα χρηματικά ποσά, σε μεγάλο ποσοστό, απάντησαν ότι οι αρχές της δέουσας επιμέλειας, δεν εφαρμόζονται σε τέτοιου είδους πελάτες.

Επιπρόσθετα, από τις υπόλοιπες απαντήσεις που έδωσαν οι ερωτηθέντες, διαβλέπουμε ότι έχουν επίγνωση των κινδύνων που ελλοχεύουν για την ομαλή οικονομική δραστηριότητα από την ύπαρξη του ξεπλύματος χρήματος. Αυτό, φυσικά έρχεται σε αντίθεση, με την επικρατούσα άποψη, ότι το ξέπλυμα χρήματος, δεν αποτελεί οικονομικό έγκλημα. Πιθανότατα, μπορούμε να συμπεράνουμε, ότι στην αντίληψη των ατόμων του δείγματος μας, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες, εκλαμβάνεται ως μικρότερης σημασίας, σε σχέση με άλλες μορφές εγκλήματος.

Ακόμη, από τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία, γίνεται αντιληπτό, ότι τα άτομα που αποτελούν το δείγμα μας, έχουν επίγνωση της σημαντικότητας της εργασίας που επιτελούν, αναφορικά με την εφαρμογή των μέτρων της δέουσας επιμέλειας, για την συρρίκνωση του φαινομένου. Σε όλα τα παραπάνω, έρχεται να προστεθεί και ο παράγοντας της εκπαίδευσης και επιμόρφωσης του προσωπικού. Σε αυτό το κομμάτι, η κυρίαρχη άποψη είναι, ότι η εκπαίδευση που λαμβάνουν δεν είναι αρκετή και παράλληλα κατάλληλη, ούτως ώστε να είναι και αποτελεσματική. Αυτό γίνεται καλύτερα αντιληπτό, αν αναλογιστούμε ότι οι περισσότεροι ερωτηθέντες, έχουν παρακολουθήσει λιγότερα από τρία σεμινάρια στον εργασιακό τους βίο, για το ζέπλυμα χρήματος. Σημαντικό στοιχείο, το οποίο προέκυψε από τις απαντήσεις που λάβαμε, είναι ότι για τα άτομα του δείγματος μας, το σημαντικότερο ρόλο στην καταπολέμηση του ζεπλύματος χρήματος, δε διαδραματίζουν οι ίδιοι ως υπάλληλοι ενός μεγάλου τραπεζικού ιδρύματος, αλλά οι εντεταλμένες κρατικές διοικητικές αρχές της χώρας, καθώς και τα διευθυντικά στελέχη της Εθνικής Τράπεζας.

Η ηλικιακή δομή του υπό εξέταση δείγματος, αποτελείται από άτομα κυρίως νεαρής ηλικίας κάτω των σαράντα πέντε ετών. Πιθανότατα, αυτός μπορεί να είναι και ο λόγος, που αντιλαμβάνονται ως σημαντικό στοιχείο το κομμάτι των πληροφοριακών συστημάτων και της σύγχρονης τεχνολογίας γενικότερα. Ο πληθυσμός του δείγματος μας, αποτελείται στο μεγαλύτερο μέρος του από γυναίκες σε ποσοστό 61,54% και λιγότερο από άνδρες σε ποσοστό της τάξεως του 38,46%. Από αυτό το στοιχείο, μπορούμε να συμπεράνουμε, ότι οι γυναίκες εργαζόμενοι της Εθνικής Τράπεζας, ήταν περισσότερο δεκτικές στο να απαντήσουν στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου που τους διανεμήθηκε.

Εκτός από τα παραπάνω, καλό είναι να επισημανθεί, ότι στο μεγαλύτερο κομμάτι τους, οι ερωτηθέντες, αποτελούνται από άτομα τα οποία έχουν λάβει ανώτερη εκπαίδευση, δηλαδή Πανεπιστημίου και ΤΕΙ. Αυτό, αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την έρευνα μας, καθώς θεωρούμε, ότι τα μορφωμένα άτομα διαθέτουν καλύτερη επίγνωση του υπό εξέταση φαινομένου. Τέλος, το ετήσιο εισόδημα τους, στο μεγαλύτερο ποσοστό, κυμαίνεται σε ετήσια βάση από 10.000€ μέχρι 20.000€ το οποίο κρίνεται ως ικανοποιητικό.

Κλείνοντας, αποτελεί επιθυμία μας, τα στοιχεία τα οποία προέκυψαν, τόσο από τη μελέτη της επιλεγμένης βιβλιογραφίας, όσο και από την εμπειρική μελέτη, να αποτελέσουν αντικείμενο μελέτης από μετέπειτα ερευνητές. Ακόμη, καλό θα ήταν, να χρησιμοποιηθούν ως μέτρο σύγκρισης, μετέπειτα ερευνών, ώστε να πραγματοποιηθεί αντιπαραβολή των δικών μας αποτελεσμάτων, με αποτελέσματα μελλοντικών ερευνών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Ανδρουλάκη, Ν., (1993). Γύρω από την οικονομική εγκληματικότητα, σε: Ελληνική Εταιρεία Ποινικού Δικαίου, Τα οικονομικά εγκλήματα. Πρακτικά του Δ' Πανελληνίου Συνεδρίου (Θεσσαλονίκη, 1991), Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα.

Βασιλακόπουλος, Π., (2007). Τινά περί «ξεπλύματος»: Λογική, συστηματική ερμηνεία και εντροπία του ν. 2331/1995, Ελληνικά Ποινικά Χρονικά, 226-234.

Βασιλακόπουλος, Π., (2007). Ελληνικά Ποινικά Χρονικά, σελ. 221.

Δημήτραινα, Γ., (2007). Ο δράστης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, Ελληνικά Ποινικά Χρονικά, 154-164.

Δημήτραινα, Γ., (2008). Η διεύρυνση της έννοιας της βασικής εγκληματικής πράξης στο έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, Ελληνικά Ποινικά Χρονικά, 351.

Δημήτραινα, Γ., (2009). Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: οι ανακριτικές διατάξεις δέσμευσης και απαγόρευσης εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου υπό το πρίσμα των διατάξεων για την κατάσχεση και ειδική δήμευση των κρίσιμων περιουσιακών στοιχείων, Ελληνικά Ποινικά Χρονικά, 943.

Διονυσοπούλου, Α., (2008). Πότε ένα περιουσιακό στοιχείο προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα; Ελληνικά Ποινικά Χρονικά, 362, 363.

Καϊάφα Γκμπάντι, Μ., (2008). Ποινική καταστολή της διαφθοράς στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα: το νομοθετικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ευρύτερη διεθνή σκηνή και το εθνικό μας δίκαιο, Ποινικά Χρονικά Ξ', 3.

Καϊάφα Γκμπάντι, Μ., (2008). Ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Βασικά χαρακτηριστικά του ν. 3691/2008 και δικαιοκρατικά όρια, Ελληνικά Ποινικά Χρονικά, 917.

Κάτσιος, Σ., (1998). Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Η γεωπολιτική του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος. Το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, Εκδόσεις Σάκκουλας, Θεσσαλονίκη.

Κάτσιος, Σ., (1998). Για τη φαινομενολογία του ξεπλύματος στην παγκόσμια οικονομία, Νομική Βιβλιοθήκη.

Λίβο, Ν., (2007). Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και η εξιχνίασή του, Ελληνικά Ποινικά Χρονικά, 357.

Λίβο, Ν., (2008). Πολύ κακό για το τίποτα. Οι ανακριτικές αρμοδιότητες της Εθνικής Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, Ελληνικά Ποινικά Χρονικά, 380.

Μουζάκης, Δ., (2009). Μια αναλυτική ευμενώς διακειμένη πραγμάτευση αυτού του θεσμού, Νομική Βιβλιοθήκη 2009.

Ναμία, Ο., (2007). Ο ρόλος και η ευθύνη του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, Ελληνικά Ποινικά Χρονικά, 379.

Παπαχαραλάμπους, Χ., (2007). Κοινωνικά ουδέτερες πράξεις και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, Ελληνικά Ποινικά Χρονικά, 204-207.

Παύλου, Σ., (1995). Το πάγωμα των τραπεζικών λογαριασμών στην προδικασία για το έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (Ν. 2331/1995), Ελληνικά Ποινικά Χρονικά, 771.

Παύλου, Σ., (2007). Εγκληματική δραστηριότητα, Ελληνικά Ποινικά Χρονικά, 923.

Παύλου, Σ., (2007). Ταυτολογία ή μετεξέλιξη, Ελληνικά Ποινικά Χρονικά, 119.

Παύλου, Σ., (2007). Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, Ελληνικά Ποινικά Χρονικά, 342.

Παύλου, Σ., (2007). Διωκτικές εκτροπές στην εφαρμογή του Ν. 2331/1995, για το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος και ο απαιτούμενος εξορθολογισμός της εφαρμογής του, Ελληνικά Ποινικά Χρονικά, 193.

Παύλου, Στ., (2008). Ο Ν. 3691/2008 για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησεως της τρομοκρατίας, Ποινικά Χρονικά, 931.

Ποινικό Δίκαιο, (2007), Το έγκλημα της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων μετά το Ν. 3424/2005, 151-153.

Πρακτικά του Ζ' Πανελληνίου συνεδρίου, Δίκαιο & Οικονομία, (2000). Το οργανωμένο έγκλημα από τη σκοπιά του ποινικού δικαίου, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα, 117.

Πρινωτάκη, Ι. Μ., (2008). Διεθνής τρομοκρατία, Ξέπλυμα Χρήματος & OFCs, Εκδόσεις Σταμούλης.

Σιώμος, Γ. Ι., Μαύρος, Δ. Α., (2008). Έρευνα Αγοράς, Εκδόσεις Σταμούλης.

Συμεωνίδου Καστανίδου, Έ., (2002). Ποινικό Δίκαιο, 288-291.

Συμεωνίδου Καστανίδου, Έ., (2007). Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές πράξεις, σε: Ελληνική Εταιρεία Ποινικού Δικαίου.

Συμεωνίδου Καστανίδου, Έ., (2007). Το έγκλημα της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων μετά το ν. 3424/2005.

Συμεωνίδου Καστανίδου, Έ. (2007). Ερμηνευτικές προτάσεις, Ελληνικά Ποινικά Χρονικά, 181-193.

Συμεωνίδου Καστανίδου, Έ., (2007). Ποινικό Δίκαιο, 153.

Τζαννετή, Α., (2007). Η δήμευση των νομιμοποιούμενων προϊόντων της εγκληματικής δραστηριότητας, Ελληνικά Ποινικά Χρονικά, 249.

Τραγάκης, Γ., (1996). Οργανωμένο έγκλημα και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, Νομική Βιβλιοθήκη.

Τριανταφύλλου, Γ., (2007). Ο διεθνής καταμερισμός των ενεργειών για την αφαίρεση των εγκληματικών προσόδων, Ελληνικά Ποινικά Χρονικά, 409.

Τσιρίδη, Π., (2008). Παρατηρήσεις και προτάσεις επί του σχεδίου νόμου για την ενσωμάτωση στη νομοθεσία μας της τρίτης κοινοτικής Οδηγίας (2005/60/EK) για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της Οδηγίας 2006/70/EK, Ποινικό Δίκαιο, 623-627.

Τσιρίδη, Π., (2008). Ελληνικά Ποινικά Χρονικά, 629, 630.

Φ.Ε.Κ. Α' 166/05-08-2008

Χλούπη, Γ., (2005). Διασυνοριακό και Υπερεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα, Νομική Βιβλιοθήκη, 259, 271.

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Ξένη

- Albanese, F., (2007). *Organized Crime in Our Times*, Anderson Publishing, LexisNexis Group, Newark, NJ, σελ. 296.
- Agarwal, J. D., Agarwal, A., (2004). Globalization and international capital flows, *Finance India*, Vol. 19/1, 65-99.
- Agarwal, J. D., Agarwal A., (2006). *Money Laundering: New Forms of Crime, Victimization*, presented at the National Workshop on New Forms of Crime, Victimization, with reference to Money Laundering, Indian Society of Victimology, Department of Criminology, University of Madras, India.
- Alkaabi, A., Mohay G., McCullagh, A., Chantler, N., (2009). *A Comparative Analysis of the Extent of Money Laundering in Australia, UAE, UK and the USA*.
- Allum, F., Longo, F., Irrera, D., and Kostakos, P., (2010). *Defining and Defying Organized crime. Discourse, perceptions and reality*, Routledge, London and New York.
- Alvanou, M., (2001). *Money Laundering In Greece: A Problem For All Europe*.
- Angell, O., Ian, D., Dionysios, S., (2005). Systems Thinking about Anti-Money Laundering: Considering the Greek Case, *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 8, No. 3, 271-284.
- Araujo, R. A., (2008). Assessing the efficiency of the anti-money laundering regulation: an incentive-based approach, *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 11, No. 1, 67-75.
- Argentieri, A., Bagella, M., Busato, F., (2006). *Money Laundering in a Two Sector Cash-In-Advance Model*, mimeo.
- Baker, W. R., (2005). *Capitalism The Athilles heel, A review of studies of transnational crime*, Mimio.
- Biagioli, A., (2008). Financial crime as a threat to the wealth of nations: A cost-effectiveness approach, *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 11, No. 1, 88-95.
- Blaxter, L., Hughes, C., and Tight, M., (2006). *How to research 3rd Edition* Milton Open University Press.
- Blomberg S. B., Gregory, D., Weerapana, A., (2004). Economic Conditions and Terrorism, *European Journal of Political Economy*, 20, 463-478.
- Blomberg, S. B., Hess, G. D., Orphanides, A., (2004). The macroeconomic consequences of terrorism, *Journal of monetary economics*, Volume: 51, No. 5, 1007-1032.
- Buchanan, B., (2004). Money laundering a global obstacle, *Research in International Business and Finance*, 18, 115-127.
- Buscaglia, E., (2008). The Paradox of Expected Punishment: Legal and Economic Factors Determining Success and Failure in the Fight against Organized Crime, 4(1) *Review of Law and Economics* 290-317.
- Buscaglia, E., Van Dijk, J., (2003). Controlling Organized Crime and Corruption in the Public Sector, *Forum on Crime and Society*, vol. 3, Nos. 1 and 2.
- Camera, G., (2001). Dirty money, *Journal of Monetary Economics*, 47, 377-415.
- Campbell, A., (2000). The Financial Services Authority and the Prevention of Money Laundering, *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 4, No. 1, 7-11.

- Castells, M., (1997). *The Power of Identity*, Oxford Blackwell.
- Chaikin, D., (2009). Risk-Based Approaches to Combating Financial Crime, *Journal of Law and Financial Management* Volume 8, No 2, 20-27.
- Chong, A., Lopez-de-Silanes, F., (2006). *Money Laundering and its Regulation*, Working Paper n. 590, Research Department, Inter-American Development Bank, Washington D.C.
- Compin, F., (2008). The role of accounting in money laundering and money dirtying, *Critical Perspectives on Accounting*, 19, 591-602.
- Council Framework Decision, (2001). *Official Journal of the EU* L 182.
- Cuéllar, M., F., (2003). The Tenuous Relationship between the Fight Against Money Laundering and the Disruption of Criminal Finance, *The Journal Of Criminal Law & Criminology*, Vol. 93, Nos. 2-3, 311, 465.
- Csonka, P., (2009). Organised and Economic Crime (an Overview of the Relevant Council of Europe Activities), σε: P. J. Cullen and W. C. Gilmore, *Crime Sans Frontières: International and European Legal Approaches*, Hume Papers on Public Policy: Vol. 6 Nos. 1 & 2, 93.
- Dorn, N., Levi, M., (2008). East Meets West in Anti-Money Laundering and Anti-Terrorist Finance: Policy Dialogue and Differentiation on Security, the Timber Trade and Alternative Banking, *Asian Criminology*, 3, 91-110.
- Erasmus, N. D., (2009). Let's Hope the New OECD Guidelines on Money Laundering Will Not Create More Unnecessary Tax Auditing, *TJSL Research Paper No. 14*.
- FATF-GAFI, (2002). *Basic Facts about Money Laundering*.
- FATF-GAFI, (2002). *Report on Money Laundering Typologies 2001-2002*, Paris.
- FATF-GAFI, (2004). *FATF Standards, FATF 40 Recommendations 20 June 2003 (incorporating the amendments of 22 October 2004)*.
- FATF-GAFI, (2004). *FATF Standards, FATF IX Special Recommendations, 22 October 2004*.
- FATF-GAFI, (2007). *Annual Review of Non-Cooperative Countries and Territories 2006-2007: Eighth NCCT Review, 12 October 2007*.
- FATF-GAFI, (2007). *GREECE, Report on Observance of Standards and Codes, FATF Recommendations for Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism, 23 July 2007*.
- FATF-GAFI, (2007). *Guidance on the Risk-Based Approach to Combating Money Laundering and Terrorist Financing*.
- FATF-GAFI, (2007). *Summary Of The Third Mutual Evaluation Report, Anti-Money Laundering And Combating The Financing Of Terrorism, Greece, 29 June 2007*.
- FATF-GAFI, (2010). *Improving Global Compliance: On-Going Process, 18 February 2010*.
- FATF-GAFI, (2010). *Mutual Evaluation Interim Follow-up Report, Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism, Greece, 19 February 2010*.
- FATF-GAFI, (2010). *Mutual Evaluation of Greece-8th Follow-up Report, 29 June 2010*.
- FATF-GAFI, (2010). *Mutual Evaluation of Greece-9th Follow-up Report, 20 October 2010*.

- Fijnaut, C., and Paoli, L., (2004). *Organised Crime in Europe. Concepts, Patterns and Control Policies in the European Union and Beyond*, Springer.
- Fisher, J., (2002). Recent International Developments in the Fight Against Money Laundering, *JBL*, 3,67.
- Gao, S., Wang, H., Xu, D., Wang, Y., (2007). An intelligent agent-assisted decision support system for family financial planning, *Decision Support Systems*, 44, 60–78.
- Gao, S., Xu, D., (2009). Conceptual modeling and development of an intelligent agent-assisted decision support system for anti-money laundering, *Expert Systems with Applications*, 36, 1493-1504.
- Gao, Z., Ye M., (2007). A framework for data mining-based anti-money laundering research, *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 10, No. 2, 170-179.
- Geiger, H., Wuensch, O., (2007). The fight against money laundering: An economic analysis of a cost-benefit paradoxon, *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 10, No. 1, 91-105.
- Garay-Salamanca, L. J., Salcedo, A., De León-Beltrán, I., (2010). *Illicit Networks Reconfiguring States. Social Network Analysis of Colombian and Mexican Cases*, Metodo Foundation Bogotá.
- Gnutzmann, H., McCarthy, K., Unger, B., (2008). *Dancing with the Devil: A Study of Country Size and the Incentive to Tolerate Money Laundering*.
- Graham, T., (2003). *Butterworths International Guide to Money Laundering Law and Practice (Second Edition)*, Edinburgh: Butterworths LexisNexis.
- Hampton, P., Mark, C. J., (2002). Offshore Pariahs? Small Island Economies, Tax Havens, and the Re-configuration of Global Finance, *World Development* Vol. 30, No. 9, 1657-1673.
- Henwood, K. L., and Pidgeon, N. F., (1992). Qualitative Research and Psychological Theorizing, *British Journal of Psychology*.
- Ho Look, C., (2007). Bankers' Liability for Mistaken Receipts and Misdirected Funds.
- Holder, E. W., (2003). The International Monetary Fund's Involvement in Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism, *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 6, No. 4, 383-387.
- Hülse, R., (2008). Even clubs can't do without legitimacy: Why the anti-money laundering blacklist was suspended, *Regulation & Governance*, 2, 459-479.
- International Monetary Fund, (2005). *Monetary and Financial Systems Department, Detering Abuse of the Financial System: Elements of an Emerging International Integrity Standard*, IMF Policy Discussion Paper, prepared by R. Barry Johnston and John Abbott, March 2005.
- International Monetary Fund, (2007). *Western Hemisphere Department, A Theory of "Crying Wolf": The Economics of Money Laundering Enforcement*, IMF Working Paper, prepared by Előd Takáts, authorized for distribution by Ana Lucía Coronel, April 2007.
- International Monetary Fund, (2010). *The IMF and the Fight Against Money Laundering and the Financing of Terrorism*, April 2010.
- Johnston, R. B., Carrington, I., (2006). Protecting the financial system from abuse: Challenges to banks in implementing standards, *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 9, No. 1, 48-61.

- Kingdon, J., (2004). AI fights money laundering, *IEEE Intelligent Systems*, Vol. 5/6, 87-9.
- Manney, R., (2002). *Money Laundering: The Global Threat to the Integrity of Financial Systems*, Wilmott.
- Marg, E. B., (2003). *Critical Reflections on Transnational Organized Crime, Money Laundering, and Corruption*, University of Toronto Press Inc, 256.
- Masciandaro, D., (1997). Money Laundering Regulation: The Micro Economics, *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 2, No. 1, 49-58.
- Masciandaro, D., (1999). Money Laundering: the Economics of Regulation, *European Journal of Law and Economics*, 7, 225-240.
- Masciandaro, D., Barone, R., (2008). *Worldwide Anti-Money Laundering Regulation: Estimating Costs and Benefits*, Paolo Baffi Centre on Central Banking and Financial Regulation, "Paolo Baffi Centre Research Paper Series No. 2008-12.
- McClellan, D., (2007). *Transnational Organized Crime. A Commentary on the UN Convention and its Protocols*, Oxford UP, 68, 92.
- McDowell, J., (2001). The Consequences of Money Laundering and Financial Crime, *Economic Perspectives*, *Electronical Journal of the US Department of State*, Volume 6, Number 2.
- Menon, R., Kuman, S., (2005). *Understanding the role of technology in anti-money laundering compliance*, Infosys Technology Ltd.
- Mitsilegas, V., and Gilmore, B., (2007). The EU Legislative Framework against Money Laundering and Terrorist Finance: A Critical Analysis in the Light of Evolving Global Standards, *International and Comparative Law Quarterly* 56, 119.
- Morselli, C., (2009). *Inside Criminal Networks*, Springer.
- Nair, M., (2007). *National Innovation Ecosystem and Competitiveness: Leapfrogging Strategies for Developing Countries*, Unpublished Working Paper, Monash University, Malaysia.
- Nawaz, S., McKinnon, R., Webb, R., (2002). Informal and Formal Money Transfer Networks: Financial Service or Financial Crime? *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 5, No. 4, 330-337.
- Naylor, R. T., (2003). *Follow-the-Money Methods in Crime Control Policy*, University of Toronto Press Inc, 200.
- Organisation for Economic Co-operation and Development, (2002). *Measuring the Non-Observed Economy – A Handbook*, OECD Publications, Paris.
- Papacharalambous, C., (2010). *Greece: Organised Crime and Political Process*, 71.
- Pellegrina, L. D., Masciandaro, D., (2008). The Risk Based Approach in the New European Anti-Money Laundering Legislation: A Law and Economics View, "Paolo Baffi" Centre on Central Banking and Financial Regulation, Paolo Baffi Centre Research Paper Series No. 2008-22.
- Petras, J., (2001). "Dirty Money", *Foundation of US Growth and Empire Size and Scope of Money Laundering by US Banks*, Centre for Research on Globalisation.
- Ping, H., (2004). *Fight Against Money Laundering. A Comparative Perspective*, Rotterdam: Erasmus University.

- Quirk, J. P., (1996). *Macroeconomic Implications of Money Laundering*, IMF Working Paper, Washington, DC: International Monetary Fund, No. 96/66, June.
- Reuter, P., (2007). *Are Estimates of the Volume of Money Laundering Either Useful or Feasible?* Paper prepared for the conference *Tackling Money Laundering*, University of Utrecht, Utrecht, Netherlands.
- Robinson, J., (1995). *The Laundrymen: Inside the World's Third Largest Business*, London: Pocket Books.
- Schneider, F., (2006). *Shadow Economies of 145 Countries All Over the World: What Do We Really Know?*
- Schneider, F., (2007). *Money Laundering: Some Preliminary Empirical Findings*, Paper presented at *Tackling Money Laundering*.
- Schneider, F., (2008). *Money Laundering and Financial Means of Organized Crime: Some Preliminary Empirical Findings*, Paolo Baffi Centre on Central Banking and Financial Regulation, Paolo Baffi Centre Research Paper Series No. 16.
- Schneider, F., Windischbauer, U., (2008). *Money laundering: some facts*, *European Journal of Law and Economics*, 26, 387-404.
- Schneider, F., (2012). *Shadow Economy around the World: What do we really know?*, *European Journal of Political Economy*, Vol. 21/2, 598-642.
- Siegel, D., Van der Bunt, H., and Zaitch, D., (2003). *Global Organized Crime. Trends and Developments*, Kluwer Academic Publishers.
- The Egmont Group, (2008). *Annual Report May 2007 – June 2008*.
- The Egmont Group, (2009). *Annual Report July 2008 – June 2009*.
- The Egmont Group, (2010). *Executive Summary of the Final Report on Survey of FIU Governance Arrangements*, an Egmont Group and World Bank Project, January 19, 2010.
- Troacă, V., (2005). *Actual context of fight against the money laundering by means of credit institutions*.
- Tsingou, E., (2007). *Fighting Financial Crime: Global Public Policy and the Anti-Money Laundering Regime*, paper presented at *ISA Annual Convention*, Chicago.
- Unger, B., (2006). *The amounts and effects of money laundering*, *The Dutch Ministry of Finance Report*, Den Haag, Netherlands.
- Unger, B., Siegel, M., Ferwerda, J., (2006). *De Kruijf Wouter, Busuioic Madalina, Wokke Kristen, Rawlings Greg, The Amounts And The Effects Of Money Laundering*, Report for the Ministry of Finance, Netherlands.
- Vaithilingam, S., Nair, M., (2009). *Mapping global money laundering trends: Lessons from the pace setters*, *Research in International Business and Finance*, 23, 18-30.
- Van Duyne, C., Petrus, L. K., Von Newell, J. L., (2003). *Criminal Finances and Organising Crime in Europe*, Nijmegen: Wolf Legal Publishers.
- Walker, J., (1998). *Modelling global money laundering flows-some findings*.
- Walker, J., (1999). *Measuring the Extent of International Crime and Money Laundering*, prepared for *Kriminál Expo*, Budapest.

Walker, J., (2007). How Big is Global Money Laundering?, *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 3, No. 1, 25-37.

Walker, J., (2007). Measuring Global Money Laundering, Paper presented at the conference, Tackling Money Laundering, University of Utrecht, Utrecht, Netherlands.

Walker, J., Unger, B., (2009). Measuring Global Money Laundering: The Walker Gravity Model, *Review of Law & Economics*, vol. 5, iss. 2, art. 2, 821-853.

Williams, F. T., (2009). Banker as victim: an approach to money laundering prosecutions, *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 12, No. 1, 50-58.

Yuksel, M., (1991). Money Laundering, Reserve Bank of Australia.

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Διαδικτυακοί Τόποι

www.bankofgreece.gr

www.bis.org

www.coe.int/moneyval

www.egmontgroup.org

www.fatf-gafi.org

www.gao.gov

www.hellenicfiu.gr

www.iaisweb.org

www.ifac.org

www.imf.org

www.imolin.org

www.iosco.org

www.kpmg.com

www.oecd.org

www.swift.com

www.transparency.org

www.ustreas.gov

www.wolfsberg-principles.com

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Καραδήμας Θεόδωρος

Σχολή Οικονομικής Επιστήμης

Τμήμα Οικονομικής & Επιχειρησιακής Στρατηγικής

Ερωτηματολόγιο πτυχιακής εργασίας με θέμα: «Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η αντιμετώπιση τους από το χρηματοπιστωτικό σύστημα».

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Παρακαλώ συμπληρώστε το παρακάτω ερωτηματολόγιο. Η ειλικρίνεια στις απαντήσεις σας θα βοηθήσει στη σωστή διεκπεραίωση της έρευνας. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 29 ερωτήσεις και θα χρειαστείτε περίπου 8 λεπτά για να το συμπληρώσετε.

1. Θεωρείτε ότι ξέπλυμα χρήματος αποτελεί οικονομικό έγκλημα;

α) Ναι

β) Όχι

γ) Εξαρτάται από την περίπτωση

2. Τα άτομα που ασχολούνται με τη διακίνηση παράνομου χρήματος έχουν ανάγκη την;

- α) Τη συνεχή απόκρυψη της πραγματικής προέλευσης των χρημάτων.
- β) Τη διατήρηση του ελέγχου επί των χρημάτων αυτών.
- γ) Τη μεταβολή της μορφής του χρήματος.
- δ) Όλα τα παραπάνω.

3. Οι τρεις βασικές φάσεις οι οποίες έχουν γίνει ευρέως αποδεκτές στη διαδικασία νομιμοποίησης παράνομων εσόδων είναι;

- α) Αρχική, ενδιάμεση, τελική.
- β) Τοποθέτηση, διαστρωμάτωση, ολοκλήρωση.
- γ) Πρωταρχική, δευτερεύουσα, τελική.
- δ) Δεν γνωρίζω.

4. Το στάδιο στη διαδικασία του ξεπλύματος όπου τα παράνομα έσοδα διοχετεύονται και αναμειγνύονται με νόμιμα κεφάλαια σε τραπεζικούς λογαριασμούς με σκοπό τη μετατροπή τους σε νόμιμη αξία, ονομάζεται;

- α) Τοποθέτηση
- β) Διαστρωμάτωση
- γ) Ολοκλήρωση
- δ) Δεν γνωρίζω

5. Σε ποιο από τα τρία στάδια ξεπλύματος χρήματος χρησιμοποιούνται χρήματα τα οποία χωρίζονται σε μικρότερα ποσά και μοιράζονται σε αχυράνθρωπους (ανθρώπους βιτρίνα), οι οποίοι στη συνέχεια κάνουν πολλαπλές καταθέσεις σε μεγάλο αριθμό τραπεζών και λογαριασμών;

- α) Τοποθέτηση
- β) Διαστρωμάτωση
- γ) Ολοκλήρωση
- δ) Δεν γνωρίζω

6. Ποιος παράγοντας ενισχύει την προσπάθεια για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες;

- α) Προστασία του απορρήτου
- β) Ηλεκτρονικό σύστημα πληρωμών
- γ) Πλημμελής άσκηση οικονομικής εποπτείας
- δ) Όλα τα παραπάνω
- ε) Δεν γνωρίζω

7. Η χρήση του διαδικτύου μπορεί να λειτουργήσει προς όφελος του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος;

- α) Σωστό
- β) Λάθος
- γ) Δεν γνωρίζω

8. Η τοποθέτηση χρημάτων στο Χρηματιστήριο μέσω αγορών μετοχών αποτελεί τεχνική νομιμοποίησης παράνομων εσόδων στην Ελλάδα;

- α) Σωστό
- β) Λάθος
- γ) Δεν γνωρίζω

9. Η επίπτωση του ξεπλύματος χρήματος στο χρηματοπιστωτικό σύστημα;

- α) Υπονομεύει την αξιοπιστία του χρηματοπιστωτικού συστήματος.
- β) Είναι ευεργετική σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα για μια χώρα, κυρίως όταν υπάρχει απόλυτη ανάγκη για την αντιμετώπιση μεγάλων ελλειμμάτων στη δημοσιονομική διαχείριση και στο ισοζύγιο πληρωμών.
- γ) Μειώνει τα φορολογικά έσοδα.
- δ) Αυξάνει την αστάθεια της διεθνούς ροής κεφαλαίων και των συναλλαγματικών ισοτιμιών.
- ε) Όλα τα παραπάνω.

10. Η προσέλκυση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να είναι ευεργετική σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα για μια χώρα;

- α) Σωστό
- β) Λάθος
- γ) Δεν γνωρίζω

11. Στις περιπτώσεις κοινών λογαριασμών καταθέσεων δεν είναι υποχρεωτικό να εφαρμόζονται οι διαδικασίες δέουσας επιμέλειας για τους συνδικαιούχους;

- α) Σωστό
- β) Λάθος
- γ) Δεν γνωρίζω

12. Αρμόδια εποπτική αρχή για την εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος) στην Ελλάδα είναι;

- α) Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες
- β) FATF
- γ) Η Τράπεζα της Ελλάδος
- δ) Η υπηρεσία κανονιστικής συμμόρφωσης κάθε πιστωτικού ιδρύματος.

13. Κατά την ολομέλεια του Φεβρουαρίου 2011, η FATF (Ομάδα Διεθνούς Χρηματοοικονομικής Δράσης για το Ξέπλυμα του Βρώμικου Χρήματος) κατέταξε την Ελλάδα;

- α) Στις χώρες που αποτελούν τη μεγαλύτερη απειλή για την ακεραιότητα του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος (μαύρη λίστα).
- β) Στις χώρες που εμφανίζουν «στρατηγικά ελλείμματα στην καταπολέμηση του ξέπλυματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας» (γκρίζα λίστα).
- γ) Στις χώρες που εκπληρώνουν τις απαιτήσεις συμμόρφωσης σχετικά με τις Συστάσεις της FATF.
- δ) Δεν γνωρίζω

14. Το άρθρο 31 του Ν. 3691/2008, επιτρέπει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων;

- α) Απαγορεύεται βάσει νόμου
- β) Επιτρέπεται βάσει νόμου
- γ) Εξαρτάται από την περίπτωση
- δ) Δεν γνωρίζω

15. Για πόσα χρόνια είναι υποχρεωμένα τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί να τηρούν και να φυλάσσουν τα στοιχεία πιστοποίησης της ταυτότητας του πελάτη και επαλήθευσής τους κατά τη σύναψη κάθε είδους σύμβασης;

- α) 3 χρόνια
- β) 5 χρόνια
- γ) 10 χρόνια
- δ) Για πάντα

16. Πόσο σημαντικό θεωρείται ότι είναι το πρόβλημα του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος την Ελλάδα;

- α) Καθόλου
- β) Λίγο
- γ) Αρκετά
- δ) Πολύ
- ε) Πάρα πολύ

17 Η εκπαίδευση του προσωπικού είναι καταλυτική για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες;

- α) Διαφωνώ απόλυτα
- β) Διαφωνώ
- γ) Δεν έχω άποψη
- δ) Συμφωνώ
- ε) Συμφωνώ απόλυτα

18. Πόσο ικανοποιητική και επαρκής πιστεύεται ότι είναι η ενημέρωση-εκπαίδευση σας αναφορικά με το κανονιστικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (π.χ. Συμβάσεις, Οδηγίες, Αποφάσεις κ.α);

- α) Καθόλου
- β) Λίγο
- γ) Αρκετά
- δ) Πολύ
- ε) Πάρα πολύ

19. Η εκπαίδευση-επιμόρφωση θα πρέπει να αφορά το σύνολο του προσωπικού ανεξαρτήτως ειδικότητας και υπηρεσίας;

- α) Διαφωνώ απόλυτα
- β) Διαφωνώ
- γ) Δεν έχω άποψη
- δ) Συμφωνώ
- ε) Συμφωνώ απόλυτα

20. Πόσα εκπαιδευτικά σεμινάρια για την πρόληψη του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος έχετε παρακολουθήσει κατά τη διάρκεια της εργασίας σας στο πιστωτικό ίδρυμα;

- α) Κανένα
- β) Ένα
- γ) Δύο
- δ) Τρία και άνω

21. Οι διαδικασίες αναφορών ύποπτων συναλλαγών στα καταστήματα τηρούνται και σε περιπτώσεις «μεγάλων» και «καλών» πελατών που επιφέρουν σημαντικά κέρδη στις τράπεζες;

- α) Διαφωνώ απόλυτα
- β) Διαφωνώ
- γ) Δεν έχω άποψη
- δ) Συμφωνώ
- ε) Συμφωνώ απόλυτα

22. Οι τραπεζικές υπηρεσίες που προσφέρονται μέσω του διαδικτύου παρουσιάζουν αδυναμίες στην εποπτεία και την ταυτοποίηση συναλλαγών;

- α) Διαφωνώ απόλυτα
- β) Διαφωνώ
- γ) Δεν έχω άποψη
- δ) Συμφωνώ
- ε) Συμφωνώ απόλυτα

23. Οι γενικότερες εξελίξεις και τάσεις που επηρεάζουν τη διεθνή οικονομία έχουν σημαντική αιτιώδη σχέση ή συνάφεια με το φαινόμενο του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, όπως για παράδειγμα η παγκοσμιοποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών, η απελευθέρωση κίνησης κεφαλαίων και η εξάπλωση του διαδικτύου και των ηλεκτρονικών συναλλαγών;

- α) Διαφωνώ απόλυτα
- β) Διαφωνώ
- γ) Δεν έχω άποψη
- δ) Συμφωνώ
- ε) Συμφωνώ απόλυτα

24. Η στάση και η αποτελεσματικότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων στην αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος συνδέεται άρρηκτα με την φερεγγυότητα, την φήμη και την αξιοπιστία τους;

- α) Διαφωνώ απόλυτα
- β) Διαφωνώ
- γ) Δεν έχω άποψη
- δ) Συμφωνώ
- ε) Συμφωνώ απόλυτα

25. Ποιο από τα παρακάτω θεωρείται ότι είναι πιο σημαντικό για την πρόληψη και την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες;

- α) Εκπαίδευση-επιμόρφωση προσωπικού
- β) Συνέπεια και υπευθυνότητα προσωπικού
- γ) Πληροφοριακά συστήματα
- δ) Τήρηση της αρχής «Γνώριζε τον πελάτη σου»
- ε) Αποτελεσματικότητα της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης

26. Ηλικία:

27. Φύλο: Άντρας Γυναίκα

28. Ποιο είναι το ανώτερο επίπεδο σπουδών που έχετε συμπληρώσει;

Μέχρι απόφοιτος Γυμνασίου

Μέχρι απόφοιτος Λυκείου

Πτυχιούχος ΑΕΙ/ΤΕΙ

Μεταπτυχιακό

29. Ετήσιο εισόδημα

Έως 10.000 €

10.000 έως 20.000 €

20.000 έως 30.000 €

30.000 έως 45.000 €

Πάνω από 45.000 €

Ευχαριστούμε για το χρόνο που διαθέσατε!